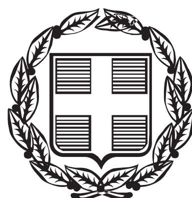

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 136**

27 Ιανουαρίου 2014

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 578/VII/2013*

Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ’ άρθρο 6 παρ. 1 - 3 του Ν. 3959/2011 της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρείας με την επωνυμία «EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.» σε σχέση με την απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου επί του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 13η Νοεμβρίου 2013, ημέρα Τετάρτη και ώρα 14:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης.
Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Λουκάς.
Μέλη: Ιωάννης Μπιτούνης,
Εμμανουέλα Τρούλη (Εισηγήτρια),
Βικτωρία Μερτικοπούλου,
Δημήτριος Δανηλάτος και
Χρυσοβαλάντου - Βασιλική Μήλλιου, σε αναπλήρωση τακτικού μέλους.
Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή.

* Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β΄/16.1.2013), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ’ άρθρο 6 παρ. 1 - 3 του ν. 3959/2011 της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρείας με την επωνυμία «EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.» σε σχέση με την απόκτηση του αποκλειστικού ελέγχου επί του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.».

Στη αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην αρμόδια Εισηγήτρια, Εμμανουέλα Τρούλη, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ’ αριθμ. οικ. 8815/8.11.2013 Έκθεσή της και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή, την έγκριση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατ’ άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93/Α΄/20.4.2011), της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης που προκύπτει από την απόκτηση από την Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία «EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.» του αποκλειστικού ελέγχου επί του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.» διότι, με συνεκτίμηση όλων όσων εξετέθησαν στην ως άνω Έκθεση, η κατ’ άρθρο 6 παρ.1 του ν. 3959/2011 γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές στις οποίες αφορά.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Εμμανουέλας Τρούλη, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη της την Έκθεση της εν λόγω Εισηγήτριας, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Εμμανουέλας Τρούλη, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη της την Έκθεση της εν λόγω Εισηγήτριας, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

Α. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

Α.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Με το υπ' αρ. 6053/30.7.2013 έγγραφό του, το πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.» (εφεξής και «EUROBANK» ή «γνωστοποιούσα») γνωστοποίησε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ»), σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3959/2011, την από 15.07.2013 «Σύμβαση Πώλησης Μετοχών» (εφεξής «η Σύμβαση»), μεταξύ του ιδίου και του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής και «ΤΧΣ» ή «ΕΤΧΣ»). Με την εν λόγω Σύμβαση συμφωνείται να μεταβιβαστούν από το δεύτερο στο πρώτο το σύνολο (100%) των μετοχών του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.» (εφεξής και «ΝΕΑ PROTON»). Κατά δήλωση της γνωστοποιούσας, η υπό κρίση πράξη δεν είναι κοινοτικών διαστάσεων[1].

Α.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Α.2.1. Ανάκληση αδείας της «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.»

2. Στις 9.10.2011, δυνάμει της Απόφασης της Επιτροπής Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (εφεξής και «ΕΠΑΘ») της Τράπεζας της Ελλάδος (εφεξής και «ΤτΕ»)[2], ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.» (εφεξής «PROTON»)[3], τέθηκε σε καθεστώς ειδικής

---

[1] Κατά την έννοια του άρ. 1 παρ. 2 και 3 του Κοινοτικού Κανονισμού Συγκεντρώσεων 139/2004 του Συμβουλίου της 20/1/2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. Βλ. και Ενότητα Γ.2.

[2] Συνεδρίαση 20/9.10.2011 (Θέμα 3ο), βλ. ΦΕΚ Β΄ 2246/9.10.2011. Η Τράπεζα της Ελλάδος, εν προκειμένω, δρα ως εθνική κεντρική Τράπεζα και μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών· αρμοδιότητά της μεταξύ άλλων είναι η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων επιχειρήσεων και οργανισμών του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας, καθώς και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 55Α του καταστατικού της (βλέπε καταστατικό της ΤτΕ όπως κυρώθηκε δια του ν. 3424/27 και συμπληρώθηκε δια των ν. 4502, 4731 και 5055).

[3] Με την απόφαση 104/1/18.6.2001 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της ΤτΕ είχε παρασχεθεί άδεια λειτουργίας στην «ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α.Ε.», η οποία μετονομάστηκε, με μεταγενέστερη απόφαση της ιδίας επιτροπής (230/3/26.9.2006), σε «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.» (βλ. ΦΕΚ Β΄ 2246/9.10.2011). Βάσει της υπ'αρ. 9250/9.10.2011 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών για τη σύσταση μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος, συνέτρεξε

εκκαθάρισης[4] και διορίστηκε ειδικός εκκαθαριστής[5]. Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση, η «PROTON» επιτρέπεται εφεξής να διενεργεί μόνο τις πράξεις που εξυπηρετούν τον σκοπό της εκκαθαρίσεως[6].

Α.2.2. Σύσταση της «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.»

3. Δυνάμει της υπ'αρ. 9250/9.10.2011 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, συστάθηκε το μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.» (με διακριτικό τίτλο «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.»)[7], στο οποίο η ΕΠΑΘ[8] παρείχε, την 9.10.2011, άδεια λειτουργίας τραπεζικού ιδρύματος στην Ελλάδα, κατά την έννοια του αρ. 63Ε του ν.3601/2007, ενώ *«[ε]ιδικές εγκρίσεις που έχουν παρασχεθεί στο αρχικό πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία 'PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.', ισχύουν υπέρ του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία 'ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.'»*[9]. Επίσης, βάσει της ανωτέρω υπουργικής απόφασης, στην ΝΕΑ PROTON μεταβιβάστηκαν[10] όλες οι συμβατικές σχέσεις της PROTON με τρίτους, στις οποίες υποκαθίσταται πλέον πλήρως η ΝΕΑ PROTON, καθώς και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της PROTON (δικαιώματα, αξιώσεις, υποχρεώσεις και βάρη κάθε είδους), εκτός από συγκεκριμένες συμβατικές σχέσεις και στοιχεία[11].

σύμφωνα με την παρ. 4 του άρ. 63Ε του ν. 3601/2007 λόγος ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του αρχικού πιστωτικού ιδρύματος.

[4] Σύμφωνα με το άρθρο 68 του ν.3601/2007, όπως ισχύει.

[5] Ο κ. Δημήτριος Δεληπέτρος.

[6] Ειδικώς, απαγορεύεται η άσκηση όλων των δραστηριοτήτων της παρ. 1, του αρθ. 11, ν. 3601/2007, όπως ισχύει.

[7] Καταχωρήθηκε την 9.10.2011 στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) με κωδικό αριθμό καταχώρησης 494 και αριθμό μητρώου Γ.Ε.ΜΗ. 117913901000.

[8] Με την απόφαση που λήφθηκε στην 20/9.10.2011 Συνεδρίασή της (θέμα 2ο).

[9] Βλ. ΦΕΚ Β΄ 2246/9.10.2011.

[10] Βλ. σχετικά ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 2246/9.10.2011.

[11] Ειδικότερα, στα περιουσιακά στοιχεία (συμβατικές σχέσεις, ενεργητικό και παθητικό) τα οποία αποτυπώνονται αναλυτικά στο Παράρτημα 1 της 9250/9.10.2011 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών που μεταβιβάστηκαν στη ΝΕΑ PROTON συμπεριλαμβάνονται ιδίως τα ακόλουθα:

α. οι τίτλοι που κατέχει η τράπεζα λόγω της υπαγωγής της στις διατάξεις του ν.3723/2008, όπως ισχύει (συγκεκριμένα, το ειδικό ομόλογο (άρθρο 3) με ISIN GR0326039220 ονομαστικής αξίας €78 εκ και οι τίτλοι που έχει εκδώσει η PROTON με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με ISIN XS0524119988 και XS0528405466 ονομαστικής αξίας €40 εκ. και €109,4 εκ., αντίστοιχα).

β. οι συμβατικές σχέσεις από δανειακές συμβάσεις της PROTON με τρίτους, εκτός από συγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις (οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στην ανωτέρω υπουργική απόφαση) γ. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών και οι υποχρεώσεις της PROTON από καταθέσεις πελατών της σ' αυτήν, ανεξαρτήτως του ορίου του ν.3746/2009 (περιλαμβανομένων των συμβάσεων και των υποχρεώσεων της PROTON σε σχέση με λογαριασμούς που έχουν δεσμευτεί με απόφαση της Αρχής Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες).

δ. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών και οι υποχρεώσεις της PROTON από καταθέσεις άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων σ' αυτήν.

4. Βάσει της ίδιας υπουργικής απόφασης, το μετοχικό κεφάλαιο της ΝΕΑ PROTON *«[α]νέρχεται στο ποσό των διακοσίων πενήντα εκατομμυρίων (250.000.000) ευρώ, διαιρούμενο σε πενήντα (50.000.000) εκατομμύρια κοινές, ονομαστικές μετοχές*

ε. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών και οι αξιώσεις της PROTON από καταθέσεις της σε πιστωτικά ιδρύματα και οργανισμούς.

στ. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών και οι υποχρεώσεις της PROTON από καταθέσεις του Ελληνικού Δημοσίου και φορέων της Κεντρικής Κυβέρνησης σ' αυτήν.

ζ. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις πώλησης με σύμφωνα επαναγοράς (REPOS και REVERSE REPOS) που έχει καταρτίσει η PROTON.

η. παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που ανήκουν στην PROTON και όλες οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις με αντικείμενο παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχει καταρτίσει η PROTON.

θ. οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON από εγγυητικές επιστολές που έχει εκδώσει αυτή έως τον χρόνο της μεταβίβασης στη ΝΕΑ PROTON.

ι. οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON από αξιόγραφα που έχει εκδώσει αυτή έως τον χρόνο της μεταβίβασης στην ΝΕΑ PROTON.

ια. οι συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις και κάθε είδους υποχρεώσεις και δικαιώματα της PROTON που απορρέουν από την καθοιονδήποτε τρόπο συμμετοχή της σε οργανωμένες αγορές, χρηματιστήρια, συστήματα συμψηφισμού, συστήματα πληρωμών, καθώς και συστήματα εκκαθάρισης και/ή διακανονισμού χρηματοπιστωτικών μέσων (περιλαμβανομένων και των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που σχετίζονται με εντολές οι οποίες έχουν εισαχθεί στα ως άνω συστήματα πριν από τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων στην ΝΕΑ PROTON και οι οποίες δεν έχουν εκκαθαριστεί, συμψηφιστεί ή διακανονιστεί έως τον χρόνο αυτόν.).

ιβ. ο διακριτικός τίτλος και τα σήματα της PROTON.

ιγ. όλες συμβατικές σχέσεις από συμβάσεις εργασίας μισθωτών της PROTON.

ιδ. όλα τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας της PROTON, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, δικαιωμάτων επί λογισμικού, αποκλειστικές ή μη άδειες χρήσης επί προϊόντων διανοητικής ιδιοκτησίας κλπ.

ιε. όλα τα δικαιώματα, ενοχικά και εμπράγματα, της PROTON επί κινητών, ακινήτων και χρηματοπιστωτικών μέσων, έγχαρτων ή άυλων, συμπεριλαμβανομένων μετοχών, ομολόγων και άλλων αξιογράφων.

ιστ. όλες οι αξιώσεις αποζημίωσης (ανεξαρτήτως αιτίας και νομικής θεμελίωσης) και αδικαιολόγητου πλουτισμού της PROTON, εκτός αν από αξιώσεις που συνδέονται στενά με περιουσιακά στοιχεία της PROTON που δεν περιλαμβάνονται στα προς μεταβίβαση περιουσιακά στοιχεία.

ιη. όλες οι αξιώσεις που έχουν προηγουμένως εκχωρηθεί εξασφαλιστικά στην PROTON.

ιζ. όλες συμβατικές σχέσεις και όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις από συμβάσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών της PROTON με τρίτους.

Αντίθετα, δεν μεταβιβάστηκαν στην PROTON τα ακόλουθα στοιχεία:

α. οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON έναντι των μετόχων της, κοινών και προνομιούχων, που απορρέουν από τη μετοχική σχέση.

β. οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON από δάνεια χαμηλής εξασφάλισης. Συγκεκριμένα: α) οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON από το ομολογιακό δάνειο μειωμένης εξασφάλισης (Lower tier II) για κεφάλαιο ύψους 60.000.000 ευρώ με ISIN: XS0585677874 το οποίο εκδόθηκε στις 8.2.2011 με λήξη 8.2.2021, και β) οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της PROTON από το μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο (Lower tier II) ποσού €47,5 εκ που εκδόθηκε στις 28.9.2011 με 10ετή διάρκεια, το οποίο διαιρείται σε 158.333.334 έγχαρτες ομολογίες ονομαστικής αξίας 0,30 €, η καθεμία.

γ. οι συμβατικές σχέσεις της PROTON από τη χορήγηση δάνειων και πιστώσεων σε τρίτους οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στην προαναφερόμενη υπουργική απόφαση(πρόκειται για δάνεια υψηλού κινδύνου συνολικής αξίας €722 εκ., ήτοι δάνεια που έχουν μεταφερθεί στην οριστική καθυστέρηση και δάνεια με υψηλό ποσοστό πιθανής ζημιάς).

δ. οι αξιώσεις αποζημίωσης (ανεξαρτήτως αιτίας και νομικής θεμελίωσης) και αδικαιολόγητου πλουτισμού της PROTON που συνδέονται στενά με περιουσιακά στοιχεία της PROTON τα οποία δεν μεταβιβάζονται στην ΝΕΑ PROTON.

ε. οι υποχρεώσεις που κατά τον νόμο ικανοποιούνται από το προϊόν της εκκαθάρισης της PROTON

στ. οι συμβατικές σχέσεις της PROTON από συμβάσεις με τρίτους οι οποίες αφορούν στη μακροχρόνια μίσθωση αυτοκινήτων.

ζ. οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της PROTON κατά του Ελληνικού Δημοσίου ύψους €49,3 εκ που προέρχονται από τα στοιχεία που αναφέρονται αναλυτικά στην απόφαση της ΤτΕ.

μετά ψήφου, αξίας πέντε (5) ευρώ η καθεμία και θα καταβληθεί στο σύνολο του από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σύμφωνα με την από 9.10.2011 εισήγηση της Τράπεζας της Ελλάδος. Τα είκοσι δύο εικοστά πέμπτα (22/25) της αξίας κάθε μετοχής, ήτοι τέσσερα Ευρώ και σαράντα λεπτά (€4,40) ανά μετοχή, καταβάλλονται αμέσως κατά τη σύσταση της Τράπεζας. Το υπόλοιπο θα καταβληθεί σε τρείς μήνες από τη σύσταση της Τράπεζας»[12]. Συνεπώς, το ΤΧΣ κατέβαλλε την 9.10.2011 το πόσο των 220.000.000 ευρώ για το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της ΝΕΑ PROTON, ενώ την 3.2.2012 κατέβαλλε το υπόλοιπο ποσό, ήτοι 30.000.000 ευρώ[13]. Επιπλέον, σύμφωνα με το ΤΧΣ, *«[η] ΤτΕ και το ΔΣ του ΤΧΣ ενέκριναν το αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Νέας Proton για τη περίοδο 2012 – 2016, το οποίο προέβλεπε επιπρόσθετη κεφαλαιακή ενίσχυση κατά €300 εκ. ούτως ώστε η τράπεζα να πληρεί τις κεφαλαιακές απαιτήσεις όπως ορίζονται από τη ΤτΕ. Σε αυτά τα πλαίσια το Ταμείο προχώρησε στην πλήρη κάλυψη δύο επιπρόσθετων αυξήσεων κεφαλαίου της τράπεζας συνολικού ποσού €265 εκ. (€230 εκ. την 01/08/2012 και €35 εκ. την 31/12/2012)»*[14].

Α.2.3. Διενέργεια διαγωνισμού για τη μεταβίβαση της ΝΕΑ PROTON

5. Σύμφωνα με το άρθρο 63Ε παράγ. 9 του ν. 3601/2007, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα που συστήνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού δεν μπορεί να λειτουργήσει για διάστημα πέραν των δύο ετών. Για λόγους χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Τράπεζας της Ελλάδος, το διάστημα αυτό παρατείνεται για δύο ακόμη έτη.

6. Περαιτέρω στο άρθρο 63ΣΤ παράγ. 3 του ως άνω νόμου 3601/2007, όπως ισχύει, ορίζεται ότι σε κάθε περίπτωση η διαδικασία πώλησης των μετοχών του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος ολοκληρώνεται εντός διετίας από την έκδοση της απόφασης μεταβίβασης των μεταφερόμενων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της προϋπάρχουσας τράπεζας στο νέο μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα και σε κάθε περίπτωση εντός της ενδεχόμενης παράτασης λειτουργίας του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος σύμφωνα με την απόφαση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 9 του ως άνω άρθρου 63Ε.

7. Σε περίπτωση αποτυχίας του πλειστηριασμού ή με την πάροδο άπρακτης της ως άνω προθεσμίας ή με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία μπορεί να ληφθεί κατά πάντα χρόνο, εφόσον έχει καταστεί αδύνατη η πραγματοποίηση του σκοπού του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος, το μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα λύεται αυτοδικαίως και εκκαθαρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 68 του ιδίου νόμου 3601/2007.

---

[12] Βλ. ΦΕΚ Β΄ 2246/9.10.2011.

[13] Βλ. Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2012 του ΤΧΣ, http://www.hfsf.gr/el/financialinformation.htm

[14] Βλ. Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2012 του ΤΧΣ, http://www.hfsf.gr/el/financialinformation.htm

8. Ως εκ τούτου, το ΤΧΣ κίνησε διαδικασία υποβολής προσφορών για τη μεταβίβαση επιλεγμένων περιουσιακών στοιχείων του ανωτέρω πιστωτικού ιδρύματος, σε έτερο πιστωτικό ίδρυμα, δυνάμει της σχετικής δυνατότητας που της παρέχει η διάταξη της παρ. 1 του άρ. 63Δ του ν. 3601/2007, ως ισχύει[15]. Η ακριβής διαδικασία μεταβίβασης περιγράφεται στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου, σύμφωνα με το οποίο η ΤτΕ *«καλεί πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα, που κατά την κρίση της και σύμφωνα με τις διαθέσιμες σε αυτήν κατά το χρόνο αυτό πληροφορίες είναι κατάλληλα για την κτήση των υπό μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, σε άτυπη και εμπιστευτική διαδικασία υποβολής προσφορών για την απόκτησή τους».*

9. Σύμφωνα με την γνωστοποιούσα[16], *«[η] EUROBANK συμμετείχε στη σχετική διαγωνιστική διαδικασία πώλησης της ΝΕΑ PROTON από το ΤΧΣ,* […]*[*[17]*],* […]*».* Στη συνέχεια, στις 11.7.2013, η EUROBANK υπέβαλλε την αιτούμενη δεσμευτική προσφορά[18] της για την ΝΕΑ PROTON και στις 12.7.2013 το ΤΧΣ, με ανακοίνωση του, ανακήρυξε την EUROBANK ως *«προτιμητέο υποψήφιο αγοραστή της Νέας Proton»*[19].

Α.2.4. Πώληση των μετοχών στη EUROBANK

10. Την 15.7.2013, το ΤΧΣ και η EUROBANK υπέγραψαν σύμβαση για την πώληση των μετοχών της ΝΕΑ PROTON από το πρώτο στη δεύτερη[20]. Το τίμημα της πώλησης καθορίστηκε σε ένα 1 ευρώ (βλ. άρ. […] της Σύμβασης). Σύμφωνα με το άρθρο […], «[…]». Ως αναβλητικές αιρέσεις για την πραγματοποίηση της μεταβίβασης, συμφωνήθηκαν οι εξής[21]:

α) […],

β) […],

γ) […][22],

---

[15] Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, *«Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται με απόφαση της να υποχρεώσει πιστωτικό ίδρυμα στη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων του προς άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή προς άλλο πρόσωπο. Τα προς μεταβίβαση περιουσιακά στοιχεία προσδιορίζονται στην απόφαση του προηγούμενου εδαφίου και μπορούν να είναι δικαιώματα, απαιτήσεις, υποχρεώσεις ή και συμβατικές σχέσεις».*

[16] Υπ'αρ. 6608/26.08.2013 απαντητική επιστολή.

[17] […].

[18] Σύμφωνα με την υπ' αρ. πρωτ. […] επιστολή, το ΤΧΣ έλαβε επίσης προσφορές από χρηματοοικονομικούς επενδυτές αλλά μόνο η EUROBANK κατέθεσε δεσμευτική προσφορά συμβατή με τους όρους του διαγωνισμού (βλ. και ανακοινώσεις ΤΧΣ στο http://www.hfsf.gr).

[19] Βλ. Δελτίο Τύπου 12/7/2013 στον ιστότοπο http://www.hfsf.gr

[20] Κατά το άρθρο […] της Σύμβασης, «[…]». Βλ. σχετικά και http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/ΔΤ%20TT-Proton%20Greek.pdf

[21] Βλ. αρ. […] της Σύμβασης

[22] Αναλυτικότερα, […].

δ) […],

ε) […]και

στ) […][23].

Α.2.5. Μεταβίβαση των μετοχών στη Eurobank - Λήψη άδειας παρέκκλισης από την ΕΑ

11. Στις 19.07.2013 κατατέθηκε από τη EUROBANK, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 9 του ν.3959/2011, αίτηση παρέκκλισης από την υποχρέωση αναστολής ολοκλήρωσης της συναλλαγής έως την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής κατά το άρθρο 8 του ν.3959/2011, συνοδευόμενη από το νόμιμο παράβολο[24]. Με την υπ'αριθμ. 569/VII/2013 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού χορηγήθηκε στη EUROBANK η αιτούμενη παρέκκλιση και παράλληλα η EUROBANK ανέλαβε την υποχρέωση να ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού σχετικά με την πρόοδο των εργασιών πραγματοποίησης της συγκέντρωσης. Στη συνέχεια, στις 30.07.2013 κατατέθηκε η γνωστοποίηση της εξεταζόμενης συγκέντρωσης.

12. Κατόπιν υπεβλήθη στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η υπ' αριθμ. πρωτ. 217/02.08.2013 επιστολή, με την οποία η EUROBANK ενημερώνει την Επιτροπή ότι η Γενική Συνέλευση των μετόχων της EUROBANK συνεκλήθη με την 31.07.2013 πρόσκληση για τις 26.08.2013, προκειμένου να εγκριθεί η σύναψη της από 15.07.2013 Σύμβασης Αγοραπωλησίας μετοχών μεταξύ της EUROBANK και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας[25] καθώς και της σχετικής σύμβασης μεταβίβασης, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο αρ. […] και […] της ως άνω Σύμβασης[26].

13. Στις 2.9.2013 κατέθεσε δεύτερη επιστολή με αρ. πρωτ. 230/02.09.2013 με την οποία ενημερώνει την Επιτροπή ότι πραγματοποιήθηκε η ανωτέρω Γενική Συνέλευση ως είχε προγραμματιστεί, κατόπιν της οποίας **ολοκληρώθηκε η μεταβίβαση των μετοχών της ΝΕΑ PROTON στη EUROBANK**. Με την ίδια επιστολή η EUROBANK υπέβαλλε αντίγραφο του πρακτικού της από 26.08.2013 Γενικής Συνέλευσης της EUROBANK.

14. Παράλληλα το ΤΧΣ με δελτίο τύπου της 02.09.2013 ανακοίνωσε ότι, «[σ]ε συνέχεια της *από 15 Ιουλίου 2013 δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ του ΤΧΣ και της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. («Eurobank») για την απόκτηση του 100% των*

---

[23] […].
[24]Α/Α 17228/19.07.2013 ΔΟΥ Δ΄ ΑΘΗΝΩΝ.
[25] Βλ. σχετικά www.eurobank.gr/Uploads/pdf/NOTICE_LONG_GR_EGM260813_(FINAL)_SITE.PDF
[26] Βλ. ανωτέρω […] της από 15.07.2013 Σύμβασης Αγοραπωλησίας μετοχών μεταξύ της EUROBANK και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

μετοχών του Νέου Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου Ελλάδος Α.Τ.Ε. («Νέο Τ.Τ.») και της Νέας Proton Τράπεζας Α.Ε. («Νέα Proton»), ολοκληρώθηκε την Παρασκευή 30 Αυγούστου 2013 η μεταβίβαση των ανωτέρω μετοχών και κατά συνέπεια το Νέο Τ.Τ. και η Νέα Proton αποτελούν θυγατρικές εταιρείες της Eurobank κατά ποσοστό 100%»[27].

15. Επισημαίνεται, τέλος, για λόγους πληρότητας ότι η EUROBANK κατέθεσε την υπ'αριθμ. 257/24.09.2013 επιστολή στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, με την οποία δηλώνει ότι δεν υπάρχει οιαδήποτε περαιτέρω εξέλιξη σε σχέση με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

Α.3. ΛΟΓΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

16. Η γνωστοποιούσα αναφέρει[28] ότι *«[η] γνωστοποιούμενη συναλλαγή λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του ν.3601/2007 και σκοπός των μερών είναι να δημιουργηθεί ένα μακροπρόθεσμα οικονομικά ισχυρό τραπεζικό ίδρυμα, ικανό να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες»*. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης, η ένταξη της ΝΕΑ PROTON στον Όμιλο EUROBANK πρόκειται να οδηγήσει στη δημιουργία σημαντικών συνεργιών και να ενισχύσει τη στρατηγική θέση του Ομίλου στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα και τη δυνατότητα του να χρηματοδοτεί τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Με αυτό τον τρόπο, θα διευκολυνθεί η μελλοντική ιδιωτικοποίηση της EUROBANK, σημερινής ιδιοκτησίας του ΤΧΣ ([…]), σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν.3601/2007, προς όφελος του Ελληνικού Δημοσίου και της Ελληνικής οικονομίας. Αναλυτικότερα, μετά την εξαγορά της ΝΕΑ PROTON ο νέος όμιλος EUROBANK θα απασχολεί […] εργαζομένους (συμπεριλαμβανομένων […] εργαζομένων της ΝΕΑ PROTON) και θα διαθέτει δίκτυο […] καταστημάτων στην Ελλάδα ενώ αναμένεται να ισχυροποιηθούν σημαντικά τα βασικά του μεγέθη, όπως οι καταθέσεις ([…]), ο λόγος δανείων προς καταθέσεις ([…]) και το ενεργητικό ([…]). Επίσης, σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, *«[η] υπό κρίση συναλλαγή θα ενισχύσει τη σταθερότητα και βιωσιμότητα του εγχώριου τραπεζικού συστήματος […]»*.

17. Η EUROBANK βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμπεραίνει ότι *«[δ]εν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης σε καμία από τις επηρεαζόμενες αγορές»* ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[29].

18. Σύμφωνα με το ΤΧΣ, *«[η] ένταξη του Νέου Τ.Τ. και της Νέας Proton στο διευρυμένο όμιλο της Eurobank ενισχύει τη στρατηγική της θέση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και την ελκυστικότητα της ως επενδυτική πρόταση,*

---

[27] Βλ. Δελτίο Τύπου 2/9/2013 στον ιστότοπο http://www.hfsf.gr
[28] Υπ'αρ. πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.
[29] Ο.π.

διευκολύνοντας τη μελλοντική της ιδιωτικοποίηση προς όφελος του Δημοσίου και της ελληνικής οικονομίας. Τους επόμενους μήνες το Ταμείο θα προετοιμάσει το έδαφος για την επιστροφή της Eurobank σε ιδιωτικό καθεστώς, μεριμνώντας για την αποτελεσματική λειτουργία της τράπεζας με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και εξασφαλίζοντας ότι η διοίκηση της Eurobank θα προετοιμάσει τη τράπεζα για μια γρήγορη ιδιωτικοποίηση είτε μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης ή μέσω τοποθέτησης στην αγορά»[30].

Β. ΤΑ ΜΕΡΗ

19. Για τις ανάγκες εξέτασης της υπό κρίση πράξης, ως συμμετέχοντα μέρη λογίζονται αφενός ο Όμιλος του οποίου ηγείται η EUROBANK και αφετέρου η ΝΕΑ PROTON.

Β.1. ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK

Β.1.1. Eurobank Ergasias AE

20. Η EUROBANK[31], με έδρα την Αθήνα (Όθωνος 8), αποτελεί πιστωτικό ίδρυμα, η οποίο δραστηριοποιείται τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό[32]. Σύμφωνα με το κείμενο της γνωστοποίησης, η EUROBANK δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, είτε απευθείας η ίδια είτε μέσω των θυγατρικών της εταιριών, σε όλους τους κλάδους της τραπεζικής αγοράς και, ειδικότερα, παρέχει υπηρεσίες λιανικής τραπεζικής, επιχειρηματικής τραπεζικής, καρτών πληρωμών, επενδυτικής τραπεζικής, καρτών πληρωμών, επενδυτικής τραπεζικής, χρηματιστηριακών συναλλαγών, διαχείρισης χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων, χρηματοδοτικών μισθώσεων, πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και ασφαλιστικών και κτηματομεσιτικών εργασιών. Στο Παράρτημα 1 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης αποτυπώνεται ο Όμιλος της γνωστοποιούσας.

Β.1.2. Διοικητικό Συμβούλιο

21. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα του στην Γ.Σ. της EUROBANK (βλ. και επόμενες ενότητες Β.1.3. και Β.1.4.). Σε αυτό πλαίσιο, η επιλογή του εννιαμελούς, πλέον[33], Δ.Σ. πραγματοποιήθηκε κατόπιν σχετικής πρότασης του ΤΧΣ. Η σημερινή σύνθεσή του, κατόπιν εκλογής τους

---

[30] Βλ. Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2012 του ΤΧΣ, σελ. 17, http://www.hfsf.gr/el/financialinformation.htm.

[31] Η επωνυμία της τράπεζας τροποποιήθηκε τη 2/8/2012 από «EFG Eurobank Εργασίας Α.Ε.» σε «Eurobank Εργασίας Α.Ε.», κατόπιν σχετικής απόφασης της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της 29/06/2012. Βλ. οικ. Καταστάσεις 2012, σελ.9.

[32] Βλ. http://www.eurobank.gr/. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης, ο Όμιλος της Eurobank δραστηριοποιείται στην Ρουμανία, τη Σερβία, την Κύπρο, την Βουλγαρία, την Ουκρανία και προσφέρει επίσης υπηρεσίες διαχείρισης περιουσίας και επιχειρηματικής τραπεζικής (wealth management και wholesale banking services) στο Λουξεμβούργο και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

[33] Μέχρι τις 18/6/2013, το ΔΣ της Eurobank αριθμούσε 18 μέλη.

από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της στις 27.06.2013, με θητεία έως το 2016 έχει ως εξής[34]:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1. Γεώργιος Δαυίδ	Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, Μη Εκτελεστικό Μέλος
2. Ευστράτιος-Γεώργιος Αράπογλου	Αντιπρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
3. Χρήστος Μεγάλου	Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
4. Μιχαήλ Κολακίδης[35]	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
5. Γεώργιος Γόντικας	Μη εκτελεστικό Μέλος
6. Σπυρίδων Λορεντζιάδης	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό Μέλος
7. Δημήτρης Παπαλεξόπουλος	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό Μέλος
8. Δημήτριος Γεωργούτσος	Μη εκτελεστικό μέλος, Εκπρόσωπος Ελληνικού Δημοσίου[36]
9. Kenneth Howard Prince - Wright	Μη εκτελεστικό μέλος, Εκπρόσωπος ΤΧΣ[37]

22. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα του στην Γ.Σ. της EUROBANK και, συνεπώς, μπορεί να προβεί σε αντικατάσταση των μελών του ΔΣ. Σε αυτό το πλαίσιο έγινε η επιλογή του 9-μελούς ΔΣ κατόπιν σχετικής πρότασης του ΤΧΣ.

23. Σύμφωνα με την γνωστοποιούσα[38] […] Διοικητικού Συμβουλίου της τράπεζας […], που δραστηριοποιείται σε σχετική η επηρεαζόμενη αγορά[39]. Επίσης,

[34] Βλ. Δελτίο Τύπου EUROBANK 27.06.2013 και ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 4436/18.07.2013. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα του στην ΓΣ της EUROBANK και, συνεπώς, μπορεί να προβεί σε αντικατάσταση των μελών του ΔΣ. Σε αυτό πλαίσιο έγινε η επιλογή του 9-μελούς ΔΣ κατόπιν σχετικής πρότασης του ΤΧΣ. Κατά την Γνωστοποιούσα, το ΤΧΣ, ενεργώντας μέσω του εκπροσώπου του στο ΔΣ της EUROBANK, *«[...] ουδέποτε προέβη σε οποιαδήποτε ενέργεια σχετιζόμενη ή/και που επηρέασε με οποιονδήποτε τρόπο τη στρατηγική εμπορική πολιτική της Τράπεζας»* και *«[...] ουδέποτε άσκησε οποιοδήποτε δικαίωμα αρνησικυρίας»* (υπ' άρ. πρωτ. 6674/29.8.2013 απαντητική επιστολή της). Στην ίδια επιστολή της, η EUROBANK αναφέρει ότι […]. Κατά την Γνωστοποιούσα, το μόνο δικαίωμα που ουσιαστικά άσκησε το ΤΧΣ έως σήμερα ήταν ο διορισμός ενός εκπροσώπου του στο ΔΣ της Τράπεζας, βάσει του ν. 3864/2010 ως ίσχυε.

[35] Σύμφωνα με ανακοίνωση της EUROBANK, με ημερομηνία 31/10/2013, ο κ. Κολακίδης υπέβαλε την παραίτηση του. Κατά συνέπεια, από την εν λόγω ημερομηνία, έπαυσε να είναι μέλος του Δ.Σ. της EUROBANK. Το Δ.Σ. κατόπιν συνεδρίασης του, με τη συναίνεση του ΤΧΣ, αποφάσισε *«[να] συνεχίσει τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας με τα εναπομείναντα μέλη του μέχρι την εκλογή νέου μέλους σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος»*

<http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/ANNOUNCEMENT_COLAKIDES_311013_GR.pdf>.

[36] Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3723/2008.

[37] Σύμφωνα με το ν. 3864/2010.

[38] Βλ. Παράρτημα 12 Γνωστοποίησης

[39] […].

σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα[40], το Δ.Σ. είναι υπεύθυνο έναντι του ΤΧΣ για την παρακολούθηση και τη συμμόρφωση της EUROBANK με τις απορρέουσες από το *«Πλαίσιο Συνεργασίας»*[41] υποχρεώσεις της και για τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων για την άσκηση από το ΤΧΣ των αντίστοιχων δικαιωμάτων του.

Β.1.3. Μετοχική Σύνθεση

24. Η EUROBANK περιλαμβανόταν μέχρι πρότινος στον Όμιλο της Εθνικής Τράπεζας. Πιο συγκεκριμένα, στις 5 Οκτωβρίου 2012, η Εθνική[42] υπέβαλε προαιρετική δημόσια πρόταση για την απόκτηση του συνόλου των κοινών ονομαστικών μετά ψήφου μετοχών της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία «Τράπεζα Eurobank Ergasias Α.Ε.». Στις 15 Φεβρουαρίου 2013, κατόπιν και της σχετικής Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού[43], η Εθνική απόκτησε το 84,35% των κοινών μετοχών (μαζί με το ποσοστό που ήδη κατείχε η Εθνική το ποσοστό ανήλθε σε 84,38%) και ταυτόχρονα τον έλεγχο επί της EUROBANK. Εν συνεχεία ωστόσο, στις 7 Απριλίου 2013[44], οι δυο τράπεζες δήλωσαν ότι σε συμφωνία με τις εποπτικές αρχές, θα ανακεφαλαιοποιηθούν πλήρως και ανεξάρτητα η μια από την άλλη και ότι η διαδικασία της (νομικής) συγχώνευσης αναστέλλεται.

25. Κατόπιν της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου (που αποφάσισε η έκτακτη γενική συνέλευση της EUROBANK στις 30.4.2013) και της ολοκλήρωσης του *«reverse split»*[45], το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας απέκτησε στις 19.6.2013 το 98,56% των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών[46]. Έτσι, στις 19 Ιουνίου 2013, ημερομηνία πίστωσης των νέων μετοχών που εκδόθηκαν με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της EUROBANK στο λογαριασμό του ΤΧΣ, το ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου που κατείχε (άμεσα και έμμεσα) η Εθνική στην EUROBANK μειώθηκε από 84,38% σε 1,21%[47].

26. Κατόπιν, σύμφωνα με την EUROBANK[48], με την εισαγωγή στις 5.7.2013 των 205.804.664 νέων κοινών, με δικαίωμα ψήφου μετοχών, οι οποίες προέκυψαν από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών[49], με

[40] Υπ'αρ.πρωτ. 6608/26.8.2013 απαντητική επιστολή της.

[41] Το Πλαίσιο Συνεργασίας υπεγράφη στις 12.7.2013 από την EUROBANK και το ΤΧΣ,

[42] Βλ. ετήσιες οικονομικές καταστάσεις Εθνικής Τράπεζας 31.12.2012, σελ.14.

[43] Βλ. Απόφαση 562/VII/2013 της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

[44] Βλ. τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις EUROBANK 31.3.2013, σελ. 11.

[45] Αναλογία 10 παλαιές κοινές μετοχές προς 1 νέα.

[46] Υπ'αρ. πρωτ. 6608/26.8.2013 απαντητική επιστολή της EUROBANK.

[47] Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο της EUROBANK της 10/6/2013, σελ. 176. http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/EFG%20Eurobank_AMK.pdf

[48] Υπ'αρ.πρωτ. 6608/26.8.2013 απαντητική επιστολή και Συνοπτικές Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις Eurobank Α΄εξαμήνου 2013.

[49] Η οποία συντελέστηκε με ιδιωτική τοποθέτηση στους κατόχους πέντε σειρών υβριδικών τίτλων (Lower Tier 1 – Series A, B, C, D και E) και στους κατόχους μιας σειράς τίτλων μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier 2).

κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των υφιστάμενων κοινών και προνομιούχων μετοχών, «[…]». Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία του μετοχολογίου της EUROBANK[50], […].

27. Ως εκ τούτου, το μετοχικό κεφάλαιο της EUROBANK την 2.9.2013 αναλύεται στον ακόλουθο πίνακα[51]:

	Πριν την αύξηση μετοχ. Κεφαλαίου		**Μετά την αύξηση μετοχ. κεφαλαίου**	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΕΤΟΧΩΝ	**Αρ. Μετοχών**	**%Δικ/των ψήφου**	**Αρ. Μετοχών**	**%Δικ/των ψήφου**
ΤΧΣ	[…]	[…]	[…]	[…]
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	[…]	[…]	[…]	[…]
Λοιποί μέτοχοι	[…]	[…]	[…]	[…]
Σύνολο Κοινών Μετοχών	**4.050.416.865**	**100%**	**5.469.166.865**	**100%**
Σύνολο προνομιούχων μετοχών[52]	345.500.000	100%	345.500.000	100%

Β.1.4. Έλεγχος επί της EUROBANK

Β.1.4.1. Η υπαγωγή του ΤΧΣ στους κανόνες ανταγωνισμού

28. Το ΤΧΣ ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2010 (ν.3864/2010) ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, το οποίο δεν ανήκει στο δημόσιο τομέα. Διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, λειτουργεί κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από τις διατάξεις του ιδρυτικού του νόμου[53] και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/1920[54]. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.3864/2010, ο αμιγώς ιδιωτικός χαρακτήρας του ΤΧΣ δεν αναιρείται ούτε από την κάλυψη του συνόλου του κεφαλαίου του από το Ελληνικό Δημόσιο, ούτε

[50] Υπ'αρ.πρωτ. 6998/11.9.2013 απαντητική επιστολή της EUROBANK.

[51] Υπ'αρ.πρωτ. 6998/11.9.2013 απαντητική επιστολή της Γνωστοποιούσας, στην οποία αναφέρει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της κατόπιν απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της τράπεζας στις 26.08.2013. Για λόγους πληρότητας της ανάλυσης η EUROBANK παραθέτει τη σύνθεση των μετόχων της τράπεζας, βάσει στοιχείων μετοχολογίου της EUROBANK, πριν και μετά την προγραμματισμένη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με την έκδοση 1.418.750.000 νέων κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου. Η σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου μετά την προγραμματισμένη αύξηση, έγινε με την παραδοχή ότι οι λοιποί μέτοχοι, πλην του ΤΧΣ που θα λάβει αυτές τις μετοχές, θα παραμείνουν μέτοχοι κατέχοντας τον ίδιο αριθμό μετοχών που κατείχαν και στις 2.9.2013.

[52] Πρόκειται για μετοχές, χωρίς δικαίωμα ψήφου, που κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο και οι οποίες εκδόθηκαν με απόφαση της από 12.01.2009 Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της EUROBANK. Βλ σχετικά και και Συνοπτικές Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις Eurobank Α΄εξαμήνου 2013.

[53]Άρθρο 1 ν.3864/2010

[54] Ο.π. Ετήσια Οικονομική Έκθεση του ΤΧΣ για τη χρήση από 01.01.2012 έως 31.12.2012, σελ. 5 (διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΤΧΣ : http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_2012_el.pdf). Ο αμιγώς ιδιωτικός χαρακτήρας του ΤΧΣ δεν αναιρείται ούτε από την κάλυψη του συνόλου του κεφαλαίου του από το Ελληνικό Δημόσιο, ούτε από την έκδοση των προβλεπόμενων αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών.

από την έκδοση των προβλεπόμενων αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών[55]. Σκοπός του ΤΧΣ είναι η διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και μέσω της κεφαλαιακής ενίσχυσης μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων (άρθρο 63Ε ν.3601/2007)[56]. Στο πλαίσιο εκπλήρωσης του σκοπού του, το ΤΧΣ οφείλει να διαχειρίζεται το κεφάλαιο και την περιουσία του και να ασκεί τα απορρέοντα από την ιδιότητά του ως μετόχου δικαιώματα κατά τρόπο που να προστατεύει την αξία της περιουσίας αυτής, να ελαχιστοποιεί τους κινδύνους για τον Έλληνα πολίτη και να μην εμποδίζει ούτε να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα[57]. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ΤΧΣ[58], ο νομοθέτης επέλεξε τη λύση του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου για να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των ενεργειών του ΤΧΣ, ώστε να μπορεί να εκπληρώνει το σκοπό του και όχι για να εξομοιωθεί με κάθε άλλο πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ενώ δεν επελέγει η μορφή της Α.Ε. και οι διατάξεις του ν.2190/20 εφαρμόζονται μόνο συμπληρωματικά για να καλύψουν τυχόν νομοθετικά κενά. Το ΤΧΣ είναι, επομένως, πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, του οποίου, ωστόσο, οι μετοχές ανήκουν εξ ολοκλήρου στο ελληνικό δημόσιο.

29. Το ΤΧΣ υποστηρίζει ότι οι δραστηριότητές του εκφεύγουν στο σύνολό τους της εφαρμογής του ν.3959/2011 και των άρθρων 101 – 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ»)[59]. Η πλήρης εξαίρεση του ΤΧΣ από το ν. 3959/2011 και τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τους ακόλουθους λόγους:

30. Πρώτον, διότι τέτοιου είδους εξαίρεση δεν προβλέπεται ούτε στον ιδρυτικό νόμο του ΤΧΣ ούτε σε άλλη νομοθετική διάταξη. Αντιθέτως, είναι προφανώς αντίθετη με το σκοπό του νομοθέτη ο οποίος στον ιδρυτικό νόμο του ΤΧΣ προέβλεψε ότι το ΤΧΣ θα πρέπει κατά την άσκηση των καθηκόντων του «*να μην εμποδίζει ούτε να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα*»[60]. Συνεπώς εκ του

---

[55] Βλ. και άρθρο 3 Ν. 3864/2010 με τίτλο *«Κεφάλαιο, περιουσία 1: Το κεφάλαιο του Ταμείου ανέρχεται στο ποσό των πενήντα δισεκατομμυρίων (50.000.000.000) ευρώ προερχόμενο από κεφάλαια που θα αντληθούν στο πλαίσιο του μηχανισμού στήριξης της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δυνάμει του ν. 3845/2010, καλύπτεται σταδιακά από το Ελληνικό Δημόσιο και ενσωματώνεται σε τίτλους, οι οποίοι δεν είναι μεταβιβάσιμοι μέχρι τη λήξη της κατά το προηγούμενο άρθρο διάρκειας του Ταμείου. Το κεφάλαιο του Ταμείου δύναται να αυξηθεί, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών […]».*

[56] Άρθρο 2 του ν. 3864/2010 και αντίστοιχη Αιτιολογική Έκθεση, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 50 παρ. 1 του ν.4021/2011

[57] Ο.π.

[58] Απάντηση […] με αρ.πρωτ. […]σ.11-12

[59] Βλ. σχετικά υπόμνημα ΤΧΣ […] «*Το γεγονός ότι το ΤΧΣ δεν συνιστά επιχείρηση κατά την ως άνω έννοια, συνεπάγεται ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 101-102 ΣΛΕΕ και 1-2 του Ν.3959/2011, ούτε στο πεδίο εφαρμογής των περί ελέγχου συγκεντρώσεων διατάξεων*», βλ. και επιστολή ΤΧΣ υπ' αρ. πρωτ […].

[60] Αρ. 2 παρ. 1 του ν.3864/2010.

ιδρυτικού του νόμου το ΤΧΣ υπόκειται στους κανόνες ανταγωνισμού, οι οποίοι αποτυπώνονται κατ' εξοχήν στο ν.3959/2011 και στα άρθρα 101-102 ΣΛΕΕ.

31. Δεύτερον, διότι είναι ευθέως αντίθετη με τη θέση του ίδιου του ΤΧΣ, όπως αυτή αποτυπώνεται στον προς υιοθέτηση κανονισμό εσωτερικής πολιτικής του ΤΧΣ ειδικώς για την συμμόρφωσή του με τα άρθρα 1 και 2 του ν. 3959/2011 και τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, επί του οποίου μάλιστα ζητήθηκαν τα σχόλια της Επιτροπής Ανταγωνισμού πριν την υποβολή του προς έγκριση στο Γενικό Συμβούλιο του ΤΧΣ[61]. Ο εν λόγω εσωτερικός κανονισμός (συνταχθείς στα αγγλικά) ρητώς προβλέπει ότι «[…]». Τούτο πιθανώς είναι επακόλουθο σχετικής επισήμανσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εφεξής «ΕΕπ») στο πλαίσιο εξέτασης της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω του ΤΧΣ υπό το πρίσμα της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, η οποία είχε επισημάνει τον κίνδυνο παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού, ιδίως ενόψει της έλλειψης κανόνων και μηχανισμών που να εμποδίζουν το ΤΧΣ να προβαίνει σε μεταξύ τους συντονισμό[62].

32. Ενόψει των ανωτέρω, είναι προφανές ότι η εξαίρεση του ΤΧΣ από τους κανόνες ανταγωνισμού θα προσέκρουε στο ν.3864/2010, στη θέση και την πολιτική της ΕΕπ, αλλά και θα ήταν τουλάχιστον αντιφατική με την στάση του ίδιου του ΤΧΣ.

Β.1.4.2. Το ΤΧΣ ως «επιχείρηση» ή «πρόσωπο» κατά την έννοια του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 3959/2011

33. Το ΤΧΣ υποστηρίζει, επίσης, ότι δεν αποτελεί «επιχείρηση» για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού. Τούτο δεν μπορεί να γίνει δεκτό για τους ακόλουθους λόγους:

34. Ως «*επιχείρηση*» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό

---

[61] Βλ. υπ' αρ. πρωτ. […] σελ. 2 και σχετικό επισυναπτόμενο […].

[62] Ενδεικτικά Ε.Ε. 359/18 21.11.2012 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34824 (2012/C) (ex2012/NN) – Ανακεφαλαιοποίηση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας παρ. 63 «*the Commission has doubts at this stage whether the current corporate governance framework can limit public interference and avoid coordination (coordination due to the high amounts of State aid provided by the HFSF which thus becomes a shareholder in several banks which may inter alia lean to an infringement of the EU rules in mergers and antitrust*)". Βλ. και παρ. 74 «*The Commission notes that the HFSF has already appointed its representatives in all of the four banks which have received a bridge recapitalisation. The HFSF representatives are different for each bank and the HFSF does not yet have control in the four banks. Nevertheless, the Commission notes* ***that there are no rules in place that prevent the HFSF from carrying out coordination between them.*** *Moreover,* ***adequate safeguards should be in place to ensure that commercially sensitive information is not shared between those undertakings which could lead to distortions of competition****. In order to monitor the bank closely, it seems appropriate that the Commission should be able to rely on a monitoring trustee which would be physically present in the bank. The same monitoring trustee might have in its mandate to observe any detrimental changes in the bank's commercial practices, such mispricing, carrying out lending that is not business-oriented or offering unsustainable interest rates on deposits*».

καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του[63]. Η έννοια της «*επιχείρησης*» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική, με αποτέλεσμα, το αποφασιστικό κριτήριο της έννοιας αυτής στο δίκαιο της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού να είναι η οικονομική[64] και όχι η νομική της αυτοτέλεια.

35. Με άλλα λόγια, επιχείρηση είναι κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα και διαθέτει αποφασιστική αυτονομία ως προς τον καθορισμό της συμπεριφοράς της στην αγορά, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή για οργανωμένο σύνολο προσώπων και παραγωγικών μέσων χωρίς νομική προσωπικότητα[65].

36. Ωστόσο, η απλή κατοχή μετοχών, έστω και πλειοψηφικών, σε μία άλλη επιχείρηση δεν συνεπάγεται ότι ο κάτοχος των μετοχών είναι επιχείρηση με οικονομική δραστηριότητα[66]. Εντούτοις, γίνεται δεκτό ότι *«ένα νομικό πρόσωπο που, μέσω της πλειοψηφικής συμμετοχής του σε εταιρία, αναμειγνύεται ευθέως ή εμμέσως στη διαχείριση της εν λόγω εταιρίας θεωρείται ότι μετέχει στην οικονομική δραστηριότητα της ελεγχομένης επιχειρήσεως. Πρέπει, επομένως, να χαρακτηριστεί και το ίδιο το νομικό πρόσωπο επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ»*[67]. Κρίσιμο στοιχείο συνεπώς για την ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας είναι η ανάμιξη στη διαχείριση, χωρίς να είναι απαραίτητη η διαπίστωση ελέγχου, με άλλα λόγια χωρίς αυτή η οικονομική δραστηριότητα να φτάνει μέχρι του σημείου της δυνατότητας άσκησης καθοριστικής επίδρασης επί της δραστηριότητας της επιχείρησης.

---

[63] Whish R., Bailey D., *Competition Law*, Oxford University Press, 7th ed., p. 83-89, Κοτσίρης Λ., *Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Θεμιτού*, Εκδ. Σάκκουλα, 4η έκδ., σελ. 407. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το ΔΕΕ, βλ. C-55/96, *Job Centre II*, Συλλ. 1997, σελ. I-7119, σκ.21, C-180-184/98, *Pavlov κλπ*, Συλλ. 2000, σελ. I-6451, σκ.74,C-41/90, *Hofner & Elser v Macrotron GmbH*, Συλλ. 1991, σ. I-1979, σκ. 21. Ως «*οικονομική δραστηριότητα*» νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (C-118/85, C-35/96).

[64] Απαιτείται η οικονομική ενότητα να αποφασίζει και να ενεργεί κατά τρόπο αυτόνομο στην αγορά [βλ. Κοτσίρης, ο.π. σελ. 416].

[65] Αθανασίου Λ. σε Τζουγανάτο Δ., *Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 192, με παραπομπή σε σχετική βιβλιογραφία.

[66] Απόφαση ΓενΔικΕΕ της 10.01.2006 υπόθεση C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA, σκ. 111 «*η κατοχή απλώς μεριδίων συμμετοχής, έστω πλειοψηφικών, δεν αρκεί για να χαρακτηριστεί ως οικονομική η δραστηριότητα του νομικού προσώπου που κατέχει τις συμμετοχές αυτές, εφόσον η δραστηριότητα αυτή συνίσταται μόνο στην άσκηση των μετοχικών ή εταιρικών δικαιωμάτων ή και στην είσπραξη μερισμάτων, που αποτελούν απλώς καρπούς της ιδιοκτησίας του αγαθού.*»

[67] C-222/04, ο.π., σκ. 112-113. «*ένα νομικό πρόσωπο που, μέσω της πλειοψηφικής συμμετοχής του σε εταιρία, αναμειγνύεται ευθέως ή εμμέσως στη διαχείριση της εν λόγω εταιρίας θεωρείται ότι μετέχει στην οικονομική δραστηριότητα της ελεγχομένης επιχειρήσεως. Πρέπει, επομένως, να χαρακτηριστεί και το ίδιο το νομικό πρόσωπο επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ*». Η αναφορά σε «ελεγχόμενη» επιχείρηση γίνεται προφανώς επειδή η κατοχή πλειοψηφικού πακέτου μετοχών κατά κανόνα συνεπάγεται έλεγχο και δεν αναιρεί το ανωτέρω συμπέρασμα.

37. Εν προκειμένω, έναντι της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων το ΤΧΣ απέκτησε την πλειοψηφία των μετοχών σε σειρά πιστωτικών ιδρυμάτων και το 100% των μετοχών των μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων του αρ. 63Ε του ν.3601/2007. Το ΤΧΣ, από την απόκτηση του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος «Νέα Proton Bank» το 2011, αποτελεί τον μοναδικό ελέγχοντα μέτοχο της εταιρίας PROTON (ασκώντας επομένως προφανώς και οικονομική δραστηριότητα). Ταυτόχρονα, στα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα (και εν προκειμένω στην αποκτώσα EUROBANK), το ΤΧΣ αναμειγνύεται στην οικονομική τους δραστηριότητα, μέσω των δικαιωμάτων που του δίδει ο νόμος και οι επιμέρους συμβάσεις του με τα πιστωτικά ιδρύματα: για παράδειγμα, οι εκπρόσωποι του ΤΧΣ […][68], […]. Ως εκ τούτου, είναι αναμφίβολο ότι και μέσω της αποκτώσας EUROBANK, το ΤΧΣ ασκεί οικονομική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, θα πρέπει για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης να θεωρηθεί ότι αποτελεί «επιχείρηση»[69].

38. Σε κάθε περίπτωση, υπενθυμίζεται ότι συγκέντρωση υπάρχει και όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου από *«...β) την απόκτηση από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση ...ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μίας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων»*[70]. Συνεπώς, έλεγχος μπορεί να αποκτηθεί και από πρόσωπο, στις περιπτώσεις που το πρόσωπο αυτό ελέγχει ήδη (μόνο του ή από κοινού) τουλάχιστον μία άλλη επιχείρηση. Ο όρος «πρόσωπο», στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνει πρόσωπα δημόσιου[71] και ιδιωτικού δικαίου. Για παράδειγμα, στην έννοια του «προσώπου» της αντίστοιχης διάταξης του Κανονισμού 139/2004[72] εντάχθηκε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σκοπός του οποίου ήταν να ανασυγκροτήσει τις επιχειρήσεις που ανήκαν στην

---

[68] Βλ. […].

[69] Βλ. και Μ.5508- SoFFin/Hypo Real Estate, ιδίως σκ. 1-4. Στην εν λόγω υπόθεση, η SoFFin αποτελούσε οργανισμό που ελεγχόταν από το κράτος και εισήλθε στο μετοχικό κεφάλαιο της Hypo αποκτώντας ελέγχουσα συμμετοχή. Η Ε.Επ. αποδέχτηκε (εμμέσως τουλάχιστον) ότι η SoFFin συνιστά επιχείρηση και υπαγόταν στον έλεγχο περί συγκεντρώσεων, αφού το μόνο που η Ε.Επ. ήλεγξε ήταν το ποιος ήταν ο τελικώς ελέγχων μέτοχος της SoFFin, ώστε να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν και άλλες επιχειρήσεις υπαγόμενες στον έλεγχο αυτού του μετόχου, ώστε εξεταστεί η πιθανότητα συντονισμού μεταξύ της SoFFin και των επιχειρήσεων αυτών, καθώς και να υπολογιστεί ο κύκλος εργασιών της SoFFin, ώστε να κριθεί εάν υπήρχε ή όχι κοινοτική αρμοδιότητα (βλ. ιδίως παρ.7). Η Ε.Επ. δεν εξέτασε ειδικά το ζήτημα το εάν η SoFFin συνιστά ή όχι επιχείρηση και υπήγαγε την απόκτηση ελέγχου εκ μέρους της στον έλεγχο περί συγκεντρώσεων.

[70] Άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3959/2011.

[71] Περιλαμβανομένου του ίδιου του κράτους, π.χ. υπόθεση IV/M.157 — Air France/Sabena της 5ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με το βελγικό κράτος, Μ.1745, EADS, σκ.1-12 (όπου η απόκτηση κοινού ελέγχου από κρατική οντότητα στην δημιουργούμενη κοινή επιχείρηση θεωρήθηκε ότι αποτελούσε συγκέντρωση, η δε συγκεκριμένη κρατική οντότητα θεωρήθηκε επιχείρηση για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού), Μ.511, TEXACO/NORSK HYDRO, σκ.1-5.

[72] ΕΕ L 024 της 29.01.2004, σ. 1

πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά τρόπο που θα τις καθιστούσε ανταγωνιστικές και να προχωρήσει σε ιδιωτικοποίησή τους[73].

39. Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, ακόμα και αν ήθελε θεωρηθεί ότι το ΤΧΣ δε συνιστά επιχείρηση κατά τα προεκτεθέντα, συνιστά πρόσωπο που ελέγχει ήδη τουλάχιστον μια άλλη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 5 του ν. 3959/2011, ήτοι την «Νέα Proton Bank».

B.1.4.3. Δικαιώματα ελέγχου του ΤΧΣ στην EUROBANK

40. Κατά το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3959/2011, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο. Ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης[74].

41. Κατά την αξιολόγηση της απόκτησης ελέγχου (αποκλειστικού ή κοινού) σε μία επιχείρηση αξιολογείται γενικά εάν μετά τη συγκέντρωση η αποκτώσα επιχείρηση θα έχει τη δυνατότητα να ελέγχει τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της αποκτώμενης επιχείρησης. Κατά την ειδικότερη αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη παράγοντες, όπως το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου που αποκτάται και το είδος των δικαιωμάτων που μπορούν να ασκηθούν, η συμμετοχή στα διοικητικά όργανα (Γ.Σ. και Δ.Σ.) και οι δυνατότητες επιρροής που υφίστανται εντός αυτών, η δυνατότητα εκλογής και αλλαγής του διοικητικού συμβουλίου της αποκτώμενης, καθώς και δικαιώματα αρνησικυρίας για τις στρατηγικές εμπορικές αποφάσεις της εταιρίας (πχ. προϋπολογισμός, σημαντικές επενδύσεις, στρατηγικά επιχειρηματικά σχέδια-business plans). Η απόκτηση του ελέγχου δύναται να προκύπτει είτε de jure (πχ. από τις εκάστοτε ισχύουσες συμφωνίες μετόχων, τις καταστατικές προβλέψεις των εταιριών) είτε de facto (πχ. από την εν τοις πράγμασι άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου στις γενικές

[73] Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Δεκεμβρίου 1993 (Υπόθεση IV/M.308 - Kali+Salz/MdK/Treuhand), Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 186 της 21/07/1994, σ. 0038 – 0056.

[74] Αναλυτικά παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 5 του ν. 3959/2011: Η δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης απορρέει *«ιδίως από: α) δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης. 4. Ο έλεγχος αποκτάται από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις, τα οποία: α) είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές ή β) χωρίς να είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές».*

συνελεύσεις και τα διοικητικά συμβούλια των εταιριών κατά τη διάρκεια ενός σημαντικού χρονικού διαστήματος)[75].

42. Ως προς την δυνατότητα του ΤΧΣ να ασκεί καθοριστική επίδραση στην EUROBANK λεκτέα τα ακόλουθα[76]:

i) Το ΤΧΣ συμμετέχει με ποσοστό […]% στο μετοχικό κεφάλαιο της EUROBANK[77]. Είναι, επομένως, ο πλειοψηφών μέτοχος της EUROBANK. Για τον πλειοψηφούντα μέτοχο, με συμμετοχή ιδιωτών υπολειπόμενη του 10%, τόσο η νομοθετική πρόβλεψη[78] όσο και η αντίστοιχη συμβατική ρύθμιση μεταξύ του ΤΧΣ και της τράπεζας προβλέπει **απεριόριστα δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση**. Ειδικότερα στη Σύμβαση Πλαίσιο μεταξύ του ΤΧΣ και της EUROBANK (εφεξής και «Σύμβαση ΤΧΣ - EUROBANK»)[79] ρητώς προβλέπεται ότι το ΤΧΣ ως πλειοψηφών μέτοχος έχει πλήρη δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση.

ii) Περαιτέρω, στη Σύμβαση ΤΧΣ - EUROBANK προβλέπεται το δικαίωμα του ΤΧΣ (ως πλειοψηφών μέτοχος) να ασκεί πλήρη δικαιώματα ψήφου […][80]. Στην ίδια κατεύθυνση, […][81]. Τα ως άνω δικαιώματα θεωρούνται κρίσιμα για την παροχή ελέγχου, καθώς δίνουν τη δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής στην εμπορική πολιτική της EUROBANK[82]. Συνεπώς, το εύρος των ως άνω προβλεπόμενων δικαιωμάτων του ΤΧΣ για τον καθορισμό και την παύση των ανώτερων διευθυντικών στελεχών του ιδρύματος δημιουργεί το έρεισμα να θεωρηθεί ότι υφίσταται δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής στην

---

[75] Περί όλων αυτών βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση, ο.π., παρ. 54 επ.

[76] Υπενθυμίζεται ότι είναι αδιάφορο αν το ΤΧΣ πράγματι άσκησε τα ως άνω δικαιώματα ή αν σκοπεύει να τα ασκήσει στο μέλλον, αρκεί ότι η δυνατότητα αυτή είναι πραγματική [Γεν.ΔΕΕ (23.02.2006), Υπόθεση Τ-282/02, *Cementbouw Handel & Industrie BV*, σκ. 58 *«Πρέπει συγκεκριμένα να τονισθεί ότι, ναι μεν η καθοριστική επιρροή, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 4064/89, δεν πρέπει οπωσδήποτε να έχει ασκηθεί για να υφίσταται, αντιθέτως, για να υφίσταται έλεγχος κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού, η δυνατότητα ασκήσεως της επιρροής αυτής πρέπει να είναι πραγματική», ομοίως και* Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση ο.π., σκ. 16].

[77] Υπ’αρ. πρωτ. 6053/30.07.13 γνωστοποίηση.

[78] Αρ. 7α παρ. 2 ν.3864/2010: «*Το Ταμείο ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου, χωρίς τους περιορισμούς της παραγράφου 1, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) Εάν δεν επιτευχθεί η προβλεπόμενη στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του πιστωτικού ιδρύματος.*»

[79] […]

[80] […]

[81] […]

[82] Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση ο.π. σκ. 69 : «*Πολύ σημαντικά είναι τα δικαιώματα αρνησικυρίας που αφορούν αποφάσεις σχετικά με το διορισμό και την απόλυση των ανώτερων διευθυντικών στελεχών και την έγκριση του προϋπολογισμού. Η εξουσία για τον από κοινού προσδιορισμό της σύνθεσης των ανώτερων διευθυντικών οργάνων, όπως των μελών του διοικητικού συμβουλίου, συνήθως παρέχει και εξουσία άσκησης αποφασιστικής επιρροής στην εμπορική πολιτική μιας επιχείρησης….*»

εμπορική πολιτική της τράπεζας από το ΤΧΣ και ως εκ τούτου δυνατότητα άσκησης ελέγχου από το ΤΧΣ.

iii) Σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου, το άρθρο 10 περίπτωση β) της παρ. 2 του ν.3864/2010 προβλέπει ότι: «*… ο εκπρόσωπος του Ταμείου στο Διοικητικό Συμβούλιο έχει: ... β) το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του ΔΣ του πιστωτικού ιδρύματος: ...ii) εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή των εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος (όπως* ***επιχειρηματική στρατηγική****, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού – παθητικού, κλπ.)*». Προβλέπεται, επίσης, ότι το ΤΧΣ «*εξετάζει κατά πόσον τα πιστωτικά ιδρύματα προς τα οποία έχει χορηγήσει κεφαλαιακή ενίσχυση και επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 7α, υλοποιούν τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, διασφαλίζοντας και την επιχειρησιακή τους αυτονομία*»[83]. Ομοίως και στη Σύμβαση ΤΧΣ - EUROBANK[84] προβλέπεται (βλ. […].

43. Δεδομένης της ρητής νομοθετικής πρόβλεψης ότι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο ΔΣ θα ασκεί τα δικαιώματά του λαμβάνοντας υπόψη την επιχειρηματική αυτονομία του πιστωτικού ιδρύματος[85] και πάντως μόνο εφόσον το ζήτημα περιλαμβάνεται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης, θίγει τους καταθέτες ή/και διακυβεύει τη ρευστότητα, την φερεγγυότητα και την εν γένει συνετή λειτουργία του ιδρύματος[86], φαίνεται ότι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ μπορεί καταρχήν να παρεμβαίνει σε περιορισμένο και μόνο βαθμό στα στρατηγικά εμπορικά ζητήματα της εταιρίας σε επίπεδο ΔΣ. Η ανωτέρω θέση ενισχύεται και από την αντίστοιχη πρόβλεψη στη Σύμβαση ΤΧΣ – EUROBANK, όπου προβλέπεται ότι η EUROBANK θα εξακολουθήσει να αποφασίζει ανεξάρτητα την εμπορική στρατηγική και πολιτική ([…])[87]. Στην ίδια κατεύθυνση, οι εκπρόσωποι του ΤΧΣ κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, άρα περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων αρνησικυρίας του ΤΧΣ, θα πρέπει να σέβονται την επιχειρηματική αυτονομία της EUROBANK [88], ενώ η συμμετοχή του ΤΧΣ και των αντιπροσώπων του στα όργανα της EUROBANK, η οποία αποφασίζει

[83] Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 3864/2010: «*Το Ταμείο εξετάζει το κατά πόσον πιστωτικά ιδρύματα προς τα οποία έχει χορηγήσει κεφαλαιακή ενίσχυση [και επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 7α], υλοποιούν τα σχέδια αναδιάρθρωσής του, διασφαλίζοντας και την επιχειρησιακή τους αυτονομία.*»

[84] Βλ. την από 12.07.2013 Σύμβαση *«Relationship Framework Agreement between the HFSF and EUROBANK ERGASIAS A.E.»* (αρ. πρωτ. 6608/26.08.2013).

[85] Βλ. άρθρο 10 παρ.2 (ε) του ν. 3864/2010 και άρθρο 2 παρ. 3 του ιδίου νόμου.

[86] Βλ. Αποφάσεις ΕΑ 549/VI/2012, *Πειραιώς/Αγροτική*, κεφάλαιο Β.1.5, καθώς και 556/VI/2012, *ALPHA/Εμπορική*, κεφάλαιο Β.1.5 (με σχετικές παραπομπές σε σχετική νομοθεσία και νομολογία). Βλ. επίσης ενδεικτικά Case No IV/M.697 - Lockheed Martin / Loral Corporation, σκ. 6-8**.**

[87] […]

[88] […]Το ίδιο προβλέπεται και νομοθετικά (στο άρθρο 10 παρ. 2 του ν.3864/2010).

ανεξάρτητα, δεν μειώνει ή παρεμποδίζει την ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου[89].

44. Παρά τους ανωτέρω περιορισμούς που υφίστανται σε σχέση με τα δικαιώματα αρνησικυρίας των εκπροσώπων του ΤΧΣ στο ΔΣ, το ΤΧΣ απολαμβάνει κατά τα ανωτέρω […], με αποτέλεσμα να αμβλύνονται ή/και να εξαλείφονται οι όποιοι ανωτέρω περιορισμοί ως προς το δικαίωμα καθοριστικής επίδρασης επί της EUROBANK.

45. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η πλειοψηφική συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της EUROBANK αρκεί[90] για την παροχή ελέγχου επί της Τράπεζας, ενόψει, κυρίως του γεγονότος ότι σύμφωνα με το ν.3864/2010 και τη Σύμβαση ΤΧΣ – EUROBANK ως πλειοψηφών μέτοχος το ΤΧΣ έχει πλήρη δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση (και επομένως και για τον ορισμό μελών διοικητικού συμβουλίου) και ορίζει τον Πρόεδρο του ΔΣ, καθώς και λόγω της […], όπως περιγράφεται αναλυτικά ανωτέρω.

46. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.2 του ν.3959/11, μόνο η μόνιμη μεταβολή ελέγχου συνεπάγεται την ύπαρξη συγκέντρωσης. Επίσης, συγκέντρωση μπορεί να προκύπτει ακόμα και στις περιπτώσεις που οι συμφωνίες προβλέπουν ορισμένη καταληκτική ημερομηνία, αν το καλυπτόμενο χρονικό διάστημα είναι αρκετά μεγάλο, ώστε να οδηγεί σε μόνιμη μεταβολή του ελέγχου των συμμετεχουσών επιχειρήσεων[91]. Ωστόσο, απόκτηση ελέγχου που δεν ξεπερνά το ένα έτος δεν μπορεί να θεωρηθεί μόνιμη[92]. Εν προκειμένω, σύμφωνα τους ισχυρισμούς των μερών[93] και με την τρίτη αναθεώρηση του Second Economic Adjustment Programme for Greece[94], η Ελληνική Κυβέρνηση ανέλαβε την υποχρέωση να επιταχύνει την πώληση της EUROBANK και να διαθέσει σημαντικό πακέτο μετοχών της σε ιδιώτη επενδυτή μέχρι το τέλος Μαρτίου 2014, με ταυτόχρονη σύντμηση της προθεσμίας που θέτει ο ν.3864/2010[95],

---

[89] […]

[90] Δεδομένου αυτού δεν αξιολογούνται εν προκειμένου τα δικαιώματα του ΤΧΣ επί του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του επιχειρησιακού σχεδίου. Για το συγκεκριμένο ζήτημα βλ. σχετικά απόφαση ΕΑ υπ' αριθμ. 576/VII/2013 Εθνική/Probank.

[91] Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση, ο.π., παρ. 28 : «*…. Συγκέντρωση μπορεί να προκύπτει ακόμα και στις περιπτώσεις που οι συμφωνίες προβλέπουν ορισμένη καταληκτική ημερομηνία, αν το καλυπτόμενο χρονικό διάστημα είναι αρκετά μεγάλο, ώστε να οδηγεί σε μόνιμη μεταβολή του ελέγχου των συμμετεχουσών επιχειρήσεων*» [με παραπομπή σε σχετική νομολογία].

[92] Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση, ο.π., σκ.34.

[93] Απαντήσεις Eurobank με αρ.πρωτ. […]& 6608/26.08.13, απάντηση ΤΧΣ με αρ.πρωτ. […], σ. 13.

[94] Συμφωνήθηκε τον Ιούλιο 2013 ανάμεσα στην Ελληνική Κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

[95] Σύμφωνα με το Supplemental MoU (παρ. 24, σ. 116) αναφέρεται ότι «*We will undertake to place a substantial equity stake in Eurobank to a privately owned strategic international investor by end-March 2014. To this end, we will contract consultants by end-August 2013, develop an evaluation metric for potential investors by mid-October 2013, and allow them to start the due diligence process no LATER THAN END-November 2013. We will also structure this placement with a view to incentivize participation of investors who want to obtain a majority stake in the future.*». Βλ. σχετικά:

σύμφωνα με τον οποίο το ΤΧΣ είναι υποχρεωμένο να διαθέσει τις μετοχές που απέκτησε σε πιστωτικό ίδρυμα εντός διετίας από την συμμετοχή του στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και μάλιστα σε επιχείρηση που δεν ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από το κράτος λαμβάνοντας υπόψη την τήρηση των όρων ανταγωνισμού στο χρηματοπιστωτικό τομέα[96].

47. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα ανωτέρω, αξιολογείται ότι δεν προκύπτει επί του παρόντος μόνιμη μεταβολή ελέγχου, λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι θα υλοποιηθεί η ανωτέρω δέσμευση που έχει αναληφθεί εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης και του ΤΧΣ.

48. Επιπλέον, σημειώνεται ότι παρά την δυνατότητα παρέμβασής του στην εμπορική αυτονομία των τραπεζών για το χρονικό διάστημα που θα μετέχει ως πλειοψηφών μέτοχος στις τράπεζες, το ΤΧΣ προτίθεται να αναλάβει υποχρεώσεις ώστε να διασφαλιστεί η μη δυνατότητα συντονισμού μεταξύ των τραπεζών[97], δηλαδή να εξασφαλιστεί και στην πράξη η εμπορική τους αυτονομία και ανεξαρτησία.

49. Τέλος, τονίζεται ότι τα ανωτέρω ισχύουν με βάση την ισχύουσα δέσμευση της Ελληνικής Κυβέρνησης και του ΤΧΣ για τη διάθεση σημαντικού μέρους των μετοχών που απέκτησε το τελευταίο μέχρι τον Μάρτιο 2014. Η τυχόν μη υλοποίησης της ως άνω δέσμευσης, αλλά και οποιαδήποτε άλλη αλλαγή νομοθετική, συμβατική ή de facto επηρεάζουσα τη σχέση EUROBANK και ΤΧΣ ή/και το χρόνο υλοποίησης της ανωτέρω δέσμευσης θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Β.1.5. Συμμετοχές της EUROBANK

50. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα[98], οι άμεσες και έμμεσες συμμετοχές της EUROBANK και των θυγατρικών της σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, με ποσοστό συμμετοχής ίσο ή μεγαλύτερο του 0,5% και με ημερομηνία αναφοράς 3.9.2013, αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα:

---

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/op159_en.htm

[96] Άρθρο 8 του ν.3864/2010, σύμφωνα με το οποίο «*Το Ταμείο αποφασίζει τον τρόπο και τη διαδικασία διάθεσης των μετοχών σε χρόνο που κρίνει σκόπιμο και … εάν εφαρμόζεται η παράγραφος 1 του άρθρου 7[α], εντός διετίας από τη συμμετοχή του στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος. … Η διάθεση των μετοχών εντός των χρονικών ορίων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να φαίνεται σε οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία ανήκει άμεσα ή έμμεσα στο κράτος, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία*». Κατά την εκτίμηση αυτή, το ΤΧΣ δύναται να λάβει υπόψη και τις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών και αφορούν τον τραπεζικό τομέα. Σε κάθε περίπτωση, η τήρηση των όρων ανταγωνισμού θα αποτελέσει αντικείμενο και της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

[97] Αρ.πρωτ. […], […]σ. 2 και σχετικό επισυναπτόμενο

[98] Υπ'αρ. πρωτ. 6998/11.9.2013.

Πιστωτικά ιδρύματα	Άμεσα		Έμμεσα		Σύνολο	
	Αριθμός Μετοχών	%	Αριθμός Μετοχών	%	Αριθμός Μετοχών	%
Μη εισηγμένα						
ΝΕΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΤΕ	[…]	100,00%	[…]	0,00%	[…]	100,00%
ΝΕΑ PROTON A.E.	[…]	100,00%	[…]	0,00%	[…]	100,00%
Σε αναστολή						
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Εισηγμένα						
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

51. Οι άμεσες και έμμεσες συμμετοχές της EUROBANK και των θυγατρικών της σε επηρεαζόμενες αγορές (ποσοστό μεγαλύτερο του 10%), στην Ελλάδα, κατά την 30.6.2013 αναφέρονται αναλυτικά στο Παράρτημα 2 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης [99].

B.1.6. Συνεργασίες EUROBANK

52. Οι συνεργασίες της EUROBANK με άλλα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα παρατίθενται στο Παράρτημα 3 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης.

B.1.7. Κύκλος Εργασιών

53. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, ο υπολογισθείς κατ' άρθ. 10 του ν. 3959/2011 κύκλος εργασιών για τη χρήση 2012 του Ομίλου της EUROBANK ανήλθε, στην Ελλάδα, σε […] ευρώ, ενώ ο αντίστοιχος παγκόσμιος κύκλος εργασιών ανήλθε σε […] ευρώ.

B.2. ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.

54. Η Νέα Proton Τράπεζα Α.Ε., με τον διακριτικό τίτλο «PROTON BANK» (Έσλιν & Αμαλιάδος 20)[100], συστάθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2011[101]. Η ΝΕΑ PROTON

[99] Σύμφωνα με το κείμενο της υπ'αρ. πρωτ. 6053/30.07.2013 Γνωστοποίησης.

[100] Έδρα της Τράπεζας είναι ο Δήμος Αθηναίων.

[101] Με την υπ'αρ. 9250/2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 2246/9.10.2011), κατόπιν εισήγησης της Τράπεζας της Ελλάδος, σε εφαρμογή του ν. 4021/2011 περί εξυγίανσης

λειτουργεί υπό το σήμα Proton, ενώ το ΤΧΣ αποτελεί τον μοναδικό μέτοχό της, αφού κατέβαλε ολοσχερώς το μετοχικό της κεφάλαιο[102].

55. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα η ΝΕΑ PROTON δραστηριοποιείται, άμεσα ή μέσω θυγατρικών της, στις αγορές:

- της λιανικής τραπεζικής
- της επιχειρηματικής τραπεζικής
- των καρτών πληρωμών
- της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing),
- των αμοιβαίων κεφαλαίων,
- της παροχής υπηρεσιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης
- των χρηματιστηριακών υπηρεσιών.

56. Σύμφωνα με το Καταστατικό της[103], σκοπός της εταιρείας είναι *«η διασφάλιση της συνέχειας των κρίσιμων τραπεζικών εργασιών και υπηρεσιών πληρωμών του πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»* προκειμένου να διατηρηθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να εξασφαλιστεί η προστασία των καταθετών και επενδυτών υπό την έννοια του ν. 3746/2009, η διαφύλαξη της αξίας της εισφερόμενης στην Τράπεζα περιουσίας και η ομαλή λειτουργία της προς μεγιστοποίηση της αξίας της μέχρι την εντός ευλόγου χρόνου πώληση των μετοχών της, σύμφωνα με το άρθρο 63ΣΤ του ν. 3601/2007[104].

57. Σύμφωνα με το έντυπο Γνωστοποίησης, η ΝΕΑ PROTON δραστηριοποιείται μόνο στην Ελλάδα, στον τομέα παροχής τραπεζικών υπηρεσιών, μέσω δικτύου […] καταστημάτων[105] και […] Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ΑΤΜ).

πιστωτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 10749/9.10.2011). Με βάση το Νόμο αυτό, στη νεοϊδρυθείσα τράπεζα ΝΕΑ PROTON μεταφέρθηκαν το σύνολο των καταθέσεων (ιδιωτών, τραπεζών και Δημοσίου) και το υγιές ενεργητικό (χαρτοφυλάκια δανείων και τίτλων) της PROTON. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΤτΕ της 10.10.2011, η άδεια της παλαιάς τράπεζας ανακλήθηκε και η τράπεζα τίθεται σε εκκαθάριση. Εκκαθαριστής ορίστηκε ο κ. Δημήτριος Δεληπέτρος. Από το προϊόν της εκκαθάρισης θα ικανοποιηθούν απαιτήσεις τρίτων κατά τη σειρά προτεραιότητας που ορίζει ο νόμος, με πρώτες τις απαιτήσεις του Σκέλους Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) και τελευταίες τις απαιτήσεις των μετόχων.

[102] Υπ' αρ. πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση και ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 10749/9.10.2011.

[103] ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 10749/9.10.2011. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του καταστατικού της, η διάρκεια της τράπεζας ορίζεται σε δυο έτη από την καταχώρηση στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο της απόφασης του Υπουργού Οικονομικών για τη σύσταση της.

[104] Προς τον σκοπό αυτόν η Τράπεζα μπορεί να διενεργεί, για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή, είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινοπραξίας, μετά τρίτων, του συνόλου, άνευ περιορισμού και ετέρας διακρίσεως, των (κυρίων και παρεπόμενων) εργασιών, δραστηριοτήτων, συναλλαγών και υπηρεσιών, που η εκάστοτε κείμενη (ημεδαπή, κοινοτική, αλλοδαπή) νομοθεσία επιτρέπει σε πιστωτικά ιδρύματα.

[105] Στους νομούς […], […], […], […], […], […], […], […], […], […]και […].

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, κατά το 2012 ο Όμιλος απασχολούσε […] άτομα[106].

Β.2.1. Διοικητικό Συμβούλιο

58. Σύμφωνα με την Γνωστοποιούσα, τα μέλη του Δ.Σ. της ΝΕΑ PROTON, κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης, ορίσθηκαν με την από 10.7.2012 απόφαση του ΔΣ της τράπεζας, η δε εκλογή τους εγκρίθηκε με την από 19.7.2012 συνεδρίαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης της ΓΣ της τράπεζας. Η θητεία του ΔΣ, βάσει του Κωδικοποιημένου Καταστατικού της ΝΕΑ PROTON (άρθρο 6), είναι διετής, *«[η] οποία άρχιζε την 03.11.2011 και παρατείνεται μέχρι τη λήξη της προθεσμίας, εντός της οποίας πρέπει να συνέλθει η Τακτική Γενική Συνέλευση της εταιρικής χρήσης του έτους 2013»*[107].

Β.2.2. Μετοχική Σύνθεση

59. Το σύνολο (100%) του μετοχικού κεφαλαίου (κοινές, ονομαστικές, μετά ψήφου μετοχές) της ΝΕΑ PROTON την χρονική στιγμή της μεταβίβασης άνηκε στο ΤΧΣ (βλ. και ενότητα Α.2.)[108].

Β.2.3. Έλεγχος επί της ΝΕΑ PROTON

60. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται ανωτέρω υπό Α.2, την 09.10.2011 ιδρύθηκε η ΝΕΑ PROTON, κατ' εφαρμογή του άρθρου 63Ε του ν. 3601/2007. Πιο συγκεκριμένα, τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση η πρώην PROTON και ιδρύθηκε η ΝΕΑ PROTON ως μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο μεταβιβάστηκε μέρος των περιουσιακών στοιχείων και, ειδικότερα, το σύνολο των καταθέσεων και το υγιές ενεργητικό (χαρτοφυλάκιο δανείων και επενδύσεων) της πρώην PROTON[109]. Η ΝΕΑ PROTON συστάθηκε με τη μορφή ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας, κατόπιν της υπ' αριθμ. 9250/2011 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών και έλαβε άδεια λειτουργίας από την ΤτΕ. Το μετοχικό της κεφάλαιο καλύφθηκε ολοσχερώς από το ΤΧΣ, το οποίο κατέστη και ο μοναδικός μέτοχος της νέας τράπεζας[110,111].

---

[106] http://www.hba.gr/

[107] Υπ'αρ.πρωτ. 6674/29.8.2013 απαντητική επιστολή της EUROBANK και ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 7858-30.7.2012.

[108] Υπ'αρ.πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.

[109] Υπ'αρ. πρωτ. 6053/30.07.13 Γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.

[110] Ο.π. Βλ. επίσης ΤΧΣ, Ετήσια Οικονομική Έκθεση για τη χρήση από 01.01.2012 έως 31.12.2012, σελ. 16-17, σ. 6 (διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΤΧΣ: http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_-2012_el.pdf), όπου αναφέρεται ότι: «*Την 09.10.2011, το ΤΧΣ κατέβαλε την πρώτη δόση ποσού (€220 εκ.) για το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της νέας PROTON. Την 03.02.2012, το ΤΧΣ κατέβαλε το ποσό των € 30 εκ. στη νέα PROTON για τη δεύτερη δόση της κατά €250 εκ. αρχικής αύξησης κεφαλαίου, η οποία αποφασίστηκε κατά τη χρήση 2011. Επιπλέον, η ΤτΕ και το ΔΣ του ΤΧΣ ενέκριναν το αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης της νέας PROTON για την περίοδο 2012-2016, το οποίο προέβλεπε επιπλέον κεφαλαιακή ενίσχυση κατά € 300 εκ. ούτως ώστε η τράπεζα να πληρεί τις κεφαλαιακές απαιτήσεις όπως*

61. Η από 15.09.13 Συμφωνία Αγοραπωλησίας που υπεγράφη μεταξύ της EUROBANK και του ΤΧΣ, συνήφθη ως αποτέλεσμα σχετικής διαγωνιστικής διαδικασίας, στην οποία έλαβε μέρος η EUROBANK, κατόπιν πρόσκλησης του ΤΧΣ, σύμφωνα με το 63Ε του ν. 3601/2007 και το ν.3864/2010. Για την ως άνω συμφωνία χορηγήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 3 του ν.3959/11 άδεια παρέκκλισης από την υποχρέωση αναστολής πραγματοποίησης της συγκέντρωσης[112], στο πλαίσιο της οποίας η εξαγοράζουσα τράπεζα δεσμεύεται να ενημερώνει την ΕΑ για την πρόοδο των εργασιών πραγματοποίησης της συγκέντρωσης. Σύμφωνα με την έως τώρα ενημέρωση και σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται ανωτέρω υπό Α.2.5 και Β.1.5, στις 30.08.2013 ολοκληρώθηκε η μεταβίβαση των μετοχών της ΝΕΑ PROTON από το ΤΧΣ στη EUROBANK, με αποτέλεσμα η ΝΕΑ PROTON να καταστεί θυγατρική εταιρία της εξαγοράζουσας τράπεζας κατά ποσοστό 100%[113]. Κατά συνέπεια, μετά την διενέργεια της διαγωνιστικής διαδικασίας κατά τα αναφερόμενα στο ανωτέρω κεφάλαιο Α.2, τον έλεγχο αποκτά η EUROBANK.

Β.2.4. Διερεύνηση ενδεχομένου εσωτερικής αναδιάρθρωσης

62. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται υπό Β.1.4. για την EUROBANK και ανωτέρω για τη ΝΕΑ PROTON, προκύπτει ότι κατά τη χρονική περίοδο της υπό εξέταση συγκέντρωσης και τα δυο ανωτέρω τραπεζικά ιδρύματα βρίσκονται υπό τον έλεγχο του ΤΧΣ. Σε αυτό το πλαίσιο, διατυπώνεται ο ισχυρισμός της EUROBANK, σύμφωνα με τον οποίο με δεδομένο ότι το ΤΧΣ κατέχει ποσοστό […]% του μετοχικού κεφαλαίου της εξαγοράζουσας και το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της εξαγοραζόμενης τράπεζας, η γνωστοποιούμενη συναλλαγή θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί εσωτερική αναδιάρθρωση, η οποία, εκ του λόγου αυτού, δεν εμπίπτει στους κανόνες περί έλεγχου συγκεντρώσεων και εφαρμόζεται το άρθρο 8 παρ. 2 του ν.3959/2011, ως ισχύει[114].

63. Υπενθυμίζεται ότι συγκέντρωση κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού υφίσταται όταν επέρχεται μεταβολή στον ασκούμενο έλεγχο. Ως εκ τούτου μια

ορίζονται από την ΤτΕ. Σε αυτά τα πλαίσια το ΤΧΣ προχώρησε στην πλήρη κάλυψη δύο επιπρόσθετων αυξήσεων κεφαλαίου της τράπεζας συνολικού ποσού €265 εκ. (€ 230 εκ. την 01.08.2012 και €35 εκ. την 31.12.2012)». Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 63Ε του ν. 3601/2007, όπως ισχύει : «*Το μεταβατικό πιστωτικό ίδρυμα τελεί υπό τον έλεγχο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3864/2010….*».

[111] Δεδομένου ότι το ΤΧΣ απόκτησε τον πλήρη έλεγχο της ΝΕΑ PROTON, ερευνητέο είναι το ζήτημα της υποχρέωσης γνωστοποίησης συγκέντρωσης εκ μέρους του ΤΧΣ, ενώπιον της ΕΑ. Δεδομένου ότι κατά τη χρονική στιγμή απόκτησης του ελέγχου της ΝΕΑ PROTON, ήτοι την 09.10.11, το ΤΧΣ δεν είχε τον έλεγχο σε άλλη επιχείρηση, δεν υπήρχε, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν.3959/2011, υποχρέωση γνωστοποίησης της πράξης απόκτησης ελέγχου επί της ΝΕΑ PROTON.

[112] Απόφαση ΕΑ 569/VII/2013, της 17.07.13

[113] […]

[114] Αρ. πρωτ. 6608/26.08.13, σ. 2

εσωτερική αναδιάρθρωση εντός ενός ομίλου επιχειρήσεων δεν συνιστά συγκέντρωση, εκτός εάν η πράξη οδηγεί σε μεταβολή της ποιότητας του ελέγχου σε μια από τις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να μην έχει καθαρά εσωτερικό χαρακτήρα[115].

64. Η υπό εξέταση πράξη, δεδομένου ότι όπως αναφέρεται ανωτέρω υπό Β.1.4., το ΤΧΣ έχει αποκτήσει μόνο προσωρινό έλεγχο επί της EUROBANK δεν συνιστά εσωτερική αναδιάρθρωση.

Β.2.5. Συμμετοχές ΝΕΑ PROTON

65. Σύμφωνα με το κείμενο της Γνωστοποίησης και την απαντητική επιστολή της Γνωστοποιούσας[116], η ΝΕΑ PROTON, από την σύσταση της (στις 9.10.2011) μέχρι την 15.7.2013, δεν ήλεγχε οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση και δεν είχε προβεί σε καμία εξαγορά επιχειρήσεων με δραστηριότητα στις αγορές της λιανικής τραπεζικής, της επιχειρηματικής τραπεζικής, των καρτών πληρωμών, της επενδυτικής τραπεζικής, των χρηματιστηριακών συναλλαγών, της διαχείρισης χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων, της χρηματοδοτικής μίσθωσης, της πρακτόρευσης επιχειρηματικών απαιτήσεων, των ασφαλιστικών υπηρεσιών και της ασφαλιστικής διαμεσολάβησης και/η των κτηματομεσιτικών αγορών. Η ΝΕΑ PROTON διατηρεί, σήμερα, μειοψηφική, χωρίς δικαίωμα ελέγχου συμμετοχή στην εταιρία με την επωνυμία «Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων & Αντασφαλίσεων Α.Ε.» (με αντικείμενο εργασιών τη μεσιτεία/πρακτόρευση ασφαλειών), κατέχοντας το […]% του μετοχικού της κεφαλαίου.

Β.2.6. Συνεργασίες ΝΕΑ PROTON

66. Οι συνεργασίες της ΝΕΑ PROTON με άλλα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα παρατίθενται στο Παράρτημα 3 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης. Επίσης, σύμφωνα με την απάντηση της Γνωστοποιούσας[117], η ΝΕΑ PROTON έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας με την εταιρία «METLIFE ALICO AEAZ», για την παροχή υπηρεσιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης και για την οποία δεν έχει προς το παρόν αποφασιστεί εκ μέρους της Γνωστοποιούσας η συνέχιση της.

Β.2.6. Κύκλοι εργασιών

67. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της γνωστοποιούσας, ο παραγόμενος κατά το 2012 κύκλος εργασιών κατ' άρθ. 10 του ν. 3959/2011 των μεταβιβασθέντων στοιχείων

---

[115] Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων (2008/C 95/01) , παρ. 51 με παραπομπή σε παραδείγματα εσωτερικής αναδιάρθρωσης (αυξήσεις συμμετοχής που δεν συνοδεύονται από μεταβολές του ελέγχου ή πράξεις αναδιάρθρωσης, όπως η συγχώνευση μιας εταιρείας εισηγμένης σε δύο χρηματιστήρια, σε ενιαία νομική οντότητα ή η συγχώνευση θυγατρικών).

[116] Υπ' αρ. πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση της συγκέντρωσης.

[117] Υπ' αρ. πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση συγκέντρωσης και 6608/26.8.2013 απαντητική επιστολή.

της ΝΕΑ PROTON ανήλθε σε […] ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι, εν προκειμένω, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών ταυτίζεται με τον εθνικό, δεδομένου ότι η ΝΕΑ PROTON δεν δραστηριοποιείται στο εξωτερικό.

Γ. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Γ.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΠΡΑΞΗΣ

68. Κατά το άρθρο 5(2) του ν. 3959/2011, συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο.

69. Συνεπώς, η απόκτηση από την EUROBANK του συνόλου των μετοχών της ΝΕΑ PROTON, συνιστά συγκέντρωση κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3959/2011, καθώς συνεπάγεται μεταβίβαση του ελέγχου επί της ΝΕΑ PROTON από το ΤΧΣ προς την EUROBANK.

Γ.2. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΑ

70. Η υπό εξέταση συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τους γνωστοποιηθέντες κύκλους εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όπως αυτοί αναλύονται ανωτέρω στο κεφάλαιο Β και παρατίθενται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα[118], πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ.1 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει[119]. Ειδικότερα, η εθνική διάσταση της εξεταζόμενης συγκέντρωσης προκύπτει σύμφωνα με το νόμο από τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών[120] όλων των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων[121].

---

[118] Σχετικά με το ύψος του κύκλου εργασιών των EUROBANK και ΝΕΑ PROTON, βλ. ανωτέρω Κεφ. Β΄.

[119] Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 1 *«Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε τριάντα ημέρες από τη σύναψη συμφωνίας ή τη δημοσίευση προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά το άρθρο 10 ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά».*

[120] Ο κύκλος εργασιών του εξαγοράζοντος ή των μερών που συμμετέχουν στη συγκέντρωση προκύπτει από το άθροισμα των κύκλων εργασιών των επιχειρήσεων που ορίζει το άρθρο 10 παρ. 4 ν. 3959/2011, όπως ισχύει, κατά τα οριζόμενα και στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού. Όταν η συγκέντρωση πραγματοποιείται με την απόκτηση τμημάτων μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, ασχέτως αν τα

Κύκλος Εργασιών 2012* *(σε εκ €)*		
Όμιλος/Τράπεζα	**Εθνικός κ.ε.**	**Παγκόσμιος κ.ε.**
Eurobank	[…]	[…]
Νέα Proton	[…]	[…]
** Ως έχει υπολογιστεί βάσει του άρθρου 10 του ν.3959/2011.*		

71. Περαιτέρω ισχύει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 εδ. γ΄ του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004[122], μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν: **α)** ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και **β)** δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος[123]. Εν προκειμένω ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δεν υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ, επομένως η εξεταζόμενη συναλλαγή δεν έχει κοινοτική διάσταση με βάση τα ανωτέρω κατώτατα όρια κύκλου εργασιών.

72. Εντούτοις μία συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει τα ως άνω κατώτατα όρια έχει κοινοτική διάσταση, εφόσον: **α)** ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ, **β)** ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ, **γ)** σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25

τμήματα αυτά έχουν ή όχι νομική προσωπικότητα, λαμβάνονται υπόψη, όσον αφορά το μεταβιβάζοντα, μόνο ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στο μεταβιβαζόμενο μέρος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του ανωτέρω άρθρου. Ειδικές διατάξεις σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα, τις ασφαλιστικές εταιρίες, τους λοιπούς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και τις κοινές επιχειρήσεις περιέχονται στο άρθρο 10 παράγραφοι 3, 4 και 5.

[121] Για τον ορισμό της συμμετέχουσας επιχείρησης βλέπε άρθρα 5, 6 και 10 ν. 3959/2011, όπως ισχύει, καθώς και σχετική νομολογία της Επιτροπής Ανταγωνισμού (www.epant.gr) και επικουρικά τη σχετική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

[122] Του Συμβουλίου, της 20.01.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»), ΕΕ L 024 της 29/01/2004, σελ. 0001 - 0022.

[123] Κανονισμός Συγκεντρώσεων 139/2004 του Συμβουλίου της 20[ης] Ιανουαρίου 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, βλ. αρ. 1 παρ. 2.

εκατομμυρίων ευρώ και **δ)** δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος[124]. Εν προκειμένω, ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Εντούτοις, η ΝΕΑ PROTON πραγματοποιεί το σύνολο του κύκλου εργασιών της στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια, δεν πληρούται το υπό (**γ**) κριτήριο και παρέλκει η εξέταση των υπολοίπων κριτηρίων. Εξάλλου, και η EUROBANK και η ΝΕΑ PROTON πραγματοποιούν άνω των δύο τρίτων του ολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους στην Ελλάδα και συνεπώς πληρούται και η κατά τα ανωτέρω αρνητική προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 3 εδάφ. δ΄ του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.

73. Κατά συνέπεια, με βάση τα υφιστάμενα στοιχεία, η παρούσα γνωστοποίηση υποβάλλεται αρμοδίως ενώπιον της ΕΑ

Γ.3. ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΚΟΥΣΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

74. Η υπό εξέταση συγκέντρωση γνωστοποιήθηκε εμπροθέσμως κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 3959/2011. Συγκεκριμένα, η EUROBANK[125] γνωστοποίησε στην ΕΑ την 30.07.2013 (αρ. πρωτ. 6053)[126] την από 15.07.2013 Σύμβαση Πώλησης Μετοχών μεταξύ του ΕΤΧΣ και της EUROBANK, με την τελευταία να καταθέτει το προβλεπόμενο στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 3959/2011 παράβολο των 1.100 ευρώ[127]. Της γνωστοποιήσεως είχε προηγηθεί, στις 19/7/2013, αίτημα παρέκκλισης κατ' άρθρο 9 παρ. 3 του ν.3959/2011[128].

75. Σε συνέχεια της γνωστοποίησης, η EUROBANK απέστειλε στις 02.08.2013 αντίτυπο του φύλλου της ημερήσιας οικονομικής εφημερίδας πανελλαδικής κυκλοφορίας «Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ» της 02.08.2013[129], στο οποίο δημοσιεύθηκε η υπό κρίση πράξη κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 6 ν. 3959/2012 και την Απόφαση ΕΑ με αριθ. 305/V/2006 σχετικά με τον καθορισμό του ειδικότερου περιεχομένου της δημοσίευσης των συγκεντρώσεων που

[124] Ό.π. βλ. αρ. 1 παρ. 3.

[125] Μέσω των πληρεξούσιων δικηγόρων Π. Μπερνίτσα και Ε. Νισυρίου.

[126] Είχε προηγηθεί η υπ'αρ.πρωτ. 5801/19.7.2013 αίτηση παρέκκλισης της EUROBANK, κατ' άρθρο 9 παράγραφος 3, ν. 3959/2011, συνοδευόμενη από το διπλότυπο είσπραξης (Σειρά Η 2487382, α/α 17228, 19/7/2013).

[127] Σειρά Η4286874, α/α 17664/24.07.2013, ΔΟΥ Δ ΑΘΗΝΩΝ.

[128] Βλ. κεφάλαιο Α.2.5.

[129] Αρ. φύλλου 25.252.

υπόκεινται σε προληπτικό έλεγχο. Το κείμενο της ως άνω δημοσίευσης αναρτήθηκε στο διαδικτυακό τόπο της ΕΑ στις 04.07.2013, κατ' άρθρο 6 παρ. 6 εδ. β΄ του ν. 3959/2011[130].

76. Μετά την εξέταση του υποβληθέντος φακέλου, η Υπηρεσία έκρινε ότι υπήρχαν ελλείψεις και ασάφειες στη συμπλήρωση του εντύπου γνωστοποίησης και στα προσκομισθέντα στοιχεία, απέστειλε επιστολή και προς τη γνωστοποιούσα, αλλά και προς τον ελέγχοντα μέτοχό της ΤΧΣ, ζητώντας πρόσθετα και διευκρινιστικά στοιχεία, προκειμένου να συμπληρωθεί προσηκόντως ο φάκελος της γνωστοποίησης. Ειδικότερα:

77. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. 6317/08.08.2013 επιστολή η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») ζήτησε πρόσθετα και διευκρινιστικά στοιχεία από τη EUROBANK, προκειμένου να συμπληρωθεί προσηκόντως ο φάκελος της γνωστοποίησης. Με την ίδια ως άνω επιστολή η EUROBANK ενημερώθηκε ότι η ΓΔΑ έστειλε επιστολή παροχής στοιχείων και προς το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας[131] σχετικά με τη συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο και τη διοίκηση τόσο της EUROBANK και της ΝΕΑ PROTON αλλά και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς με βάση την πραγματοποιηθείσα από τη ΓΔΑ έρευνα, προέκυπτε ότι το ΤΧΣ είναι ελέγχων μέτοχος της EUROBANK. Στην επιστολή σημειώνεται επίσης ότι η γνωστοποίηση θα θεωρηθεί προσήκουσα[132] μόνο εφόσον παρασχεθούν τα αιτούμενα στοιχεία και πληροφορίες τόσο από τη EUROBANK, όσο και από το ΤΧΣ.

78. Η EUROBANK αιτήθηκε[133] και έλαβε[134] παρατάσεις της προθεσμίας παροχής των στοιχείων, και τελικώς απάντησε πλήρως με τις υπ' αρ. πρωτ. 6608/26.8.2013 και 6674/29.8.2013 επιστολές[135]. Κατόπιν, η ΓΔΑ ζήτησε και η EUROBANK προσκόμισε[136] πρόσθετα διευκρινιστικά και συμπληρωματικά στοιχεία εκ των οποίων τα τελευταία ελήφθησαν την 18.09.2013. Στη συνέχεια η ΓΔΑ, με την υπ' αρ. πρωτ. οικ. 7314/20.09.2013 επιστολή της ενημέρωσε την EUROBANK ότι προσκομίσθηκαν από πλευράς της όλα τα αιτούμενα στοιχεία

[130] Το κείμενο της ως άνω δημοσίευσης αναρτήθηκε στο διαδικτυακό τόπο της ΕΑ στις 5.8.2013, κατ' άρθρο 6 παρ. 6 εδ. β΄ του ν. 3959/2011, βλ. http://www.epant.gr/news_details.php?Lang=gr&id=306&nid=550.

[131] Η υπ' αρ. πρωτ. 6316/8.8.2013 επιστολή παροχής στοιχείων.

[132] Κατά την έννοια της πάρ. 11 του άρ. 8 ν. 3959/2011.

[133] Οι παρατάσεις ζητήθηκαν με τις υπ'αρ. πρωτ. 6375/13.8.2013 και 6561/22.8.2013 επιστολές από τη EUROBANK.

[134] Οι παρατάσεις δόθηκαν με τις υπ'αρ. πρωτ. 6375/13.8.2013 και 6561/23.8.2013 επιστολές της ΓΔΑ.

[135] Στις 28.8.2013 η ΓΔΑ απέστειλε επιστολή στην EUROBANK στην οποία ανέφερε ότι σε συνέχεια της 6608/26.8.2013 επιστολής εκκρεμούσε η συμπλήρωση και αποστολή απαντήσεων σε ορισμένα ερωτήματα της υπ'αρ. πρωτ. 6317/8.8.2013 επιστολής παροχής στοιχείων.

[136] Βλ. επιστολή ΓΔΑ αρ. πρωτ. 6708/30.8.2013 στην οποία η EUROBANK απάντησε με την αρ. πρωτ. 6998/11.09.2013 επιστολή της και επιστολή ΓΔΑ αρ. πρωτ. 7041/13.9.2013 στην οποία η EUROBANK απάντησε με την αρ. πρωτ. 7228/18.9.2013 επιστολή της.

χωρίς ωστόσο να έχει ολοκληρωθεί η συλλογή των στοιχείων από το ΤΧΣ, και ως, εκ τούτου, επισημάνθηκε ότι η γνωστοποίηση θα θεωρηθεί προσήκουσα[137] μόνο εφόσον παρασχεθούν και τα αιτούμενα από το Ταμείο στοιχεία.

79. Ειδικότερα αναφορικά με τις επιστολές που απεστάλησαν στο ΤΧΣ σημειώνονται τα ακόλουθα:

80. Με την υπ’ αριθμ. πρωτ. 6316/08.08.2013 επιστολή η ΓΔΑ ζήτησε πρόσθετα και διευκρινιστικά στοιχεία από το ΤΧΣ με στόχο τη συμπλήρωση της υπό εξέταση γνωστοποίησης και προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιολόγησή της και να προχωρήσει η εξέτασή της. Το ΤΧΣ απάντησε με την υπ’ αρ. πρωτ. 6669/29.8.2013 επιστολή του. Ωστόσο η ΓΔΑ, με το υπ’ αρ. πρωτ. οικ. 6732/2.9.2013 ερωτηματολόγιο της, ζήτησε από το Ταμείο να επανέλθει στην απάντηση συγκεκριμένων ερωτημάτων τα οποία δεν είχαν απαντηθεί πλήρως και σαφώς. Επισημαίνεται ότι στην επιστολή αυτή η ΓΔΑ ενημέρωσε το ΤΧΣ ότι ο φάκελος της υπό εξέταση συγκέντρωσης δε μπορεί να θεωρηθεί πλήρης έως ότου η Υπηρεσία συλλέξει όλες τις αιτούμενες πληροφορίες και ότι οι σχετικές προθεσμίες αναστέλλονται, μέχρι την ημερομηνία παροχής των πλήρων και ακριβών πληροφοριών που ζητήθηκαν από το ΤΧΣ. Επί της ανωτέρω επιστολής, το Ταμείο απάντησε με τα υπ’ αρ. πρωτ. 7263 και 7264/19.09.2013 έγγραφά του, στα οποία επίσης διαπιστώθηκαν ελλείψεις, τις οποίες η ΓΔΑ κοινοποίησε με την υπ’ αρ. πρωτ. 7331/23.09.2013 επιστολή της, επισημαίνοντας εκ νέου την αναστολή των προθεσμιών μέχρι την παροχή των αιτούμενων πληροφοριών.

81. Το ΤΧΣ απάντησε στην ως άνω από 23.09.2013 επιστολή της ΓΔΑ με σειρά επιστολών[138] του, εκ των οποίων η τελευταία ελήφθη στις 25.10.2013. Προ της υποβολής της τελευταίας αυτής επιστολής το ΤΧΣ, με την υπ’αριθμ. 7594/30.09.2013 επιστολή του, ζήτησε εκ νέου παράταση για την υποβολή ορισμένων εκ των αιτούμενων με την ως άνω από 23.09.2013 επιστολή της ΓΔΑ, η οποία ΓΔΑ στη σχετική υπ’ αριθμ. πρωτ. 7624/01.10.2013 απαντητική επιστολή της επεσήμανε εκ νέου ότι οι σχετικές προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 8 παρ. 5 και 6 αναστέλλονται, κατ’ άρ. 8 παρ. 12 του ν. 3959/2011, μέχρι την ημερομηνία παροχής των πλήρων και ακριβών πληροφοριών που ζητήθηκαν. Ενόψει όλων των ανωτέρω και δεδομένου ότι τα τελευταία στοιχεία προσκομίστηκαν από το ΤΧΣ την 25.10.2013, η ημερομηνία αυτή θεωρείται ημερομηνία προσήκουσας γνωστοποίησης. Επισημαίνεται ότι η EUROBANK κατέθεσε την υπ’αριθμ. πρωτ. 7547/30.09.2013 επιστολή με την οποία, αναφερόμενη στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των παραγράφων 11 και 12 του άρθρου 8 του Ν. 3959/2011, δηλώνει ότι αφορά στην παροχή στοιχείων μόνο από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, και συνεπώς οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται σε σχέση με την παροχή στοιχείων από άλλες επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως της σχέσης αυτών με τις συμμετέχουσες

[137] Κατά την έννοια των πάρ. 11 και 12 του άρ. 8 ν. 3959/2011.

[138] Πρόκειται για τις επιστολές του ΤΧΣ υπ’αριθμ. πρωτ. (ΕΑ) […], […], […] και […].

επιχειρήσεις[139]. Ενόψει των ανωτέρω ζήτησε να προχωρήσει η εξέταση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης με δεδομένο ότι η Τράπεζα έχει πλήρως συνεργασθεί και προσκομίσει όλα τα στοιχεία που της ζητήθηκαν από τη ΓΔΑ και ουδεμία ευθύνη φέρει σε σχέση με την υποβολή από το Ταμείο των στοιχείων που έχουν ζητηθεί από αυτό.

82. Το ανωτέρω επιχείρημα δεν φαίνεται να μπορεί να γίνει δεκτό δεδομένου ότι ο προσδιορισμός της συμμετέχουσας επιχείρησης γίνεται κυρίως **με γνώμονα την έννοια της απόκτησης ελέγχου**[140]**.** Εν προκειμένω το ΤΧΣ αποτελεί τον ελέγχοντα μέτοχο της EUROBANK[141], η συλλογή δε των εν λόγω στοιχείων απέβλεπε ακριβώς στη διασάφηση της σχέσης μεταξύ ΤΧΣ και EUROBANK και στην ιδιότητα του ΤΧΣ ως ελέγχοντος μετόχου αυτής.

83. Σε κάθε περίπτωση η ΓΔΑ θα μπορούσε να μην έχει απευθυνθεί απευθείας στο ΤΧΣ για την παροχή των ως άνω απαραίτητων για την πληρότητα της γνωστοποίησης στοιχείων αλλά να τα έχει αιτηθεί άμεσα από τη EUROBANK. Εντούτοις προκρίθηκε εν προκειμένω η απευθείας υποβολή ερωτημάτων στο ΤΧΣ με παράλληλη σχετική ενημέρωση της EUROBANK, για λόγους επιτάχυνσης της διαδικασίας και προστασίας του επιχειρηματικού απορρήτου, ενόψει της παροχής μεταξύ άλλων στοιχείων τα οποία συνιστούσαν επιχειρηματικά απόρρητα τρίτων ανταγωνιστριών της EUROBANK πιστωτικών ιδρυμάτων στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχει το ΤΧΣ. Εν προκειμένω, το ΤΧΣ και EUROBANK είχαν επανειλημμένα ενημερωθεί ότι οι σχετικές προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 8 παρ. 5 και 6 αναστέλλονται, κατ' άρ. 8 παρ. 12 του ν. 3959/2011, μέχρι την ημερομηνία παροχής των πλήρων και ακριβών πληροφοριών που ζητήθηκαν.

Γ.4 ΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΩΝ ΤΟΥ Ν. 3959/2011

84. Για τις συγκεντρώσεις που δεν προκαλούν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό τους με τη λειτουργία του ανταγωνισμού, η προθεσμία εντός της οποίας η Επιτροπή Ανταγωνισμού πρέπει να εκδώσει τη σχετική απόφασή της είναι ένας

---

[139] Συγκεκριμένα η EUROBANK αναφέρει ότι *« [...] από τη διατύπωση των παραγράφων 11 και 12 του άρθρου 8 του Ν.3959/2011, φαίνεται ότι οι προθεσμίες για τη λήψη απόφασης επί συγκέντρωσης επιχειρήσεων δύναται να παραταθούν ή/και, κατ΄ εξαίρεση, να ανασταλούν σε περίπτωση που εκκρεμεί η παροχή στοιχείων από τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση. Σύμφωνα με την Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων", ως συμμετέχουσες επιχειρήσεις θεωρούνται οι επιχειρήσεις που μετέχουν σε μια συγκέντρωση (παράγραφος 129). Στην περίπτωση απόκτησης αποκλειστικού ελέγχου, συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι η αποκτώσα επιχείρηση και η επιχείρηση-στόχος (παράγραφος 134)».*

[140] Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων (2008/C 95/01) βλ παρ.12.

[141] Βλ. και κεφάλαιο Β επί της υπαγωγής του ΤΧΣ στην έννοια της επιχείρησης.

(1) μήνας από τη γνωστοποίηση. Ως χρονικό σημείο έναρξης της ανωτέρω προθεσμίας, θεωρείται η ημερομηνία της προσήκουσας γνωστοποίησης.

85. Στην υπό εξέταση συγκέντρωση, η απάντηση του ΤΧΣ, με την οποία συμπληρώθηκε προσηκόντως ο φάκελος της γνωστοποίησης λήφθηκε την 25.10.2013[142]. Άρα, η προθεσμία εντός της οποίας η ΕΑ πρέπει να εκδώσει την απόφασή της για την υπό εξέταση συγκέντρωση εκπνέει στις 25.11.2013, ημέρα Δευτέρα.

Γ.5. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

86. Η υπηρεσίες της ΕΑ, με επιστολές τους στις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις Πειραιώς, Εθνική, Alpha, Αττικής, HSBC, Πανελλήνια και Citibank, ζήτησε την παροχή στοιχείων για να συμπληρωθεί ο φάκελος της υπόθεσης και να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας πράξης ως προς τα αποτελέσματά της στις επιμέρους αγορές που αφορά.

87. Η υπηρεσίες της ΕΑ απέστειλαν επίσης επιστολή για παροχή στοιχείων στην Ένωση Ελληνικών Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing) και στις εταιρίες ATE Leasing και Crédit Agricole Leasing Hellas για συγκέντρωση στοιχείων για τα σύνολα των υπό εξέταση σχετικών αγορών και διασταύρωση των γνωστοποιηθέντων από τις συμμετέχουσες εταιρείες στοιχείων.

Δ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ

88. «Οριζόντιες συγκεντρώσεις» είναι οι συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά. Δύο είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους οι οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να εμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης: α) καταργώντας σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς), β) μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, τώρα είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζουν και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. μια συγκέντρωση μπορεί επίσης να καταστήσει το συντονισμό ευκολότερο, σταθερότερο ή αποτελεσματικότερο για τις επιχειρήσεις που συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους και πριν από τη συγκέντρωση (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς).

[142] Είχε προηγηθεί η τελική απάντηση της EUROBANK την 18.9.2013 (αρ.πρωτ. 7228).

Δ.1. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

89. Κατά την εκτίμηση των εν λόγω επιπτώσεων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τους ακόλουθους κυρίως παράγοντες: i) τα υψηλά μερίδια αγοράς, ii) τα επίπεδα συγκέντρωσης (δείκτης HHI), iii) τη διαφοροποίηση των προϊόντων και το βαθμό υποκατάστασης, iv) τις εναλλακτικές επιλογές εφοδιασμού, v) τη δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών, vi) την αντισταθμιστική ισχύ των αγοραστών και vii) το δυνητικό ανταγωνισμό και τα εμπόδια εισόδου[143].

Δ.2. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

90. Συγκεντρώσεις σε αγορές με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης μπορεί να οδηγήσουν στη δημιουργία ή την ενίσχυση **συλλογικής δεσπόζουσας θέσης**, και ως εκ τούτου στην παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθώς αυξάνουν την πιθανότητα συντονισμού μεταξύ των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων αναφορικά με τις τιμές, την παραγωγή, τους πελάτες ή τις πωλήσεις, χωρίς προς τούτο να απαιτείται να προσφύγουν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική με την έννοια των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ»). Έτσι, μία συγκέντρωση που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση που κατέχουν οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις από κοινού με μία τρίτη επιχείρηση μπορεί να αποδειχθεί ασύμβατη προς το καθεστώς του ανόθευτου ανταγωνισμού.

91. Κατά την αξιολόγηση αυτή η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά της σχετικής αγοράς και τη μεταβολή που θα επιφέρει στη δομή αυτής η πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως και ιδίως αν μέσω αυτής καθίσταται πλέον περισσότερο οικονομικά ορθολογικό και, επομένως, προτιμητέο να υιοθετηθεί κοινή γραμμή δράσεως από τις δραστηριοποιούμενες στην αγορά επιχειρήσεις αναφορικά με την εμπορική, τιμολογιακή ή άλλη πολιτική τους χωρίς προς τούτο να απαιτείται η προσφυγή σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική[144].

92. Τα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται η ενδεχόμενη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι[145]: i) τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστών και η συμμετρία τους, ii) ο έλεγχος εκ μέρους των επιχειρήσεων των όρων συντονισμού, iii) η παρακολούθηση των παρεκκλίσεων και ύπαρξη αποτρεπτικών μηχανισμών, iv) η αντίδραση τρίτων v) η πιθανή ενίσχυση της αγοραστικής ισχύος εκ της δημιουργίας της νέας οντότητας.

---

[143] Βλ. αναλυτικά και απόφαση ΕΑ 549/VII/2012 της 10.10.2012 «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ» και «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ», σελ. 67-69.

[144] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, σημεία 39-40,42, καθώς και απόφαση ΓενΔικ Τ-342/99, ο.π., παρ.61.

[145] Βλ. αναλυτικά και απόφαση ΕΑ 549/VII/2012 της 10.10.2012 «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ» και «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ», σελ. 70-72.

Ε. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Ε.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ[146]

93. Σύμφωνα με πάγια πρακτική της ΕΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[147], η βασική κατηγοριοποίηση των κλασικών τραπεζικών υπηρεσιών περιλαμβάνει: **α)** τις υπηρεσίες προς ιδιώτες/λιανική τραπεζική (retail banking), **β)** τις υπηρεσίες προς επιχειρήσεις/επιχειρηματική τραπεζική (corporate banking), και **γ)** τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθεμία δε, από τις προαναφερθείσες κατηγορίες μπορεί να διακριθεί περαιτέρω, με βάση την υποκαταστασιμότητα των επιμέρους τραπεζικών και εν γένει χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών από πλευράς προσφοράς και ζήτησης. Συγκεκριμένα, ενόψει της μεταβίβασης της ΝΕΑ PROTON στην EUROBANK, παρουσιάζονται οριζόντιες αλληλεπικαλύψεις στις αγορές[148]:

α) των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής, και στις υποαγορές της:

αα) των καταθέσεων ταμιευτηρίου,

αβ)των καταθέσεων προθεσμίας,

αγ) των καταθέσεων όψεως,

αδ) των καταναλωτικών δανείων (εξαιρουμένων των δανείων μέσω πιστωτικών καρτών),

[146] Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης, για την οποία προορίζονται. Σύμφωνα με τους Βέττα-Κατσουλάκο (*Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική*, ό.π., σελ. 283-286) η υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς είναι μια λιγότερο προφανής αλλά περισσότερο πολύπλοκη μορφή υποκατάστασης, η οποία μπορεί να είναι εξίσου αποτελεσματική με την υποκατάσταση από πλευράς ζήτησης. Πιο συγκεκριμένα, αναγκαία συνθήκη προκειμένου δύο προϊόντα να είναι υποκατάστατα από πλευράς προσφοράς είναι ότι οι προμηθευτές ενός εκ των προϊόντων ήδη κατέχουν όλα τα σημαντικά περιουσιακά στοιχεία που απαιτούνται για να παράγουν το άλλο, χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται οπωσδήποτε τροποποίηση της παραγωγικής διαδικασίας (π.χ. η επανατοποθέτηση ενός υπάρχοντος σήματος προϊόντος-brand).

[147] Βλ. ενδεικτικά, απόφαση ΕΑ 335/V/2007 – FBB/ASPIS BANK ATE και αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.4844–FORTIS/ABN AMRO, παρ. 33-41, M.5384 - BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 9-10, M.4844-FORTIS/ABN AMRO ASSETS, παρ. 39-40, M.3894–UNICREDITO/HBV, παρ. 16-17, M.6168–RBI/EFG EUROBANK/JV, παρ. 12 και 18, M.4155–BNP PARIBAS/BNL, παρ. 8, 9 και 19, (M.2567–NORDBANKEN/POSTGIROT). Σε κάποιες περιπτώσεις, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις περιλαμβάνονται στη λιανική τραπεζική (retail) (βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.5384 - BNP PARIBAS/FORTIS παρ. 9), ενώ σε άλλες όχι (βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.6168 – RBI/EFG EUROBANK/JV παρ. 12).

[148] Όπως ορίζονται στις πρόσφατες αποφάσεις ΕΑ σχετικά με τις συγκεντρώσεις στον τραπεζικό κλάδο, ενδεικτικά στις Αποφάσεις 534/VI/2012-ALPHA-Eurobank, 549/VII/2012-Πειραιώς-Αγροτική 556/VII/2012-ALPHA-Εμπορική, 553/VII/2012-Πειραιώς-Γενική και ΕΘΝΙΚΗ-Eurobank-562/VII/2013.

αε) των καταναλωτικών δανείων (μέσω πιστωτικών καρτών) και

αστ) των στεγαστικών δανείων,

β) των καταθέσεων και χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, και στις υποαγορές της:

βα) των καταθέσεων προθεσμίας,

ββ) των καταθέσεων όψεως και

βγ) των επιχειρηματικών δανείων,

γ) των μέσων πληρωμής - καρτών, και στις υποαγορές της:

γα) έκδοσης πιστωτικών καρτών και

γβ) έκδοσης χρεωστικών καρτών,

δ) της διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων (ΟΣΕΚΑ),

ε) των εργασιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης,

στ) της χρηματοδοτικής μίσθωσης,

ζ) της παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών,

Ε.2. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ[149]

94. Για τους λόγους που εκτίθενται στις οικείες ενότητες, κατά κανόνα, για κάθε σχετική αγορά προϊόντος λαμβάνεται ως σχετική γεωγραφική αγορά το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού[150].

[149] Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία προσφέρουν ή ζητούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σ' αυτές. Στους παράγοντες που επιτρέπουν τον προσδιορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς περιλαμβάνονται η φύση και τα χαρακτηριστικά των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, η ύπαρξη φραγμών κατά την είσοδο στην αγορά, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, οι ουσιαστικές διαφορές στα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων μεταξύ γειτονικών γεωγραφικών περιοχών ή οι σημαντικές διαφορές ως προς τις τιμές.

[150] Βλ. αποφάσεις ΕΑ σχετικά με τις συγκεντρώσεις στον τραπεζικό κλάδο, ενδεικτικά στις Αποφάσεις 534/VI/2012 Alpha-Eurobank, 549/VII/2012 Πειραιώς-Αγροτική, 556/VII/2012 Alpha-Εμπορική, 553/VII/2012 Πειραιώς-Γενική και 562/VII/2013 Εθνική-Eurobank.

Ε.3. ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ[151]

95. Ενόψει της ανάλυσης στις Ενότητες που ακολουθούν, ως επηρεαζόμενες αγορές σε οριζόντιο επίπεδο από την υπό κρίση πράξη λαμβάνονται οι εξής αγορές:

- Καταθέσεων λιανικής (όψεως/τρεχούμενοι)
- Χορηγήσεις λιανικής (καταναλωτικά δάνεια εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών και καταναλωτικά δάνεια μέσω πιστωτικών καρτών)
- Επιχειρηματικής τραπεζικής και οι υποαγορές τους
- Έκδοσης πιστωτικών καρτών
- Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- Αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing)
- Παροχή χρηματιστηριακών υπηρεσιών (συναλλαγές σε μετοχές)

Ε.4. ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΣΜΟΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

96. Από τα στοιχεία που συνέλεξε η ΓΔΑ ως προς την ύπαρξη διαρθρωτικών δεσμών, προέκυψαν τα εξής:

- Δεν υφίστανται σταυροειδείς συμμετοχές στα Διοικητικά Συμβούλια τουλάχιστον των τεσσάρων μεγαλύτερων τραπεζών[152],
- Ορισμένες εκ των τραπεζών συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στο μετοχικό κεφάλαιο ανταγωνιστών τους (βλ. Παράρτημα 4 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης).
- Υφίστανται συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ αφενός των συμμετεχουσών και αφετέρου των λοιπών τραπεζών, οι σημαντικότερες εξ αυτών, όσον αφορά στις υπό κρίση επηρεαζόμενες αγορές, έχουν συναφθεί στο πλαίσιο των διατραπεζικών συστημάτων ΔΙΑΣ και ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ (βλ. Παράρτημα 3 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης).

---

[151] Με τον όρο *«επηρεαζόμενη αγορά»* νοείται **α)** κάθε σχετική αγορά προϊόντος, στην οποία ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% (η περίπτωση αφορά οριζόντιες σχέσεις), καθώς και **β)** κάθε σχετική αγορά, στην οποία ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος, σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται σε 25% τουλάχιστον, ανεξάρτητα αν μεταξύ των μερών υφίσταται σχέση προμηθευτή/πελάτη (η περίπτωση αφορά στις κάθετες σχέσεις).

[152] Ήτοι μεταξύ της Alpha Τράπεζας, της Τράπεζας Eurobank, της Εθνικής Τράπεζας και της Τράπεζας Πειραιώς.

I ΣΤ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ - ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

I.1 ΣΤ.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

97. Τα μέρη που συμμετέχουν στη συγκέντρωση αποτελούν πλήρως καθετοποιημένες τραπεζικές μονάδες τόσο στη λιανική όσο και στην επιχειρηματική τραπεζική. Οι σχετικές αγορές που συναποτελούν τις ευρύτερες αγορές καταθέσεων-χορηγήσεων είναι οι εξής:

ΣΤ.1.1. Λιανική τραπεζική – Καταθέσεις και χορηγήσεις

98. Οι κύριες τραπεζικές υπηρεσίες προς φυσικά πρόσωπα περιλαμβάνουν τα καταθετικά προϊόντα και τα προϊόντα χορηγήσεων.

ΣΤ.1.1.1. Καταθετικά Προϊόντα

99. Η σύμβαση κατάθεσης συνάπτεται μεταξύ του πιστωτικού ιδρύματος και του καταθέτη και έχει ως ελάχιστο περιεχόμενο τα στοιχεία της ανώμαλης παρακαταθήκης (άρθρο 830 ΑΚ), δηλαδή την προσωρινή παράδοση από τον καταθέτη στην τράπεζα χρημάτων, με παραχώρηση προς την τράπεζα της εξουσίας χρησιμοποίησής τους, καθώς και την υποχρέωση της τελευταίας να εξασφαλίσει την αγοραστική δύναμη που τα χρήματα εμπερικλείουν υπέρ του καταθέτη[153], ενώ παράλληλα ο καταθέτης δικαιούται να εισπράξει τους συμφωνημένους τόκους. Η τήρηση και κίνηση/διαχείριση των λογαριασμών καταθέσεων ενέχει κατά κανόνα σειρά επιβαρύνσεων για τον καταθέτη, μεταξύ των οποίων χρεώσεις[154] για απενεργοποίηση/ «κλείσιμο» του λογαριασμού, για χρήση δικτύων άλλων τραπεζών (μέσω ATM) και για μεταφορές κεφαλαίων εκτός δικτύου (προς και από τράπεζες του εξωτερικού και του εσωτερικού).

100. Τα βασικότερα είδη/κατηγορίες τραπεζικών λογαριασμών καταθέσεων είναι:

α) Καταθέσεις όψεως. Ως κατάθεση όψεως[155] νοείται η τηρούμενη σε τράπεζα (με **χρήση** ατομικού ή κοινού λογαριασμού) κατάθεση χρημάτων, με βάση ομώνυμη σύμβαση σύμφωνα με την οποία η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδίδει μερικά ή ολικά το κατατεθειμένο ποσό στον καταθέτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο),

---

[153] Βλ. ενδεικτικά *Σπ. Ψυχομάνη*, Τραπεζικό δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Ε΄ έκδοση, σελ. 221.

[154] Σημειώνεται ότι ορισμένες χρεώσεις (π.χ. χρεώσεις για αδράνεια λογαριασμού για πάνω από ένα οριζόμενο από τις τράπεζες χρονικό διάστημα, χρεώσεις στην περίπτωση ανάληψης μετρητών μέσω ATM του ίδιου πιστωτικού ιδρύματος όπου τηρείται λογαριασμός, κ.λπ.) έχουν κριθεί παράνομες ως καταχρηστικές και έχουν καταργηθεί (βλ. ενδεικτικά ΥΑ Ζ1-21/2011 και Ζ1-798/2008).

[155] Βλ. ενδεικτικά *Σπ. Ψυχομάνη*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Ε΄ έκδοση, σελ. 245 επ.

οποτεδήποτε ζητεί τούτο ο τελευταίος, με όρους - σχετικούς με επιτόκια, χρεωστικά τυχόν υπόλοιπα, χρήση βιβλιαρίων επιταγών, παροχή εγγύησης επιταγών κ.λπ.-, οι οποίοι από το 2006 καθορίζονται ελεύθερα από τις τράπεζες (ΕΤΠΘ/ΤΕ 234/23/11.12.2006). Οι καταθέσεις αυτές ήταν αρχικά άτοκες. Με την ΠΔ/ΤΕ 1553/5.6.89 επετράπη τόσο η καταβολή τόκων επί των πιστωτικών υπολοίπων των λογαριασμών καταθέσεων όψεως με επιτόκιο ελεύθερα καθοριζόμενο από τις τράπεζες, όσο και η χρηματοδότηση επιχειρήσεων και επαγγελματιών μέσω υπεραναλήψεων από τους εν λόγω λογαριασμούς με βάση τους ισχύοντες πιστωτικούς κανόνες και με επιτόκιο που καθορίζεται ελεύθερα από τις τράπεζες χωρίς περιορισμούς. Εξάλλου, ενώ έως το 1989 οι αναλήψεις από έναν λογαριασμό καταθέσεως όψεως έπρεπε να γίνονται με χρησιμοποίηση βιβλιαρίου καταθέσεως ή με επιταγές, που σύρονταν επί των οικείων λογαριασμών, στην πράξη είχε ήδη επικρατήσει η κίνηση των καταθέσεων αυτών μόνο με επιταγές ή με απευθείας αναλήψεις του δικαιούχου από το ταμείο της τράπεζας ή από ΑΤΜ. Οι καταθέσεις στους λογαριασμούς όψεως και τρεχούμενους[156] συμφωνούνται άμεσα αποδοτέες όταν ζητηθούν, οι δε αναλήψεις πραγματοποιούνται μέσω βιβλιαρίου κατάθεσης, κάρτας αναλήψεων ή επιταγών, ενώ παρέχεται και δυνατότητα υπεραναλήψεων.

β) Καταθέσεις απλού ταμιευτηρίου. Οι καταθέσεις απλού ταμιευτηρίου είναι άμεσα αποδοτέες και αποτελούν παραλλαγή των καταθέσεων όψεως, επειδή και αυτές αποδίδονται οποτεδήποτε ζητήσει μερική ή ολική ανάληψή τους ο δικαιούχος[157]. Οι διαφορές τους - τεχνικής, κατά βάση, φύσεως – από τους λογαριασμούς όψεως έγκεινται στο ότι, επί των καταθέσεων ταμιευτηρίου, (α) τα κατατεθειμένα ποσά είναι πάντοτε τοκοφόρα, (β) δικαιούχοι μπορούν να είναι μόνον φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και (γ) οι αναλήψεις

---

[156] Ο «τρεχούμενος λογαριασμός καταθέσεως» αποτελεί παραλλαγή της καταθέσεως όψεως, που εξ ορισμού συνδυάζεται πάντα με σύμβαση τρέχοντος λογαριασμού, ώστε να μη χρειάζεται ιδιαίτερη γι' αυτήν συμφωνία, πλην της δηλώσεως προσχωρήσεως του πελάτη, ο οποίος μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο χωρίς εμπορική ιδιότητα. Η κατάθεση, δηλαδή, συμφωνείται, εν προκειμένω, με βάση υποκείμενη σύμβαση πλαίσιο, ως ανακυκλούμενη πάντα κατάθεση όψεως, εξυπηρετούμενη από την παράλληλη τήρηση τρέχοντος λογαριασμού, στον οποίο καταχωρίζονται όλες οι διενεργούμενες καταθέσεις, ως πιστωτικά κονδύλια του λογαριασμού, και όλες οι πραγματοποιούμενες αναλήψεις και πληρωμές, ως χρεωστικά κονδύλιά του. Συχνά, συνοδεύεται με συμφωνία δυνατότητας υπεραναλήψεων, που αποτελεί πρόσθετη σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως. Ο λογαριασμός αυτός, που μπορεί να είναι ατομικός ή κοινός, ανοίγεται για τη μέσω των τραπεζών διενέργεια όλων των πληρωμών και την εξόφληση υποχρεώσεων των φυσικών προσώπων που δεν είναι έμποροι, κινείται δε μόνο με επιταγές, που μπορούν μάλιστα να είναι εγγυημένες, ή με εντολές (πάγιες ή κατά περίπτωση) του καταθέτη ή με χρεώσεις δαπανών από τη χρήση τραπεζικών καρτών, κατόπιν συμφωνίας με τον πελάτη. Ο τρεχούμενος λογαριασμός καταθέσεων έχει την ίδια νομική φύση και λειτουργία με τις καταθέσεις όψεως σε τρέχοντα λογαριασμό, διακρίνεται δε από τις τελευταίες μόνον ως προς τα πρόσωπα (φυσικά πρόσωπα, μη έμποροι), που δικαιούνται να τον κινούν, και τις λοιπές ειδικές χρήσεις του (ενδεικτικά βλ. *Ψυχομάνη*, ό.π.). Συνεπώς, οι διαφορές μεταξύ λογαριασμών όψεως και τρεχούμενων είναι μη ουσιώδεις, ενώ είθισται ως όψεως να χαρακτηρίζονται οι λογαριασμοί επιχειρήσεων/νομικών προσώπων και ως τρεχούμενοι οι λογαριασμοί ιδιωτών-φυσικών προσώπων, χωρίς όμως ο διαχωρισμός αυτός να ισχύει κατ' ανάγκη σε κάθε περίπτωση.

[157] Βλ. ενδεικτικά *Ψυχομάνη,* ό.π., σελ. 83 επ.

γίνονται με χρήση βιβλιαρίου καταθέσεως και κάρτας αναλήψεων, ενώ αποκλείεται η χρησιμοποίηση του σχετικού λογαριασμού για την έκδοση και πληρωμή επιταγής[158].

γ) Καταθέσεις «επί προθεσμία». Οι καταθέσεις «επί προθεσμία» ή προθεσμιακές καταθέσεις δημιουργούνται κατόπιν συμφωνίας τράπεζας και καταθέτη ότι θα είναι αποδοτέες μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος, με συνήθως υψηλό επιτόκιο, ανάλογο προς τη χρονική τους διάρκεια. Για τις καταθέσεις αυτές η τράπεζα μπορεί να εκδίδει ονομαστικές ομολογίες, όχι όμως βιβλιάρια. Η πρόωρη απόδοση μέρους ή ολόκληρης της καταθέσεως (πριν από τη λήξη του προσυμφωνημένου χρονικού διαστήματος) πραγματοποιείται κατά κανόνα με την επιβολή στον καταθέτη χρηματικής ποινής (penalty), η οποία ως επί το πλείστον αφορά στη μερική καταβολή ή μη καταβολή των τόκων παρά στην απομείωση του κατατιθέμενου κεφαλαίου.

ΣΤ.1.1.2. Προϊόντα Χορηγήσεων

101. Τα βασικότερα είδη/κατηγορίες προϊόντων χορηγήσεων είναι:

α) Στεγαστικά δάνεια, τα οποία αφορούν στην αγορά ή επισκευή ακινήτου και προϋποθέτουν την προσκόμιση δικαιολογητικών στην τράπεζα, τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και το νομικό και τεχνικό έλεγχο του ακινήτου.

β) Καταναλωτικά δάνεια, τα οποία χορηγούνται για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων, μακροπρόθεσμων, συγκεκριμένων ή απροσδιόριστων καταναλωτικών αναγκών. Το ύψος της χορήγησης εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη. Υπάρχουν δύο βασικά είδη καταναλωτικών δανείων, τα οποία διακρίνονται με βάση τον τρόπο εξόφλησής τους:

- Τα **ανοιχτά δάνεια** λειτουργούν όπως οι πιστωτικές κάρτες, δηλαδή αποτελούν ανοιχτές γραμμές πίστωσης με αόριστη διάρκεια. Η εξόφλησή τους γίνεται με την καταβολή ενός ελάχιστου ποσοστού επί της εκάστοτε οφειλής. Το επιτόκιό τους είναι πάντα κυμαινόμενο, ενώ συνήθως επιβάλλεται μια ετήσια συνδρομή από την τράπεζα.
- Τα **τοκοχρεολυτικά δάνεια** έχουν συγκεκριμένη διάρκεια εξόφλησης και αποπληρώνονται με μηνιαίες καταβολές, που περιλαμβάνουν κεφάλαιο και τόκους. Το επιτόκιό τους μπορεί να είναι είτε σταθερό είτε κυμαινόμενο. Τα έξοδα των δανείων αυτών καταβάλλονται εφάπαξ.

---

[158] Βλ. ενδεικτικά *Ψυχομάνη*, ό.π., ο οποίος σημειώνει ότι οι δικαιούχοι των οικείων λογαριασμών μπορούν να τηρούν παράλληλα και λογαριασμό όψεως στην ίδια τράπεζα και να την εξουσιοδοτούν για τη μεταφορά ποσών από τους πρώτους λογαριασμούς στους δεύτερους, στις περιπτώσεις που συμφωνούνται. Το κόστος που ενδεχομένως συνεπάγεται για τις τράπεζες η τήρηση λογαριασμών ταμιευτηρίου στο όνομα νομικών, κατά τα ανωτέρω, προσώπων, τα οποία θα τους κινούν τακτικά για εξυπηρέτηση της ταμειακής τους διαχείρισης, αντισταθμίζεται στην τραπεζική πρακτική με τη συμφωνία χαμηλότερων επιτοκίων. Κατά τα λοιπά, η πρακτική καθορισμού με διοικητικές πράξεις ελάχιστου επιτοκίου για τις εν λόγω καταθέσεις καταργήθηκε οριστικά με την ΠΔ/ΤΕ 2180/5.3.93. Έκτοτε, ως προς τη διαμόρφωση των επιτοκίων στις καταθέσεις ταμιευτηρίου επικρατεί πλήρης ελευθερία.

102. Η σκοπούμενη χρήση και η τιμολόγηση των δύο ανωτέρω κατηγοριών καταναλωτικών δανείων, ομοιάζουν τόσο, ώστε να μην απαιτείται η περαιτέρω διάκριση της αγοράς καταναλωτικών δανείων σε υπο-αγορές ανάλογα με τον τρόπο εξόφλησής τους. Συναφώς σημειώνεται ότι παρά τα παρόμοια χαρακτηριστικά της με τα ανοιχτά καταναλωτικά δάνεια, η παροχή καταναλωτικής πίστης μέσω (πιστωτικών) καρτών θεωρείται ότι συνιστά διακριτή αγορά[159], δεδομένου ότι διαφέρουν τόσο η διαδικασία χορήγησης (η διαδικασία έγκρισης πιστωτικών καρτών είναι απλούστερη και λιγότερο χρονοβόρα) όσο και η τιμολόγηση (π.χ. ως προς το ύψος των επιτοκίων), αλλά και οι λοιποί όροι παροχής πίστωσης (π.χ. ο χρονικός ορίζοντας αποπληρωμής). Η Τράπεζα της Ελλάδος διακρίνει επίσης μεταξύ καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών και λοιπών δανείων[160].

ΣΤ.1.1.3. Ορισμός αγορών

103. Η διάκριση μεταξύ καταθέσεων και χορηγήσεων επιβάλλεται από το γεγονός ότι οι δύο αυτές κατηγορίες τραπεζικών υπηρεσιών επιτελούν διαφορετική λειτουργία (αποταμιευτική και χρηματοδοτική, αντίστοιχα) και, ως εκ τούτου, θεωρούνται μη υποκαταστάσιμες από πλευράς ζήτησης[161].

104. Ως προς τις **καταθέσεις λιανικής,** οι προσωπικοί λογαριασμοί/καταθέσεις όψεως και οι προσωπικοί λογαριασμοί/καταθέσεις ταμιευτηρίου παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά (αποταμιευτική λειτουργία, καταθέσεις άμεσα αποδοτέες) σε βαθμό τέτοιο ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί ότι συνιστούν υποκατάστατα προϊόντα. Ωστόσο, οι ως άνω τύποι λογαριασμών εμφανίζουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. οι αναλήψεις μέσω χρήσης επιταγών και οι υπεραναλήψεις επιτρέπονται μόνο επί καταθέσεων όψεως) που συνηγορούν στη διάκρισή τους σε διακριτές προϊοντικές υπο-αγορές.

105. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της ΕΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[162], προκρίνεται η αξιολόγηση των καταθέσεων όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας ως διακριτών επιμέρους σχετικών αγορών λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε κατηγορίας, κυρίως δε των διαφορών τους ως προς το ύψος των καταβαλλόμενων επιτοκίων, το χρόνο απόδοσης των καταθέσεων σε περίπτωση σχετικού αιτήματος του δικαιούχου (οι μεν καταθέσεις όψεως και

---

[159] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 74, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική* και απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.5384, *BNP Paribas/Fortis*, σκ. 42, 43 και 127.

[160] Βλ. σχετικά Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, πίνακα IV 20 ΣΔΟΣ.

[161] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* σκ. 79, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012, *Πειραιώς-Γενική* και αποφάσεις Ε. Επ. Μ. 4844, *Fortis/ABN AMRO Assets,* σκ. 19-26 και Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ. 10.

[162] Βλ. σχετικά αποφάσεις Ε. Επ. Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis* και Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, καθώς και αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012 – *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* 488/VI/2010 *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο/Aspis Bank* και 335/V/2007 *FBBANK/Aspis Bank*.

ταμιευτηρίου είναι άμεσα αποδοτέες, ενώ οι προθεσμιακές μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος) και τη διαδικασία κίνησης των σχετικών λογαριασμών.

106. Συνεπώς, η αξιολόγηση των επιπτώσεων της υπό κρίση συγκέντρωσης θα πραγματοποιηθεί αφενός:

α) στη συνολική αγορά καταθέσεων λιανικής και αφετέρου

β) στις επιμέρους διακριτές υπο-αγορές των καταθετικών προϊόντων λιανικής, όπως ορίζονται ανά είδος λογαριασμού (ταμιευτηρίου, όψεως, προθεσμίας).

107. Επίσης, λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών, τιμολόγησης και σκοπούμενης χρήσης, για τους σκοπούς εξέτασης της υπό κρίση πράξης, η αξιολόγηση των προϊόντων χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής, ήτοι αυτών που προορίζονται για ιδιώτες δανειολήπτες, θα πραγματοποιηθεί στο επίπεδο:

α) των στεγαστικών δανείων

β) της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένων των δανείων μέσω πιστωτικών καρτών).

γ) της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών.

108. Αναφορικά με τη σχετική γεωγραφική αγορά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει, και διαρκώς επιβεβαιώνει με τις αποφάσεις της επί συγκεντρώσεων επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, ότι η σχετική γεωγραφική αγορά αναφοράς είναι συνήθως εγχώρια[163]. Ομοίως έχει κρίνει και η ΕΑ[164]. Η οριοθέτηση αυτή οφείλεται ιδίως στο γεγονός ότι οι κρατούσες συνθήκες ανταγωνισμού στην εν λόγω σχετική αγορά προϊόντων διαφοροποιούνται στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους, παρά τη σημειωθείσα πρόοδο στον τομέα εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών. Επιπρόσθετα, παρά την αυξανόμενη διείσδυση της διαδικτυακής προώθησης προϊόντων, η εθνική εμβέλεια της εν λόγω αγοράς ενισχύεται και από σειρά παραγόντων όπως είναι οι γλωσσικές διαφορές, η προτίμηση των καταναλωτών σε τοπικούς προμηθευτές, τα έξοδα συναλλαγών[165] και κυρίως το γεγονός ότι τα υποκαταστήματα εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εδραίωση της πελατειακής σχέσης και στην παροχή συμβουλών στους καταναλωτές για σύνθετα και μη προϊόντα. Συνεπώς, στην υπό εξέταση περίπτωση, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η

---

[163] Βλ. σχετικά αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.5276, *Deutsche Bank/Sal.Oppenheim* και Μ.5948, *Banco Santander/Rainbow*.

[164] Βλ. ενδεικτικά, αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ-Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ΑΕ,* σκ. 93, 488/VI/2010, *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο – Aspis Bank*, , 335/V/2007 *FBB-Aspis Bank,* 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς- Γενική*.

[165] Βλ. σχετικά απόφαση Ε.Επ. Μ.2491, *Sampo/Storebrand,* σκ.13.

σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική, ήτοι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

ΣΤ.1.2. Επιχειρηματική τραπεζική – Καταθέσεις και χορηγήσεις

109. Κατ' αναλογία προς τη διάκριση των αγορών λιανικής τραπεζικής που αναπτύχθηκε στην προηγούμενη ενότητα, για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης λαμβάνονται υπόψη ως επιμέρους διακριτές σχετικές αγορές[166, 167]:

α) η παροχή δανείων / χορηγήσεων προς επιχειρήσεις,

β) τα καταθετικά προϊόντα προς επιχειρήσεις, με ανάλυση και ως προς τις υπο-αγορές:

βα) καταθέσεων όψεως επιχειρήσεων και

ββ) καταθέσεων προθεσμίας επιχειρήσεων.

110. Όσον αφορά στην αγορά της επιχειρηματικής τραπεζικής, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η περαιτέρω διάκρισή της[168], με γνώμονα το μέγεθος των επιχειρήσεων στις οποίες απευθύνονται οι σχετικές υπηρεσίες, στις επιμέρους υπο-αγορές: α) της επιχειρηματικής τραπεζικής για Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις[169] και β) της επιχειρηματικής τραπεζικής για Μεγάλες Επιχειρήσεις, κυρίως δεδομένου ότι η εμπορική στρατηγική των πιστωτικών ιδρυμάτων για

---

[166] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 534/VI/201, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 78, 105, 549/VII/2012, *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική* και αποφάσεις Ε. Επ. M.2400, *Dexia/Artesia*, σκ.16, και M.0850, *Fortis/Meespierson*, σκ. 8.

[167] Αντίθετα, σύμφωνα με την άποψη της [...], όπως υποστηρίχθηκε κατά την εξέταση της συγκέντρωσης [...], στις καταθέσεις εταιρικών πελατών η αγορά πρέπει να θεωρείται πλέον ενιαία, για τους λόγους που αναπτύσσονται ανωτέρω στη λιανική τραπεζική. Επίσης, αναπτύσσει ανάλογη προβληματική για την απάλειψη των επισφαλειών.

[168] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012, *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τραπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 76, 549/VII/2012, *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012, *Πειραιώς-Γενική* και απόφαση Ε. Επ. M.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets,* σκ. 13 επ.

[169] Σύμφωνα με τη 2003/361/ΕΚ Σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρίες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα δε με τις Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ΠΔ 2588/20.8.2007 και ΠΔ 2589/20.8.2007, σε συνδυασμό με τη Σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003/361/ΕΚ, ως μικρές επιχειρήσεις ορίζονται εκείνες των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκ €. Συνεπώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, ορίζονται ως:

- Μικρές, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκ. €,
- Μεσαίες, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκ. € και απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους,
- Μεγάλες, οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 50 εκ. € και απασχολούν περισσότερους από 250 εργαζόμενους.

κάθε μία από τις ανωτέρω δύο κατηγορίες επιχειρήσεων διαφέρει. Τα τραπεζικά προϊόντα που προσφέρονται στις δύο κατηγορίες πελατών διαφοροποιούνται μεταξύ τους τόσο στα χαρακτηριστικά (πολυπλοκότητα, πλαίσιο παρεχόμενων εξασφαλίσεων)[170], όσο και στην τιμολόγησή τους[171]. Επίσης, η τραπεζική προς μεγάλες επιχειρήσεις προσδιορίζεται από την ποικιλία των αναγκών της πελατείας[172], την ανάγκη ευελιξίας στη διαμόρφωση λύσεων και τη διαπροσωπική σχέση με τις επιχειρήσεις μέσω εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο προσφέρει τις σχετικές υπηρεσίες σε χωριστά, εξειδικευμένα τμήματα των τραπεζών[173]. Τέλος, οι μεγάλες επιχειρήσεις συνήθως συναλλάσσονται με το εξωτερικό, με αποτέλεσμα να χρειάζονται εξειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο (ενέγγυες πιστώσεις, προαγορά συναλλάγματος).

111. Ωστόσο, δεδομένου ότι όπως προκύπτει από την έρευνα της ΓΔΑ, τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν υιοθετήσει ενιαίο αριθμητικό κριτήριο διάκρισης μεταξύ Μικρομεσαίων και Μεγάλων Επιχειρήσεων ως κατώφλι για τη διάκριση της εμπορικής τους πολιτικής, δυσχεραίνεται η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων ως προς το μέγεθος των αντίστοιχων υπο-αγορών και τα μερίδια των δραστηριοποιούμενων σε κάθε μία από αυτές επιχειρήσεων[174, 175]. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

- η EUROBANK και η […] θεωρούν ως μεγάλες επιχειρήσεις αυτές που πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών ύψους 25 εκ. ευρώ και άνω [176],
- Η […] και η […] θεωρούν ως μεγάλες επιχειρήσεις αυτές που πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών ύψους 50 εκ. ευρώ και άνω[177].

---

170 Βλ. ενδεικτικά […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

171 Βλ. ενδεικτικά […] και […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

172 Βλ. σχετικά […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

173 Αρκετές εκ των τραπεζών θεωρούν ότι το δίκτυο καταστημάτων (δηλαδή η τοπική παρουσία της κάθε τράπεζας), σε συνδυασμό με το βαθμό τυποποίησης των προϊόντων, ικανοποιούν διαφορετικές ομάδες πελατών. Πιο συγκεκριμένα, οι ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ικανοποιούνται από το δίκτυο καταστημάτων των τραπεζών με τυποποιημένα προϊόντα, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις επιλέγουν τις κεντρικές υπηρεσίες/καταστήματα της κάθε τράπεζας για προϊόντα που είναι σε μικρότερο βαθμό τυποποιημένα και επιδέχονται διαπραγμάτευσης (βλ. ενδεικτικά απαντήσεις […], […], […] κατά την εξέταση της συγκέντρωσης Πειραιώς - Γενική.

174 Βλ. σχετικά την Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς (97/C 372/03), παρ. 43.

175 Τούτο βέβαια δεν αποκλείει διαφορετική προσέγγιση στο ζήτημα αυτό της Γ.Δ.Α και της Επιτροπής στο μέλλον.

176 Βλ. σχετικά http://www.eurobank.gr/online/home/generic.aspx?id=858&mid=902&lang=gr και […] και υπ' αριθμ. πρωτ. […].

177 Βλ. σχετικά […]. Ειδικά η […] σημειώνει στην υπ' αριθμ. πρωτ. […]απαντητική επιστολή της ότι *«[σ]τα στοιχεία που δίνουμε στην ΤτΕ για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων περιλαμβάνονται i) οι μικρές επιχειρήσεις (κ.ε. <2,5 εκ €), ii) οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (από κ.ε. >€2,5 εκ μέχρι € κ.ε. < 50 εκ) και iii) οι μεγάλες επιχειρήσεις (κ.ε. >50 εκ €). Το σύνολο των ανωτέρω (i, ii, iii) είναι το σύνολο της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων που δηλώνεται στην Τράπεζα της Ελλάδος για τη σύνταξη του ΣΔΟΣ. Σημειώνεται ότι η ανωτέρω κατανομή δεν υπάρχει στους πίνακες του ΣΔΟΣ. Επιπλέον, οι «μικρές»*

- Η Alpha θεωρεί ως *μεσαίες* επιχειρήσεις αυτές των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών κυμαίνεται από 2 έως 75 εκατ. ευρώ[178].

112. Συμπληρωματικά στα ανωτέρω, η […][179] διακρίνει για σκοπούς εσωτερικής παρακολούθησης και αξιολόγησης των χορηγήσεων σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις όχι βάσει τζίρου, αλλά νομικής μορφής εταιρίας. Η […] από τη μεριά της, αναφέρει ότι ακολουθεί την οδηγία της Τράπεζας της Ελλάδος προσδιορίζοντας ότι *«ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ορίζονται, σύμφωνα και με την σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003, οι αυτόνομες επιχειρήσεις που (α) απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους και (β) έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα €50 εκατ. ή σύνολο ενεργητικού που δεν υπερβαίνει τα €43 εκατ. Επιπλέον οι ΜΜΕ πρέπει να πληρούν το κριτήριο ανεξαρτησίας και να μην ανήκουν κατά ποσοστό 25% ή περισσότερο σε μία επιχείρηση που δεν είναι ΜΜΕ»*[180].

113. Η ανομοιομορφία των κατωφλίων ένταξης στην τραπεζική μεγάλων επιχειρήσεων οδηγεί σε μεθοδολογικά προβλήματα στη χαρτογράφηση της αγοράς. Σε περίπτωση που λαμβάνονταν τα επιμέρους κατώφλια κάθε μίας τράπεζας ως κριτήριο διαχωρισμού της αγοράς, ο υπολογισμός των μεριδίων εντός των αγορών μεγάλων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων θα ενείχε σημαντικά συστηματικά σφάλματα, με πιο σημαντικό το γεγονός ότι όσο πιο χαμηλά έχει θέσει μια τράπεζα το κρίσιμο κατώφλι, τόσο περισσότερες επιχειρήσεις/πελάτες της θα περιλαμβάνονταν στην αγορά μεγάλων επιχειρήσεων, αυξάνοντας διαστρεβλωτικά το μερίδιο της τράπεζας και απομειώνοντας, εξίσου διαστρεβλωτικά, το μερίδιο των τραπεζών που έχουν θέσει υψηλότερο κατώφλι[181]. Κι αυτό επειδή το μερίδιο των τραπεζών με μικρότερα κατώφλια θα είχε υπολογιστεί και επί επιχειρήσεων τις οποίες οι ανταγωνίστριες με μεγαλύτερα κατώφλια δεν θεωρούν ως δυνητικούς πελάτες τους στη σχετική αγορά επιχειρηματικής τραπεζικής μεγάλων επιχειρήσεων. Έτσι, για παράδειγμα, το ύψος των καταθέσεων και χορηγήσεων ενός πελάτη της […] με κύκλο εργασιών 27 εκ. ευρώ, θα περιλαμβάνονταν στην αγορά μεγάλων επιχειρήσεων,

---

επιχειρήσεις εντάσσονται στην Λιανική Τραπεζική και όχι στην Επιχειρηματική Τραπεζική». Αντίστοιχη διάκριση κάνει και η […] όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της.

[178] Βλ. σχετικά http://www.alpha.gr/page/default.asp?la=1&id=5521.

[179] Ειδικότερα, η πλήρης απάντηση της […] είναι ως εξής: *«Για λόγους εγκριτικής διαδικασίας των πιστοδοτήσεων, οι εταιρείες κατατάσσονται στις δύο κατηγορίες ανάλογα με την νομική τους μορφή. Ειδικότερα, αιτήματα που προέρχονται από Ε.Π.Ε. και Α.Ε. και τυχόν συνδεδεμένες με αυτές εταιρείες εξετάζονται από την Διεύθυνση Πίστης Μεσαίων και Μεγάλων Επιχειρήσεων ενώ αιτήματα εταιριών με διαφορετική νομική μορφή εξετάζονται από τη Διεύθυνση Πίστης Μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ωστόσο, στα πλαίσια της παρακολούθησης και υποβολής στοιχείων προς τις εποπτικές αρχές, βάσει των σχετικών νομοκανονιστικών κειμένων, οι εταιρείες εντάσσονται στην μία ή την άλλη κατηγορία ή λιγότερους από 250 εργαζομένους σε επίπεδο ομίλου, κατατάσσονται στην κατηγορία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων»*.

[180] Βλ. σχετικά […].

[181] Αντίστροφα, όσο πιο χαμηλό το κατώφλι, τόσο χαμηλότερο το μερίδιο της τράπεζας στην αγορά μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

επαυξάνοντας το μερίδιο της τράπεζας στη σχετική αγορά, παρότι καμία εκ των ανταγωνιστριών της δεν τον θεωρεί δυνητικό της πελάτη στην επιχειρηματική μεγάλων επιχειρήσεων.

114. Το πρόβλημα αυτό αναγνωρίζεται εξ άλλου και από τις ίδιες τις τράπεζες σύμφωνα με τις οποίες η αγορά δεν δύναται να διακριθεί περαιτέρω. Ειδικότερα, η […] επισημαίνει ότι *«[δ]εδομένου ότι α) οι τράπεζες δεν έχουν κοινό «κατώφλι» για τη διάκριση μεταξύ μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων και β) ότι οι τράπεζες μπορούν ανά πάσα στιγμή να προσαρμόζουν ανάλογα τα προϊόντα τους στο μέγεθος του πελάτη, μάλλον καταδεικνύει ότι υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης και από πλευράς ζήτησης και από πλευράς προσφοράς άρα δεν υφίστανται διακριτές σχετικές αγορές. Η κατηγοριοποίηση που κάνει κάθε τράπεζα εσωτερικά σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις εξυπηρετεί διαχειριστικούς σκοπούς πάντα με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών ενώ σχετίζεται άμεσα με τους διαθέσιμους ανθρώπινους πόρους»*[182].

115. Αναφορικά με τη σχετική γεωγραφική αγορά, η πρακτική της ΕΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τείνει προς τον εθνικό χαρακτήρα της, καθώς οι εντασσόμενες στην οικεία αγορά υπηρεσίες λόγω της φύσης και του σκοπού τους ζητούνται και παρέχονται αποτελεσματικότερα σε εθνικό επίπεδο[183]. Ο εθνικός χαρακτήρας της τραπεζικής εργασίας που συνίσταται στην παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις ή δημόσιους οργανισμούς για την πραγματοποίηση διαφόρων επιχειρηματικών πράξεων δικαιολογείται από μια σειρά παραγόντων, όπως της ανάγκης για ενδελεχή γνώση τόσο του εταιρικού δικαίου της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση, όσο και της διάρθρωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος αγοράς, των λογιστικών και φορολογικών κανόνων, καθώς επίσης και του θεσμικού πλαισίου και του επιπέδου τιμών της αγοράς. Ιδίως αναφορικά με την επιμέρους σχετική υπο-αγορά των υπηρεσιών πληρωμών προς Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο παράγοντας της εγγύτητας είναι πιο σημαντικός για τις επιχειρήσεις αυτού του μεγέθους οι οποίες μπορεί να χρειάζονται να επισκέπτονται ένα κατάστημα πιο συχνά, ενώ η σημασία του παράγοντα αυτού δείχνει να φθίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Μολονότι επιμέρους στοιχεία της επιχειρηματικής τραπεζικής μπορεί να έχουν μία πιο ευρεία ευρωπαϊκή ή και διεθνή διάσταση, κυρίως για τις μεγάλες επιχειρήσεις[184], για τους σκοπούς της παρούσας η σχετική γεωγραφική αγορά των καταθετικών προϊόντων και προϊόντων χορηγήσεων για επιχειρήσεις είναι εθνική, ήτοι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

---

[182] Βλ. σχετικά […].

[183] Βλ. σχετικά αποφάσεις Ε.Επ. Μ.6168, *RBI/EFG Eurobank/JV*, Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.3894, *Unicredito/HVB*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.873, *Bank Austria/Creditanstalt*. Ομοίως και οι αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 94, 549/VII/2012 *Πειραιώς-Αγροτική*, 553/VII/2012 *Πειραιώς-Γενική*.

[184] Βλ. σχετικά απόφαση Ε.Επ. Μ.2567, *Nordbanken/Postgirot*.

ΣΤ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

ΣΤ.2.1 Ωριμότητα αγοράς - Προοπτικές

116. Όπως επισημαίνουν η […], η […], η […] και η […], οι αγορές των **καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής** είναι σε φάση ωριμότητας-σταθερότητας[185]. Όσον αφορά την προοπτική των **καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής**, η […] αναφέρει ότι *«[γ]ια την επόμενη διετία αναμένεται αύξηση των καταθέσεων κατά 1,0% το 2014 και 3,4% το 2015 (πηγή: IMF). Η αγορά γενικά έχει σταθεροποιηθεί (+11% από το χαμηλό επίπεδο Ιουνίου 2012 με διατήρηση των υπολοίπων και μικρές διακυμάνσεις τους τελευταίους μήνες)»*[186]. Επίσης, η […][187] αναφέρει ότι *«[ο]ι προοπτικές της αγοράς καταθέσεων για την προσεχή διετία συναρτώνται σε μεγάλο βαθμό με την πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών της χώρας (επίτευξη θετικών ρυθμών ανάπτυξης, περιορισμός δημοσίου χρέους και ελλειμμάτων, μείωση ποσοστού ανεργίας κ.λπ.)»*. Κατά την […], στη παρούσα φάση, η ζήτηση για προϊόντα καταθέσεων, επηρεαζόμενη από τη γενική οικονομική συγκυρία παρουσιάζεται σχετικά μειωμένη[188]. Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η […][189], σύμφωνα με την οποία η αγορά καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής έχει παρουσιάσει κάθεση πτώση άνω του 30% την τελευταία τριετία λόγω της οικονομικής κρίσης και της διεθνοποίησης της αγοράς που επιτρέπει τη φυγή καταθέσεων στο εξωτερικό. Όσον αφορά τις **καταθέσεις των επιχειρήσεων**, η […] δηλώνει ότι *«[τ]α τελευταία χρόνια και λόγω και της οικονομικής συγκυρίας, μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων έχουν μεταφέρει τα διαθέσιμα τους στο εξωτερικό απ' όπου καλύπτουν απευθείας ακόμα και ανάγκες καθημερινής χρηματοδότησης»*[190]. Επίσης, κατά την […], «[το] σύνολο σχεδόν των πελατών της επιχειρηματικής τραπεζικής διατηρούν ενεργή σχέση με τουλάχιστον δυο ή περισσότερες τράπεζες»[191]. Επιπροσθέτως, κατά την […] *«[η] αγορά των καταθέσεων, που χαρακτηρίστηκε από μεγάλης κλίμακας φυγής χρημάτων προς το εξωτερικό αλλά και προς θυρίδες, μόλις πρόσφατα άρχισε να αναπτύσσεται και πάλι, μετά την*

---

[185] Βλ. σχετικά την […], […], […], […]και […].

[186] Βλ. σχετικά […].

[187] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με την […], *«[σ]την Ελλάδα οι καταθέσεις πλέον είναι διάσπαρτες σε πολλά τραπεζικά ιδρύματα είτε λόγω του φόβου για το 'ανασφάλιστο' τμήμα τους (υφιστάμενο όριο εγγύησης καταθέσεων: 100 χιλ. ευρώ), είτε γιατί πελάτες που έχουν δάνειο σε μια τράπεζα προτιμούν να διατηρούν τις καταθέσεις τους σε άλλη τράπεζα για προφανείς λόγους σε περίπτωση που η εξέλιξη της αποπληρωμής του δανείου τους δεν είναι θετική»* (βλ. […])

[188] Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την […] *«[η] ελαφρά ανοδική τάση της αγοράς που σημειώθηκε κατά το α' τετράμηνο 2013, απόρροια της επιστροφής μικρού μέρους των κεφαλαίων που, κατά το α' 6μηνο 2012, εξέρρευσαν από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, δεν συνεχίστηκε κατά το επόμενο 3μηνο»*.

[189] Βλ. σχετικά […].

[190] Βλ. σχετικά […].

[191] Βλ. σχετικά […].

(φαινομενική τουλάχιστον) απομάκρυνση του κινδύνου εθνικής χρεοκοπίας ή/και εξόδου από την Ευρωζώνη. Στα πλαίσια αυτά υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης ιδίως στην αγορά των προθεσμιακών καταθέσεων»[192]. Στην ίδια κατεύθυνση, η […] αναφέρει ότι ενδεχομένως *να «[π]αρουσιαστεί κάποια ανάκαμψη στο τέλος της επόμενης διετίας, εκτός αν ενδιάμεσα υπάρξει εισροή ξένων κεφαλαίων στον Ελληνικό Τραπεζικό χώρο ή ακόμη καλύτερα με την είσοδο νέας τράπεζας ή εξαγοράς υφιστάμενης από ξένα κεφάλαια»*, με αποτέλεσμα *«να αυξηθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές των επενδυτικών προϊόντων (καταθέσεις/αμοιβαία)»*[193]. Τέλος, σύμφωνα με την εκτίμηση της […], στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας (με πιθανότητα ανάπτυξης από το 2014), θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας για τις αγορές καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής[194].

117. Όσον αφορά στις **χορηγήσεις λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής,** όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η […][195], παρατηρείται ραγδαία μείωση της ζήτησης λόγω των δραματικών οικονομικών συνθηκών στην χώρα (πτώση μισθών κατά 30% και αύξηση της ανεργίας πάνω από 25%). Τη σημαντική πτώση των χορηγήσεων επισημαίνουν και οι υπόλοιποι ανταγωνιστές, αποδίδοντάς τη στη γενικότερη οικονομική κατάσταση, ήτοι τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής, την ύφεση στην οικονομία, και τις αλλεπάλληλες υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητα της Ελλάδος[196]. Πιο συγκεκριμένα, η […] αναφέρει ότι *«[έ]χει μειωθεί, τόσο η ζήτηση σε επίπεδο ιδιωτών όσο και η προσφορά χρηματοδοτήσεων από τις τράπεζες»,* ενώ οι σχετικές εργασίες *«περιορίζονται κυρίως στην αναχρηματοδότηση και ρύθμιση υφιστάμενων οφειλών»*[197]. Επίσης, η […] αναφέρει ότι *«[τ]α τελευταία έτη τα δάνεια εμφανίζουν μείωση καθώς η οικονομική κρίση επέφερε τάσεις απομόχλευσης για επιχειρήσεις και νοικοκυριά»*, ενώ για την μελλοντική προοπτική τους αναφέρει ότι *«[γ]ια την επόμενη διετία αναμένεται μείωση του υπολοίπου των δανείων της αγοράς στην Ελλάδα κατά 4,0% το 2014 και 2,2% το 2015 (πηγή: IMF) σε ευθυγράμμιση με την αναμενόμενη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας»*. Σύμφωνα με την εκτίμηση της […], στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας (με πιθανότητα ανάπτυξης από το 2014), θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας για τις αγορές χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής[198].

---

192 Βλ. σχετικά […].

193 Βλ. σχετικά […].

194 Βλ. σχετικά […].

195 Βλ. σχετικά […].

196 Βλ. ενδεικτικά […], […], […] και […].

197 Βλ. σχετικά […].

198 Βλ. σχετικά […].

118. Σύμφωνα με την […][199], για την επόμενη διετία,

α) η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια προβλέπεται να παραμείνει αδύναμη (λόγω περιορισμού των εισοδημάτων, διατήρησης υψηλού ποσοστού ανεργίας και περιορισμένων πιστώσεων από πλευράς τραπεζών),
β) η ζήτηση για νέες χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων (με την αγορά να βρίσκεται σε *«φάση απομοχλευσης»*)[200] είναι ήδη και προβλέπεται να είναι σχετικά χαμηλή (με την πελατεία να στοχεύει στην επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής και τη μείωση του κόστους δανεισμού για τα υφιστάμενα δάνεια),
γ) η πορεία της αγοράς χορηγήσεων επιχειρήσεων (η οποία βρίσκεται σε φάση βαθειάς ύφεσης με τις τράπεζες να έχουν περιορίσει σημαντικά τις νέες χορηγήσεις) θα εξαρτηθεί από τη συνολική πορεία της ελληνικής οικονομίας και
δ) η αγορά καταναλωτικής πίστης, η οποία είναι σε φάση ύφεσης, αναμένεται να έχει αυξητική ροή χρηματοδοτήσεων μετά την πάροδο δυο ετών (αφού ολοκληρωθεί η εξυγίανση των εσωτερικών χαρτοφυλακίων των τραπεζών).

119. Κατά την άποψη, ωστόσο, της […][201] στις αγορές καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής, καθώς η οικονομική κρίση αναμένεται να συνεχίσει για το άμεσο μέλλον, κάθε πρόβλεψη είναι επισφαλής.

ΣΤ.2.2 Εμπόδια Εισόδου

120. Οι δύο κύριες μέθοδοι εισόδου νέου ανταγωνιστή στην ελληνική τραπεζική αγορά είναι η εξαγορά υπάρχοντος ανταγωνιστή ή η δημιουργία εξ' ολοκλήρου νέας τράπεζας. Το συνολικό κόστος εισόδου μπορεί να διαφοροποιηθεί σημαντικά ανάλογα με τη μέθοδο και τη φάση ανάπτυξης που βρίσκεται ο κλάδος, ιδιαίτερα όταν ο στόχος είναι η δημιουργία χρηματοοικονομικής εταιρίας ισοδύναμης με σημαντικό βιώσιμο ανταγωνιστή. Οι νομικοί και ρυθμιστικοί περιορισμοί στην είσοδο της τραπεζικής αγοράς διαφέρουν στην περίπτωση εισόδου μέσω εξαγοράς από αυτή μέσω νέας ίδρυσης και καθορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και σχετικά Προεδρικά διατάγματα και νόμους[202].

121. Όπως αναφέρει η πλειονότητα των ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων[203], τα βασικότερα εμπόδια εισόδου στον ευρύτερο εγχώριο

[199] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με τη […], εξαίρεση στα ανωτέρω αποτελούν οι χορηγήσεις που σχετίζονται με τα προϊόντα πράσινης τραπεζικής, οι οποίες εμφανίζουν ανάπτυξη, κυρίως λόγω συγχρηματοδοτούμενων/επιδοτούμενων προγραμμάτων (π.χ. πρόγραμμα […]).

[200] Ο όρος απομόχλευση χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη διαδικασία προσαρμογής του ισολογισμού των τραπεζών στις απαιτήσεις της κεφαλαιακής επάρκειας που ορίζει το σύμφωνο «Βασιλεία ΙΙΙ», μέσω π.χ. της μείωσης των χορηγήσεων. Βλ. *«Bank deleveraging, the move from bank to market-based financing, and SME financing»*, Gert Wehinger, OECD Journal: Financial Market Trends –vol. 2012/1.

[201] Βλ. σχετικά […].

[202] Βλ. σχετικά […].

[203] Βλ. ενδεικτικά […] και […].

χρηματοπιστωτικό κλάδο προκύπτουν από την δυνατότητα πρόσβασης στις κεφαλαιαγορές/χρηματαγορές[204], τη δύναμη/φήμη των ανταγωνιστών, από το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει την ίδρυση των πιστωτικών ιδρυμάτων[205], καθώς και από την υποχρέωση για διαρκή συμμόρφωση με το αυστηρό εποπτικό πλαίσιο[206]. Επίσης, η […] αναφέρει, επιπλέον, την *«έλλειψη σταθερού φορολογικού συστήματος»* και την *«αυξημένη φορολόγηση της εργασίας»* ως παράγοντες που καθιστούν δύσκολη την είσοδο νέων ανταγωνιστών στις εν λόγω αγορές. Πέραν των ανωτέρω εμποδίων, υφίστανται πρόσθετα πραγματικά εμπόδια εισόδου, δεδομένου ότι η βιώσιμη και αποτελεσματική διείσδυση ενός νέου πιστωτικού ιδρύματος, τουλάχιστον ως προς τις υπο-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής, προϋποθέτει ανάπτυξη δικτύου ικανού να εξυπηρετεί επαρκώς τη διανομή των σχετικών προϊόντων/υπηρεσιών[207]. Η […] αναφέρει ότι σημαντικός παράγων στην είσοδο νέου ανταγωνιστή στον τραπεζικό κλάδο αποτελεί το εύρος των οικονομιών

---

[204] Σύμφωνα με την […], η πρόσβαση στις εν λόγω αγορές χαρακτηρίζεται πολύ δύσκολη τόσο για τις υφιστάμενες όσο και για τις νέες εταιρίες.

[205] Πιο συγκεκριμένα, η ίδρυση και λειτουργία πιστωτικών ιδρυμάτων ρυθμίζεται από τον Ν. 3601/2007 (ΦΕΚ Α΄178/1.8.2007) «*Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις*» και τις Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) 2526/2003, 2603/2008 και 2595/2007 και την Απόφαση ΕΤΠΘ 211/1/2005. Βασική προϋπόθεση για τη δραστηριοποίηση πιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα συνιστά η χορήγηση σχετικής άδειας από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε σχετική διαδικασία ορίζεται στα άρθρα 5, 6, 7 και 24 του Ν.3601/2007. Επί πλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3601/2007, τα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται να συσταθούν και να λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρίας ή με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 όπως ισχύει. Παράλληλα, κατά την παρ. 4 του ως άνω άρθρου, προϋπόθεση παροχής της σχετικής άδειας είναι η κατοχή ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου ύψους 18 εκ. € για ανώνυμη τραπεζική εταιρία, 9 εκ. € για υποκατάστημα πιστωτικού ιδρύματος που εδρεύει σε τρίτη χώρα και 6 εκ. € για πιστωτικό συνεταιρισμό.

[206] Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των Συμφώνων «Βασιλεία ΙΙ» και «Βασιλεία ΙΙΙ».

[207] Βλ. σχετικά την απόφαση της Ευρ. Επιτροπής Μ.4844-Fortis/ABN AMRO, σκ. 118 (όπου κρίθηκε ότι το μη ανακτήσιμο κόστος δημιουργίας δικτύου υποκαταστημάτων συνιστά εμπόδιο εισόδου). Αντίθετη άποψη αναπτύσσει η […], η οποία αναφέρει ότι τα φυσικά δίκτυα διανομής του τραπεζικού συστήματος αποτελούσαν παραδοσιακά πολύ σημαντικό στοιχείο της λειτουργίας τους, αλλά την τελευταία δεκαετία η έννοια του φυσικού δικτύου διανομής έχει μεταλλαχθεί σε συμπληρωματική από κυρίαρχη που ήταν στο παρελθόν. Έτσι, η ανάπτυξη των εναλλακτικών δικτύων εξυπηρέτησης όπως τα ATMs, το Internet banking, το Phone banking και το mobile banking έχουν δημιουργήσει ένα δυναμικό πλέγμα τραπεζικής εξυπηρέτησης που καθιστά πλέον το φυσικό κατάστημα ως μη-υποχρεωτικό για βασικές συναλλαγές. Παράλληλα, το τραπεζικό σύστημα έχει προχωρήσει και πέρα από την απλή εξυπηρέτηση και έτσι μέσω των εναλλακτικών δικτύων οι πελάτες σήμερα έχουν την δυνατότητα αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών που καλύπτουν όλο το φάσμα των μη-εγχρήματων συναλλαγών (βλ. […]). Επίσης, η […] αναφέρει ότι η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και εναλλακτικών δικτύων διανομής κατέστησε χαμηλότερο το κόστος εισόδου. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την […], *«[η] ανάπτυξη της διαδικτυακής τραπεζικής και της πελατειακής εξυπηρέτησης μέσω τηλεφώνου, επιτρέπει ακόμα και την ολική έλλειψη φυσικού δικτύου διανομής για κατηγορίες προϊόντων, κατά τα πρότυπα διαδικτυακών τραπεζών σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*.

κλίμακας που προκύπτουν στην παραγωγή και διανομή των προϊόντων. Συνεπώς, κατά την […], παράγοντες όπως η *«εκπαίδευση του δικτύου»* και η *«αναγνωρισιμότητα των νέων εταιριών»* απαιτούν χρόνο και αποτελούν εμπόδιο στην ομαλή λειτουργία ενός νεοεισερχόμενου πιστωτικού ιδρύματος[208].

ΣΤ.2.3 Δυνητικός ανταγωνισμός

122. Πολλά εκ των ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων αναγνωρίζουν ότι δεν υπήρξε κατά την τελευταία πενταετία σημαντική είσοδος στην αγορά, ενώ η πιθανότητα εισόδου δυνητικού ανταγωνιστή στο χρηματοπιστωτικό κλάδο εν γένει, κι ως εκ τούτου και στις υπο-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής, που συνιστούν και τις παραδοσιακότερες εκ των τραπεζικών εργασιών, θα εξαρτηθεί από τις οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα[209]. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την […][210], αν και η τραπεζική αγορά είναι ανταγωνιστική υπό την έννοια ότι, εφόσον ένας υποψήφιος παίκτης πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις και έχει τα απαιτούμενα κεφάλαια, μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε αυτήν, εντούτοις πρόκειται για μία αγορά η οποία επηρεάζεται άμεσα από την οικονομική κατάσταση που εκάστοτε επικρατεί. Για το λόγο αυτό, σε περιόδους κρίσης, όπως η τωρινή, ενδέχεται η είσοδος νέου παίκτη υπό την έννοια της δημιουργίας νέας τράπεζας να καθίσταται πιο δύσκολη λόγω, π.χ., του υψηλού κόστους δανεισμού, που καθιστά την πρόσβαση στις χρηματαγορές δυσχερέστερη. Συνεπώς, εκτιμάται ότι το παρόν ασταθές οικονομικό κλίμα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της έντασης τυχόν δυνητικού ανταγωνισμού[211]. Υπέρ των ανωτέρω συνηγορούν και οι διαγραφόμενες τάσεις στην αγορά και, κυρίως, η απόσυρση αλλοδαπών ιδρυμάτων από την εγχώρια τραπεζική αγορά (π.χ. Société Generale, Credit Agricole)[212].

123. Σημειωτέον πάντως ότι κάποιες εκ των ερωτηθεισών τραπεζών θεωρούν ως πηγή δυνητικού ανταγωνισμού τη δραστηριοποίηση αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω εξαγοράς εγχώριου πιστωτικού ιδρύματος[213], βασιζόμενες στην εκτίμηση ότι οι τρέχουσες αποτιμήσεις των ελληνικών τραπεζών είναι εξαιρετικά

---

[208] Βλ. […].

[209] Βλ. ενδεικτικά […], […], […] και […], […]

[210] Βλ. σχετικά […].

[211] Επίσης, η […] αναφέρει (βλ. επιστολή […]) ότι δεν υφίστανται ισχυρά κίνητρα για την είσοδο, στο άμεσο μέλλον, νέων εταιριών στον κλάδο, λαμβανομένου υπόψη και των τρεχουσών οικονομικών συγκυριών.

[212] Σε αυτές τις αγορές δραστηριοποιούνται ήδη όλα τα (σημαντικά) εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα, με καθιερωμένα δίκτυα. Βλ. και […], στην οποία αναφέρεται ότι στον τομέα της λιανικής τραπεζικής εισήλθαν αλλοδαπές τράπεζες, όπως η Bank Saderat Iran (Ιράν), η Kedr Close Joint Stock Company Commercial Bank (Ρωσία) και η T.C. Ziraat Bankasi A.S. (Τουρκία), οι οποίες ωστόσο δεν κατέχουν σημαντικό μερίδιο αγοράς.

[213] Βλ. σχετικά την απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

ελκυστικές[214]. Κατά την […], αναμένεται στο προσεχές μέλλον, η είσοδος στην Ελληνική αγορά ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω της εξαγοράς ελληνικών τραπεζών[215]. Επίσης, σύμφωνα με την […], «[*ί]σως στο τέλος της επομένης διετίας παρουσιαστεί κάποια ανάκαμψη εκτός αν ενδιάμεσα υπάρξει εισροή ξένων κεφαλαίων στον Ελληνικό Τραπεζικό χώρο ή ακόμα καλύτερα με την είσοδο νέας Τράπεζας ή εξαγοράς υφισταμένης από ξένα κεφάλαια*»[216]. Συνεπώς, κατά την εκτίμηση της […] σε δυο χρόνια από τώρα (εφόσον επιλυθούν τα μακροοικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα) η Ελλάδα θα περάσει σε μια νέα φάση όπου η είσοδος θα είναι ελκυστική.

ΣΤ.2.4. Συνθήκες Ζήτησης

124. Σύμφωνα με πολλές από τις ερωτηθείσες τράπεζες, οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την προτίμηση των πελατών και τη ζήτηση των τραπεζικών υπηρεσιών είναι η αξιοπιστία του παρέχοντος την υπηρεσία, η φήμη και το σήμα του, το επίπεδο εξυπηρέτησης και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, η ποικιλία, τα ειδικά χαρακτηριστικά των προϊόντων και η τιμολόγηση.

125. Όπως αναφέρει η […][217], στην αγορά στεγαστικών δανείων, ο πελάτης πρωταρχικά δίνει έμφαση στην τιμολόγηση, καθώς πρόκειται για χορηγήσεις υψηλού ποσού και μεγάλης διάρκειας. Στα καταναλωτικά προϊόντα, το σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζουν τόσο χαρακτηριστικά του προϊόντος όσο και η τιμολόγηση. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα πάλι με την […], όσον αφορά στους λογαριασμούς ταμιευτηρίου και στις προθεσμιακές καταθέσεις, το σημαντικότερο ρόλο στην επιλογή του πελάτη κατέχουν η πίστη στο σήμα και η απόδοση. Στην περίπτωση των λογαριασμών όψεως, λόγω του ειδικού σκοπού τους (χρήση από τις επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση των καθημερινών συναλλαγών, πληρωμών και πιστώσεων), το πρωτεύοντα ρόλο έχουν το μέγεθος του δικτύου και το φάσμα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Γενικότερα ωστόσο, κατά τη […], *«[η] σημασία του σήματος και της φήμης αλλά και του βαθμού εξυπηρέτησης υπήρξε σημαντική στο παρελθόν αλλά με την ύφεση δεν έχει τόσο σημαντικό ρόλο. Σε κάποιο βαθμό, υφίσταται πιστή πελατεία, κυρίως στις Τράπεζες από τις οποίες λαμβάνει υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης»*[218].

---

[214] Βλ. σχετικά […].

[215] Βλ. σχετικά […]. Επίσης, η […] στην […] απαντητική επιστολή της αναφέρει ότι δεδομένης της συμμετοχής του ΤΧΣ, με εκ του νόμου περιορισμένο χρονικό χαρακτήρα, στο μετοχικό κεφάλαιο των «συστημικών τραπεζών», αναμένεται η αναζήτηση νέων επενδυτών από το εσωτερικό ή/και το εξωτερικό.

[216] Βλ. σχετικά […].

[217] Βλ. σχετικά […]. .

[218] Βλ. σχετικά […]. Αντίστοιχη θέση εξέφρασε και η […] η οποία στην […]απαντητική επιστολή της σημείωσε ότι *«[τ]ο σήμα και η φήμη διαδραματίζουν σημαντικό, αλλά όχι απαραίτητα αποφασιστικό ρόλο στην ευρύτερη αγορά τραπεζικών υπηρεσιών […]»*.

126. Η […] αναφέρει ότι για τις **καταθέσεις και χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής** οι πελάτες επιλέγουν παρόχους τραπεζικών υπηρεσιών συνεκτιμώντας, πέραν της τιμής του προϊόντος, μια σειρά από άλλους παράγοντες όπως το χαρακτήρα και την ποιότητα εξυπηρέτησης (η οποία εξαρτάται μεταξύ άλλων και από το μέγεθος του δικτύου εξυπηρέτησης), τα χαρακτηριστικά του προϊόντος και, ειδικά για τις καταθέσεις, το κύρος και την αξιοπιστία του πιστωτικού ιδρύματος[219]. Αναλυτικότερα, κατά την […], οι πελάτες δίνουν την μεγαλύτερη βαρύτητα στο σήμα/φήμη του τραπεζικού ιδρύματος. Με αυτή τη θέση είναι σύμφωνη και η […], η οποία αναφέρει ότι *«[κ]αθώς τα τραπεζικά προϊόντα είναι σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένα», «[έ]να σημαντικό στοιχείο, το οποίο διαφοροποιεί τις τράπεζες και στην ουσία διαμορφώνει τη θέση τους στην αγορά, είναι η επωνυμία και η αναγνωρισιμότητα της από τον πελάτη. Η επωνυμία ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη φήμη του, το κύρος του, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του, την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια που εμπνέει στους πελάτες»*[220]. Στο πλαίσιο αυτό, *«η διαφοροποίηση των ανταγωνιστών συντελείται με βάση το επίπεδο και την ποιότητα της εξυπηρέτησης της πελατείας, τα οποία και είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη διατήρηση της πιστότητας των πελατών και τη διακράτησή τους από τα πιστωτικά ιδρύματα»*[221]. Επίσης, η […] δηλώνει ότι η πίστη στο σήμα/φήμη είναι ο σπουδαιότερος λόγος στην απόφαση επιλογής καταθετικών προϊόντων/υπηρεσιών, λόγω της μεγαλύτερης σημασίας που αποδίδουν στη παρούσα οικονομική συγκυρία οι πελάτες στην εξασφάλιση των κεφαλαίων τους σε σχέση με την απόδοση τους[222].

127. Όσον αφορά τις **καταθέσεις και χορηγήσεις επιχειρηματικής τραπεζικής**, η τιμολόγηση είναι βασικός παράγοντας επιλογής, αλλά η ζήτηση εξαρτάται και από άλλους παράγοντες όπως η διαθεσιμότητα ρευστότητας ή η δυνατότητα αύξησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με την […], στην ελληνική αγορά επιχειρηματικής πίστης έχει διαπιστωθεί ότι *«[οι] επιχειρήσεις συνεργάζονται με περισσότερες από μια τραπεζικές επιχειρήσεις, προκειμένου να εξασφαλίζουν ευελιξία, υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης και ευνοϊκούς όρους συναλλαγών. Αρκετές εξ' αυτών και κυρίως οι επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, έχουν πρόσβαση κυρίως στο διεθνές τραπεζικό*

[219] Βλ. σχετικά […].

[220] Βλ. σχετικά […].

[221] Βλ. σχετικά […]και […].

[222] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με αυτήν, η επιφυλακτικότητα των πελατών προέρχεται κυρίως από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου και της συνεπακόλουθης στενότερης παρακολούθησης των εξελίξεων στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.

σύστημα»[223]. Επίσης, η […] δηλώνει ότι η πίστη στο σήμα/φήμη ήταν πάντα ο σπουδαιότερος λόγος στην απόφαση επιλογής προϊόντων/υπηρεσιών[224].

ΣΤ2.5 Τιμολόγηση

128. Αναφορικά με την τιμολόγηση των προϊόντων χορηγήσεων και καταθέσεων, η πλειοψηφία των σχετικά ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων επισημαίνει ότι αυτή επηρεάζεται πρωτίστως από εξωγενείς παράγοντες που σχετίζονται με το κόστος άντλησης ρευστότητας και τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης, ήτοι από παράγοντες που δεν σχετίζονται με τον υποψήφιο πελάτη[225]. Για παράδειγμα, η […] αναφέρει σε σχετική απαντητική επιστολή[226] της ότι *«[η] τιμολόγηση, λόγω της φύσης των παρεχόμενων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, γίνεται κεντρικά από τα πιστωτικά ιδρύματα και καθοριστικός παράγοντας καθορισμού των τιμών είναι η χρηματοοικονομική συγκυρία, το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον και ο εντονότατος ανταγωνισμός»*. Κατά την […], η κάθε τράπεζα *«[ο]φείλει να συμπεριλάβει στην τιμολογιακή της πολιτική το σύνολο του κόστους παραγωγής της»*, το οποίο αποτελείται από το κόστος αντλήσεως ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος, το λειτουργικό κόστος και το κόστος που συνδέεται με τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας. Όμως, σύμφωνα με την […], η τιμολόγηση για κάποιες υπηρεσίες/προϊόντα γίνεται βάσει των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών του κάθε πελάτη. Αντίστοιχη είναι και η θέση της […][227] η οποία αναφέρει ότι η τιμολόγηση γίνεται λαμβάνοντας υπόψη κυρίως τις εξωγενείς συνθήκες ανταγωνισμού και το κόστος καθ΄όλη τη διάρκεια του προϊόντος. Ταυτόχρονα στην τιμολογιακή πολιτική περιλαμβάνεται το κόστος άντλησης ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας.

129. Αναλυτικά, για τις μεν **καταθέσεις λιανικής και επιχειρηματικής** οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των καταθετικών προϊόντων είναι η διάρκεια της κατάθεσης (τακτής ή μη τακτής λήξης), το προϊόν (όψεως, ταμιευτήριο, τρεχούμενος), το υπόλοιπο του λογαριασμού κατάθεσης, το νόμισμα και η συχνότητα και κλίμακα εκτοκισμού, ενώ για τα **χορηγητικά προϊόντα λιανικής και επιχειρηματικής** (συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών) οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των προϊόντων χρηματοδότησης είναι το κόστος ρευστότητας (ανάλογα με

[223] Βλ. σχετικά […].

[224] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με αυτήν, η επιφυλακτικότητα των πελατών προέρχεται κυρίως από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου και της συνεπακόλουθης στενότερης παρακολούθησης των εξελίξεων στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.

[225] Βλ. ενδεικτικά […], […]και […].

[226] Πρόκειται για την […].

[227] Βλ. σχετικά […].

διάρκεια/νόμισμα), το κόστος αντιστάθμισης σταθερού επιτοκίου, το κόστος κεφαλαίων, το κόστος διαχείρισης, ο κίνδυνος του πελάτη, ο βαθμός τυποποίησης/πολυπλοκότητας προϊόντος (τύπος πελάτη) και το ύψος χορήγησης.

130. Σύμφωνα με την […], οι σημαντικότεροι παράγοντες στην τιμολόγηση των **καταθέσεων πρώτης ζήτησης**, κατά σειρά σπουδαιότητας είναι οι ακόλουθοι: α) στόχοι-πολιτική της τράπεζας, β) το επίπεδο βασικών επιτοκίων (π.χ. επιτόκια Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας), γ) το ύψος της κατάθεσης, δ) τιμολόγηση των ανταγωνιστριών τραπεζών ε) η πολιτική προσέγγισης των επιμέρους ομάδων πελατείας, στ) οι γενικότερες συνθήκες αγοράς και ζ) το λειτουργικό κόστος εξυπηρέτησης των συναλλαγών με το πελατειακό κοινό [228]. Επίσης, κατά την […], οι σημαντικότεροι παράγοντες στην τιμολόγηση των **προθεσμιακών καταθέσεων**, κατά σειρά σπουδαιότητας, είναι: α) οι στόχοι-πολιτική της τράπεζας, β) η καμπύλη των επιτοκίων, γ) ο χρόνος δέσμευσης, δ) το ύψος της κατάθεσης, ε) η τιμολόγηση των ανταγωνιστριών τραπεζών στ) η συνολική συνεργασία με τον πελάτη και ζ) οι γενικότερες συνθήκες της αγοράς, ενώ κατά την […], η τιμολόγηση των προθεσμιακών καταθέσεων εξαρτάται από το κόστος χρήματος, το λειτουργικό κόστος της τράπεζας, τη διάρκεια της κατάθεσης και την τυχόν ύπαρξη δικαιώματος πρόωρης λύσης, με τους συνεπαγόμενους όρους αυτής (π.χ. τήρηση προειδοποίησης, ποινή πρόωρης ανάληψης)[229]. Στο σύνολο των καταθέσεων λιανικής, ενώ κατά την […][230] οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης των καταθέσεων είναι α) το ποσό και η διάρκεια (τακτή ή μη λήξη) και β) οι προηγούμενες συναλλαγές. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τη […][231] η τιμολόγηση καταθετικών προϊόντων διαμορφώνεται βάσει της διάρκειας και του νομίσματος της κατάθεσης καθώς και του υπολοίπου, ενώ ειδικότερα για τις καταθέσεις επιχειρηματικής δύναται να παρέχεται ειδικότερη βάσει συμφωνίας χρέωση προς συγκεκριμένους εταιρικούς πελάτες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους. Σημαντικό ρόλο δε παίζουν και οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες. Συγκεκριμένα, κατά τη […] οι σημαντικότεροι παράγοντες τιμολόγησης των καταθέσεων λιανικής και επιχειρηματικής[232], κατά σειρά σπουδαιότητας, είναι: α) οι συνθήκες της χρηματαγοράς, οι διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης και το κόστος χρήματος β) τα επίπεδα των επιτοκίων αναφοράς Euribor/ECB, γ) η διαθέσιμη ρευστότητα και τα διαθέσιμα κεφάλαια στην αγορά και η σχέση δάνεια προς καταθέσεις, δ) τα προσφερόμενα επιτόκια από τον ανταγωνισμό. Από την έρευνα της ΓΔΑ προκύπτει ότι η τιμολόγηση στα προϊόντα και υπηρεσίες των **χορηγήσεων**

---

[228] Βλ. σχετικά […]. Στην εν λόγω επιστολή η […] δηλώνει ότι στις καταθέσεις επιχειρηματικής τραπεζικής, η τιμολόγηση γίνεται όπως και στη λιανική τραπεζική.

[229] Βλ. σχετικά […].

[230] Βλ. σχετικά […].

[231] Βλ. σχετικά […].

[232] Βλ. σχετικά […].

λιανικής τραπεζικής γίνεται βάσει, κατά κύριο λόγο, των συνθηκών του ανταγωνισμού, καθώς και του κόστους των τραπεζών για όλη τη διάρκεια παροχής του προϊόντος/υπηρεσίας[233]. Επί πλέον προέκυψε ότι σε κάποιες υπηρεσίες/προϊόντα, όπως τα στεγαστικά δάνεια, η τιμολόγηση γίνεται βάσει και των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των πελατών[234,235] και το επιτόκιο μπορεί να διαφοροποιείται, σε πολύ μικρά όρια, ανάλογα με το προφίλ του κάθε πελάτη, την ίδια συμμετοχή, τα χαρακτηριστικά των εμπράγματων και λοιπών εξασφαλίσεων και τη διάρκεια του δανείου. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την […][236], οι παράγοντες που προσδιορίζουν την τιμολόγηση των προσφερόμενων χορηγήσεων λιανικής είναι η κάλυψη των πραγματικών πηγών κόστους που συνεπάγεται μια χρηματοδότηση (κόστος χρήματος, λειτουργικό κόστος που συνεπάγονται οι απαραίτητες με τη χρηματοδότηση εργασίες[237], κόστος πιστωτικού κινδύνου[238]), το επιθυμητό επίπεδο κερδοφορίας (στο πλαίσιο τήρησης του ετήσιου Προϋπολογισμού, της διατήρησης ανταγωνιστικότητας ή εκτάκτων συνθηκών της αγοράς[239]) και η τιμολόγηση των ανταγωνιστών[240]. Επίσης, η […] δηλώνει ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες τιμολόγησης των πιστωτικών καρτών, των καταναλωτικών δανείων και των στεγαστικών δανείων είναι το κόστος χρηματοδότησης, το κόστος επισφαλειών – διαχείρισης

---

[233] Η εκάστοτε τράπεζα συμπεριλαμβάνει στην τιμολογιακή της πολιτική το σύνολο του κόστους παραγωγής της, το οποίο με τη σειρά του περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το κόστος άντλησης ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος καθώς και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας.

[234] Βλ. ενδεικτικά […]. Εν προκειμένω αναφέρεται ότι η τιμολόγηση των προσφερόμενων προϊόντων βασίζεται σε χαρακτηριστικά όπως: α) μέγεθος πελατειακής ομάδας β) οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ των μελών κάθε ομάδας γ) εκτιμώμενη προοπτική ανάπτυξης της ομάδας δ) ανταγωνιστική θέση Τράπεζας - διείσδυση στην εν λόγω ομάδα πελατών ε) λοιπά επιμέρους χαρακτηριστικά της ομάδας. Η τιμολογιακή προσέγγιση καθορίζεται από την ελαστικότητα κάθε ομάδας με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά και στο πλαίσιο της συνολικής τιμολογιακής πολιτικής της Τράπεζας.

[235] Βλ. ενδεικτικά […], στην οποία αναφέρεται ότι ως προς την αξιολόγηση των χρηματοδοτήσεων πάσης φύσεως λαμβάνονται υπόψη τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά κριτήρια του «εν δυνάμει» ή υφιστάμενου πελάτη. Συγκεκριμένα, ποσοτικά κριτήρια είναι ενδεικτικά, η εξέλιξη των πωλήσεων τελευταίας 3ετίας, τα λογιστικά κέρδη, οι τραπεζικές υποχρεώσεις/πωλήσεις, η ακίνητη περιουσία φορέων και εταιρίας, ο τραπεζικός δανεισμός και αριθμοδείκτες (π.χ. ξένα/ίδια κεφάλαια, ρευστότητας κτλ.), ενώ ποιοτικά κριτήρια αποτελούν τα έτη συνεργασίας με την τράπεζα, ύπαρξη δυσμενών στοιχείων πελάτη, η πιστοδοτική συνέπεια των φορέων και των εγγυητών, η εμπειρία της διοίκησης και η τεχνογνωσία αναφορικά με τα προϊόντα και την αγορά, η ενεργή διάδοχη κατάσταση, τα χρόνια παρουσίας της εταιρίας στην αγορά, το μερίδιο αγοράς, η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων, η εμπορική πολιτική της εταιρίας, η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, οι σχέσεις με προμηθευτές και τα στοιχεία που αφορούν τον κλάδο δραστηριότητας. Επίσης, βλ. και […], στην οποία δηλώνει ότι στα δανειακά προϊόντα σημαντικό ρόλο παίζει το ύψος της εγγύησης που είναι διατεθειμένος να προσφέρει ο πελάτης της τράπεζας, καθώς όσο μικρότερη είναι η εξασφάλιση τόσο μεγαλύτερη είναι η τιμή.

[236] Βλ. σχετικά […].

[237] Συμπλήρωσης και διαβίβασης της αίτησης, αξιολόγησης της αίτησης, έρευνας πελάτη σε εσωτερικά αρχεία τράπεζας ή εξωτερικά αρχεία οικονομικής συμπεριφοράς, εγκριτικής απόφασης, διαβίβασης της έγκρισης, εκταμίευσης, έκδοσης-υπογραφής της σύμβασης, μηχανογραφικής εξυπηρέτησης, έκδοσης και αποστολής λογαριασμών.

[238] Εξαρτώμενου από παραμέτρους που σχετίζονται με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των πελατών, το είδος και αξία των προσφερόμενων εγγυήσεων και το σκοπό και είδος των χρηματοδοτήσεων.

[239] Με δείκτες αναφοράς το επιτοκιακό περιθώριο (NII) και την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE).

[240] Για δάνεια που χορηγούνται με την διαμεσολάβηση συνεργαζόμενων εταιριών λαμβάνονται υπόψη, επίσης, οι συνθήκες της αγοράς και η επιθυμητή εμπορική πολιτική.

επισφαλών πελατών και το λειτουργικό κόστος[241]. Κατά την […], οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης αποτελούν το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, ο σκοπός της χρηματοδότησης, η ιδία συμμετοχή του δανειολήπτη (στα στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια), η διάρκεια της χρηματοδότησης και η παροχή τυχόν εξασφαλίσεων[242].

131. Εξάλλου, η τιμολόγηση των προϊόντων/υπηρεσιών **επιχειρηματικής τραπεζικής** είναι σε κάποιο βαθμό εξατομικευμένη, όσον αφορά στην επιτοκιακή επιβάρυνση και στις τυχόν προμήθειες. Ιδίως το επιτόκιο **χορηγήσεων** των επιχειρήσεων, αλλά και καταθέσεων, μπορεί να διαφοροποιείται (με πολύ μικρές διακυμάνσεις) ανάλογα με το ύψος του ποσού που αφορά η κατάθεση ή το δάνειο, το σκοπό και την ίδια συμμετοχή (ως προς τα δάνεια), τη διάρκεια της κατάθεσης ή του δανείου, τη φύση των εξασφαλίσεων, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά/πιστοληπτικό προφίλ του πελάτη κ.ά.[243]. Αντίστοιχα, είναι δυνατόν να παρέχεται ειδικότερη, βάσει συμφωνίας, χρέωση για τραπεζικές υπηρεσίες προς συγκεκριμένους εταιρικούς πελάτες, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους[244]. Για παράδειγμα, η […] αναφέρει ότι για τις χορηγήσεις επιχειρηματικής τραπεζικής, η τιμολόγηση διενεργείται εξατομικευμένα ανά πιστούχο και προϊόν με κριτήρια την κάλυψη του κόστους διενέργειας πιστοδοτήσεων, του άμεσου (λειτουργικού) και του έμμεσου κόστους πιστωτικού κινδύνου (πλέον εύλογου περιθωρίου κέρδους)[245]. Επίσης, η […][246] δηλώνει ότι στην εταιρική τραπεζική, η τιμολόγηση των επιχειρηματικών δανείων καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη, τις παρεχόμενες εγγυήσεις και ενέχυρα και το κόστος χρήματος. Επίσης, λαμβάνεται υπόψη η συνολική σχέση του πελάτη με τη τράπεζα και το βάθος της συνεργασίας του. Τέλος, κατά την […][247], οι βασικότεροι παράγοντες τιμολόγησης αποτελούν το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, ο σκοπός της χρηματοδότησης, η διάρκεια της χρηματοδότησης, η παροχή τυχόν εξασφαλίσεων, η φερεγγυότητα και το προφίλ του πελάτη, καθώς και η ευρύτερη συνεργασία του με την τράπεζα.

132. Όσον αφορά τις **καταθέσεις** της επιχειρηματικής τραπεζικής, σύμφωνα με την […][248], η τιμολόγηση εξαρτάται, όπως και στις καταθέσεις λιανικής, από

---

241 Βλ. σχετικά […].

242 Βλ. σχετικά […].

243 Βλ. σχετικά […].

244 Βλ. σχετικά […], […], […].

245 Κατά την […]αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της τελικής τιμολόγησης.

246 Βλ. σχετικά […].

247 Βλ. σχετικά […].

248 Βλ. σχετικά […].

το κόστος χρήματος και τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά. Επίσης, κατά την […][249], η τιμολόγηση στην εν λόγω υπο-αγορά εξαρτάται από το κόστος χρήματος των τραπεζών, το λειτουργικό τους κόστος, το ύψος των καταθέσεων και τον όγκο των συναλλαγών.

ΣΤ.2.6 Αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών

133. Από τις σχετικές απαντήσεις πολλών εκ των ερωτηθεισών τραπεζών προκύπτει ότι, κατά την εκτίμησή τους, στις επηρεαζόμενες αγορές οι αγοραστές/πελάτες έχουν σημαντική διαπραγματευτική ισχύ[250]. Όπως αναφέρει η […][251] ο πελάτης έχει ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη υπό την έννοια ότι ελεύθερος να επιλέξει την τράπεζα και το προϊόν/υπηρεσία που θα του παρέχει τη πιο κατάλληλη, για τα δικά του δεδομένα, λύση. Σύμφωνα με την […][252] *«[υ]πάρχει διακύμανση στην διαπραγματευτική ισχύ των αγοραστών/πελατών, αναλόγως με τον τομέα της αγοράς».* Πιο συγκεκριμένα, στην αγορά των καταθέσεων και ειδικότερα όσον αφορά στις προθεσμιακές καταθέσεις, η διαπραγματευτική ισχύς των πελατών έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία τετραετία, λόγω δύο παραγόντων: Αφενός της επιδίωξης των πιστωτικών ιδρυμάτων να προσελκύσουν όσο το δυνατό περισσότερες καταθέσεις και αφετέρου της βούλησης των πελατών να αναπληρώσουν μέρος του μειούμενου εισοδήματός τους από άλλες πηγές, διεκδικώντας τις υψηλότερες δυνατές αποδόσεις για τις καταθέσεις τους. Σημαντικότερη διαπραγματευτική ισχύς των αγοραστών έναντι της τράπεζας φαίνεται να υφίσταται και στην υπό-αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, και δη των μεγάλων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με την […], η τιμολόγηση των χορηγήσεων επιχειρηματικής διενεργείται σε εξατομικευμένη βάση και *«[οι] επιχειρήσεις/πελάτες διατηρούν ενεργή σχέση με περισσότερες Τράπεζες, έτσι ώστε να μπορούν σε κάθε περίπτωση να επιλέγουν τη βέλτιστη για τους ίδιους προσφορά»*[253]. Επίσης, αναφορικά με τους πελάτες μικρών επιχειρήσεων, η […] δηλώνει ότι διαθέτουν διαπραγματευτική δύναμη, αν και μικρότερης κλίμακας σε σχέση με το παρελθόν, η οποία εξαρτάται από παράγοντες όπως το μέγεθος και το είδος της συνεργασίας, το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης κλπ. Επίσης, σύμφωνα με την […][254], σε επίπεδο επιχειρηματικής τραπεζικής, μεγάλοι πελάτες και, ιδίως, όμιλοι επιχειρήσεων έχουν διαπραγματευτική ισχύ, ανάλογα με τον κύκλο εργασιών τους, τον όγκο των διενεργούμενων μέσω της τράπεζας συναλλαγών τους και τη φερεγγυότητά τους.

[249] Βλ. σχετικά […].

[250] Βλ. ενδεικτικά […] και […].

[251] Βλ. σχετικά […].

[252] Βλ. σχετικά […].

[253] Βλ. σχετικά […].

[254] Βλ. σχετικά […].

134. Κατά την άποψη της Υπηρεσίας, δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι στις υπό-αγορές των καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής, οι όροι παροχής υπηρεσιών και τιμολόγησης καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό μεμονωμένα από τα τραπεζικά ιδρύματα, οι δε σχετικές συμβάσεις είναι εν γένει προδιατυπωμένες και δεν υπόκεινται σε εκτεταμένη διαπραγμάτευση μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των πελατών τους. Βάσει των απαντήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, σημαντικότερη διαπραγματευτική ισχύς των αγοραστών έναντι της τράπεζας φαίνεται να υφίσταται στην υπό-αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, και δη των μεγάλων επιχειρήσεων, όπου οι αγοραστές δύνανται να χρησιμοποιήσουν ως διαπραγματευτικά όπλα το μέγεθος του όγκου των εργασιών που επιτυγχάνεται μέσω αυτών και το αντίστοιχο ύψος του κέρδους που οι πελάτες αυτοί συνεπάγονται για την τράπεζα[255].

ΣΤ.2.7 Κόστος Μεταστροφής

135. Όσον αφορά στο κόστος μεταστροφής (switching cost) σε νέους προμηθευτές/τράπεζες, η πλειοψηφία των ερωτηθεισών τραπεζών υιοθετούν την άποψη ότι αυτό είναι εν γένει αμελητέο ενώ οι απαιτούμενες διαδικασίες είναι εξαιρετικά άμεσες[256]. Ειδικότερα, η μετακίνηση των πελατών από τράπεζα σε τράπεζα, κύριος λόγος της οποίας φαίνεται να είναι η ισχύουσα τιμολόγηση, είναι εφικτή και υλοποιείται αυθημερόν ή την επόμενη εργάσιμη μέρα[257] με όλους τους διαθέσιμους τρόπους που μπορούν να υποστηριχθούν από κάθε τράπεζα. Δεν υφίσταται ασύμμετρη πληροφόρηση, καθώς ιδίως η σχετική πληροφορία ως προς τους όρους και τα επιτόκια καταθετικών προϊόντων των τραπεζών είναι εύκολα διαθέσιμη με την απλή επίσκεψη σε οποιοδήποτε υποκατάστημα τράπεζας, ενώ σχετική πληροφόρηση παρέχει σε σημαντικό βαθμό και ο οικονομικός τύπος καθώς και οι ιστοσελίδες των πιστωτικών ιδρυμάτων.

136. Κατά την εκτίμηση της ΓΔΑ, ιδίως ως προς τις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και ταμιευτηρίου λιανικής, η διαδικασία μεταφοράς μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων έχει απλοποιηθεί και τα συνδεόμενα με αυτή κόστη είναι περιορισμένα, σε αυτή δε την κατεύθυνση συμβάλλει και το πρόσφατα υιοθετηθέν σχετικό φάσμα ρυθμίσεων, ήτοι ο υιοθετηθείς το 2009 από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών Κώδικας Συμπεριφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων[258,259]. Σύμφωνα με την […][260], το κόστος μεταστροφής στην λιανική

---

[255] Βλ. και σχετικές […], […].

[256] Βλ. ενδεικτικά […], […], […], […]και […].

[257] Η διαδικασία μεταφοράς σε άλλη τράπεζα στην Ελλάδα είναι άμεση. Πέρα από την ανάληψη μετρητών, η μεταστροφή σε άλλη τράπεζα πραγματοποιείται με αυθημερόν έκδοση τραπεζικής επιταγής ή μέσω αποστολής εμβάσματος στο λογαριασμό του πελάτη στην Τράπεζα που επιθυμεί και ο πελάτης επιβαρύνεται με τα νόμιμα έξοδα για τις ανωτέρω υπηρεσίες.

[258] Ο Κώδικας Συμπεριφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων υιοθετήθηκε από τον τραπεζικό κλάδο το 2008, μέσω αυτορρύθμισης, σε συνέχεια πρόσκλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο την ενίσχυση της κινητικότητας των δικαιούχων ατομικών λογαριασμών και τέθηκε σε ισχύ από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών το Νοέμβριο 2009. Βλ. ηλεκτρονικό έντυπο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

και επιχειρηματική τραπεζική, σε οποιοδήποτε προϊόν, είναι αμελητέο και αφορά κυρίως προϊόντα που έχουν ποινές προεξόφλησης. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της, η […] αναφέρει την ενισχυόμενη τάση του φαινομένου μεταφοράς καταθέσεων και χορηγήσεων.

137. Εντούτοις, κατά την εκτίμηση της ΓΔΑ, το κόστος μεταστροφής εκτιμάται υψηλότερο όσον αφορά στις υπό-αγορές των **καταθέσεων προθεσμίας λιανικής, της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών, των στεγαστικών δανείων και των χορηγήσεων επιχειρήσεων**. Και αυτό διότι οι μεν καταθέσεις προθεσμίας δεσμεύουν τα κεφάλαια του καταθέτη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως από 1 έως και 12 μήνες), και η αποδέσμευσή τους πριν από τη λήξη του προσυμφωνημένου χρονικού διαστήματος πραγματοποιείται με την επιβολή στον καταθέτη χρηματικής ποινής (penalty)[261], ενώ ως προς τα δάνεια, η μεταστροφή του δανειολήπτη σε νέα τράπεζα είναι σύνθετη διαδικαστικά (π.χ. από απόψεως απαιτούμενου για τη μεταφορά χρόνου, λήψης εγκρίσεως από τον εκδοχέα/ νέο πιστωτικό ίδρυμα)[262].

ΣΤ.2.8. Διαφάνεια

138. Όπως υπογραμμίζεται από όλες τις σχετικά ερωτηθείσες τράπεζες[263], η αγορά καταθέσεων και χορηγήσεων λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής είναι αρκετά **διαφανής**, κυρίως λόγω της ενημέρωσης των πελατών τους από τις

---

http://www.hba.gr/5Ekdosis/kodikes/Metafora-2Preview.pdf. Δυνάμει αυτού τα πιστωτικά ιδρύματα υπέχουν υποχρέωση πληροφόρησης, μέσω αναλυτικών οδηγών και υποδειγμάτων, των δικαιούχων προσωπικών λογαριασμών όψεως (τρεχούμενους) και ταμιευτηρίου που επιθυμούν τη διακοπή της συνεργασίας τους με το παλαιό πιστωτικό ίδρυμα και τη μεταφορά του λογαριασμού τους σε νέο, ενώ παράλληλα εισάγεται η έννοια του νέου πιστωτικού ιδρύματος ως Πρωταρχικού Σημείου Επικοινωνίας, το οποίο διαμεσολαβεί μεταξύ του παλαιού πιστωτικού ιδρύματος και του δικαιούχου του λογαριασμού, για τη μεταφορά τυχόν διαθέσιμων υπολοίπων και αυτόματων πληρωμών στο νέο λογαριασμό, την απενεργοποίηση/«κλείσιμο» του παλαιού (προαιρετικά), κ.λπ., με αποτέλεσμα ο δικαιούχος να απαλλάσσεται από τα σχετικά διαδικαστικά «βάρη».

[259] Και στις οποίες έχει προσχωρήσει το σύνολο των δραστηριοποιούμενων στην υπό κρίσιν σχετική αγορά εγχώριων τραπεζών (βλ. και ηλεκτρονικό έντυπο ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, http://www.hba.gr/5Ekdosis/kodikes/Katalogos.pdf).

[260] Βλ. σχετικά […]. Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η […].

[261] Ήτοι κόστος πρόωρης απόδοσης κεφαλαίου (προεξοφλητικό επιτόκιο), το οποίο συνήθως ανέρχεται έως και το σύνολο/ύψος των δεδουλευμένων τόκων και υπολογίζεται ως ποσοστό επί του κεφαλαίου πρόωρης ρευστοποίησης, επί τις ημέρες που απομένουν έως την αρχικά συμφωνηθείσα ημερομηνία λήξης της προθεσμιακής κατάθεσης. Το κόστος αυτό αντικατοπτρίζει το κόστος χρήματος της τράπεζας κατά την πρόωρη απόδοση μιας προθεσμιακής κατάθεσης. Ο τρόπος υπολογισμού της πρόωρης απόδοσης κεφαλαίου στις προθεσμιακές καταθέσεις περιγράφεται συνήθως σε αναρτητέα στις διαδικτυακές σελίδες των πιστωτικών ιδρυμάτων έντυπα, τα οποία ανευρίσκονται και στα κατά τόπους καταστήματα. Βλ. και […].

[262] Για παράδειγμα, η […] αναφέρει ότι *«[τ]ο κόστος μεταστροφής των δανείων με κάλυμμα εμπράγματες εξασφαλίσεις εκτιμάται υψηλότερο, καθότι αφενός αποτελεί εργώδη και σύνθετη διαδικασία και αφετέρου επισύρει επιπλέον κόστος λόγω της εκ νέου εγγραφής βαρών και άρσης των προηγούμενων».*

[263] Βλ. ενδεικτικά […], την […], την […], την […] και την […].

ίδιες, κατ' εφαρμογή των εν ισχύ οδηγιών και νόμων. Η […][264] αναφέρει ότι η τραπεζική αγορά, στο σύνολό της, χαρακτηρίζεται από απόλυτη διαφάνεια και φέρει ως παράδειγμα τα τιμολόγια των καταθετικών προϊόντων (πίνακας επιτοκίων καταθέσεων και τιμολόγιο προμηθειών και εξόδων) τα οποία αναρτώνται τόσο στα υποκαταστήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και στους αντίστοιχους ιστοτόπους τους. Περαιτέρω, όπως αναφέρει η […], με βάση την Κοινοτική Οδηγία 48/2008/ΕΚ για την καταναλωτική πίστη, στην καταναλωτική πίστη η διαφάνεια εξασφαλίζεται με την παράδοση στους ενδιαφερόμενους πελάτες, πριν τη σύναψη της σύμβασης, προσυμβατικής ενημέρωσης. Αυτή περιλαμβάνει αναλυτική πληροφόρηση, με βάση τις προτιμήσεις που έχει εκφράσει ο πελάτης (π.χ. είδος/ποσό/διάρκεια δανείου), ως προς το κόστος του δανείου (επιτόκιο/ έξοδα/ ΣΕΠΠΕ), τις δόσεις του πελάτη (αριθμός/περιοδικότητα/ποσό), τα δικαιώματα του πελάτη (υπαναχώρηση/ πρόωρη αποπληρωμή/ παροχή αντιγράφου της σύμβασης) και τις επιβαρύνσεις σε πρόωρη αποπληρωμή, καθυστέρηση πληρωμής δόσης. Στη, δε, στεγαστική πίστη, η παρεχόμενη προσυμβατική ενημέρωση οφείλει να είναι σύννομη με την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αριθμ. 2501/31.10.2002 για την ενημέρωση των συναλλασσομένων με τα πιστωτικά ιδρύματα για τους όρους που διέπουν τις συναλλαγές τους όπου, και σε αυτή την περίπτωση, ο δυνητικός δανειολήπτης ενημερώνεται για, προκαθορισμένο από την εν λόγω Πράξη, πλήθος όρων δανεισμού (π.χ. ύψος επιτοκίων παρεχόμενων προγραμμάτων, είδη επιτοκίου, λοιπές χρεώσεις κλπ).

139. Επίσης, σύμφωνα με την […][265], υπάρχει μεγάλος βαθμός διαφάνειας στην αγορά, δεδομένου ότι οι τράπεζες δημοσιεύουν σε επίπεδο εύρους επιτοκίων τις τιμολογιακές πολιτικές τους και της ενημέρωσης των πελατών σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική τους, κατά την παρουσία τους στα υποκαταστήματα τους. Κατά την […], αυτό δεν συνεπάγεται την απόλυτη διαφάνεια έναντι του ανταγωνισμού, διότι σε πολλές περιπτώσεις *«[τ]α ιδιαίτερα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά κάθε πελάτη/συναλλαγής μπορεί να οδηγήσουν σε ελαφρές διαφοροποιήσεις ως προς τις προσφερόμενες τιμές/επιτόκια»*. Ανάλογη άποψη εκφέρει και η […][266], η οποία σημειώνει ωστόσο ότι στις αγορές των χορηγήσεων η αξιολόγηση π.χ. του πιστοληπτικού κινδύνου και του προφίλ των πελατών διαμορφώνουν περισσότερο εξειδικευμένους όρους τιμολόγησης.

[264] Βλ. σχετικά […]. Επίσης όπως αναφέρει στην ίδια επιστολή της, «*[…] η Τράπεζα της Ελλάδος έχει στον ιστότοπό της συγκριτικό τιμολόγιο καταθετικών προϊόντων (ταμιευτήρια, όψεως και προθεσμιακές καταθέσεις), καθώς και τιμολόγιο προμηθειών για το σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελληνική αγορά*»

[265] Βλ. ενδεικτικά […].

[266] Βλ. σχετικά […].

140. Στην ίδια κατεύθυνση, η […] αναφέρει ότι η αγορά χαρακτηρίζεται από πλήρη διαφάνεια καθώς η τιμολογιακή πολιτική, οι προϋποθέσεις διενέργειας των συναλλαγών και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων προϊόντων είναι διαφανή και διαθέσιμα από όλες τις τράπεζες μέσω του διαδικτύου αλλά και σε επίπεδο υποκαταστημάτων. Εξαίρεση αποτελούν οι πρακτικές που ακολουθούνται στον χώρο των αναδιαρθρώσεων και ρυθμίσεων, διότι η πληροφόρηση δεν είναι διαθέσιμη σε επίπεδο διαδικτύου και γίνεται εντός της τράπεζας[267]. Σύμφωνα με την […][268], βάσει του υπάρχοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, υπάρχει επαρκής βαθμός διαφάνειας στην εν λόγω αγορά, σε επίπεδο τιμολόγησης (επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων, προμήθειες και έξοδα τραπεζικών εργασιών), ενώ σύμφωνα με την […][269] υπάρχει αυξημένη διαφάνεια όχι μόνο λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις Τράπεζες πηγές αλλά της διάθεσης των πελατών να ερευνούν σε βάθος οποιαδήποτε συναλλαγή τους με αυτές και της λήψης πληροφοριών και από άλλες πηγές.

141. Κατά την άποψη της Υπηρεσίας, η διαφάνεια ως προς την τιμολόγηση ενδέχεται να μετριάζεται σε κάποιο βαθμό στις αγορές καταθέσεων και χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, στις οποίες παρέχονται εξειδικευμένες και στοχευμένες υπηρεσίες και η τιμολόγηση εξαρτάται από παράγοντες που εξατομικεύονται βάσει του προφίλ της εκάστοτε επιχείρησης, όπως το μέγεθός της και η συνεργασία με την τράπεζα σε πολλαπλά επίπεδα.

I.2 ΣΤ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

ΣΤ.3.1. Μερίδια αγοράς – Δείκτες HHI

ΣΤ.3.1.1. Καταθετικά προϊόντα λιανικής τραπεζικής

142. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των καταθέσεων λιανικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και το α' εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

---

[267] Βλ. σχετικά […].

[268] Βλ. σχετικά […], η οποία αναφέρει ενδεικτικά την ΚΥΑ Ζ1-699/2010 για την καταναλωτική πίστη που επιβάλλει τις «*τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες για την καταναλωτική πίστη*» και την αναγραφή του ΣΕΠΠΕ, το ν.3867/2010 για τις υπηρεσίες πληρωμών, το ΠΔ/ΤΕ 2501/2001 για την ενημέρωση των συναλλασσομένων με τις τράπεζες (επιβάλλει την ανάρτηση πίνακα προμηθειών και τη δημοσίευση των βασικών επιτοκίων χορηγήσεων).

[269] Βλ. σχετικά […].

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ Ιδιωτών σε εκ € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.		
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]		[…]		[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK International	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**	[…]	**[0-1]%**
HSBC BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
Σύνολο Αγοράς [270]	**173.510,40**		**145.370,05**		**135.063,00**		**136.591,00**	
Όμιλος Eurobank (μετά)	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%

143. Λόγω του γεγονότος ότι το μερίδιο της κοινής επιχείρησης υπολείπεται του 15%, η ευρύτερη αγορά καταθέσεων λιανικής είναι **μη επηρεαζόμενη** από την υπό κρίση πράξη. Παρά ταύτα, λόγω της σημασίας των καταθέσεων λιανικής στο σύνολο των τραπεζικών εργασιών, εξετάζονται οι υπο-αγορές των καταθέσεων λιανικής, ήτοι καταθέσεων όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας. Από την μελέτη των εν λόγω υπο-αγορών προκύπτει η μοναδική επηρεαζόμενη υπο-αγορά είναι αυτή των καταθέσεων όψεως, με μερίδιο αγοράς [15-25]%:

[270] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών επαναγοράς λιανικής συνολικού ύψους 5 εκ € για το 2010, 4 εκ € για το 2011, 19 εκ € για το 2012 και 34 εκ € για το α΄εξάμηνο του 2013.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ/ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΟΙ ΛΙΑΝΙΚΗΣ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[15-25]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ .	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[5-15]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
HSBC	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ATTICA BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
Σύνολο Αγοράς[271]	**9.810,00**		**7.998,00**		**6.724,00**		**6.635,00**	
Όμιλος Eurobank (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2.200-2.400]	Προ της συγκέντρωσης	[2.200-2.400]
Μετά τη συγκέντρωση	[2.200-2.400]	Μετά τη συγκέντρωση	[2.200-2.400]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

144. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]**%** (στοιχεία α' εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, ήτοι την τρίτη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι ανώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 150 μονάδων.

[271] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

145. Στους πίνακες του Παραρτήματος 5 της υπ’ αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης περιλαμβάνονται το μέγεθος των υπο-αγορών καταθέσεων ταμιευτηρίου και προθεσμίας καθώς και τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και α’ εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΣΤ.3.1.2. Προϊόντα χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής

146. Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το μέγεθος της αγοράς της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών) και της αγοράς καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και το α’ εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

α) Καταναλωτική πίστη (εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών)

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΙΔΙΩΤΩΝ (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών)

ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK International	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
HSBC BANK plc	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
Σύνολο Αγοράς[272]	**29.211,00**		**27.346,00**		**25.425,00**		**25.023,00**	
Όμιλος Eurobank (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΙΔΙΩΤΩΝ (εξαιρουμένης της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών)- ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.900-2.100]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.900-2.100]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

147. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών), το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]**%** (στοιχεία α' εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, ήτοι την δεύτερη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι ανώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 150 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α' εξαμήνου 2013).

β) Καταναλωτική πίστη μέσω πιστωτικών καρτών

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΜΕΣΩ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΣΕ ΕΚ €								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]		[…]		[…]	[0-5]%		
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				

272 Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
CITIBANK	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
HSBC BANK plc	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[273]	[…]		[…]		[…]		[…]	
Όμιλος Eurobank (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΙΔΙΩΤΩΝ ΜΕΣΩ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

148. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]% (στοιχεία α' εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την δεύτερη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α' εξαμήνου 2013).

149. Στην αγορά στεγαστικών δανείων το μερίδιο της νέας οντότητας ανέρχεται σε [5-15]%, κατώτερο του 15%, καθιστώντας την αγορά μη επηρεαζόμενη. Κατά συνέπεια η εξέταση της εν λόγω αγοράς παρέλκει.

150. ***ΣΤ.3.1.3. Καταθετικά προϊόντα επιχειρηματικής τραπεζικής***

151. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των καταθέσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχ***ουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων*** ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και α' εξάμηνο 2013 καθώς και εκτίμηση για το δείκτη HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

[273] Όπως προκύπτει από το άθροισμα των δηλωθέντων από τις δραστηριοποιούμενες εταιρίες ποσών.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.	Υπόλοιπα	Μερ.Αγ.
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
HSBC	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK.	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
Σύνολο Αγοράς[274]	**36.096,00**		**28.856,00**		**26.388,00**		**26.084,00**	
Όμιλος EUROBANK (μετά)	[…]	**21,19%**	[…]	**17,78%**	[…]	**16,63%**	[…]	**16,40%**

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

152. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά των καταθέσεων επιχειρηματικής, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται

[274] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών επαναγοράς επιχειρηματικής συνολικού ύψους 78 εκ για το 2010, 85 εκ για το 2011, 59 εκ για το 2012 και 77 εκ για το α΄εξάμηνο του 2013.

μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]% (στοιχεία α’ εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την τέταρτη, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α’ εξαμήνου 2013).

153. Όσον αφορά και τις υπο-αγορές των καταθέσεων επιχειρηματικής τραπεζικής (ήτοι καταθέσεων όψεως και προθεσμίας), οι ακόλουθοι πίνακες περιλαμβάνονται το μέγεθος των αγορών αυτών καθώς και τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και α’ εξάμηνο του 2013, καθώς και το δείκτη HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ σε εκ. € και μερίδια αγοράς								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
HSBC	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
Σύνολο Αγοράς[275]	**13.055,00**		**11.603,00**		**11.449,00**		**10.821,00**	
Όμιλος EUROBANK (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%

[275] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

154. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά των καταθέσεων όψεως επιχειρηματικής , το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]% (στοιχεία α’ εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την τέταρτη, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ σε εκ. € και μερίδια αγοράς								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Σ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
HSBC	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
CITIBANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%

Σύνολο Αγοράς[276]	**23.041,00**		**17.253,00**		**14.939,00**		**15.263,00**	
Όμιλος EUROBANK (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.900-2.100]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.900-2.100]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

155. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά των καταθέσεων προθεσμίας επιχειρηματικής, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]**%** (στοιχεία α’ εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, ήτοι την τέταρτη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι ανώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων.

ΣΤ.3.1.4. Προϊόντα Χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής

156. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς των χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους για τα έτη 2010-2012 και α’ εξάμηνο του 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ σε εκ. € ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Υπόλοιπα	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**	**Υπόλοιπα**	**Μερ.Αγ.**
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				

[276] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών επαναγοράς επιχειρηματικής συνολικού ύψους 78 εκ για το 2010, 85 εκ για το 2011, 59 εκ για το 2012 και 77 εκ για το α΄εξάμηνο του 2013.

EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
CITIBANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες Τράπεζες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
Σύνολο Αγοράς [277]	**139.727,00**		**135.485,00**		**121.125,00**		**120.162,00**	
Όμιλος EUROBANK (μετά)	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (Α΄Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.900-2.100]	Προ της συγκέντρωσης	[1.900-2.100]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.900-2.100]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.900-2.100]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

157. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά χορηγήσεων επιχειρηματικής, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]**%** (στοιχεία α’ εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, ήτοι την τρίτη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι ανώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 150 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α’ εξαμήνου 2013).

158. Λόγω του χαμηλού μεριδίου της NEA PROTON παρέλκει η εξέταση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων με κριτήριο το κύκλο εργασιών τους, δηλαδή τη διάκριση τους σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Για λόγους πληρότητας ωστόσο, στο Παράρτημα 7 της υπ’ αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης παρουσιάζονται τα μερίδια της EUROBANK πριν και μετά την συγκέντρωση, με κριτήριο το διαχωρισμό της χρηματοδότησης σε μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

[277] Σύνολο Αγοράς βάσει Στατιστικού Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΣΤ. 3.2. Επίπτωση στο δίκτυο διανομής των προϊόντων καταθέσεων/χορηγήσεων

159. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα υποκαταστήματα και ΑΤΜ[278] που διατηρούν οι συμμετέχουσες στην υπό κρίση πράξη καθώς και οι σημαντικότεροι εκ των ανταγωνιστών τους στην εγχώρια τραπεζική αγορά, κατά τις 30/6/2013:

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ 30/06/2013		ATM 30/06/2013	
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[35-45]%	[…]	[35-45]%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗ& ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ	[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΓΕΝΙΚΗ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ΟΜΙΛΟΣ ALPHA BANK	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%
PROBANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
CITIBANK International	[…]	[0-1]%	[…]	[0-5]%
ΝΕΑ PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
HSBC BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ[279]	[…]		[…]	
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%

Με βάση τον αριθμό των **υποκαταστημάτων** η νέα οντότητα κατόπιν της ολοκλήρωσης της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης θα κατέχει το [5-15]% (τέταρτη θέση) των υποκαταστημάτων, ενώ με βάση τα **ATMs** θα κατέχει το [5-15]% (τέταρτη θέση) στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

160. Όσον αφορά τα υποκαταστήματα σε επιμέρους νομούς, η ενιαία οντότητα εμφανίζει ποσοστά, άνω του 15%, στη Νομαρχία Δυτικής Αττικής ([15-25]%), στο νομό Χίου ([15-25]%), στην Νομαρχία Αν. Αττικής ([15-25]%), στο νομό Ζακύνθου ([15-25]%), στο νομό Ηρακλείου ([15-25]%), στο νομό Θεσσαλονίκης ([10-20]%) και στη Νομαρχία Πειραιώς ([10-20]%).

---

[278] Στο Παράρτημα 8 της υπ΄αριθμ. πρωτ, 8815/8.11.2013 Έκθεσης παρουσιάζονται τα καταστήματα και ΑΤΜs ανά γεωγραφική περιοχή.

[279] Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που παρασχέθηκαν από τις ίδιες τις τράπεζες, κατόπιν ερωτηματολογίου της ΓΔΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για τα 19 μέλη της, τα 2 συνδεδεμένα μέλη της και 5 επιπλέον πιστωτικά ιδρύματα που δεν τυγχάνουν μέλη της, το σύνολο των υποκαταστημάτων στον ελλαδικό χώρο ανέρχεται σε 4.163 το 2009, σε 3.743 το 2010, σε 3.575 το 2011 και τέλος σε 3.453 το 2012, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2009 της τάξης του 17% (βλ. http://www.hba.gr/). Σύμφωνα δε με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το σύνολο των τραπεζικών υποκαταστημάτων στον ελλαδικό χώρο ανέρχεται για το 2009 σε 4.098, για το 2010 σε 4.005 υποκαταστήματα και για το 2011 σε 3.845 υποκαταστήματα.

161. Όσον αφορά το μερίδιο της ενιαίας οντότητας, με βάση τον αριθμό ATMs, τα υψηλότερα ποσοστά, άνω του 15%, εμφανίζονται στον νομό Ζακύνθου ([15-25]%), στην Νομαρχία Αν. Αττικής ([15-25]%) και στην Νομαρχία Δυτικής Αττικής ([15-25]%).

ΣΤ.3.2.1 Αγορές Καταθέσεων - χορηγήσεων

162. Σύμφωνα με την […][280] και την […][281], όσον αφορά τις καταθέσεις, ιδίως τις καταθέσεις λιανικής, η ύπαρξη τοπικά επαρκούς γεωγραφικής κάλυψης δικτύου καταστημάτων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και διατήρηση της πελατειακής σχέσης. Επίσης, σημαντική είναι η τοπική γεωγραφική παρουσία για τις χορηγήσεις, ιδίως για την καταναλωτική και στεγαστική πίστη, καθώς και για τη χρηματοδότηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Στην ίδια κατεύθυνση, η […][282] αναφέρει ότι τα παραδοσιακά δίκτυα διανομής είναι σημαντικά για τις αγορές που αφορούν την Λιανική τραπεζική, ενώ όσον αφορά την επιχειρηματική τραπεζική, οι τράπεζες με πανελλαδική παρουσία να εξυπηρετήσουν τους πελάτες τους είτε μέσω κέντρων επιχειρηματικής τραπεζικής ανά την περιφέρεια είτε με επισκέψεις.

ΣΤ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

ΣΤ.4.1. Αγορές λιανικής τραπεζικής

ΣΤ.4.1.1. Η άποψη της Γνωστοποιούσας

163. Η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά των καταθέσεων λιανικής τραπεζικής σε [5-15]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON εκτιμάται σε [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία Μαΐου 2013)[283]. Η ίδια εταιρία βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμπεραίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά λιανικής τραπεζικής ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[284].

164. Επίσης, η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά των χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής σε [5-15]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της

[280] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με την […], η βαρύτητα των εναλλακτικών δικτύων (ηλεκτρονική τραπεζική, mobile/phone banking κτλ.) βαίνει αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια, συμβάλλοντας στην αποσυμφόρηση των παραδοσιακών δικτύων διανομής.

[281] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με την […], η χρήση των εναλλακτικών δικτύων, λόγω του χαμηλού λειτουργικού κόστους τους, επεκτείνεται διαρκώς τα τελευταία έτη.

[282] Βλ. σχετικά […].

[283] Βλ. σχετικά Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης.

[284] Βλ. Παράρτημα 16 της Γνωστοποίησης EUROBANK ERGASIAS - ΝΕΑ PROTON.

NEA PROTON εκτιμάται σε [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν επίσης με στοιχεία Μαΐου 2013)[285].

ΣΤ.4.1.2. Η άποψη των ανταγωνιστών των μερών

165. Η […][286] βάσει εκτίμησης του δείκτη συγκέντρωσης HHI εκτιμά ότι η ενσωμάτωση της NEA PROTON δεν διαφοροποιεί σημαντικά τον εν λόγω δείκτη, ούτε εκτιμάται ότι θα μεταβάλει καθοριστικά τους όρους ανταγωνισμού[287]. Κατά την […], «*[η] συγκέντρωση εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των πρόσφατων επιχειρηματικών κινήσεων συγκέντρωσης στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα, ως συνέπεια του παρατεταμένα πολύ αρνητικού οικονομικού περιβάλλοντος και της ανάγκης προσαρμογής στις νέες οικονομικές συνθήκες*». Επίσης, κατά την […][288] το εγχώριο τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από έντονες τάσεις συγκέντρωσης, «*[ω]ς μορφή αντίστασης αφενός μεν στην τρέχουσα δυσμενή οικονομική συγκυρία και ύφεση, αφετέρου δε στο συστημικό κίνδυνο*».

166. Κατά την […][289] η μείωση των πιστωτικών ιδρυμάτων θα οδηγήσει στη συγκέντρωση των καταθέσεων με ταυτόχρονη μείωση των πηγών χρηματοδότησης. Όμως, η […] εκτιμά ότι ο όμιλος της EUROBANK, παρότι κατέχει σημαντικά μερίδια στις σχετικές αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται, «*[δ]εν κατέχει σήμερα δεσπόζουσα θέση στην εγχώρια τραπεζική αγορά*», ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην υπό εξέταση αγορά. Ωστόσο, κατά την άποψη της […], δεδομένου ότι η NEA PROTON:

- δεν φαίνεται να συγκεντρώνει αξιόλογα μερίδια στην σχετική αγορά καταθέσεων-χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής
- στερείται αξιόλογου δικτύου καταστημάτων, ενώ σε κάθε περίπτωση τα ολιγάριθμα καταστήματά της εντοπίζονται σε περιοχές όπου έχει ήδη παρουσία ο Όμιλος της EUROBANK,

167. δεν αναμένονται επιπτώσεις στο ανταγωνισμό από την ολοκλήρωση της υπό εξέταση συγκέντρωσης (πέραν της περαιτέρω ενίσχυσης του μεριδίου της EUROBANK), λαμβανομένου μάλιστα υπόψη του μεγέθους της εγχώριας τραπεζικής αγοράς και του μεγάλου σχετικά αριθμού ανταγωνιστών που

[285] Βλ. Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης.

[286] Βλ. σχετικά […].

[287] Η […] εκτιμά το μερίδιο αγοράς της EUROBANK στην αγορά καταθέσεων (συνολικά) σε [5-15]% και το αντίστοιχο μερίδιο της NEA PROTON σε [0-1]%. Επίσης, εκτιμά το μερίδιο αγοράς της EUROBANK στην αγορά χορηγήσεων (συνολικά) σε [10-20]% και το αντίστοιχο μερίδιο της NEA PROTON σε [0-1]%.

[288] Βλ. σχετικά […].

[289] Βλ. σχετικά […]. Κατά την […] η συγκεκριμένη συγκέντρωση δεν μπορεί να εκτιμηθεί σε βάθος, διότι μεσοβραχυπρόθεσμα και ως ότου επιτευχθούν πλήρως και λειτουργικά οι ενοποιήσεις που λαμβάνουν χώρα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι τράπεζες δεν θα μπορούν να εκπληρώσουν πλήρως το ρόλο τους.

εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε αυτή, συγκεντρώνοντας σημαντικά μερίδια αγοράς.

168. Στην ίδια κατεύθυνση, η […][290] δηλώνει ότι στην αγορά λιανικής τραπεζικής υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από εγχώρια και ξένα τραπεζικά ιδρύματα και ως εκ τούτου η επικείμενη συγκέντρωση δεν πρόκειται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Τέλος, η […][291] αναφέρει ότι ο ανταγωνισμός, με την ευρεία έννοια, στην αγορά καταθέσεων λιανικής τραπεζικής, δεν θα δεχθεί καμία απολύτως αλλοίωση κυρίως λόγω του γεγονότος ότι «*[η] αγορά των καταθέσεων είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική, ιδιαιτέρως από το 2008 και μετά*», «*[υ]πάρχουν πολλές εναλλακτικές προτάσεις για τον πελάτη*» και «*[δ]εν υπάρχουν φράγματα εξόδου για τους πελάτες*». Όσον αφορά τις χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής, η απορρόφηση της ΝΕΑ PROTON από την EUROBANK δεν αναμένεται να απομειώσει την ένταση του ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του μεριδίου αγοράς της υπό απορρόφηση εταιρίας.

ΣΤ.4.1.3. Η άποψη της Υπηρεσίας

α) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές καταθετικών προϊόντων λιανικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

169. Στην **ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων λιανικής,** ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τέταρτη θέση, με αθροιστικό μερίδιο [5-15]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]%. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη και παρέλκει οιαδήποτε περαιτέρω διερεύνησή της.

170. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων)** ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τρίτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]%. Την πρώτη θέση διατηρεί ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [25-35]% και τη δεύτερη θέση ο Όμιλος Alpha με μερίδιο αγοράς [25-35]%, μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Στην υπο-αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[292] ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

171. Επιπλέον, ούτε η θέση του Ομίλου EUROBANK ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς στην υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων)

[290] Βλ. σχετικά […].

[291] Βλ. σχετικά […].

[292] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ C031 της 05.02.2004,σ.5, παρ.19-21.

λιανικής, όπου δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος Πειραιώς, ο Όμιλος Alpha και ο Όμιλος Εθνική, με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές (ευρύτερη και υπό-αγορές), κρίνεται αμελητέα ([0-1]%). Συνεπώς, δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική [293] [294]. Επί πλέον, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

172. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

173. Στις **υπο-αγορές των καταθέσεων ταμιευτηρίου και των καταθέσεων προθεσμίας λιανικής,** ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης πέμπτη και τέταρτη θέση αντίστοιχα (με αθροιστικό μερίδιο [5-15]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]% για την υπο-αγορά των καταθέσεων ταμιευτηρίου και με αθροιστικό μερίδιο [5-15]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]% για την υπο-αγορά καταθέσεων προθεσμίας λιανικής). Ως εκ τούτου, οι εν λόγω

---

[293] Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε πληθώρα αποφάσεών της ότι η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5% θεωρείται κατά την κείμενη ορολογία «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις της Ευρωπαικής Επιτροπής αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα Μ.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, παρ. 137-140, 155-156,193, Μ.5384-BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και κατά την εξέταση συγκεντρώσεων σε άλλους κλάδους, ενδεικτικά αναφερομένων των Μ.2495- HANIEL/FELS, Μ. 6704- REWE TOURISTIK GMBH/FERID NASR/ECIM HOLDING SA παρ. 30-32 και 39, Μ.6132-CARGILL/KVB παρ. 52-53 και 60, Μ.5717-THE STANLEY WORKS/ THE BLACK& DECKER CORPORATION- παρ.32,37,46 και 59.

[294] Διαφορετική θα ήταν η αξιολόγηση μόνο στην περίπτωση που θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι παρά την μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς της απορροφώσας επιχείρησης δύναται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της συνεπεία της συγκέντρωσης. Χαρακτηριστική είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.2568-Haniel/Ytong, όπου επαύξηση μεριδίου στο μερίδιο της αποκτώσας Haniel (ήτοι 0-2%) πιθανολογήθηκε ότι θα ενδυνάμωνε την υπάρχουσα δεσπόζουσα θέση της, μεταξύ άλλων, διότι η Ytong διαδραμάτιζε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αγορά, ήταν ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος ανταγωνιστής της Haniel και ο κυριότερος προμηθευτής ενός απαραίτητου συμπληρωματικού προϊόντος στο κύριο προϊόν που παρήγαγε η απορροφώσα.

αγορές είναι μη επηρεαζόμενες από την υπό κρίση πράξη και παρέλκει οιαδήποτε περαιτέρω διερεύνησή τους.

174. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK στην υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων) λιανικής, ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

175. Οι αγορές των καταθετικών προϊόντων λιανικής και των καταθέσεων ταμιευτηρίου και προθεσμίας λιανικής θεωρούνται κατά τα ανωτέρω μη επηρεαζόμενες εκ της παρούσας συγκεντρώσεως.

176. Στο επίπεδο της υπο-αγοράς των καταθέσεων όψεως (τρεχούμενων) λιανικής, οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 90%, με αποτέλεσμα η υπό κρίση υπο-αγορά να παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων[295]. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, το ανωτέρω υψηλό ποσοστό θα κατέχουν τέσσερις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή[296], λόγω και της ύπαρξης μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν παρουσία.[297] Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της ΓΔΑ, δεν υφίστανται

[295] Απόφαση Ευρ. Επιτροπής, M.3333 Sony/BMG (2), παρ. 92.

[296] Με βάση και την Ευρωπαϊκή νομολογία ότι η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών. Η κατάσταση αυτή θα ήταν ασταθής και δυσβάστακτη μακροχρόνια. Βλ. ενδεικτικά απόφαση M.1016 Price Waterhouse/Coopers &Lybrand, σκ. 103 όπου αναφέρεται: «*Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει πειστικές ενδείξεις ότι υπάρχει πράγματι παρόμοια δεσπόζουσα θέση σήμερα στην αγορά των "έξι μεγάλων". Κατά την έρευνά της, η Επιτροπή δεν συγκέντρωσε στοιχεία που επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις πελάτες των "έξι μεγάλων" πιστεύουν ότι υπάρχει σήμερα συλλογική δεσπόζουσα θέση. Από γενική άποψη, η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών. Η κατάσταση αυτή θα ήταν ασταθής και δυσβάστακτη μακροχρόνια*».

[297] Περαιτέρω, σύμφωνα με αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρότι η πιθανότητα δημιουργίας οριζοντίων συντονισμένων αποτελεσμάτων μεταξύ τριών ηγετικών εταιριών που θα κατείχαν, μετά την πράξη της συγκέντρωσης, μερίδια αγοράς μεταξύ 70% έως και άνω του 80% εξετάστηκε σε αρκετές περιπτώσεις, η πιθανότητα αυτή αποκλείστηκε στις περισσότερες εξ αυτών, επειδή οι συνθήκες που επικρατούσαν στις επηρεαζόμενες αγορές δεν θεωρήθηκε ότι ευνοούσαν τη δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Βλ. ενδεικτικά νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων.

177. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[298] λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω, καθώς η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK μετά τη συγκέντρωση είναι εξαιρετικά χαμηλή ([0-1]%)[299]. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στην ως άνω αγορά με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

β) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές προϊόντων χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

178. Στην **αγορά των στεγαστικών δανείων,** ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης τέταρτη θέση, με αθροιστικό μερίδιο [5-15]%, αυξανόμενο κατά μόλις [0-1]%. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αγορά είναι μη επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη και παρέλκει οιαδήποτε περαιτέρω διερεύνησή της.

179. Στην **αγορά της καταναλωτικής πίστης (εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών)** ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί τη δεύτερη θέση με αθροιστικό μερίδιο [15-25]% αυξανόμενο μόλις κατά [0-1]%. Ο Όμιλος Πειραιώς διατηρεί την πρώτη θέση με μερίδιο [25-35]%, ο όμιλος Εθνική την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]% και ο Όμιλος Alpha διατηρεί την τέταρτη θέση με μερίδιο [15-25]%. Σε αυτή την υπο-αγορά η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και καταφανώς κατώτερη των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων ([0-50] με στοιχεία 2012 και [0-50] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

180. Ομοίως στην **αγορά της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών,** ο Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ διατηρεί πρώτη θέση με μερίδιο [15-25]%, ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί τη δεύτερη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά μόλις [0-1]%, ο Όμιλος Εθνική διατηρεί την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]% και ο Όμιλος Alpha παραμένει στην τέταρτη θέση με μερίδιο

---

[298] Ενδεικτικά αναφέρεται η απόφαση IV/M.202, *Thorn EMI/Virgin Music,* παρ. 40, όπου παρόλο που διαπιστώθηκε η κατοχή ποσοστού περίπου 80% στη σχετική αγορά από πέντε επιχειρήσεις, δεν θεωρήθηκε ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση από μόνη της επαύξησε το συνολικά κατεχόμενο ποσοστό σε τέτοιο βαθμό που να θεμελιώνεται η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

[299] Βλ. και M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43. Στην υπόθεση αυτή έγινε δεκτό ότι η μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς που προέκυπτε από την συγκέντρωση δεν ενίσχυε την πιθανότητα συντονισμού.

[15-25]%. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κείται εντός του ασφαλούς ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[300] ([0-50] και [0-50] με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

181. Συμπερασματικά, στις αγορές της καταναλωτικής πίστης εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών και της καταναλωτικής πίστης μέσω καρτών, η θέση του Ομίλου EUROBANK είναι σταθερή και η δομή της αγοράς δε μεταβάλλεται. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες τις προαναφερόμενες σχετικές αγορές δραστηριοποιούνται, πλην του Ομίλου EUROBANK, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος Πειραιώς, ο Όμιλος Εθνική και ο Όμιλος Alpha με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές, κρίνεται αμελητέα, καθώς κυμαίνεται από [0-1]% έως [0-1]% και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία [301] [302]. Επί πλέον, στις υπό εξέταση αγορές, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

182. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

183. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK σε καμία εκ των αγορών αυτών ή σε αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού σε αυτές.

---

[300] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση οριζοντίων συγκεντρώσεων παρ.19-21.

[301] Επί της ορολογίας «οριακή» ή «αμελητέα» βλ. Ό.π. M.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS κλπ.

[302] Βλ. Ό.π. επί της απόφασης της Ευρ. Επιτροπής, M.2568-Haniel/Ytong.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

184. Κατά τα ανωτέρω, η αγορά των στεγαστικών δανείων είναι μη επηρεαζόμενη.

185. Στις αγορές της καταναλωτικής πίστης εξαιρουμένων των πιστωτικών καρτών και της καταναλωτικής πίστης μέσω πιστωτικών καρτών οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 60%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων[303].

186. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή[304, 305]. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της ΓΔΑ, δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

187. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[306] λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK σε εκάστη αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα και κυμαίνεται από [0-1]% έως [0-1]% στις ως άνω σχετικές αγορές[307]. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

ΣΤ.4.2. Αγορές επιχειρηματικής τραπεζικής

ΣΤ.4.2.1. Η άποψη της Γνωστοποιούσας

188. Η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά των καταθέσεων επιχειρηματικής τραπεζικής σε [15-25]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON εκτιμάται σε [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία Μαΐου

[303] Απόφαση Ευρ. Επιτροπής, M.3333 Sony/BMG (2), παρ. 92.

[304] Βλ. ενδεικτικά απόφαση M.1016, Price Waterhouse/Coopers & Lybrand, σκ. 103 Ό.π.

[305] Βλ. Ό.π. νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

[306] Ό.π. IV/M.202, *Thorn EMI/Virgin Music,* παρ. 40.

[307] Ό.π. M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43.

2013)[308].Η ίδια εταιρία βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης HHI συμπεραίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά επιχειρηματικής τραπεζικής ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[309].

189. Επίσης, η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά των χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής σε [10-20]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON εκτιμάται σε [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία Μαΐου 2013)[310].

ΣΤ.4.2.2. Η άποψη των ανταγωνιστών των μερών

190. Η […][311] βάσει εκτίμησης του δείκτη συγκέντρωσης HHI εκτιμά ότι η ενσωμάτωση της ΝΕΑ PROTON δεν διαφοροποιεί σημαντικά τον εν λόγω δείκτη, ούτε εκτιμάται ότι θα μεταβάλει καθοριστικά τους όρους ανταγωνισμού[312]. Επίσης, κατά την […][313], δεδομένου ότι η ΝΕΑ PROTON:

- δεν φαίνεται να συγκεντρώνει αξιόλογα μερίδια στην σχετική αγορά καταθέσεων-χορηγήσεων επιχειρηματικής τραπεζικής
- στερείται αξιόλογου δικτύου καταστημάτων, ενώ σε κάθε περίπτωση τα ολιγάριθμα καταστήματά της εντοπίζονται σε περιοχές όπου έχει ήδη παρουσία ο Όμιλος της EUROBANK,

191. δεν αναμένονται επιπτώσεις στο ανταγωνισμό από την ολοκλήρωση της υπό εξέταση συγκέντρωσης (πέραν της περαιτέρω ενίσχυσης του μεριδίου της EUROBANK), λαμβανομένου μάλιστα υπόψη του μεγέθους της εγχώριας τραπεζικής αγοράς και του μεγάλου σχετικά αριθμού ανταγωνιστών που εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε αυτή, συγκεντρώνοντας σημαντικά μερίδια αγοράς. Στην ίδια κατεύθυνση, η […][314] δηλώνει ότι στην αγορά επιχειρηματικής τραπεζικής υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από εγχώρια και ξένα τραπεζικά ιδρύματα και ως εκ τούτου η επικείμενη συγκέντρωση δεν πρόκειται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Τέλος, η […][315] αναφέρει ότι η υπό

---

[308] Βλ. Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης και υπ'αρ.πρωτ. 6608/26.8.2013 απαντητική επιστολή της EUROBANK.

[309] Βλ. Παράρτημα 16 της Γνωστοποίησης.

[310] Βλ. […].

[311] Βλ. σχετικά[…].

[312] Η […] εκτιμά το μερίδιο αγοράς της EUROBANK στην αγορά καταθέσεων (συνολικά) σε [5-15]% και το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON σε [0-1]%. Επίσης, εκτιμά το μερίδιο αγοράς της EUROBANK στην αγορά χορηγήσεων (συνολικά) σε [10-20]% και το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON σε [0-1]% (στοιχεία Ιουνίου 2013).

[313] Βλ. σχετικά […].

[314] Βλ. σχετικά […].

[315] Βλ. σχετικά […].

εξέταση συγκέντρωση δεν αναμένεται να επιφέρει συνέπειες στην λειτουργία του ανταγωνισμού τόσο για τις εγχώριες χορηγήσεις όσο και για τις καταθέσεις, καθώς το μερίδιο της NEA PROTON στην αγορά των επιχειρηματικών χορηγήσεων και καταθέσεων είναι ιδιαίτερα χαμηλό.

ΣΤ.4.2.3. Η άποψη της Υπηρεσίας

α) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές καταθετικών προϊόντων επιχ/τικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

192. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην **ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής,** ο Όμιλος EUROBANK καταλαμβάνει την τέταρτη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Στην πρώτη θέση βρίσκεται ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [15-25]%, τη δεύτερη θέση διατηρεί ο Όμιλος Alpha με μερίδιο [15-25]% και στην τρίτη θέση βρίσκεται ο Όμιλος Εθνική με μερίδιο [15-25]%. Πάντως, η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

193. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων όψεως επιχειρηματικής,** ο Όμιλος EUROBANK καταλαμβάνει την τέταρτη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος Alpha με μερίδιο [25-35]%, τη δεύτερη θέση διατηρεί ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [15-25]% και την τρίτη θέση καταλαμβάνει ο Όμιλος Εθνική με μερίδιο [15-25]%. Και στην υπο-αγορά αυτή, η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι καταφανώς κατώτερη του ορίου των 250 μονάδων ([0-50] με στοιχεία 2012 και [0-50] με στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013).

194. Στην **υπο-αγορά των καταθέσεων προθεσμίας επιχειρηματικής,** ο Όμιλος EUROBANK καταλαμβάνει την τέταρτη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Ο Όμιλος Πειραιώς διατηρεί την πρώτη θέση, με μερίδιο που ανέρχεται στο [25-35]%, πάνω από τον Όμιλο Εθνική με μερίδιο [15-25]% και τον Όμιλο Alpha με μερίδιο που ανέρχεται στο [15-25]%. Πάντως η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι μικρή στην αγορά αυτή κατώτερη του προβλεπόμενου ορίου ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξάμηνο 2013 αντίστοιχα).

195. Συμπερασματικά, στην ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής καθώς στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και προθεσμίας επιχειρηματικής, το μερίδιο του Ομίλου EUROBANK μεταβάλλεται οριακά, χωρίς όμως να μεταβάλλεται ουσιωδώς η δομή της αγοράς. Θα πρέπει να

σημειωθεί ότι σε όλες προαναφερόμενες (υπο-)αγορές της επιχειρηματικής τραπεζικής δραστηριοποιούνται τρείς ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος Πειραιώς, ο Όμιλος Εθνική και ο Όμιλος Alpha με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής και με μερίδια αγοράς, τόσο πριν όσο και μετά την υπό κρίση συγκέντρωση. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές (ευρύτερη και υπό-αγορές), κρίνεται ιδιαιτέρως μικρή, καθώς κυμαίνεται από [0-1]% έως [0-1]%, και συνεπώς δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία [316] [317]. Επί πλέον, στο σύνολο των υπό κρίση (υπο)αγορών, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

196. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

197. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK σε καμία εκ των (υπο-)αγορών αυτών ούτε και στον αισθητό επηρεασμό του ανταγωνισμού σε αυτές.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

198. Στην ευρύτερη αγορά των καταθετικών προϊόντων επιχειρηματικής τραπεζικής, καθώς και στις υπο-αγορές των καταθέσεων όψεως και προθεσμίας επιχειρηματικής τραπεζικής, οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος Πειραιώς, Όμιλος Alpha, Όμιλος Εθνική και Όμιλος EUROBANK) θα κατέχουν αθροιστικά, μερίδια άνω του 80% και ως εκ τούτου, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τέσσερις επιχειρήσεις**,** γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό

[316] Επί της ορολογίας «οριακή» ή «αμελητέα» βλ. Ό.π. M.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS κλπ.

[317] Βλ. Ό.π. επί της απόφασης της Ευρ. Επιτροπής M.2568-Haniel/Ytong.

συντονισμό καταρχήν ασταθή[318, 319]. Επιπλέον, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της ΓΔΑ, δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στη σχετική αγορά επιχειρήσεων, που θα επέτρεπαν τη δημιουργία ή τη διατήρηση ή την ενίσχυση τυχόν μηχανισμών συνεννόησης μεταξύ των επιχειρήσεων και επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των όρων συντονισμού.

199. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η υφιστάμενη διαφάνεια στις ως άνω σχετικές αγορές ιδίως όσον αφορά την παράμετρο της τιμολόγησης (οι χρεώσεις, τα επιτόκια και οι οικονομικοί όροι δημοσιεύονται τόσο από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα όσο και από την Τράπεζα της Ελλάδος) δεν συνιστά καθαυτή επαρκή ένδειξη για την θεμελίωση πιθανής συλλογικής δεσπόζουσας θέσης, καθώς σύμφωνα με τις επιταγές της ενωσιακής νομολογίας η εκτίμηση της διαφάνειας σε δεδομένη αγορά δεν μπορεί να γίνεται αυτοτελώς και αφηρημένα, αλλά υπό το πρίσμα του μηχανισμού ενός υποθετικού σιωπηρού συντονισμού, που δεν μπορεί να πιθανολογηθεί στην παρούσα υπόθεση δεδομένων των ως άνω στοιχείων και ενδείξεων[320].

200. Εξάλλου, εκτιμάται ότι ιδιαίτερα ενόψει της τρέχουσας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, η ρευστότητα του οικονομικού περιβάλλοντος και, κυρίως η αστάθεια της ζήτησης των καταθετικών προϊόντων, δυσχεραίνουν σημαντικά το συντονισμό μεταξύ ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά.

201. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[321] *λόγω* της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω, καθώς οι πρώτες επιχειρήσεις εξακολουθούν να κατέχουν τις ίδιες θέσεις και τα μερίδια του Ομίλου EUROBANK μεταβάλλονται οριακά ([0-1]%-[0-1]%), Το γεγονός αυτό δεν συνηγορεί στη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης μετά τη συγκέντρωση. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της

---

[318] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Μ.1016 Price Waterhouse/Coopers &Lybrand, Ό.π.

[319] Σχετικά Ό.π. και ενδεικτικά νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

[320] Ήτοι κάθε μέλος του οικείου ολιγοπωλίου, συνειδητοποιώντας τα κοινά συμφέροντα, θα θεωρούσε δυνατό, οικονομικά ορθολογικό και, επομένως, προτιμητέο να υιοθετεί διαρκώς την ίδια γραμμή δράσεως στην αγορά με σκοπό να πωλεί σε τιμές υψηλότερες από τις ανταγωνιστικές, χωρίς να χρειάζεται να συνάψει συμφωνία ή να ακολουθήσει εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και χωρίς οι σημερινοί ή οι μελλοντικοί ανταγωνιστές ή ακόμη οι πελάτες και οι καταναλωτές να μπορούν να αντιδράσουν αποτελεσματικά. Βλ. σχετ. απόφαση της Ευρ.Επιτροπής Μ.5907-VOTORANTIM/FISCHER/JV παρ. 206 -210, όπου γίνεται μνεία στην απόφ. ΔΕΕ, υποθ.C-413/06 Bertelsmann AG και Sony Corporation of America κατά Independent Music Publishers and Labels Association (Impala).

[321] Ό.π. IV/M.202 *Thorn EMI/Virgin Music* παρ. 40.

παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης:

β) Αξιολόγηση επιπτώσεων στις αγορές προϊόντων χορηγήσεων επιχ/τικής τραπεζικής

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

202. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω αναφορικά με τα μερίδια των μερών ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την τρίτη θέση με μερίδιο [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [25-35]%, στη δεύτερη θέση ο Όμιλος Alpha με μερίδιο [15-25]% και στην τέταρτη θέση ο Όμιλος Εθνική με μερίδιο [15-25]%. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ασφαλούς ορίου των 150 μονάδων ([0-50] και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα) ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης της ΕΕπ. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων.

203. Ειδικά στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων πρέπει να συνεκτιμηθεί και ο παράγοντας της αντισταθμιστικής ισχύος ιδίως των μεγάλων επιχειρήσεων έναντι των τραπεζών, όπου οι αγοραστές δύνανται να χρησιμοποιήσουν ως διαπραγματευτικά όπλα το μέγεθος του όγκου των εργασιών που επιτυγχάνεται μέσω αυτών και το αντίστοιχο ύψος του κέρδους που οι πελάτες αυτοί συνεπάγονται για την τράπεζα.

204. Συμπερασματικά, στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων η δομή της αγοράς δε μεταβάλλεται, καθώς εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται άλλες τρεις μεγάλες επιχειρήσεις, με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής. Εξάλλου οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορές, κρίνεται αμελητέα ([0-1]%), και συνεπώς δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή νομολογία [322] [323].

205. Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας

[322] Επί της ορολογίας «οριακή» ή «αμελητέα» βλ. Ό.π. M.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS κλπ.

[323] Βλ. Ό.π. επί της απόφασης της Ευρ. Επιτροπής M.2568-Haniel/Ytong.

σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

206. Τα ανωτέρω ισχύουν και εφόσον υπάρξει διάκριση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων μεταξύ μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων και μεγάλων επιχειρήσεων λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικότερες μεταβολές μεριδίων που καταγράφονται ανωτέρω.

207. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK στην εν λόγω αγορά ή στον αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού.

- Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

208. Στην αγορά της χρηματοδότησης επιχειρήσεων πριν και μετά τη συγκέντρωση οι τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες (Πειραιώς, Alpha, EUROBANK και Εθνική), θα κατέχουν αθροιστικό μερίδιο άνω του 80%. Ως εκ τούτου, η υπό κρίση αγορά παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης, το οποίο ευνοεί τη δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, το παραπάνω αισθητά υψηλό ποσοστό θα κατέχουν τέσσερις επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο υπό τις εδώ ακόμα εξεταζόμενες συνθήκες φαίνεται να μην καθιστά πιθανό το συντονισμό[324] [325]. Επιπλέον, η πιθανότητα συντονισμού αμβλύνεται λόγω της μη ύπαρξης διαρθρωτικών ή άλλων δεσμών μεταξύ των ανωτέρω επιχειρήσεων στην υπό εξέταση αγορά, που επιτρέπουν τη διατήρηση και παρακολούθηση των όρων συντονισμού, της αντισταθμιστικής ισχύς που διαθέτουν ιδίως οι μεγάλες επιχειρήσεις έναντι των τραπεζών, καθώς έχουν τις γνώσεις αλλά και τα μέσα να αναζητήσουν χρηματοδότηση σε προμηθευτές εκτός της ελληνικής αγοράς, του ως ένα βαθμό εξατομικευμένου τρόπου με τον οποίο καθορίζονται οι όροι παροχής χρηματοδότησης, της μετριασμένης, σε σχέση με τις αγορές που εξετάσθηκαν σε προηγούμενα υπο-κεφάλαια του παρόντος, διαφάνειας ως προς τους όρους τιμολόγησης (χρεώσεις, επιτόκια) και κυρίως της ιδιαιτέρως μικρής μεταβολής του μεριδίου αγοράς του Ομίλου EUROBANK ([0-1]%) από την παρούσα συγκέντρωση, η οποία δεν δύναται να συντελέσει στη δημιουργία ή επίταση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

209. Ειδικότερα, ως προς τον τελευταίο αυτό παράγοντα σημειώνεται ότι σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών

[324] Ο.π. Μ.1016 Price Waterhouse/Coopers & Lybrand, σκ. 103.

[325] Ό.π. και ενδεικτικά προαναφερόμενη νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[326] *λόγω* της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς οι τέσσερις πρώτες επιχειρήσεις εξακολουθούν να κατέχουν τις τέσσερις πρώτες θέσεις και η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK στη σχετική αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι αμελητέα και κυμαίνεται στο [0-1]%[327]. Το γεγονός αυτό δεν συνηγορεί στη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης μετά την συγκέντρωση.

210. Τα ανωτέρω ισχύουν και εφόσον υπάρξει διάκριση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων μεταξύ μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων και μεγάλων επιχειρήσεων λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ειδικότερες μεταβολές μεριδίων που καταγράφονται ανωτέρω.

211. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ικανές ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ως άνω αγορές με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

I.3 Ζ. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Ζ.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

212. Οι υπηρεσίες πληρωμών μέσω πιστωτικών και χρεωστικών καρτών δίνουν τη δυνατότητα στον καταναλωτή – κάτοχο της κάρτας (cardholder) ανάληψης μετρητών και πληρωμής αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς άμεση χρήση μετρητών. Όταν η κάρτα χρησιμοποιείται ως μέσο πληρωμής, η πληρωμή του επιχειρηματία (merchant) από τον κάτοχο της κάρτας λαμβάνει χώρα με τη διαμεσολάβηση των τραπεζικών ιδρυμάτων και των εταιριών που κατέχουν τα διεθνή σήματα (scheme owners). Ο κάτοχος της κάρτας λαμβάνει υπηρεσίες πληρωμών και πίστωσης από την τράπεζα που εξέδωσε την κάρτα (εκδότρια τράπεζα - issuer), ενώ ο επιχειρηματίας διασφαλίζει την πληρωμή του διαμέσου της εκκαθαρίστριας τράπεζας (acquirer), με την οποία συνεργάζεται. Η εκδότρια τράπεζα μπορεί να ταυτίζεται με την εκκαθαρίστρια τράπεζα (on-us transactions).

213. Επιπλέον, οι τραπεζικές κάρτες παρέχουν τη δυνατότητα στους κατόχους τους α) να διενεργούν τραπεζικές πράξεις μέσω των Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ATM), β) ευκολία στις συναλλαγές σε όσες περιπτώσεις ο κάτοχος της κάρτας δεν έχει ή δε θέλει να έχει μαζί του μετρητά, γ) εξασφάλιση περιόδου χάριτος αρκετών ημερών χωρίς τόκο από την

---

[326] Ό.π. IV/M.202 *Thorn EMI/Virgin Music* παρ. 40.

[327] Βλ. Ό.π. M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43.

ημερομηνία έκδοσης του λογαριασμού έως την ημερομηνία πληρωμής και δ) εξυπηρέτηση στις συναλλαγές μέσω Internet ή σε συναλλαγές εξ αποστάσεως, κ.λ.π..

214. Οι κάρτες πληρωμής διακρίνονται σε:

215. ***α) Χρεωστικές κάρτες***, οι οποίες προσφέρουν άμεση πρόσβαση στον τραπεζικό λογαριασμό του χρήστη κάθε στιγμή, αντικαθιστώντας την ανάγκη συναλλαγής με μετρητά ή συνάλλαγμα, και δίνουν τη δυνατότητα ανάληψης μετρητών στην Ελλάδα και το εξωτερικό με απευθείας χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού[328]. Σε περίπτωση συναλλαγής μέσω χρεωστικής κάρτας, το ποσό της συναλλαγής μεταφέρεται αυτόματα από το λογαριασμό του κατόχου στο λογαριασμό του εμπόρου και δεν πιστώνεται στο λογαριασμό του χρήστη της κάρτας, όπως συμβαίνει στις πιστωτικές κάρτες. Αν δεν υπάρχει διαθέσιμο ποσό στο λογαριασμό, με τον οποίο είναι συνδεδεμένη η χρεωστική κάρτα, η συναλλαγή δεν πραγματοποιείται. Οι περισσότερες χρεωστικές κάρτες μπορούν να συνδεθούν με παραπάνω από έναν τραπεζικούς λογαριασμούς της ίδιας πάντοτε τράπεζας και να χρησιμοποιηθούν για να εξοφλούνται πάγιες μηνιαίες χρεώσεις, όπως λογαριασμοί, αλλά και για την πληρωμή δανείων και πιστωτικών καρτών με αυτόματη χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού. Επίσης, με τις χρεωστικές κάρτες μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω των ATM κατάθεση μετρητών, μεταφορά ποσών μεταξύ λογαριασμών, ενημέρωση υπολοίπου και εκτύπωση των τελευταίων κινήσεων λογαριασμών.

216. ***β) Πιστωτικές κάρτες***, οι οποίες επιτρέπουν στον κάτοχο να πραγματοποιεί αγορές μέχρι ενός συγκεκριμένου ορίου. Το υπόλοιπο εξοφλείται είτε πλήρως εντός συγκεκριμένης προθεσμίας είτε μερικώς, και στην περίπτωση αυτή ο κάτοχος χρεώνεται με τόκους επί του ανεξόφλητου υπολοίπου. Ουσιαστικά, η εκδότρια τράπεζα (issuer) δημιουργεί ένα λογαριασμό ανακυκλούμενης πίστωσης και παρέχει μια ανοικτή πίστωση στον καταναλωτή, την οποία ο κάτοχος της κάρτας δύναται να χρησιμοποιήσει είτε για αγορές είτε για ανάληψη μετρητών. Οι κάρτες αυτές θεωρούνται ένα πολύπλοκο χρηματοπιστωτικό εργαλείο, καθώς η χρήση τους περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό διαφορετικών χαρακτηριστικών και κινήτρων (εύρος συναλλαγών, πίστωση, παροχές), ένα μεγάλο αριθμό συνδεδεμένων τιμών (επιτόκια, επιτόκια υπερημερίας, περίοδος χάριτος, ποινή υπέρβασης ορίου, ετήσια συνδρομή κ.ά.) και ποσοτικούς περιορισμούς (πιστωτικά όρια, ελάχιστες καταβολές). Σήμερα κυκλοφορούν πάρα πολλές παραλλαγές του βασικού μοντέλου της κάρτας με ανοικτή πίστωση[329].

---

[328] Σύμφωνα με την […], οι χρεωστικές κάρτες στην ελληνική αγορά χρησιμοποιούνται σε ποσοστό άνω του 95% των συναλλαγών ως μέσο ανάληψης μετρητών και γενικότερης διαχείρισης των συνδεδεμένων καταθετικών λογαριασμών (ερώτηση υπολοίπου, ιστορικό συναλλαγών).

[329] Οι σημαντικότερες εξ' αυτών είναι:

Ζ.1.1. Η αγορά της έκδοσης τραπεζικών καρτών

217. Η έκδοση των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών (card issuing) περιλαμβάνει ιδίως τη διάθεση αυτών στους καταναλωτές και την εξυπηρέτηση πελατών και πραγματοποιείται (συνήθως) με τη χρήση του διεθνούς σήματος και των εμπορικών όρων ιδιωτικών εταιριών κατοχής των ανωτέρω σημάτων (Visa, Mastercard, Diners, American Express)[330].

218. Η έκδοση τραπεζικών καρτών διακρίνεται ανάλογα με το είδος των εκδιδόμενων καρτών **στις επιμέρους υπο-αγορές της έκδοσης πιστωτικών**

- **Πιστωτική Κάρτα Affinity.** Πιστωτική κάρτα, η οποία εκδίδεται από κοινού μεταξύ μιας τράπεζας και ενός συλλόγου ή σωματείου ή μη κερδοσκοπικού οργανισμού και η οποία συνήθως έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Μέσω της χρήσης της υποστηρίζει τις δραστηριότητες του εκάστοτε οργανισμού.
- **Πιστωτική Κάρτα Συνεργατών (Co-Branded).** Πιστωτική κάρτα που εκδίδεται από κοινού μεταξύ μιας τράπεζας και μιας εμπορικής εταιρίας. Οι κάτοχοι μιας πιστωτικής κάρτας co-branded δικαιούνται διάφορα είδη προνομίων στις συναλλαγές τους με την εμπορική εταιρία που έχει συνεκδώσει την πιστωτική κάρτα. Η κάρτα co-branded μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε οποιαδήποτε άλλη εμπορική επιχείρηση που αποδέχεται πληρωμές μέσω πιστωτικών καρτών, όπως και κάθε άλλη πιστωτική κάρτα.
- **Πιστωτική Κάρτα Ιδιωτικής Ετικέτας (Private Label).** Πιστωτική κάρτα που εκδίδεται από κοινού μεταξύ μιας τράπεζας και μιας εμπορικής εταιρίας. Η διαφορά της από την πιστωτική κάρτα Co-branded είναι ότι η πιστωτική κάρτα Private Label μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στη συγκεκριμένη επιχείρηση, η οποία την έχει συνεκδώσει.
- **Πιστωτική Κάρτα Business Credit.** Η κάρτα αυτή εκδίδεται αποκλειστικά σε επιχειρηματίες, με ξεχωριστό πιστωτικό όριο εξασφαλίζοντας στον κάτοχο πρόσθετη αγοραστική δύναμη, πάρα πολλές διευκολύνσεις και οφέλη.
- **Πιστωτικές Κάρτες Επιστροφής Χρημάτων.** Οι πιστωτικές κάρτες επιστροφής χρημάτων έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την επιστροφή ενός ποσοστού της αξίας των συναλλαγών που πραγματοποιεί με την κάρτα ο κάτοχός της, ως πίστωση στο λογαριασμό του.
- **Φοιτητικές Πιστωτικές Κάρτες.** Η κύρια διαφορά μιας φοιτητικής πιστωτικής κάρτας από μια κοινή πιστωτική κάρτα είναι ότι απαιτούνται περιορισμένα δικαιολογητικά για την έκδοσή της (αστυνομική ταυτότητα, φοιτητική ταυτότητα και Α.Φ.Μ.), έχει χαμηλό πιστωτικό όριο, συνήθως όχι μεγαλύτερο από 800 ευρώ, και έχει συνήθως δωρεάν συνδρομή για όσο διαρκεί η φοιτητική ιδιότητα.
- **Πιστωτικές Κάρτες Μεταφοράς Υπολοίπου.** Τα προγράμματα μεταφοράς υπολοίπου καρτών προβλέπουν μηδενικό επιτόκιο για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, που συνήθως διαρκεί μέχρι 12 μήνες, ή πολύ χαμηλό επιτόκιο για κάποια ορισμένη περίοδο, συνήθως μέχρι την αποπληρωμή του μεταφερόμενου ποσού, ή χαμηλότερο επιτόκιο σε σχέση με αυτό της κάρτας που ήδη κατέχει ο καταναλωτής.
- **Πιστωτικές Κάρτες Χωρίς Συνδρομή.** Σχεδόν όλες οι τράπεζες διαθέτουν τις βασικές πιστωτικές τους κάρτες χωρίς συνδρομή για τον πρώτο χρόνο ή και για πάντα, στα πλαίσια ειδικών προσφορών.
- **Προπληρωμένες Κάρτες**. Πολλές τράπεζες διαθέτουν προπληρωμένες κάρτες, οι οποίες προσφέρουν ασφάλεια στις συναλλαγές (ιδιαίτερα εκείνες που πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου), δεν υπόκεινται σε πιστωτικό έλεγχο και δεν επιβαρύνουν τον κάτοχό τους με επιτόκιο. Μοναδική προϋπόθεση για να εκδοθούν είναι η κατάθεση χρημάτων σε αυτές, ενώ κατά τη «φόρτισή» τους απαιτείται μια μικρή εισφορά.

[330] Η εταιρία διεθνούς σήματος (scheme owner) είναι υπεύθυνη για:

- την αδειοδότηση και εγγραφή ως μελών ανεξάρτητων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων προκειμένου για τη χρήση του διεθνούς σήματος της κάρτας, καθώς και την έκδοση και αποδοχή καρτών διαμέσω του δικτύου συναλλαγών,
- την πιστοποίηση μη χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων για την παροχή τεχνικών υπηρεσιών όπως εκκαθάριση και επεξεργασία των συναλλαγών και
- τον καθορισμό των δικτυακών εντολών και των τεχνικών προδιαγραφών για τη χρήση της κάρτας και τη διεξαγωγή ελέγχων σε τράπεζες μέλη, την πιστοποίηση των κατόχων και τη διαμεσολάβηση σε περίπτωση διαφωνιών επί της εκκαθάρισης.

καρτών και της έκδοσης χρεωστικών καρτών. Η συγκεκριμένη διάκριση της αγοράς έκδοσης τραπεζικών καρτών βασίζεται στα χαρακτηριστικά των εν λόγω καρτών, ιδίως στο γεγονός ότι, σε αντίθεση με τις πιστωτικές κάρτες, η χρήση των χρεωστικών καρτών για τις συναλλαγές του κατόχου είναι δυνατή εφόσον υφίσταται υπόλοιπο στον τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου με τον οποίο είναι συνδεδεμένες, η δε εκταμίευση των αντίστοιχων χρεώσεων είναι άμεση[331]. Συνεπώς, οι πιστωτικές κάρτες ομοιάζουν περισσότερο, όπως προελέχθη, με ανοιχτά καταναλωτικά δάνεια, ενώ οι χρεωστικές κάρτες αποτελούν απλώς μια μέθοδο πληρωμής διάφορη των μετρητών, στο πλαίσιο τήρησης τραπεζικού λογαριασμού.

219. Εξάλλου, όσον αφορά το ενδεχόμενο διάκρισης της αγοράς έκδοσης τραπεζικών καρτών σε:

α) κάρτες προς ιδιώτες (personal cards) και

β) κάρτες προς επιχειρήσεις (corporate cards),

καθώς και ειδικότερα της υπο-αγοράς των πιστωτικών καρτών, σε:

α) πιστωτικές κάρτες γενικής χρήσης (general cards) και

β) πιστωτικές κάρτες ειδικής χρήσης (selective - pure store cards)[332]

ή σε

α) πιστωτικές κάρτες διεθνούς εμβέλειας (με διεθνή αποδοχή -international cards) και

β) πιστωτικές κάρτες εθνικής – εγχώριας εμβέλειας (national cards),

220. σημειώνεται καταρχάς ότι, όπως έχει υποστηριχθεί και από τα σχετικά ερωτηθέντα πιστωτικά ιδρύματα σε προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας, υπάρχει έρεισμα για την αντιμετώπισή τους ως διακριτές (υπό) αγορές, δεδομένης της περιορισμένης μεταξύ τους εναλλαξιμότητας από πλευράς ζήτησης[333]. Οι κάρτες προς ιδιώτες και οι κάρτες προς επιχειρήσεις απευθύνονται σε διαφορετική κατηγορία πελατών και αναμένεται να καλύπτουν διαφορετικό είδος καταναλωτικών αναγκών. Επιπλέον, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, οι

---

[331] Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί χρηματοδότηση μέσω υπεραναλήψεων από τους λογαριασμούς καταθέσεων όψεως.

[332] Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.5384 – BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 16, όπου γίνεται επίσης αναφορά σε προηγούμενη νομολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αφήνει το ζήτημα ανοιχτό.

[333] Βλ. απαντήσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης των τραπεζών Πειραιώς και Αγροτικής (Απόφαση ΕΑ 549/VII/2012). Επιπλέον, σύμφωνα με την […] *«…τόσο η έκδοση πιστωτικών όσο και χρεωστικών καρτών δύναται να διακριθεί σε ειδικότερα προϊόντα… χωρίς αυτό να επηρεάζει την εναλλαξιμότητα των εν λόγω προϊόντων».*

όροι έκδοσης καρτών προς επιχειρήσεις διαφέρουν από αυτούς των καρτών προς ιδιώτες, στο βαθμό που διαφέρει η λειτουργία τους[334].

221. Αντίστοιχα, οι κάρτες ειδικής χρήσης εκδίδονται μετά από συμφωνία μεταξύ της εκδότριας τράπεζας και ενός εμπορικού καταστήματος (ή αλυσίδας εμπορικών καταστημάτων), με στόχο την παροχή εκπτώσεων και άλλων παροχών από το κατάστημα προς το συναλλασσόμενο ή/και την παροχή ευνοϊκών πιστωτικών όρων από την εκδότρια τράπεζα προς τους πελάτες του συγκεκριμένου καταστήματος. Η κάρτα αυτή δεν εκδίδεται σε συνεργασία με κάποιο από τα διεθνή σήματα (π.χ. Visa, Mastercard, κ.λπ.) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στο συνεργαζόμενο κατάστημα, αντίθετα με τις κάρτες γενικής χρήσης, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε όλες τις συμβεβλημένες με τα διεθνή σήματα επιχειρήσεις, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό[335]. Δεδομένου συνεπώς ότι στην ελληνική αγορά οι κάρτες ειδικής χρήσης αντικατοπτρίζουν και το σύνολο των καρτών εθνικής εμβέλειας, παρέλκει η διάκριση των καρτών ανά εμβέλεια χρήσης (εθνική/διεθνή).

222. Ωστόσο, ανεξάρτητα από την κατηγοριοποίηση των καρτών, οι τράπεζες χρησιμοποιούν ενιαία κριτήρια για την παροχή της υπηρεσίας έκδοσης καρτών προς τους καταναλωτές, τα οποία βασίζονται στην πιστοληπτική ικανότητα και τα λοιπά χαρακτηριστικά των τελευταίων. Όπως επισημαίνει η [...], *«[ο]ποιαδήποτε διαφοροποίηση ενέχει κίνδυνο διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ των πελατών με παρόμοια χαρακτηριστικά».*[336] Εξάλλου, από πλευράς υποκατάστασης προσφοράς, η εναλλαξιμότητα μεταξύ καρτών διάφορων κατηγοριών είναι απόλυτη: η τράπεζα δύναται, με αμελητέο κόστος, να στρέψει την παραγωγή της από τη μία κατηγορία καρτών στην άλλη[337].

---

[334] Συγκεκριμένα, υπάρχουν οι εξής βασικές διαφορές :

- τα κριτήρια αρχικής χορήγησης και οι όροι ανανέωσης διαφέρουν, δεδομένου ότι πρόκειται για χορήγηση σε νομικό πρόσωπο με κριτήρια επιχειρηματικής πίστης,
- δεν προσφέρεται η δυνατότητα ελάχιστης καταβολής και δόσεων,
- δεν προβλέπεται εκτοκισμός των συναλλαγών δεδομένου του γεγονότος ότι, τα ποσά των συναλλαγών εξοφλούνται ολοσχερώς στο τέλος κάθε μήνα,
- καθορίζεται συνολικό όριο ανά επιχείρηση το οποίο και ανανεώνεται/επανακαθορίζεται περιοδικά και
- το πιστωτικό όριο της εκάστοτε κάρτας καθορίζεται από την ίδια την επιχείρηση.

(βλ. […])

[335] Επισημαίνεται ότι οι κάρτες ειδικής χρήσης δεν θα πρέπει να συγχέονται με τις κάρτες που εκδίδονται από κοινού μεταξύ μιας τράπεζας και μιας εμπορικής εταιρίας (co-branded cards), οι οποίες ναι μεν εξασφαλίζουν στους κατόχους διάφορα είδη προνομίων στις συναλλαγές τους με την εμπορική εταιρία που έχει συνεκδώσει την πιστωτική κάρτα, φέρουν ωστόσο κάποιο διεθνές σήμα καρτών και μπορούν συνεπώς να χρησιμοποιηθούν, όπως και οι γενικής χρήσης, σε οποιαδήποτε άλλη εμπορική επιχείρηση που εξυπηρετεί πληρωμές μέσω καρτών υπό το συγκεκριμένο σήμα.

[336] Βλ. […].

[337] Βλ. απαντήσεις τραπεζών οι οποίες δόθηκαν στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης Πειραιώς–Αγροτική (Απόφαση ΕΑ 549/VII/2012). Την ίδια θέση εξέφρασε […].

223. Εν προκειμένω, παρέλκει η ακριβής οριοθέτηση των αγορών, δεδομένου ότι από την αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων, προέκυψε ότι τα μερίδια των επιχειρήσεων στις κατά τα ανωτέρω επιμέρους (ενδεχόμενες) υπο-αγορές δεν διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με τη γενικότερη εικόνα που αυτά παρουσιάζουν στις ευρύτερες αγορές έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών. Αντίστοιχη θέση εκφράζεται και μέσω της πρακτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[338] όπου παρόλο που διερευνήθηκε η περαιτέρω κατάτμηση της αγοράς, τελικά η εν λόγω διάκριση δεν εξετάστηκε.

Ζ.1.2. Γεωγραφικές αγορές

224. Αναφορικά με την ευρύτερη αγορά των καρτών, όπως προσδιορίστηκε και επιμερίστηκε ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αξιολογώντας την εν λόγω αγορά υπό οποιαδήποτε υποδιάκριση την έχει χαρακτηρίσει ως εθνική κατά βάση, ακόμη και εάν πιθανολογείται περιθώριο για διεύρυνση των αγορών στο εγγύς μέλλον λόγω των παγκόσμιων εξελίξεων στο χρηματοπιστωτικό τομέα[339]. Η θέση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι ζητήματα σχετικά με τη χορήγηση μέσων πληρωμής και την επεξεργασία των συναλλαγών διέπονται κυρίως από την οικεία εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους περί προστασίας του καταναλωτή και καταναλωτικής πίστης. Συνεπώς, η ευρύτερη σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική, καλύπτοντας το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

I.4 Ζ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ[340]

225. Από προηγούμενη έρευνα της ΓΔΑ, προέκυψε ότι οι ανταγωνιστικές συνθήκες στις εν λόγω αγορές ομοιάζουν, εν πολλοίς, με αυτές που ισχύουν στις αγορές της λιανικής τραπεζικής. Όλες οι τράπεζες προσφέρουν εφάμιλλα παρεμφερή τραπεζικά προϊόντα, ενώ πολλοί καταναλωτές χρησιμοποιούν περισσότερες της μιας τράπεζες και για τις κάρτες πληρωμών τους και ως εκ τούτου, ο βαθμός διασποράς των πελατών είναι πολύ μεγάλος. Επιπλέον, οι προτιμήσεις των καταναλωτών καθορίζονται σε σημαντικό βαθμό από τη σχέση τους με την τράπεζα, ενώ τα τελευταία χρόνια, η τιμολογιακή πολιτική και τα προγράμματα πελατειακής πίστης έχουν παρουσιάσει σημαντική ανάπτυξη. Αναλυτικότερα:

[338] Απόφαση Ε.Επ.Μ.5384, ό.π..

[339] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5384 *BNP Paribas/Fortis*, σκ. 73, Μ.2567 *Nordbanken/Postgirot*, σκ. 37, Μ.4844 *Fortis/ABN AMRO Assets*, σκ. 87 και Μ.5241, *American Express/Fortis /Alpha Card*, σκ. 26,30.

[340] Η ανάλυση θα επικεντρωθεί κυρίως στις υφιστάμενες ανταγωνιστικές συνθήκες στην αγορά έκδοσης πιστωτικών καρτών, δεδομένου ότι μόνα αυτή είναι επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη (βλ. και επόμενη ενότητα Ζ.3).

Ζ.2.1. Ωριμότητα αγοράς

226. Τα τελευταία χρόνια, η ευρεία διάδοση των καρτών έχει οδηγήσει σε μια συνεχή επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών, διευρύνοντας έτσι την κλασική λειτουργία της κάρτας ως μέσου πληρωμών. Έτσι, προστέθηκαν ασφαλιστικές καλύψεις (ταξιδιωτική ασφάλιση, ιατρική και νομική βοήθεια) και καταρτίστηκαν ειδικά προγράμματα συνεργασίας τραπεζών με επιχειρήσεις, ώστε να παρέχονται εκπτώσεις για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. Η προσπάθεια εμπλουτισμού των καρτών (κυρίως των πιστωτικών) με στοιχεία που δε σχετίζονται άμεσα με την κύρια λειτουργία τους αποσκοπεί κυρίως στη διεύρυνση της πελατείας του τραπεζικού φορέα, στην εξυπηρέτηση και ικανοποίηση του πελάτη και στην προβολή του συνεργαζόμενου φορέα.

227. Όσον αφορά την αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών, αν και υπήρξε ένα αναπτυξιακό διάστημα της αγοράς κυρίως λόγω της φύσης τους ως εργαλείου πληρωμών που δεν απαιτεί πιστοληπτική και πιστοδοτική ικανότητα, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία και την απάντηση της [...], πλέον βρίσκεται σε φάση ωρίμανσης[341]. Επίσης, τόσο η [...] όσο και η γνωστοποιούσα, αναφέρουν ότι η οικονομική συγκυρία έχει επηρεάσει αρνητικά την αγορά καρτών[342].

Ζ.2.2. Εμπόδια Εισόδου

228. Στις εν λόγω αγορές δραστηριοποιούνται κυρίως τραπεζικά ιδρύματα. Εντούτοις, η πρόσφατη υιοθέτηση νέου νομικού πλαισίου (Ν. 3862/2010), με το οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία της Ε.Ε. περί Υπηρεσιών Πληρωμών (PSD) και επετράπη η δραστηριοποίηση στην αγορά παροχής υπηρεσιών έκδοσης μέσων πληρωμών μη τραπεζικών οργανισμών (π.χ. ιδρυμάτων πληρωμών), διευκολύνει την είσοδο δυνητικών ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά, καθώς επιτρέπει την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και από μη πιστωτικά ιδρύματα. Ωστόσο, παραμένουν οι εξής προϋποθέσεις δραστηριοποίησης:

- η αδειοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- η ύπαρξη εγκατάστασης στην Ελλάδα και
- η κατοχή αρχικού κεφαλαίου, ύψους τουλάχιστον €125.000[343].

229. Ωστόσο, την τελευταία πενταετία δεν έχει εισέλθει νέος ανταγωνιστής[344]. Το γεγονός αυτό εκτιμάται ως απόρροια της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας η οποία δεν ευνοεί την είσοδο νέων ανταγωνιστών[345], καθώς πέραν του

[341] Βλ. σχετικά […].

[342] Βλ. σχετικά […].

[343] Βλ. και απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

[344] Βλ. και […], […] και απόφαση ΕΑ 553/VII/2012.

[345] Σύμφωνα με την […] στην αγορά πιστωτικών/χρεωστικών καρτών θα μπορούσε να θεωρηθεί πιθανή η είσοδος διεθνών financial institutions τα οποία δύνανται να εκδίδουν προϊόντα που συνοδεύονται από τη χρήση καρτών.

νομοθετικού πλαισίου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κάποιοι βασικοί παράγοντες όπως:

- η τεχνογνωσία και η εκπλήρωση προδιαγραφών τεχνικού και κανονιστικού χαρακτήρα, όπως αυτές τίθενται από τους διεθνείς οργανισμούς,
- το αρχικό κόστος επένδυσης και κόστος συντήρησης αυτής και
- η γνώση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου της εγχώριας αγοράς.

Ζ.2.3 Δυνητικός Ανταγωνισμός

230. Κατά την εκτίμηση της [...][346], η χρήση των χρεωστικών καρτών αλλά και η περαιτέρω ανάπτυξη του *«e-commerce acquiring»* είναι δυνατό να αποτελέσουν μελλοντικά εναλλακτικές λύσεις τόνωσης της ζήτησης. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][347] αναφέρει ότι οι αγορές της έκδοσης χρεωστικών και πιστωτικών καρτών αλλά και της αποδοχής καρτών *«[β]ρίσκονται σε ένα μεταβατικό στάδιο το οποίο θα κρίνει το μέλλον καθώς στην παρούσα οικονομική περίοδο η αγορά δέχεται πολλές πιέσεις λόγω της οικονομικής ύφεσης με αποτέλεσμα οι έμποροι να προσπαθούν να βρουν εναλλακτικούς τρόπους διατήρησης των εσόδων τους αλλά και αύξησης των πωλήσεων τους»*.

Ζ.2.4 Συνθήκες ζήτησης

231. Σύμφωνα με την [...], *«[σ]την αγορά έκδοσης καρτών, καθώς και στην αγορά αποδοχής καρτών πληρωμής, η επιλογή τράπεζας από τους πελάτες επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται,*

- *Τα ειδικά προνόμια και χαρακτηριστικά των προσφερόμενων προϊόντων/υπηρεσιών*
- *Η συνολική σχέση με την τράπεζα*
- *Η φήμη της τράπεζας*
- *Το δίκτυο διανομής και πώλησης προϊόντων/υπηρεσιών*
- *Το προσφερόμενο τιμολόγιο*

232. *Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής συγκυρίας, το πελατειακό κοινό έχει αποκτήσει ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα τιμολογιακής πολιτικής, με αποτέλεσμα την αύξηση της ελαστικότητας ζήτησης στις εν λόγω αγορές σε σχέση με την τιμή[…]»*[348]. Επίσης, σύμφωνα με την [...][349], ο πελάτης επιλέγει με βασικότερο κριτήριο το επιτόκιο ή την αντίστοιχη χρέωση για τις σχετικές υπηρεσίες.

---

[346] Βλ. σχετικά […].
[347] Βλ. σχετικά […].
[348] Βλ. σχετικά […].
[349] Βλ. σχετικά […].

Ζ.2.5. Κόστος μεταστροφής

233. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των τραπεζών το κόστος μεταστροφής είναι μικρό[350]. Άλλωστε, οι καταναλωτές στην πράξη έχουν στην κατοχή τους κάρτες από διαφορετικές τράπεζες, οι οποίες χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες τους. Σύμφωνα με τη [...][351] ο πελάτης είναι ελεύθερος να επιλέξει ανά πάση στιγμή την τράπεζα με την οποία θα συνεργάζεται και ενδεικτικά σημειώνει τη πληθώρα προϊόντων «μεταφοράς υπολοίπων» πιστωτικών καρτών που εμφανίστηκε κατά τα τελευταία έτη. Οι χρεωστικές κάρτες εκδίδονται με απλή αίτηση του ενδιαφερόμενου, ο οποίος, ως προαπαιτούμενο, αρκεί να διατηρεί καταθετικό λογαριασμό στην οικεία τράπεζα, χωρίς να διενεργείται έλεγχος εκ μέρους της τελευταίας εάν διατηρεί κάρτες από άλλες τράπεζες. Ουσιαστικά, οι χρεωστικές κάρτες αποτελούν μία προέκταση των καταθετικών λογαριασμών, όπως είναι το βιβλιάριο καταθέσεων ή η αναλυτική κατάσταση κίνησης λογαριασμού ή οι κωδικοί πρόσβασης στο διαδίκτυο. Εξίσου εύκολη είναι και η διακοπή λειτουργίας της κάρτας.

234. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η [...][352], *«[γ]ια τις αγορές έκδοσης και αποδοχής καρτών, δεν υπάρχουν νομικοί ή άλλου είδους περιορισμοί αναφορικά με την αλλαγή προμηθευτή. Ο έντονος ανταγωνισμός, το πλήθος των τραπεζών και κατ' επέκταση επιλογών ομοειδών προϊόντων και η απουσία επιβάρυνσης σε περίπτωση αλλαγής τράπεζας, δίνουν τη δυνατότητα στον πελάτη όχι μόνο της άμεσης ενημέρωσης, σύγκρισης και επιλογής τράπεζας συνεργασίας αλλά και της αλλαγής τράπεζας. Για τις διαδικαστικές/πρακτικές δυσκολίες, εκτιμούμε ότι αυτές αφορούν τον απαιτούμενο χρόνο που χρειάζεται για την ενημέρωση, διαπραγμάτευση, επιλογή και έναρξη συνεργασίας με το νέο προμηθευτή υπηρεσιών καρτών»*[353].

Ζ.2.6. Τιμολόγηση

235. Οι χρεωστικές κάρτες δεν ενέχουν για τον κάτοχο άμεσες χρεώσεις. Ωστόσο, υπάρχει μετακύλιση σε αυτόν επιβαρύνσεων από τη χρήση τρίτων δικτύων και επιβολή χρεώσεων για αναλήψεις μετρητών από ATM τρίτων δικτύων: μέσω του δικτύου ΔΙΑΣ, από ATM σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης[354] και από ATM εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

236. Όσον δε αφορά τις πιστωτικές κάρτες σημειώνεται ότι, πέραν των ανωτέρω χρεώσεων, ενδεχομένως χρεώνεται (άμεσα) συνδρομή. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, δεν υφίστανται διαφοροποιήσεις στη τιμολόγηση (επιτόκιο) αναλόγως του κατόχου της κάρτας, αλλά ανάλογα με το προϊόν. Αντίστοιχη θέση

[350] Βλ. ενδεικτικά […], […], και […].
[351] Βλ σχετικά […].
[352] Βλ. σχετικά […].
[353] Η ίδια δηλώνει ότι δεν επιβάλλει χρεώσεις στους πελάτες (ιδιώτες και επιχειρήσεις) της που να σχετίζονται με κόστη μεταστροφής στην αγορά έκδοσης και αποδοχής καρτών.
[354] Ίδιες βάσει των κανονισμών Single Euro Payments Area (SEPA).

εκφράζουν και η [...][355] η οποία αναφέρει ότι για την αγορά έκδοσης καρτών, *«[η] τιμολόγηση εξαρτάται πρωτίστως από το είδος του προϊόντος. Η όποια διαφοροποίηση μπορεί να προκύψει, έχει να κάνει κυρίως με τη χρέωση ή μη της ετήσιας συνδρομής»,* καθώς και η [...] σύμφωνα με την οποία η τιμολόγηση δεν διαφοροποιείται βάσει των χαρακτηριστικών του πελάτη αλλά βάσει των χαρακτηριστικών του προϊόντος όπως το κόστος εξυπηρέτησης, λειτουργικής υποστήριξης της πίστωσης καθώς και διακίνησης της κάρτας[356]. Επί πλέον, σύμφωνα με την [...][357], για τις κάρτες πληρωμών προκύπτουν μικρές διαφοροποιήσεις ανά προϊόν, καθώς και σε συγκεκριμένες ομάδες πελατών βάσει εμπορικών συμφωνιών (π.χ. οι κάρτες που εκδίδονται σε πελάτες λογαριασμών μισθοδοσίας έχουν ελαφρώς μειωμένο επιτόκιο).

237. Όπως ωστόσο αναφέρουν τόσο η γνωστοποιούσα όσο και η [...], λόγω όμως του μεγάλου ποσοστού υπολοίπων καρτών που βρίσκονται σε καθυστέρηση, τα υπόλοιπα ρυθμίζονται όπως στην περίπτωση των καταναλωτικών δανείων με σημαντική μείωση του επιτοκίου στη βάση της δυνατότητας αποπληρωμής του πελάτη[358].

Ζ.2.7. Διαφάνεια

238. Όπως υπογραμμίζεται από όλες τις σχετικά ερωτηθείσες τράπεζες[359], η αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών είναι απόλυτα **διαφανής** λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις ίδιες κατ' εφαρμογή των εν ισχύ οδηγιών και νόμων. Σύμφωνα με την [...][360], *«[ο]ι τιμολογούμενες υπηρεσίες βρίσκονται αναρτημένες σε όλα τα καταστήματα του Δικτύου καθώς και στην επίσημη ιστοσελίδα της τράπεζας. Επιπροσθέτως, ο πελάτης λαμβάνει, πριν τη σύναψη της σύμβασης, αναλυτική προσυμβατική ενημέρωση που αναφέρει τους γενικούς όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν τη χορήγηση της κάρτας.».* Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η [...][361]. Επίσης, σύμφωνα με την [...][362] υπάρχει αυξημένη διαφάνεια όχι μόνο λόγω της ενημέρωσης των πελατών από τις Τράπεζες πηγές αλλά της διάθεσης των πελατών να ερευνούν σε βάθος οποιαδήποτε συναλλαγή τους με αυτές και της λήψης πληροφοριών και από άλλες πηγές.

[355] Βλ. σχετικά […].
[356] Βλ […].
[357] Βλ. σχετικά […].
[358] Βλ. […] και […]
[359] Βλ. ενδεικτικά […], […], […], την […].
[360] Βλ. σχετικά […].
[361] Βλ. σχετικά […].
[362] Βλ. σχετικά […].

I.5 Ζ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

239. Τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών και των ανταγωνιστών τους στις αγορές έκδοσης πιστωτικών[363] και χρεωστικών καρτών[364] κατά την περίοδο 2010-2012 και α’ εξάμηνο 2013, καθώς και ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, έχουν ως εξής:

Ζ.3.1. Έκδοση πιστωτικών καρτών

ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΤΡΑΠΕΖΑ	2010		2011		2012		α΄εξάμηνο 2013	
	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.	Αρ. Καρτών	Μ.Αγ.
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%				
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
Όμιλος ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%				
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
MILLENNIUM	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ								
EUROBANK - ERGASIAS	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
Όμιλος ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ					[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[5-15]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CITIBANK International	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
PROBANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-2]%	[…]	[0-2]%
HSBC BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ATTICA BANK	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%

[363] Σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας κατά την εξέταση των συγκεντρώσεων Πειραιώς – Αγροτική, Πειραιώς–Γενική, Alpha–Εμπορική, ΕΤΕ–Eurobank καθώς και της γνωστοποίησης συγκέντρωσης αναφορικά με την κοινή επιχείρηση με διακριτικό τίτλο *«Κάρντλινκ Α.Ε.»*, στην έκδοση πιστωτικών καρτών δραστηριοποιούνται, οι εξής εταιρίες: Εθνική Τράπεζα, Eurobank Ergasias Alpha Bank-Εμπορική Τράπεζα (πλέον Όμιλος Alpha Bank), Τράπεζα Πειραιώς-Αγροτική Τράπεζα, Γενική Τράπεζα και Millennium Bank (πλέον Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς), Citibank, Πανελλήνια Τράπεζα, Hellenic Post Credit, Ελληνική Τράπεζα, Diners Club, Attica Bank.

[364] Σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας κατά την εξέταση των συγκεντρώσεων Πειραιώς – Αγροτική, Πειραιώς – Γενική, Alpha– Εμπορική, ΕΤΕ – Eurobank καθώς και της γνωστοποίησης συγκέντρωσης αναφορικά με την κοινή επιχείρηση με διακριτικό τίτλο *«Κάρντλινκ Α.Ε.»*, στην έκδοση χρεωστικών καρτών δραστηριοποιείται η συντριπτική πλειοψηφία των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα.

ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[365]	[…]		[…]		[…]		[…]	
ΌΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΕΚΔΟΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄ Εξάμηνο 2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]	Προ της συγκέντρωσης	[1.800-2.000]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.800-2.000]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

240. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά της έκδοσης πιστωτικών καρτών, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]% (στοιχεία α’ εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την τρίτη θέση, με πολύ μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) σημαντικά χαμηλότερη του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α’ εξαμήνου 2013).

241. Στην έκδοση χρεωστικών καρτών η ενιαία οντότητα θα έχει μερίδιο [5-15]%, το οποίο υπολείπεται του 15%, καθιστώντας την εν λόγω αγορά μη επηρεαζόμενη. Για το λόγο αυτό παρέλκει η περαιτέρω εξέταση της..

242. **Ζ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΡΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ**

Ζ.4.1 Η άποψη της γνωστοποιούσας

243. Η EUROBANK βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμ**περαίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στ**ην αγορά καρτών πληρωμών ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[366]. Επίσης, η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά σε [15-25]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της NEA PROTON εκτιμά ότι είναι [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία του 2011)[367].

---

[365] Όπως προκύπτει από τις δηλώσεις των συμμετεχουσών και των ανταγωνιστών τους.
[366] Βλ. Παράρτημα 16 της Γνωστοποίησης.
[367] Βλ. Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης.

Ζ.4.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

244. Η [...][368] βάσει εκτίμησης του δείκτη συγκέντρωσης HHI εκτιμά ότι η ενσωμάτωση της ΝΕΑ PROTON δεν διαφοροποιεί σημαντικά τον εν λόγω δείκτη, ούτε εκτιμάται ότι θα μεταβάλει καθοριστικά τους όρους ανταγωνισμού[369]. Επίσης, κατά την [...][370] ο όμιλος της EUROBANK, παρότι κατέχει σημαντικά μερίδια στις σχετικές αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται, *«[δ]εν κατέχει σήμερα δεσπόζουσα θέση στην εγχώρια τραπεζική αγορά»*, ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην υπό εξέταση αγορά. Ωστόσο, κατά την άποψη της [...], δεδομένου ότι η ΝΕΑ PROTON:

- δεν φαίνεται να συγκεντρώνει αξιόλογα μερίδια στην σχετική αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων
- στερείται αξιόλογου δικτύου καταστημάτων, ενώ σε κάθε περίπτωση τα ολιγάριθμα καταστήματά της εντοπίζονται σε περιοχές όπου έχει ήδη παρουσία ο Όμιλος της EUROBANK,

245. δεν αναμένονται επιπτώσεις στο ανταγωνισμό από την ολοκλήρωση της υπό εξέταση συγκέντρωσης (πέραν της περαιτέρω ενίσχυσης του μεριδίου της EUROBANK), λαμβανομένου μάλιστα υπόψη του μεγέθους της εγχώριας τραπεζικής αγοράς και του μεγάλου σχετικά αριθμού ανταγωνιστών που εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε αυτή, συγκεντρώνοντας σημαντικά μερίδια αγοράς. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][371] δηλώνει ότι στην αγορά καρτών πληρωμών υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από εγχώρια και ξένα τραπεζικά ιδρύματα και, ως εκ τούτου, η επικείμενη συγκέντρωση δεν πρόκειται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Σύμφωνα με την [...][372] η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν αναμένεται να επιφέρει σημαντική επίπτωση στη λειτουργία του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι η ΝΕΑ PROTON δεν διαθέτει ικανό αριθμό χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, ώστε η ενσωμάτωση της στον όμιλο EUROBANK να ισχυροποιήσει περαιτέρω τη θέση του νέου ομίλου. Τέλος, κατά την [...][373], *«[θ]α υπάρξει μείωση των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών λόγω του γεγονότος ότι ο πελάτης 2 ή 3 Τραπεζών που συγχωνεύονται θα χρειάζεται μια χρεωστική/πιστωτική κάρτα»*.

[368] Βλ. […].
[369] Η […] εκτιμά το μερίδιο αγοράς της EUROBANK στην αγορά χορηγήσεων (συνολικά) σε [15-25]% και το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON σε [0-1]% (στοιχεία Ιουνίου 2013).
[370] Βλ. […].
[371] Βλ. […].
[372] Βλ. […].
[373] Βλ. […].

Ζ.4.3. Η άποψη της Υπηρεσίας

Ζ.4.3.1. Αγορά έκδοσης πιστωτικών καρτών

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

246. Στην **αγορά της έκδοσης πιστωτικών καρτών,** την πρώτη θέση προ της υπό κρίση συγκέντρωσης κατέχει ο Όμιλος Alpha, την οποία και διατηρεί και κατόπιν της υπό εξέταση πράξης, κατέχοντας μερίδιο [25-35]%. Ακολουθεί ο Όμιλος Πειραιώς με ποσοστό [15-25]% και την τρίτη θέση διατηρεί η ενιαία οντότητα με μερίδιο αγοράς [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Ο Όμιλος Εθνική έπεται με μερίδιο [5-15]% και στην πέμπτη θέση παραμένει η Citibank με ποσοστό [5-15]%.

247. Η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI βρίσκεται στις [0-50] μονάδες (για το 2012) και [0-50] μονάδες (για το α΄ εξάμηνο 2013), ήτοι εντός του ασφαλούς ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων.

248. Οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου της αποκτώσας επιχείρησης, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορά, κρίνεται αμελητέα ([0-1]%) και συνεπώς δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική[374]. Το αυτό εξάλλου συνάγεται και από τη μεταβολή του δείκτη HHI, η οποία βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει εν προκειμένω οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

249. Τέλος, στην υπό αξιολόγηση αγορά δραστηριοποιούνται πέραν των συμμετεχουσών επιχειρήσεων τουλάχιστον τέσσερις ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος Alpha, ο Όμιλος Πειραιώς, ο Όμιλος Εθνική και η Citibank.

250. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης της ενιαίας

[374] Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε πληθώρα αποφάσεών της ότι, όταν η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5%, θεωρείται κατά την κείμενη ορολογία «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις Ε.Επ. αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα M.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, σκ. 137-140, 155-156,193, M.5384, *BNP Paribas/Fortis*, σκ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και σε άλλες υποθέσεις συγκεντρώσεων, ενδεικτικά αναφερομένων των M.2495, *Haniel/Fels*, M. 6704, *Rewe Touristik GMBH/Ferid Nasr/Ecim Holding SA*, σκ. 30-32 και 39, M.6132, *Cargill/KVB*, σκ. 52-53 και 60, M.5717, *The Stanley Works/The Black& Decker Corporation*, σκ. 32, 37 ,46 και 59.

οντότητας σε καμία εκ των αγορών αυτών ούτε και στον αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

251. Στην αγορά της έκδοσης πιστωτικών καρτών οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος Alpha, Όμιλος Πειραιώς, ενιαία οντότητα) θα κατέχουν αθροιστικά μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση μερίδιο ανερχόμενο σε ποσοστό ανώτερω του 60% (με βάση στοιχεία α΄ εξαμήνου 2013). Ως εκ τούτου, η υπό κρίση αγορά παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων[375].

252. Ειδικότερα ως προς την αγορά έκδοσης πιστωτικών καρτών σημειώνονται τα ακόλουθα: Όπως προαναφέρθηκε, η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI συνεπεία της υπό κρίση συγκέντρωσης κυμαίνεται εντός των ασφαλών ορίων στην εν λόγω αγορά. Επί πλέον, η επαύξηση του μεριδίου αγοράς του Ομίλου EUROBANK συνεπεία της υπό εξέταση συγκέντρωσης είναι αμελητέα ([0-1]%), ενώ δεν οδηγεί σε μεταβολή της θέσης των τριών πρώτων επιχειρήσεων, με συνέπεια να μην υφίστανται ενδείξεις περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά λόγω της πραγματοποίησης της υπό εξέταση συγκέντρωσης[376].

253. Επιπροσθέτως, παράγοντες που δεν ευνοούν την ανάπτυξη και διατήρηση ενός σταθερού και μακροχρόνιου συντονισμού μεταξύ των ανωτέρω τριών οντοτήτων είναι: α) η δραστηριοποίηση δύο τουλάχιστον ακόμη ανταγωνιστών με αισθητή παρουσία στην αγορά (Όμιλος Εθνική, Citibank), εκ των οποίων τουλάχιστον ο Όμιλος Εθνική με καθιερωμένο δίκτυο, σήμα και φήμη, β) η δυνατότητα και τη συνήθεια των καταναλωτών να προμηθεύονται τις σχετικές υπηρεσίες από περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα χωρίς να τηρούν απαραιτήτως οποιαδήποτε άλλη σχέση με αυτά, γ) το σχετικά χαμηλό κόστος μεταστροφής, καθώς και δ) η εν μέρει ασυμμετρία των μεριδίων αγοράς των τριών πρώτων επιχειρήσεων με το μερίδιο του δεύτερου και του τρίτου ανταγωνιστή να απέχουν περίπου [5-15] ποσοστιαίες μονάδες από αυτό του πρώτου.

254. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στην υπό εξέταση σχετική αγορά με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης: παρότι το επίπεδο της συγκέντρωσης

[375] Απόφαση Ε.Επ. Μ.3333, *Sony/BMG (2),* σκ. 92.

[376] Ενδεικτικά αναφέρεται η απόφαση IV/M.202, *Thorn EMI/Virgin Music,* σκ. 40, όπου παρόλο που διαπιστώθηκε η κατοχή ποσοστού περίπου 80% στη σχετική αγορά από πέντε επιχειρήσεις, δεν θεωρήθηκε ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση από μόνη της επαύξησε το συνολικά κατεχόμενο ποσοστό σε τέτοιο βαθμό που να θεμελιώνεται η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Βλ. και Μ.4865, *ENEL/Acciona/Endesa*, σκ. 30-43. Στην υπόθεση αυτή έγινε δεκτό ότι η μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς που προέκυπτε από την συγκέντρωση δεν ενίσχυε την πιθανότητα συντονισμού.

αυξάνει σε ορισμένη έκταση, προκύπτει ωστόσο ότι η αύξηση που προκύπτει εκ της παρούσας πράξης, δεν πρόκειται, αφ' εαυτής, να οδηγήσει στη δημιουργία ή την ενδυνάμωση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Ζ.4.3.2. Αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών

255. Κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης, το μερίδιο αγοράς του Ομίλου EUROBANK στην εν λόγω σχετική αγορά θα ανέρχεται σε [5-15]%. Ως εκ τούτου, η αγορά έκδοσης χρεωστικών καρτών είναι **μη επηρεαζόμενη** από την υπό κρίση πράξη κι επομένως παρέλκει η περαιτέρω διερεύνηση της επίπτωσης της συγκέντρωσης σε αυτήν.

Η. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

256. Η λειτουργία της αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων[377] ρυθμίζεται σύμφωνα με το Ν. 4099/2012, ο οποίος αντικατέστησε το Ν. 3283/2004. Δεδομένου ότι το Αμοιβαίο Κεφάλαιο δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο, οι μεριδιούχοι εκπροσωπούνται ως προς τις έννομες σχέσεις από τη διαχείριση του Αμοιβαίου Κεφαλαίου και τα δικαιώματά τους επί του ενεργητικού του, από την εταιρία διαχείρισης αυτού. Όταν η εταιρία διαχείρισης έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα, ονομάζεται Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ)[378]. Η διαχείριση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη

---

[377] Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 4099/2012 (ΦΕΚ Α/250/20.12.12), το Αμοιβαίο Κεφάλαιο αποτελεί συμβατική μορφή ενός Οργανισμού Συλλογικής Επένδυσης σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ). Επί της ουσίας, ένα Αμοιβαίο Κεφάλαιο λειτουργεί ως ένας οργανισμός-εταιρία, ο οποίος μέσω της πώλησης «μετοχών»- μεριδίων του, συγκεντρώνει κεφάλαια, τα οποία επενδύει σε μετοχές, ομόλογα και άλλες κινητές αξίες. Ο κάθε επενδυτής αγοράζει «μετοχές»- μερίδια του οργανισμού που αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό του κεφαλαίου του.

[378] Σύμφωνα με το άρ. 12 του Ν. 4099/2012. Βλ. επίσης άρθρο 4 και άρθρο 3 στοιχ. β' και γ' του Ν. 4099/2012, όπου «*β) "Εταιρεία διαχείρισης": κάθε εταιρεία κράτους - μέλους της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διαχείριση ΟΣΕΚΑ που έχουν τη μορφή αμοιβαίων κεφαλαίων ή/και εταιρειών επενδύσεων (διαχείριση συλλογικών χαρτοφυλακίων) και η οποία δύναται να παρέχει επιπροσθέτως τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12. Η κύρια δραστηριότητα μιας εταιρείας διαχείρισης περιλαμβάνει τις λειτουργίες που αναφέρονται στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 12. Ως εταιρεία διαχείρισης τρίτου κράτους νοείται κάθε εταιρεία που έχει λάβει άδεια λειτουργίας από τις Αρμόδιες Αρχές τρίτου κράτους για τη διαχείριση οργανισμών συλλογικών επενδύσεων. γ) "Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων" (ΑΕΔΑΚ): η εταιρεία διαχείρισης, η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 3283/2004 (Α` 210) και του άρθρου 12 του παρόντος νόμου*». Βλ και άρθρο 3 στοιχ. 4 και 5 του Ν. 3283/2004, όπου *«4) "Εταιρεία διαχείρισης": η εταιρεία της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διαχείριση Ο.Σ.Ε.Κ.Α. και η οποία δύναται να παρέχει και τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 4. 5) "Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (εφεξής "Α.Ε.Δ.Α.Κ.")": η*

διαχείριση επενδύσεων, τη διοίκηση του ΟΣΕΚΑ, νομικές υπηρεσίες, λογιστική διαχείριση, εξυπηρέτηση πελατών κ.α. καθώς και την έκδοση και εξαγορά μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων[379]. Κατά συνέπεια, ο διαχειριστής ενός Αμοιβαίου Κεφαλαίου είναι και ο εκδότης των μεριδίων του.

257. Στην Ελλάδα διατίθενται τόσο ΟΣΕΚΑ που αναπτύσσονται από ΑΕΔΑΚ όσο και αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ[380] μέσω μη αποκλειστικών συμβάσεων διανομής που έχουν συναφθεί μεταξύ αφενός αλλοδαπών εταιριών διαχείρισης και αφετέρου είτε των ΑΕΔΑΚ, είτε εταιριών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), είτε ημεδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων. Παράλληλα διατίθεται σημαντικός αριθμός αμοιβαίων κεφαλαίων με έδρα και άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ (όπως Λουξεμβούργο και Ιρλανδία), των οποίων ωστόσο η διαχείριση ανήκει σε ελληνικές ΑΕΔΑΚ[381]. Σημειώνεται δε ότι ο ΟΣΕΚΑ μπορεί να λάβει και τη μορφή καταπιστεύματος (unit trust) ή ανώνυμης εταιρίας επενδύσεων[382].

258. Με το άρθρο 4 του Ν. 4099/2012 εισάγεται στην ελληνική νομοθεσία μια νέα έννοια, ο ΟΣΕΚΑ της μορφής της ανώνυμης εταιρείας επενδύσεων μεταβλητού κεφαλαίου (ΑΕΕΜΚ) στα πρότυπα της ευρωπαϊκής SICAV (Societe

εταιρεία διαχείρισης η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.» Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4, *«Οι μεριδιούχοι του ΟΣΕΚΑ δεν ευθύνονται για πράξεις ή παραλείψεις της εταιρείας διαχείρισης ή του θεματοφύλακα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους»*. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν. 4099/2012 η ΑΕΔΑΚ διέπεται συμπληρωματικά και από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/20, ενώ άδεια λειτουργίας δίνεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εφόσον η ΑΕΔΑΚ έχει την καταστατική της έδρα και κεντρική διοίκηση στη Ελλάδα. Άδεια λειτουργίας απαιτείται και στην περίπτωση μετατροπής υφιστάμενης εταιρίας σε ΑΕΔΑΚ. Αντίστοιχη ρύθμιση περιείχετο στο άρθρο 4 του Ν. 3284/2004.

[379] Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, μία ΑΕΔΑΚ δύναται, κατόπιν άδειας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να παράσχει επιπρόσθετα τις ακόλουθες και μόνο υπηρεσίες:

α) διαχείριση χαρτοφυλακίων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε συνταξιοδοτικά ταμεία και

β) παρεπόμενες υπηρεσίες, οι οποίες συνίστανται στην παροχή επενδυτικών συμβουλών για ένα ή περισσότερα από τα χρηματοοικονομικά μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 5 του Ν. 3606/2007, καθώς και φύλαξη και διοικητική διαχείριση μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

[380] Βλ. δημοσιευμένα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Από την έρευνα της ΓΔΑ και τα δημοσιευμένα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, αυτές οι συμβάσεις αποκλειστικότητας αφορούν αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί σε χώρα-μέλος της ΕΕ από εκεί **θυγατρικές ελληνικών τραπεζικών ομίλων** και των οποίων τη διαχείριση έχουν ελληνικές ΑΕΔΑΚ του κάθε ομίλου (πχ. τα NBG International της Εθνικής Τράπεζας, τα LF Fund of Funds της Eurobank και τα PiraeusInvest της Τράπεζας Πειραιώς), καθώς επίσης και αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ που έχουν αναπτύξει αλλοδαπές μητρικές εταιρίες και διατίθενται στην ελληνική αγορά μέσω των εδώ υποκαταστήματων τους και θυγατρικών τους (όπως για παράδειγμα 4 ΟΣΕΚΑ εκ των 75 συνολικά υποκεφαλαίων της Amundi International καθώς και 26 της HSBC και 7 της Millennium).

[381] Βλ. στοιχεία από Ένωση Θεσμικών Επενδυτών. Όπως προκύπτει, οι όμιλοι της Τράπεζα Πειραιώς, της Eurobank Ergasias και της Εθνικής Τράπεζας έχουν αναπτύξει μέσω θυγατρικών τους σε κράτη – μέλη της ΕΕ τους ΟΣΕΚΑ PiraeusInvest, LF και LF Fund of Funds και τέλος NBG International, δίνοντας τη διαχείριση επενδύσεών τους στις αντίστοιχες ελληνικές ΑΕΔΑΚ.

[382] Βλ. άρθρο 2 του Ν. 4099/2012. Οι εταιρίες επενδύσεων είναι μορφές «αμοιβαίου κεφαλαίου κλειστού τύπου», δηλαδή υπάρχει συγκεκριμένο ύψος μετοχικού κεφαλαίου (ενεργητικού), ήτοι, σε περίπτωση κάλυψής του, προκειμένου να αποκτηθούν μερίδια-μετοχές, πρέπει είτε να γίνει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή ο υπάρχων μέτοχος-μεριδιούχος να πουλήσει το μερίδιό του.

d' Investissement Capital Variable), η οποία διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 και έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση του δικού της χαρτοφυλακίου (είτε απευθείας είτε μέσω εταιρίας διαχείρισης), αλλά δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνει τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων για λογαριασμό τρίτου. Σε αντίθεση με τις εταιρίες επενδύσεων, οι ΑΕΕΜΚ είναι μορφές «αμοιβαίου κεφαλαίου ανοικτού τύπου», δηλαδή το μετοχικό τους κεφάλαιο (ενεργητικό) μεταβάλλεται ανάλογα με τα μερίδια που αγοράζουν ή πουλάνε οι μεριδιούχοι, ακριβώς όπως στα Αμοιβαία Κεφάλαια.

Η.2. ΕΙΔΗ ΟΣΕΚΑ

259. Τα αμοιβαία κεφάλαια, ανάλογα με το *είδος των χρηματοπιστωτικών μέσων* στα οποία επενδύουν το ενεργητικό τους άμεσα ή έμμεσα (με τη χρήση παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων), κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες[383]:

- **Μετοχικά** (επενδύουν κυρίως[384] σε μετοχές),
- **Ομολογιακά** (επενδύουν κυρίως σε μακροχρόνιους τίτλους σταθερού **εισοδήματος**),
- **Αμοιβαία Κεφάλαια Χρηματαγοράς** (επενδύουν κυρίως σε τίτλους της χρηματαγοράς και διακρίνονται στις υποκατηγορίες Διαχείρισης Βραχυπρόθεσμων Διαθεσίμων και Διαχείρισης Διαθεσίμων),
- **Μικτά** (ενεργούν σε συνδυασμό των προηγούμενων κατηγοριών),
- **Σύνθετα Αμοιβαία Κεφάλαια** (μπορούν να επενδύουν σε όλα τα χρηματοπιστωτικά μέσα που προβλέπονται στο Ν. 3283/2004),

  Οι ανωτέρω κατηγορίες αμοιβαίων κεφαλαίων, μπορούν να διακρίνονται περαιτέρω σε:

- **Αμοιβαία Κεφάλαια Κεφαλαίων -** Funds of Funds (επενδύουν σε μερίδια άλλων Αμοιβαίων Κεφαλαίων ή οργανισμών συλλογικών επενδύσεων της ίδιας ή διαφορετικής εταιρείας διαχείρισης),
- **Αμοιβαία Κεφάλαια Δείκτη** (παθητικά επενδυτικά κεφάλαια που παρακολουθούν ένα δείκτη).

260. Σήμερα στην ελληνική αγορά διατίθενται πάνω από 280 ελληνικά και άνω των 1200 αλλοδαπών Αμοιβαίων Κεφαλαίων[385], ενώ η σύνθεση της συνολικής αγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων με βάση το ενεργητικό κατά την 30η Ιουνίου 2013, αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα[386]:

[383] Απόφαση 6/587/2.6.2011 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ 1428/Β/16.6.2011) με θέμα την κατηγοριοποίηση αμοιβαίων κεφαλαίων (http://www.hcmc.gr).

[384] Η έκφραση «κυρίως» υπονοεί ποσοστό τουλάχιστον 65% επί του συνολικού ενεργητικού του Αμοιβαίου Κεφαλαίου, το οποίο υπολογίζεται κατά μέσο όρο τριμηνίας και θα πρέπει να είναι επενδεδυμένο στην αντίστοιχη κατηγορία τίτλων/μέσων. Βλέπε απόφαση 129/14.4.1998 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, (http://www.hcmc.gr/photos/Apofaseis1998/files/129_14.4.98_ak.pdf).

[385] Σημειώνεται ότι για τα ελληνικά Αμοιβαία Κεφάλαια τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν την 31/3/2013, ενώ για τα αλλοδαπά την 30/9/2012. Η αναφορά γίνεται σε υποκεφάλαια.

[386] Βλ. σχετικά http://www.ethe.org.gr.

261. Από την έρευνα της ΓΔΑ προέκυψε ότι εντός των διαφορετικών κατηγοριών, ο ρόλος της διαφοροποίησης των προϊόντων όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ή την ποιότητα είναι ελάχιστος. Διαφοροποίηση μεταξύ των προϊόντων υφίσταται στο βαθμό κινδύνου που είναι διατεθειμένος να αναλάβει ο επενδυτής, ο οποίος θα επιλέξει και το ανάλογο προϊόν που ταιριάζει στο επενδυτικό του προφίλ, καθώς και στο εύρος των προϊόντων, στην τιμολόγηση και στη διαχρονική απόδοσή τους. Υπό το πρίσμα αυτό, τα προϊόντα των δραστηριοποιούμενων στην υπό εξέταση αγορά μερών είναι πλήρως υποκατάστατα.

Η.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

262. Ο Όμιλος EUROBANK δραστηριοποιείται τόσο στην αγορά υπηρεσιών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, ανάληψης διαχείρισης ΟΣΕΚΑ και άλλων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων, που αποτελούν την κύρια δραστηριότητά του σχέση με την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης χαρτοφυλακίου, μέσω της θυγατρικής του «Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ». Η διάθεση μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων εξυπηρετείται μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της EUROBANK, ενώ παράλληλα, ο όμιλος διαθέτει στην ελληνική αγορά μέσω της μητρικής και της Eurobank Equities, μερίδια αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ της Amundi, BNP, Blackrock, DB, Franklin Templeton, Goldman Sachs, JP Morgan, UBS, Allianz, Schroders κ.α..[387]

263. Η ΝΕΑ PROTON δραστηριοποιείτο στην αγορά διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων μέσω της θυγατρικής της «PROTON ΑΕΔΑΚ», της οποίας η άδεια ανακλήθηκε με την 626/17.9.2012 απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Με τη δε 621/12.7.2012 απόφασή της, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είχε πρωτύτερα εγκρίνει την ανάληψη διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων της «PROTON

[387] Βλ. σχετικά ιστοσελίδα Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (http://www.hcmc.gr/pages/category.asp?catID=246).

ΑΕΔΑΚ» από την εταιρία «METLIFE ALICO ΑΕΔΑΚ». Ως αποτέλεσμα η δραστηριότητα της «Νέας Proton» αφορά πλέον τη διάθεση, μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της, μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων διαχείρισης της «METLIFE ALICO ΑΕΔΑΚ» καθώς και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ Invesco και Pictet. Σύμφωνα δε, με τη γνωστοποιούσα, «*[…] η δραστηριότητα της Νέας Proton στην αγορά της διαχείρισης χαρτοφυλακίου και των αμοιβαίων κεφαλαίων είναι ιδιαίτερα περιορισμένη […]*».

Η.4. ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΩΝ

Η.4.1. Ορισμός σχετικής αγοράς προϊόντος

α) Εναλλαξιμότητα μεταξύ κατηγοριών αμοιβαίων κεφαλαίων

264. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΓΔΑ, οι επιμέρους κατηγορίες - είδη αμοιβαίων κεφαλαίων (μετοχικά, ομολογιακά, δείκτη, μικτά κλπ) δεν συνιστούν διακριτές σχετικές αγορές, καθώς έχουν παρεμφερή χαρακτηριστικά και είναι εναλλάξιμα, τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς προσφοράς. Ενιαίο ορισμό έχει υιοθετήσει συναφώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή[388].

β) Εναλλαξιμότητα μεταξύ εγχώριων και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ.

265. Η αγορά περιλαμβάνει το σύνολο των Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ελληνικών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ), ανεξαρτήτως έδρας και διαχείρισης, που είναι διαθέσιμα στην ελληνική επικράτεια, δεδομένου ότι από τα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός εναλλαξιμότητας, από πλευράς ζήτησης και πρόσβασης του επενδυτικού κοινού, μεταξύ των Αμοιβαίων Κεφαλαίων που αναπτύσσονται από ελληνικές εταιρίες και εκείνων που αναπτύσσονται και αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης από ξένες εταιρίες και τα οποία διατίθενται στην ελληνική αγορά. Πέραν των αμοιβαίων κεφαλαίων ελληνικής παραγωγής και διαχείρισης, στην αγορά αυτή εντάσσονται και οι ΟΣΕΚΑ τους οποίους διαχειρίζονται οι ελληνικές ΑΕΔΑΚ, δεδομένου ότι από πλευράς υποκατάστασης ζήτησης τα προϊόντα θεωρούνται εναλλάξιμα.

266. Συγκεκριμένα, τόσο τα **ελληνικά** Αμοιβαία Κεφάλαια όσο και οι **αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ ξένης διαχείρισης** είναι διαθέσιμα στην ελληνική αγορά μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών εταιριών, ΑΕΔΑΚ, ΑΕΠΕΥ και ΑΕΕΔ[389] και επιπλέον διαφημίζονται ανοικτά στο επενδυτικό κοινό. Εξάλλου, τόσο έως και την 19/12/2012 (βάσει του Ν. 3283/2004)[390] όσο και από

---

[388] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, σκ. 35, 37, 41 και 67, Μ.5384, *BNP Paribas/Fortis,* σκ. 9 και 59, Μ.3894, *Unicredito/HVB*, σκ. 9 και 35.

[389] Ως δίκτυα διανομής των εν λόγω προϊόντων χρησιμοποιούνται συνήθως τα δίκτυα καταστημάτων των τραπεζικών και ασφαλιστικών ιδρυμάτων, ενώ μέρος των προϊόντων διατίθενται και από τις ΑΕΔΑΚ και ΑΕΠΕΥ απευθείας.

[390] Βλ. σχετικά άρθρα 30, 31 και 35.

20/12/2012 (βάσει του Ν. 4099/2012), και για τις δύο κατηγορίες δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα η ουσιώδης πληροφόρηση για τους επενδυτές[391].

267. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα και με τις απόψεις των ανταγωνιστριών στην εν λόγω αγορά, οι αλλοδαποί ΟΣΕΚΑ είναι πλήρως εναλλάξιμοι με τα ελληνικά αμοιβαία κεφάλαια από την άποψη του πελάτη στο βαθμό που η πρόσβαση σε αυτά είναι εξίσου εύκολη και αφορούν την ίδια κατηγορία επένδυσης. Οι Έλληνες επενδυτές συμπεριλαμβάνουν ήδη στην έρευνα αγοράς που κάνουν για την εξεύρεση της καλύτερης δυνατής επένδυσης και διεθνή αμοιβαία κεφάλαια εξειδικευμένων οίκων εξωτερικού. Εξάλλου, στην Ελλάδα σήμερα σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς εκπροσωπούνται κατά προσέγγιση 30 ξένοι οίκοι. Η δε διάθεση και η αντιπροσώπευση αλλοδαπών αμοιβαίων κεφαλαίων βασίζεται σε ταυτόχρονες συνεργασίες με τις περισσότερες ελληνικές τράπεζες ή θυγατρικές τους.

268. Όπως προκύπτει από την έρευνα της ΓΔΑ, η τιμολόγηση (προμήθειες διάθεσης, εξαγοράς και διαχείρισης) και η φορολόγηση για ομοειδείς κατηγορίες αφενός αμοιβαίων κεφαλαίων ελληνικής διαχείρισης και αφετέρου των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ δεν παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση[392], ενώ δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικά νομικά εμπόδια εισόδου για τα αλλοδαπά αμοιβαία κεφάλαια[393].

269. Τέλος, αναφορικά με τις ΑΕΕΜΚ (SICAV), όπου λόγω της μέχρι 19/12/12 ισχύουσας νομοθεσίας, αφορούν αποκλειστικά αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ,

[391] Συγκεκριμένα σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 89 του Ν. 4099/2012 το έντυπο «Βασικές πληροφορίες για τους Επενδυτές» συντάσσεται στη ελληνική γλώσσα και περιλαμβάνει ενδεδειγμένες πληροφορίες για τα βασικά χαρακτηριστικά του ΟΣΕΚΑ ούτως ώστε οι επενδυτές να είναι σε θέση να κατανοούν τη φύση και τους κινδύνους του προσφερόμενου προϊόντος και να λαμβάνουν αποφάσεις έχοντας πλήρη γνώση. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν την επωνυμία του ΟΣΕΚΑ, σύντομη περιγραφή του επενδυτικού σκοπού και της επενδυτικής πολιτικής του, παρουσίαση των προηγούμενων αποδόσεων ή όπου απαιτείται σεναρίων απόδοσης, τα έξοδα, προμήθειες και σχετικές επιβαρύνσεις και τη σχέση κινδύνου – απόδοσης της επένδυσης καθώς και τη κατάλληλη καθοδήγηση σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με τη συγκεκριμένη επένδυση. Επιπλέον αναφέρονται σαφώς ο τόπος και ο τρόπος πρόσβασης σε περαιτέρω πληροφόρηση συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων του τόπου και τρόπου πρόσβασης στο ενημερωτικό δελτίο καθώς και στην ετήσια και εξαμηνιαία έκθεση του ΟΣΕΚΑ οι οποίες μπορούν να ληφθούν δωρεάν κατόπιν αιτήματος καθώς και της γλώσσας στην οποία είναι διαθέσιμες (σύμφωνα με το άρθρο 90 στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα).

[392] Μάλιστα, σύμφωνα με την έρευνα της ΓΔΑ, κάποιες φορές η τιμολόγηση (προμήθειες) των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ ενδέχεται να είναι χαμηλότερη των ελληνικών κεφαλαίων. Όσον αφορά τη φορολόγηση, ο Ν. 2238/1994 – Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος – Άρθρο 6 παρ. 3 προβλέπει ότι «*Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων του Ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α΄)* [ήδη 4099/2012] *και του Ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α΄), καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 του Ν. 3283/2004 και της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του Ν. 2778/1999. Η πιο πάνω απαλλαγή ισχύει και για τα αμοιβαία κεφάλαια που είναι εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου / Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ/ΕΖΕΣ)*».

[393] Από προηγούμενη έρευνα της ΓΔΑ προκύπτει ότι λόγω υψηλότερων αμοιβών διαχείρισης κάποιων ΟΣΕΚΑ καθώς και χρονικών περιορισμών σε αρκετές περιπτώσεις όσον αφορά εξαγορές μεριδίων δεν μπορούν να θεωρηθούν πλήρως εναλλάξιμα αλλά ίσως συμπληρωματικά.

επισημαίνεται ότι συμπεριφέρονται ως συμβατικές μορφές ΟΣΕΚΑ (αμοιβαία κεφάλαια), ενώ παράλληλα στα ενημερωτικά δελτία που δημοσιεύονται στις ιστοσελίδες τραπεζών και ΑΕΔΑΚ που τους διανείμουν, χαρακτηρίζονται ως αμοιβαία κεφάλαια[394]. Κατ' επέκταση, γίνεται δεκτό ότι οι υποψήφιοι μεριδιούχοι τα εκλαμβάνουν ως αμοιβαία κεφάλαια.

Η.4.1.2. Στάδια παραγωγής του προϊόντος

α) Παραγωγή, ανάπτυξη και διαχείριση

270. Η παραγωγή/ανάπτυξη των αμοιβαίων κεφαλαίων γίνεται εσωτερικά στις εταιρίες διαχείρισης από εξειδικευμένες ανά προϊόν ή υπηρεσία ομάδες στελεχών που αναλαμβάνουν τον εντοπισμό των αναδυομένων αναγκών των πελατών, τον σχεδιασμό, την δημιουργία και την παράδοση προϊόντων στα δίκτυα διανομής. Ο τρόπος παραγωγής εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του τυπικού πελάτη, οι οποίες αναλύονται βάσει δημογραφικών, οικονομικών και σειρά ποιοτικών χαρακτηριστικών, σταθμίζοντας τις ανάγκες της αγοράς και την τμηματοποίηση πελατών που η Τράπεζα επιθυμεί να ελκύσει και να διακρατήσει.

271. Ο διττός σκοπός είναι η αναγνώριση των οικονομικά και στρατηγικά ελκυστικών τομέων της αγοράς και η εξειδικευμένη στόχευσή τους με εμπορικά ισορροπημένες, από την άποψη των ορίων ρίσκου και απόδοσης, υπηρεσίες και προϊόντα, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων προϊόντων αμοιβαίων κεφαλαίων (ελληνικών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ). Τα βασικά κριτήρια για την ανάπτυξη των αμοιβαίων κεφαλαίων συνίστανται στην ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στις χρηματαγορές – κεφαλαιαγορές, στη διερεύνηση των σύγχρονων αναγκών των επενδυτών, στην αξιοποίηση των ενδεχόμενων ευκαιριών, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή απόδοση και κάλυψη των αναγκών των επενδυτών[395].

272. Θεωρητικά, η παραγωγική ικανότητα στην παροχή των υπηρεσιών είναι απεριόριστη. Στην πράξη, όπως και στις περισσότερες τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η παραγωγή και διάθεση εξαρτάται ουσιαστικά από τη διαθέσιμη ρευστότητά των παρόχων, από τη ζήτηση και την εν γένει κατάσταση της εγχώριας και διεθνούς οικονομίας, από τους ισχύοντες κανονιστικούς περιορισμούς (ύψος ιδίων κεφαλαίων, επίπεδα ανάληψης ρίσκου, επενδυτικό ενδιαφέρον κ.α.). Συνήθως, ο κύκλος ζωής των ημεδαπών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ είναι μεγάλος σε διάρκεια, καθώς εξ' ορισμού τα επενδυτικά

---

[394] Βλ. ενδεικτικά πληροφοριακό σημείωμα για μέθοδο διανομής των μεριδίων της Goldman Sachs SICAV, όπου αναφέρεται σε διάθεση του Αμοιβαίου κεφαλαίου και την ανακοίνωση συγχώνευσης υποκεφαλαίων του Αμοιβαίου Κεφαλαίου SGAM το οποίο είναι Εταιρία Επενδύσεων Μεταβλητού Κεφαλαίου (SICAV) της Societe Generale με κεφάλαιο της Amundi. Επίσης, στο σύνολο των ενημερωτικών δελτίων αναγράφεται *«Τα Αμοιβαία Κεφάλαια δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές»*. Βλ. ενδεικτικά ενημερωτικά δελτία NBG International Funds SICAV), UBS (LUX)Strategy SICAV καθώς και www.naftemporiki.gr/finance/mtfCategories.

[395] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank..

προϊόντα αυτά καλύπτουν μακροπρόθεσμες επενδυτικές ανάγκες. Αυτό έχει ως επακόλουθο, κατά δήλωση της γνωστοποιούσας, σε ετήσια βάση ο αριθμός των νέων ΟΣΕΚΑ που αναπτύσσει να αντιστοιχεί μόνο στο 5-10% των ΟΣΕΚΑ που διαθέτει στους πελάτες της. Η ανάπτυξη, συνήθως, είναι προϊόν συνεργασίας της εταιρίας με το δίκτυο διανομής σε μια προσπάθεια να καλύψουν τις ανάγκες των πελατών[396].

β) Πώληση - Διάθεση

273. Γενικά οι Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων διαθέτουν τα προϊόντα τους μέσω Τραπεζών, Ασφαλιστικών Εταιρειών, ΑΕΠΕΥ και ΑΕΔΑΚ, ενώ, με τον Ν. 4099/2012, στο δίκτυο διάθεσης εντάχτηκαν και οι ΑΕΕΔ[397]. Όσον αφορά στον τρόπο πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών, τα μέρη εξυπηρετούνται από εταιρείες που ανήκουν στους ομίλους των μερών.

274. Η EUROBANK ΑΕΔΑΚ δραστηριοποιείται από το πρώτο στάδιο σχεδίασης των αμοιβαίων κεφαλαίων που αναπτύσσει, διαχειρίζεται και διαθέτει στην αγορά, χρησιμοποιώντας εξειδικευμένη ομάδα στελεχών που αναλαμβάνουν τον εντοπισμό των αναδυόμενων αναγκών των πελατών αναλύοντας δημογραφικά, οικονομικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Για τη διάθεση των Αμοιβαίων Κεφαλαίων η EUROBANK χρησιμοποιεί κυρίως το δίκτυο καταστημάτων αλλά και τη θυγατρική της ασφαλιστική εταιρία Eurolife[398]. Αντίστοιχα, η PROTON ΑΕΔΑΚ, μέχρι την ανάκληση της άδειας της από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, διέθετε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τα οποία ανέπτυσσε και διαχειριζόταν, μέσω του δικτύου υποκαταστημάτων της μητρικής της Τράπεζας.

275. Επισημαίνεται ότι τα μέρη έχουν υιοθετήσει μια σχετικά κοινή και πολυδιάστατη προσέγγιση της τραπεζικής, έχοντας αναπτύξει παραδοσιακά μοντέλα προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών μέσω καταστημάτων αλλά και ειδικά σχεδιασμένα κέντρα επενδυτικής τραπεζικής (private banking), σε συνδυασμό με εναλλακτικά δίκτυα (π.χ. μέσω διαδικτύου). Ωστόσο όπως αναφέρει η [...][399] η διάθεση αμοιβαίων κεφαλαίων μέσω διαδικτύου βρίσκεται σε αρχικό στάδιο στην Ελλάδα λόγω νομικών εκκρεμοτήτων (πιστοποίηση ηλεκτρονική υπογραφής) αλλά κυρίως λόγω συνηθειών του πελατολογίου.

276. Αντίστοιχες μεθόδους διάθεσης ακολουθούν και οι λοιπές δραστηριοποιούμενες εταιρίες, όπως ενδεικτικά η [...][400], η [...][401] και η [...][402] οι οποίες δραστηριοποιούνται και αυτές από το πρώτο στάδιο σχεδίασης και

[396] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank. .
[397] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank..
[398] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank..
[399] Βλ. σχετικά […].
[400] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank..
[401] Βλ σχετικά […].
[402] Βλ σχετικά […], στο πλαίσιο εξέτασης της συγκέντρωσης Τράπεζα Πειραιώς – Millennium.

δημιουργίας των επενδυτικών προϊόντων και χρησιμοποιούν τα δίκτυα των μητρικών τραπεζών και άλλων θυγατρικών των Ομίλων τους για τη προώθηση των μεριδίων των Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η [...][403] όλα τα βασικά τραπεζικά δίκτυα έχουν παραπλήσιες δυνατότητες για τη προώθηση των αμοιβαίων κεφαλαίων (στο βαθμό που δεν υπάρχει λόγος διαφοροποίησης του κόστους παροχής των δικτύων), ενώ τα μεγέθη είναι τέτοια που επιτρέπουν στον υποψήφιο αγοραστή να προσεγγίσει ένα κατάστημα που είναι πλησίον του χώρου κατοικίας ή εργασίας του για να πραγματοποιήσει τη συναλλαγή.

277. Οι συνθήκες στην προώθηση ημεδαπών και αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ και εν γένει επενδυτικών προϊόντων είναι ανταγωνιστικές στην τοπική αγορά, καθώς, τόσο τραπεζικά δίκτυα όσο και ασφαλιστικά δίκτυα, δύνανται να προωθούν, με ανταγωνιστικούς όρους και δίχως υποχρέωση σύναψης αποκλειστικών συμβάσεων, πληθώρα διαφορετικών ΟΣΕΚΑ. Κατά την [...], η σημασία του δικτύου περιορίζεται στη σημασία της προσωπικής επαφής με την εταιρία/εκπρόσωπο και την πλήρη και σωστή εξυπηρέτηση του πελάτη[404], ενώ τα εναλλακτικά δίκτυα χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές κυρίως για ενημέρωση επί του προσωπικού χαρτοφυλακίου τους.

278. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στην Υπηρεσία στοιχεία, δεν υφίστανται κατά κανόνα συμβάσεις αποκλειστικής διάθεσης. Κάθε ξένος ΟΣΕΚΑ, αλλά και εγχώριος μπορεί να συνεργάζεται με παραπάνω από έναν αντιπρόσωπο. Περαιτέρω, δεν συνηθίζεται οι εκδότες αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ να υπογράφουν συμβάσεις αποκλειστικότητας με τους κατά τόπους διανομείς[405], ενώ κατά κύριο λόγο οι συμβάσεις είναι αορίστου χρόνου. Ωστόσο, από προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας προκύπτει ότι οι εταιρείες που συνάπτουν τις σχετικές συμβάσεις είναι δύσκολο να αποδεσμευτούν από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές, καθώς είναι υποχρεωμένες σε κάθε περίπτωση να παρέχουν στους υφιστάμενους μεριδιούχους τόσο τη δυνατότητα πληροφόρησης (π.χ. τιμές, μεταβολές κανονισμού Α/Κ κ.λ.π.) όσο και τη δυνατότητα εξαγοράς.

Η.4.2. Ορισμός γεωγραφικών αγορών

279. Αναφορικά με τη σχετική αγορά της **διάθεσης των αμοιβαίων κεφαλαίων** σε προηγούμενες αποφάσεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αφήσει ανοικτό το ζήτημα της εθνικής ή ευρύτερης εμβέλειας της υπό εξέταση αγοράς, καθώς δεν προέκυπτε ζήτημα περιορισμού του ανταγωνισμού είτε σε εθνικό είτε σε ευρύτερο επίπεδο[406]. Η ΕΑ, στο πλαίσιο της εξέτασης της επιμέρους σχετικής αγοράς της ανάπτυξης και διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων έχει κρίνει στο

[403] Βλ. σχετικά […].
[404] Βλ. σχετικά […], στο πλαίσιο της εξέτασης της συγκέντρωσης ΕΤΕ- Eurobank.
[405] Βλ. […]και […].
[406] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ. 5384, *BNP Paribas/Fortis*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ.1453, *AXA/GRE*, ενώ η Μ.1043, *BAT/Zürich* θεωρεί ότι η γεωγραφική αγορά είναι ευρύτερη της εθνικής.

παρελθόν ότι από γεωγραφικής απόψεως η εν λόγω αγορά είναι εθνικής εμβέλειας[407]. Αντίστοιχα έχει κρίνει η ΕΑ πρόσφατα και για την αγορά διάθεσης[408]. Εν προκειμένω, για τους σκοπούς της παρούσας Εισήγησης και λαμβανομένης υπόψη της προσβασιμότητας του επενδυτικού κοινού σε τέτοιου είδους προϊόντα (σχεδόν αποκλειστικά) μέσω των ημεδαπών διαφορετικών δικτύων διάθεσης, η αγορά χαρακτηρίζεται ως εγχώρια, καλύπτουσα το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

280. Όσον αφορά την αγορά της **ανάπτυξης και διαχείρισης των αμοιβαίων κεφαλαίων**, λαμβάνοντας υπόψη:

- το νέο νομοθετικό πλαίσιο που αμβλύνει σημαντικά τα εμπόδια εισόδου και δραστηριοποίησης νέων (ελληνικών και αλλοδαπών) εταιριών διαχείρισης,
- τη διείσδυση των αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά, τα οποία είναι ευθέως ανταγωνιστικά των ελληνικών αμοιβαίων κεφαλαίων,
- την ευκολία με την οποία ένας ημεδαπός (και αντίστοιχα αλλοδαπός) διανομέας μπορεί να εξασφαλίσει συνεργασίες με αλλοδαπούς (ημεδαπούς) διαχειριστές και
- τις λοιπές ανταγωνιστικές συνθήκες (βλ. επόμενη ενότητα),

281. η Υπηρεσία θεωρεί ότι οι ανταγωνιστικές πιέσεις που δέχονται οι ημεδαπές επιχειρήσεις που σχεδιάζουν και αναπτύσσουν αμοιβαία κεφάλαια από τους υφιστάμενους ευθέως ανταγωνιστικούς αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ, οδηγούν ενδεχομένως σε μια ευρύτερη οριοθέτηση της αγοράς από γεωγραφική άποψη με εμβέλεια ευρύτερη από την ελληνική.

282. Συνεπώς, λόγω του μικρού μεριδίου της EUROBANK στην εν λόγω αγορά[409] και του γεγονότος ότι δεν παρατηρείται οριζόντια αλληλοεπικάλυψη, παρέλκει η περαιτέρω εξέταση της[410].

---

[407] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 488/VI/2010 *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο/Aspis Bank*, 425/V72008 *Τράπεζα Πειραιώς/Proton Bank*, 335/V/2007 *FBB Bank/Aspis Bank*, 326/V/2007 *Π&Κ Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών/Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.*

[408] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE,* 553/VII/2012 *Τράπεζα Πειραιώς-Γενική Τράπεζα,* 556/VII/2012 *Alpha Τράπεζα-Εμπορική Τράπεζα.*

[409] Σύμφωνα με τα στοιχεία της European Fund and Asset Management Association (EFAMA) τα συνολικά υπό διαχείριση κεφάλαια σε 13 ευρωπαϊκές χώρες (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Τουρκία και Ηνωμένο Βασίλειο) ανέρχονται για το 2011 σε € 6,5 τρις, καθιστώντας το μερίδιο της EUROBANK σε κατώτερο του 0,03%.

[410] Με την απόφαση 621/12.7.2012 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς εγκρίθηκε η ανάληψη διαχείρισης των ΑΚ της PROTON ΑΕΔΑΚ από τη METLIFE ALICO ΑΕΔΑΚ, ενώ με την απόφαση 626/17.9.2012 ανακλήθηκε η άδεια της PROTON ΑΕΔΑΚ.

Η.5. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Η.5.1. Ωριμότητα αγοράς

283. Σύμφωνα με τη [...], η τρέχουσα οικονομική ύφεση, οδηγεί σε αρνητική στάση των επενδυτών σε σχέση με επενδύσεις επί αμοιβαίων κεφαλαίων, με αποτέλεσμα η ζήτηση να εμφανίζεται μειωμένη και να μην αναπτύσσονται να προϊόντα. Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η [...][411], η οποία ωστόσο εκτιμά ότι για την επόμενη διετία, με την υπόθεση ότι η οικονομία θα ανακάμψει, αναμένεται βελτίωση της αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Κατά την [...][412] η εγχώρια αγορά διαθέσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων, βρισκόταν σε περίοδο ωριμότητας μετά από την έντονη ανάπτυξη της στη δεκαετία του 1990. Την τελευταία τριετία και, ιδίως σήμερα, διανύει μια περίοδο μεγάλης κάμψης, γεγονός που οφείλεται στη δυσμενή οικονομική κατάσταση της χώρας και την έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος. Η εκτίμηση της [...] είναι ότι στο μέτρο που θα επιτευχθεί η σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας, με ενδεχόμενη ανάπτυξη από το 2014, θα καταστεί εφικτή η επίτευξη ανοδικής πορείας στην αγορά διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][413] δηλώνει ότι οι επενδυτές θα επιδιώξουν μεγαλύτερη διασπορά των διαθεσίμων τους με συνέπεια, και σε συνδυασμό και με την βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών, να στραφούν στην αγορά μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων με τελικό αποτέλεσμα την αύξηση των προς επένδυση κεφαλαίων και τελικά την ισχυροποίηση τους. Κατά την [...], η αγορά διάθεσης Α/Κ και η αγορά καταθετικών προϊόντων είναι, επί του παρόντος, οι μοναδικές αγορές στις οποίες παρατηρείται κινητικότητα.

Η.5.2. Εμπόδια Εισόδου

284. Σύμφωνα με τη [...][414] εφόσον ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει η νομοθεσία, η είσοδος νέου παίκτη στην αγορά είναι δυνατή. Η [...][415] αναφέρει ότι για μια νέα εταιρία, χωρίς *«ιστορικές αποδόσεις»*, το κόστος διαφήμισης είναι πολύ υψηλό σε αντίθεση με το κόστος που αντιμετωπίζουν οι αναγνωρισμένες εταιρίες του εξωτερικού, με πολυετή παρουσία και εμπειρία στις συλλογικές επενδύσεις. Επίσης, η οποιαδήποτε νέα εταιρία έχει συγκριτικό μειονέκτημα, στον βαθμό που δεν διαθέτει *«ιστορικές αποδόσεις»*, για να πείσει τους πελάτες για την επενδυτική της αρτιότητα. Από την άλλη πλευρά, η πρόσβαση στις χρηματαγορές είναι εύκολη, δεδομένου ότι για οποιαδήποτε συναλλαγή προαπαιτείται η ύπαρξη θεματοφύλακα, ο οποίος είναι τραπεζικό ίδρυμα, ενώ η είσοδος στην αγορά αποτελεί μια απλή και

---

[411] Βλ. σχετικά […] και […].
[412] Βλ. σχετικά […].
[413] Βλ. σχετικά […].
[414] Βλ. σχετικά […].
[415] Βλ. σχετικά […].

τυποποιημένη διαδικασία, ιδιαίτερα για υφιστάμενες εταιρίες του εξωτερικού. Επίσης, η [...][416] εκτιμά ότι τα εμπόδια εισόδου στην εν λόγω αγορά είναι χαμηλά.

Η.5.3. Δυνητικός Ανταγωνισμός

285. Όπως αναφέρει η [...], δεν γνωρίζει εάν κατά την τελευταία πενταετία υπήρξε κάποια σημαντική είσοδος στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων, ωστόσο εκτιμά πως αναμένεται η είσοδος ξένων ανταγωνιστών στο μέλλον κυρίως μέσω εξαγοράς ημεδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων. Αντίστοιχη είναι και η θέση της [...][417] περί της μη σημαντικής εισόδου κατά την τελευταία πενταετία συμπληρώνοντας επιπλέον ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να αποκλειστεί κατά την επόμενη διετία καθώς η είσοδος είναι σχετικά εύκολη. Επίσης, η [...][418] αναφέρει ότι η ελληνική αγορά Αμοιβαίων Κεφαλαίων σταδιακά θα ανακάμψει λόγω βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα και ότι η είσοδος νέων ανταγωνιστών είναι πολύ πιθανή. Πιο συγκεκριμένα, ιδιαίτερα οι ανταγωνιστές από το εξωτερικό έχουν μεγάλη ευκολία για διείσδυση έχοντας ήδη έτοιμα προϊόντα προς διάθεση, χωρίς να επιβαρύνονται με κόστη δημιουργίας και συντήρησης τους. Ως παράδειγμα, η [...] επικαλείται το γεγονός ότι από το 2010 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τους αλλοδαπούς ΟΣΕΚΑ, η διείσδυση των ξένων ΟΣΕΚΑ έχει αυξηθεί από 24,3% επί του συνόλου της αγοράς (έναντι 75,7% των ελληνικών αμοιβαίων κεφαλαίων), σε 32,5% με στοιχεία 29.3.2013 (έναντι 67,5% των ελληνικών αμοιβαίων κεφαλαίων).

Η.5.4. Συνθήκες Ζήτησης

286. Σύμφωνα με τη [...][419] αυτό που έχει πρωταρχική σημασία για τον πελάτη είναι το ύψος των προμηθειών αλλά και η παροχή ορθών επενδυτικών συμβουλών. Αντιθέτως, η εξυπηρέτηση πριν και μετά τη πώληση καθώς και τα αποτελέσματα δικτύου παίζουν μικρό ρόλο δεδομένων των αυτοματοποιημένων εν πολλοίς διαδικασιών και πλήρους φάσματος προϊόντων που προσφέρονται. Η [...][420] από την πλευρά της, δηλώνει ότι η πίστη στο σήμα, η παροχή πλήρους φάσματος υπηρεσιών και η χρέωση για τις σχετικές υπηρεσίες αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες στην προτίμηση των πελατών Κατά την [...][421] ο σημαντικότερος παράγοντας στην απόφαση ενός καταναλωτή να συνεργαστεί με μια τράπεζα είναι η πίστη στο σήμα/φήμη, διότι οι επενδυτές δίνουν πλέον μεγαλύτερη βαρύτητα στην διατήρηση του κεφαλαίου τους. Η [...][422] αναφέρει ότι δεν υφίσταται η έννοια της πίστης καθώς ο επενδυτής είναι πάντα έτοιμος να μεταπηδήσει σε έναν άλλο πάροχο ΟΣΕΚΑ αν κρίνει ότι μέσω αυτού μπορεί να επιτύχει καλύτερες μελλοντικές επιδόσεις για τα κεφάλαια του. Μια ελαφρά

[416] Βλ. σχετικά […].
[417] Βλ. σχετικά […].
[418] Βλ. σχετικά […].
[419] Βλ. σχετικά […].
[420] Βλ. σχετικά […].
[421] Βλ. σχετικά […].
[422] Βλ. σχετικά […].

προτίμηση βάσει του σήματος εκ μέρους των επενδυτών μπορεί να εμφανιστεί μόνο για αναγνωρισμένα σήματα μεγάλων επιχειρήσεων που προέρχονται από το εξωτερικό. Επίσης, σύμφωνα με την [...], οι προμήθειες είναι πλήρως ανταγωνιστικές, ενώ η εξυπηρέτηση μετά την πώληση έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο στην πώληση του προϊόντος όσο και στην διακράτηση του.

Η.5.5. Παράγοντες τιμολόγησης

287. Η [...] αναφέρει[423] ότι σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθείται παγκοσμίως, τα προϊόντα τιμολογούνται, κατά κανόνα, ανάλογα με τις κατηγορίες επενδύσεων στις οποίες εξειδικεύονται (π.χ. μετοχικά, ομολογιακά κ.λπ.). Η [...][424] δηλώνει ότι η τιμολόγηση των υπηρεσιών διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (διάθεση-εξαγορά) προσδιορίζεται ως ποσοστό επί του ποσού συμμετοχής στο Αμοιβαίο Κεφαλαίο και διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει το Αμοιβαίο Κεφάλαιο καθώς και το χρόνο διακράτησης των μεριδίων.

Η.5.6. Κόστος μεταστροφής

288. Η [...][425] αναφέρει ότι η αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων χαρακτηρίζεται από χαμηλό κόστος μεταστροφής, αφού η αλλαγή παρόχου είναι χρονικά άμεση και χωρίς χρηματικό κόστος. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][426] δηλώνει ότι δεν υπάρχει σημαντικό κόστος μεταστροφής ούτε από την […] προς άλλη τράπεζα, ούτε από άλλη τράπεζα προς την [...]. Επίσης, κατά την [...][427], οι επενδυτές έχουν την δυνατότητα να απεμπλακούν από την επένδυση οιαδήποτε στιγμή με εξαιρετικά χαμηλό κόστος και συνήθως με μηδενικό έμμεσο ή άμεσο κόστος μεταστροφής. Στην περίπτωση αυτή, ο πελάτης πρέπει να εξαγοράσει τα Αμοιβαία Κεφάλαια της μίας εταιρίας και να συμμετάσχει σε Αμοιβαίο Κεφάλαιο της άλλης εταιρίας. Το κόστος εξαγοράς συνήθως δεν υπερβαίνει το 1%, ανάλογα με τη κατηγορία του Αμοιβαίου. Το κόστος συμμετοχής σε Αμοιβαίο άλλης ελληνικής ΑΕΔΑΚ είναι ως επί το πλείστον μηδενικό. Επίσης, το κόστος μετακίνησης από ένα ημεδαπό ή αλλοδαπό ΟΣΕΚΑ είναι περιορισμένο, διότι δεν υπάρχουν πρόστιμα, χρονικοί περιορισμοί ή ομαδοποιήσεις προϊόντων που να αποτρέπουν τον επενδυτή να μεταπηδήσει σε άλλο ΟΣΕΚΑ.

Η.5.7. Διαφάνεια

289. Η [...][428] και η [...][429] δηλώνουν ότι υπάρχει μεγάλος βαθμός διαφάνειας στην αγορά. Σύμφωνα με την [...][430], στη βάση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας,

[423] Βλ. σχετικά […].
[424] Βλ. σχετικά […].
[425] Βλ. σχετικά […].
[426] Βλ. σχετικά […].
[427] Βλ. σχετικά […].
[428] Βλ. σχετικά […].
[429] Βλ. σχετικά […].
[430] Βλ. σχετικά […].

υπάρχουν τυποποιημένα ενημερωτικά δελτία για όλα τα αμοιβαία κεφάλαια, ανεξαρτήτως εθνικότητας, κατηγορίας κλπ., στα οποία δίνονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν σε αυτά.

Η.6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ Α/Κ

290. Βάσει των στοιχείων από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και τις δηλώσεις της γνωστοποιούσας και των ανταγωνιστών της, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των κυριότερων ανταγωνιστών τους, από το έτος 2010 έως και το 2012, στην ευρύτερη αγορά διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, είναι τα εξής[431]:

Ύψος ενεργητικού μεριδίων στη λήξη περιόδου *(εκατ. €)* και μερίδια αγοράς ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ[432]						
Επιχείρηση	**2010**		**2011**		**2012**	
	Ενεργητικό	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**	**Ενεργητικό**	**Μερ.αγ.**
EUROBANK - ERGASIAS/EUROBANK ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[15-25]%	[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ					[…]	[15-25]%
ΑΛΦΑ BANK & ALPHA ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ/ΕΘΝΙΚΗ ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[15-25]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[5-15]%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ /ΠΕΙΡΑΙΩΣ ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ /ΑΤΕ ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
MILLENNIUM BANK/MILLENIUM ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CYPRUS POPULAR BANK /MARFIN GLOBAL ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
CITIBANK	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
CYPRUS POPULAR BANK /MARFIN GLOBAL ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ (ελλ. διαχ.)	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
HSBC /HSBC (ΕΛΛΑΣ) ΑΕΔΑΚ	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ/ΤΤ - ΕΛΤΑ ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK / PROBANK ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK / ATTICA WEALTH MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
NEA PROTON	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
Υπόλοιπες	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%

[431] Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Ένωσης Θεσμικών Επενδυτών, την 1/7/2012 η Τ.Τ. ΕΛΤΑ ΑΕΔΑΚ ανέλαβε τη διαχείριση των Α/Κ της T-Funds ΑΕΔΑΚ και στις 26/7/2012 η MetLife Alico ΑΕΔΑΚ ανέλαβε την διαχείριση των Α/Κ της Proton ΑΕΔΑΚ.

[432] Κατά την ημερομηνία σύνταξης της παρούσας εισήγησης η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν είχε δημοσιεύσει το σύνολο ενεργητικού μεριδίων αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ που διατέθηκαν στην Ελλάδα για το α΄εξάμηνο του 2013.

ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[433]	**9.777,88**		**7.631,39**		**8.043,16**	
ΟΜΙΛΟΣ Eurobank (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[25-35]%	[…]	[25-35]%

Ο δείκτης ΗΗΙ πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης έχει ως εξής:

ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΟΣΕΚΑ) - ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ			
ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2011)		**ΔΕΙΚΤΗΣ ΗΗΙ (2012)**	
Προ της συγκέντρωσης	[1.600-1.800]	Προ της συγκέντρωσης	[1.600-1.800]
Μετά τη συγκέντρωση	[1.600-1.800]	Μετά τη συγκέντρωση	[1.600-1.800]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

291. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά της διάθεσης αμοιβαίων κεφαλαίων, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [25-35]% (στοιχεία 2012). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την πρώτη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης ΗΗΙ, ο οποίος είναι κατώτερος των 2.000 μονάδων, παρουσιάζει μεταβολή (Δ) σημαντικά χαμηλότερη του ασφαλούς ορίου των 250 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία του 2012).

[433]Το ύψος Ενεργητικού Αμοιβαίων Κεφαλαίων ελληνικής και αλλοδαπής διαχείρισης για τις υπό εξέταση περιόδους αντιστοιχεί στο άθροισμα των Α/Κ ελληνικής διαχείρισης, όπως καταγράφονται από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών και των Α/Κ αλλοδαπής διαχείρισης (ΟΣΕΚΑ) τα οποία εμπορεύονται και διαθέτουν στην ελληνική αγορά οι αναφερόμενες στον πίνακα Τράπεζες όπως καταγράφονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Από την έρευνα της ΓΔΑ προέκυψε πως για τις σχετικές χρονικές περιόδους, τρεις τράπεζες έχουν, εκτός από τη διαχείριση των Α/Κ που αναπτύσσουν οι ίδιες, και τη διαχείριση κάποιων αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ (η Eurobank των LF, η Εθνική των NBG International και η Τράπεζα Πειραιώς των Piraeus Invest), που καταγράφονται επίσης ως ελληνικής διαχείρισης. Ως συνέπεια αυτού, μέρος των ποσών που αντιστοιχούν στο ύψος του ενεργητικού των εν λόγω Α/Κ υπολογίζονται τόσο στο σύνολο αγοράς Α/Κ ελληνικής διαχείρισης (όπως παρατίθεται από την Ένωση Θεσμικών Επενδυτών) όσο και στο σύνολο αγοράς αλλοδαπών ΟΣΕΚΑ (όπως παρατίθεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς). Επομένως, προκειμένου να μην υπολογιστεί το ύψος ενεργητικού των μεριδίων τους εις διπλούν (double-counting), αυξάνοντας πλασματικά το μέγεθος της ευρύτερης αγοράς διάθεσης Α/Κ, τα εν λόγω ποσά έχουν αφαιρεθεί από το σύνολο της αγοράς, (όπως υπολογίζεται από την επεξεργασία των στοιχείων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς).

Η.7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

Η.7.1 Η άποψη της γνωστοποιούσας

292. Η EUROBANK βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμπεραίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[434].

Η.7.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

293. Η [...][435] εκτιμά ότι «*[η] συγχώνευση των Eurobank-Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο-Proton Bank δεν αυξάνει σημαντικά την συγκέντρωση της αγοράς, καθώς δεν επηρεάζει η προσθήκη των απορροφώμενων εταιριών*», ενώ παράλληλα η EUROBANK είχε ήδη την 1η θέση στην αγορά[436]. Επίσης, κατά την [...][437] ο όμιλος της EUROBANK, παρότι κατέχει σημαντικά μερίδια στις σχετικές αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται, «*[δ]εν κατέχει σήμερα δεσπόζουσα θέση στην εγχώρια τραπεζική αγορά*», ούτε συνολικά ούτε αυτοτελώς στην υπό εξέταση αγορά. Ωστόσο, κατά την άποψη της [...], δεδομένου ότι η ΝΕΑ PROTON:

- δεν φαίνεται να συγκεντρώνει αξιόλογα μερίδια στην σχετική αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων και
- στερείται αξιόλογου δικτύου καταστημάτων, ενώ τα ολιγάριθμα καταστήματά της εντοπίζονται σε περιοχές όπου έχει ήδη παρουσία ο Όμιλος της EUROBANK,

δεν αναμένονται επιπτώσεις στο ανταγωνισμό από την ολοκλήρωση της υπό εξέταση συγκέντρωσης (πέραν της περαιτέρω ενίσχυσης του μεριδίου της EUROBANK), λαμβανομένου μάλιστα υπόψη του μεγέθους της εγχώριας τραπεζικής αγοράς και του μεγάλου σχετικά αριθμού ανταγωνιστών που εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται σε αυτή, συγκεντρώνοντας σημαντικά μερίδια αγοράς.

294. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][438] δηλώνει ότι στην αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από εγχώρια και ξένα τραπεζικά ιδρύματα και ως εκ τούτου η επικείμενη συγκέντρωση δεν πρόκειται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις. Κατά την [...][439], στην αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων «*[η] πρώην Proton Bank είχε παύσει να έχει παρουσία από τον Ιούλιο*

---

[434] Βλ. σχετικά έντυπο γνωστοποίησης.
[435] Βλ. σχετικά […].
[436] Η […] εκτιμά το σχήμα EUROBANK-PROTON BANK-ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ θα έχει υπό τη διαχείρισή του κεφάλαια που αντιστοιχούν στο 31% του συνόλου της αγοράς (101 Αμοιβαία Κεφάλαια επί συνόλου 278 με υπό διαχείριση ενεργητικό που ανέρχεται στα €1.872 εκ. επί συνόλου €6.177 εκ.).
[437] Βλ. σχετικά […].
[438] Βλ. σχετικά […].
[439] Βλ. σχετικά […].

του 2011, ενώ τότε η παρουσία της ήταν πολύ μικρή με συνολικό ενεργητικό περίπου €8 εκ. (στοιχεία ΕΘΕ, 8/7/2011)». Τέλος, κατά την [...][440] ένα πιθανό σενάριο είναι η στροφή των καταθετών σε επενδυτικά προϊόντα, όπως μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα κ.λ.π., χωρίς ωστόσο να είναι δυνατή η εκτίμηση σε βάθος της υπό εξέταση συγκέντρωσης στην αγορά.

Η.7.3. Η άποψη της Υπηρεσίας

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

295. Στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων, ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης πρώτη θέση με αθροιστικό μερίδιο [25-35]%, αυξανόμενο μόλις κατά [0-1]%. Ακολουθούν ο Όμιλος Alpha με μερίδιο [15-25]%, ο Όμιλος Εθνική με μερίδιο [5-15]% και την τέταρτη θέση διατηρεί ο Όμιλος Πειραιώς με μερίδιο [5-15]% μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και στην αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[441] ([0-50] μονάδες και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2011 και του 2012 αντίστοιχα).

296. Σημειώνεται ότι, στην υπό εξέταση σχετική αγορά, ούτε η θέση του Ομίλου EUROBANK ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς, ενώ δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι, ο Όμιλος Alpha, ο Όμιλος Εθνική και ο Όμιλος Πειραιώς με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορά, κρίνεται αμελητέα ([0-1]%), και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή

[440] Βλ. σχετικά […]. Κατά την […] η συγκεκριμένη συγκέντρωση δεν μπορεί να εκτιμηθεί σε βάθος, διότι μεσοβραχυπρόθεσμα και ως ότου επιτευχθούν πλήρως και λειτουργικά οι ενοποιήσεις που λαμβάνουν χώρα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι τράπεζες δεν θα μπορούν να εκπληρώσουν πλήρως το ρόλο τους.

[441] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ο.π., παρ.19-21.

πρακτική [442] [443]. Επί πλέον, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

297. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

298. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

299. Στην αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων, οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες (Όμιλος EUROBANK, Όμιλος Alpha και Όμιλος Εθνική) θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια άνω του 60%, συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων[444].

300. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, στο σύνολο των ως άνω αγορών τα παραπάνω διαπιστούμενα υψηλά ποσοστά θα κατέχουν τρεις επιχειρήσεις

[442] Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε πληθώρα αποφάσεών της ότι η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5% θεωρείται κατά την κείμενη ορολογία «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις της Ευρωπαικής Επιτροπής αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα M.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, παρ. 137-140, 155-156,193, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και κατά την εξέταση συγκεντρώσεων σε άλλους κλάδους, ενδεικτικά αναφερομένων των M.2495- HANIEL/FELS, M. 6704- REWE TOURISTIK GMBH/FERID NASR/ECIM HOLDING SA παρ. 30-32 και 39, M.6132-CARGILL/KVB παρ. 52-53 και 60, M.5717-THE STANLEY WORKS/ THE BLACK& DECKER CORPORATION- παρ.32,37,46 και 59.

[443] Διαφορετική θα ήταν η αξιολόγηση μόνο στην περίπτωση που θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι παρά την μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς της απορροφώσας επιχείρησης δύναται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της συνεπεία της συγκέντρωσης. Χαρακτηριστική είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.2568-Haniel/Ytong, όπου επαύξηση μεριδίου στο μερίδιο της αποκτώσας Haniel (ήτοι 0-2%) πιθανολογήθηκε ότι θα ενδυνάμωνε την υπάρχουσα δεσπόζουσα θέση της, μεταξύ άλλων, διότι η Ytong διαδραμάτιζε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αγορά, ήταν ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος ανταγωνιστής της Haniel και ο κυριότερος προμηθευτής ενός απαραίτητου συμπληρωματικού προϊόντος στο κύριο προϊόν που παρήγαγε η απορροφώσα.

[444] Απόφαση Ευρ. Επιτροπής M.3333 Sony/BMG (2) παρ. 92.

γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν ασταθή[445], λόγω και της ύπαρξης μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν παρουσία στις εδώ εξεταζόμενες αγορές[446]. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της ΓΔΑ, δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

301. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[447] λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK στην υπό εξέταση σχετική αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι μικρή ([0-1]%)[448]. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

Θ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ

Θ.1. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

302. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1665/1986 περί «Συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει[449], με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης, ο εκμισθωτής υποχρεούται να παραχωρεί έναντι μισθώματος τη χρήση κινητού ή ακινήτου πράγματος ή και των δύο μαζί, που προορίζεται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση του αντισυμβαλλόμενου, παρέχοντας συγχρόνως στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο.

303. Πρόκειται ουσιαστικά για μεσομακροπρόθεσμη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και επαγγελματιών η οποία είναι «στοχευμένη», υπό την έννοια ότι

---

[445] Βλ. ενδεικτικά απόφαση M.1016 Price Waterhouse/Coopers &Lybrand, σκ. 103 Ό.π.

[446] Βλ. Ό.π. νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

[447] Ό.π. IV/M.202 *Thorn EMI/Virgin Music* παρ. 40.

[448] Ό.π. M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43.

[449] Ο Ν.1665/86 (ΦΕΚ Α’ 194) θέσπιζε τη χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων που προορίζονται για την επαγγελματική χρήση του μισθωτή. Τροποποιήθηκε από τους Ν. 2367/95 (κεφ. Δ΄ αρ.11), 2682/99 (άρ.27) και 3483/2006, δυνάμει των οποίων ο θεσμός επεκτάθηκε και στα ακίνητα.

δεν παρέχεται μια αόριστη χρηματοδότηση στην επιχείρηση αλλά χρηματοδοτείται συγκεκριμένη κεφαλαιουχική της ανάγκη. Επιπλέον, αυτού του τύπου η χρηματοδότηση χορηγείται με σκοπό τη μεταβίβαση του δικαιώματος της χρήσης και, τελικά, τη μεταβίβαση της κυριότητας, ή ανανέωση του χρόνου του δικαιώματος χρήσης, παγίων στοιχείων (εξοπλισμού και ακινήτων) τα οποία προορίζονται αυστηρά για επαγγελματική χρήση[450]. Η Εταιρεία Χρηματοδοτικών Μισθώσεων, αντί να χορηγεί τα αιτούμενα χρηματικά κεφάλαια απ' ευθείας στον υποψήφιο επενδυτή (εν προκειμένω στον μισθωτή), προβαίνει η ίδια - με εντολή και υπόδειξή του - στην αγορά του επενδυτικού αγαθού, εξοφλεί τον πωλητή καθιστώντας την ίδια ιδιοκτήτρια του αγαθού και, στη συνέχεια, το εκμισθώνει στον επενδυτή έναντι των συμφωνημένων όρων μίσθωσης (οριστική αξία μίσθωσης, ύψος μισθώματος, χρονική διάρκεια και συχνότητα καταβολής μισθώματος). Στο τέλος της συμφωνημένης χρονικής διάρκειας, ο μισθωτής έχει το δικαίωμα (option) είτε να αγοράσει το μισθωμένο αγαθό σε προκαθορισμένη τιμή[451], ή να ανανεώσει για ορισμένο χρόνο τη μίσθωση. Ο χρόνος χρηματοδοτικής μίσθωσης καλύπτει το χρόνο ωφέλιμης ζωής του, ενώ τα συμφωνηθέντα μισθώματα επαρκούν για την ανάκτηση του πλήρους κόστους του από τον εκμισθωτή[452].

304. Από την προηγούμενη έρευνα της ΓΔΑ[453] και σύμφωνα με την άποψη δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων, το κύριο πλεονέκτημα της χρηματοδοτικής μίσθωσης σε σχέση με το απλό τραπεζικό δάνειο, συνίσταται στο μειωμένο κίνδυνο κακής χρήσης της πίστωσης: εφόσον ο πιστωτής είναι ουσιαστικά σε θέση να ελέγξει τη χρήση και αξιοποίηση της χρηματοδότησής του, εξασφαλίζεται η παραγωγική χρήση της επένδυσης και κατά συνέπεια σε μεγάλο βαθμό η αποπληρωμή της πίστωσης από τον πελάτη.

Θ.1.1. Νομικό πλαίσιο

305. Σύμφωνα με το Ν.1665/86 και την ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009, συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να συνάπτουν ως εκμισθωτές μόνο:

- ανώνυμες εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι οποίες συνιστώνται με σκοπό τη διενέργεια εργασιών του άρθρου 1 του Ν. 1665/1986,

---

[450] Άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1665/86, όπως ισχύει. Σύμφωνα με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, εξαιρείται η μίσθωση πλοίων και πλωτών ναυπηγημάτων, ενώ στην έννοια των ακινήτων συμπεριλαμβάνονται αγροτικές εκτάσεις, κάθετες και οριζόντιες ιδιοκτησίες. Σύμφωνα με [...] εξαιρείται η παροχή υπηρεσιών και αναλώσιμων.

[451] Σημειώνεται ότι οι συμβαλλόμενοι έχουν την ευχέρεια να ορίσουν ότι το δικαίωμα αγοράς μπορεί να ασκηθεί και πριν από τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης.

[452] Βλ. […].

[453] Βλ. σχετικά και ΕΑ 534/VI/2012.

- πιστωτικά ιδρύματα, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 του Ν.3601/2007[454] , τα οποία έχουν συσταθεί και λειτουργούν στην Ελλάδα,
- πιστωτικά ιδρύματα, κατά την παραπάνω έννοια, τα οποία εδρεύουν σε κράτος-μέλος του ΕΟΧ και εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος ή παρέχουν στην Ελλάδα διασυνοριακώς υπηρεσίες, κατά την έννοια των άρθρων 13 και 15 του Ν. 3601/2007,
- πιστωτικά ιδρύματα, που εδρεύουν σε τρίτο κράτος και εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος,
- χρηματοδοτικά ιδρύματα, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 11 του Ν. 3601/2007, τα οποία εδρεύουν σε κράτος - μέλος του ΕΟΧ και εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος ή παρέχουν στην Ελλάδα διασυνοριακώς υπηρεσίες, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν. 3601/2007, και
- χρηματοδοτικά ιδρύματα, τα οποία εδρεύουν στην αλλοδαπή και εγκαθίστανται στην Ελλάδα μέσω υποκαταστήματος.

306. Για τη σύσταση και λειτουργία μίας εταιρίας χρηματοδοτικής μίσθωσης απαιτείται ειδική άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος[455] και ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο, καταβληθέν σε μετρητά, ίσο προς το ήμισυ του εκάστοτε ισχύοντος για τα πιστωτικά ιδρύματα, ήτοι, σήμερα, εννέα εκατομμύρια ευρώ[456].

Θ.1.2. Διάκριση χρηματοδοτικής-λειτουργικής μίσθωσης

307. Με τον όρο *«λειτουργική μίσθωση»* νοείται η παραχώρηση έναντι μισθώματος της χρήσης παντός είδους κινητού ή ακινήτου πράγματος σε επιχειρήσεις, επαγγελματίες ή ιδιώτες για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Οι βασικές διαφορές μεταξύ λειτουργικής και χρηματοδοτικής μίσθωσης συνίστανται στα εξής:

308. **α)** Στη λειτουργική μίσθωση το μισθωμένο «πράγμα» μισθώνεται διαδοχικά κατά τη διάρκεια ζωής του από πλήθος μισθωτών, κανείς από τους οποίους δεν αποκτά δικαίωμα κυριότητος επ' αυτού. Αντίθετα, στη χρηματοδοτική μίσθωση ο μισθωτής αποκτά δικαίωμα κυριότητος επί του «πράγματος», εφ' όσον καταβάλλει το προκαθορισμένο τίμημα εξαγοράς κατά τη λήξη ή και πριν από τη λήξη της σύμβασης.

309. **β)** Αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να είναι κινητά ή ακίνητα πράγματα τα οποία πρόκειται να αποτελέσουν (direct leasing) ή είναι ήδη (sale & lease back) πάγια περιουσιακά στοιχεία για την επιχείρηση ή το επάγγελμα του αντισυμβαλλομένου (μισθωτή). Επιπλέον πάγιος εξοπλισμός εκτεταμένης χρήσης μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδοτικής

[454] Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 3601/2007, όπως ισχύει και αντικατέστησε το άρθρο 2 παρ 1α του Ν.2076/1992, το Πιστωτικό Ίδρυμα ορίζεται ως «[…] *η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων για λογαριασμό της.*»

[455] Βλ. σχετικά άρθρο 2 του Ν. 1665/1986.

[456] Βλ. σχετικά ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009.

μίσθωσης μέσω του *«vendor leasing»*[457], δυνάμει του οποίου προσφέρονται υπηρεσίες leasing από την τράπεζα στους πελάτες της προμηθεύτριας εταιρίας/πελάτη της για την εξυπηρέτηση των πρώτων. Αντίθετα, αντικείμενο της λειτουργικής μίσθωσης δύνανται να είναι και καταναλωτικά αγαθά, ενώ η υπηρεσία απευθύνεται και σε ιδιώτες.

310. **γ)** Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να συνάπτουν ως εκμισθωτές μόνο ανώνυμες εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης[458], πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοδοτικά ιδρύματα[459]. Αντιθέτως, στη λειτουργική μίσθωση δεν υφίστανται αντίστοιχοι περιορισμοί με αποτέλεσμα στην παροχή λειτουργικών μισθώσεων να δραστηριοποιούνται, κατά βάση, νομικά πρόσωπα εκτός τραπεζικού συστήματος (εταιρείες ενοικίασης – χρονομίσθωσης αυτοκινήτων, ενοικίασης μηχανημάτων έργων, Η/Υ και πληροφορικής, ακινήτων κ.λ.π.).

311. **δ)** Η χρονική διάρκεια της λειτουργικής μίσθωσης είναι συνήθως μικρότερη από αυτή της χρηματοδοτικής μίσθωσης και κυμαίνεται συνήθως από δύο μήνες έως πέντε έτη[460], σε αντίθεση με τη χρηματοδοτική μίσθωση, όπου ο χρόνος της μίσθωσης δεν μπορεί να είναι μικρότερος των τριών ετών για τα κινητά, των πέντε ετών για τα αεροσκάφη και των δέκα ετών για τα ακίνητα[461].

312. **ε)** Στην περίπτωση της λειτουργικής μίσθωσης, οι νομικοί κίνδυνοι της μίσθωσης παραμένουν στον εκμισθωτή, αντίθετα με την περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης που τους επωμίζεται ο μισθωτής[462].

---

[457] Βλ. ενδεικτικά ιστοσελίδα Πειραιώς http://www.piraeusleasing.gr .

[458] Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 1665/1986 όπως ισχύει και την ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009.

[459] Χρηματοδοτικό ίδρυμα: επιχείρηση η οποία δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα και της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών ή στην άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες των πιστωτικών ιδρυμάτων όπως αναφέρονται στο άρθρο 11 του ν.3601/2007 σε αντίθεση με τα Πιστωτικά Ιδρύματα που δέχονται καταθέσεις ή άλλα επιστρεπτέα ποσά (βλ. άρθρο 1 Ν. 3601/2007).

[460] Βλ. ενδεικτικά […], η οποία, αναφερόμενη στις μισθώσεις της θυγατρικής εταιρίας της […] αναφέρει ότι *«[η] βραχυχρόνια μίσθωση αφορά μισθώσεις αυτοκινήτων για 1-30 μέρες σε όλη την Ελλάδα μέσω του πανελλαδικού δικτύου σταθμών που διατηρεί η εταιρεία. […] Η μακροχρόνια μίσθωση, αφορά μίσθωση αυτοκινήτων ΙΧ και προσφάτως και επαγγελματικών υπό προϋποθέσεις, με διάρκεια 36 έως 108 μήνες. Η δραστηριότητα αυτή δεν χαρακτηρίζεται εποχική, αλλά εξαρτάται από την γενικότερη οικονομική δραστηριότητα, δεδομένου ότι οι πελάτες είναι κυρίως εταιρείες και επαγγελματίες»*.

[461] Άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 1665/1986. Αν συμφωνηθεί μεταξύ των μερών διάρκεια σύμβασης μικρότερη των ως άνω κατώτατων χρονικών ορίων, η σύμβαση ισχύει για την ως άνω καθοριζόμενη νομοθετικά διάρκεια.

[462] Σύμφωνα με το «Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17 – Μισθώσεις»: *«Ως χρηματοδοτική μίσθωση χαρακτηρίζεται η μίσθωση που μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η ιδιοκτησία ενός περιουσιακού στοιχείου. Ο τίτλος (ιδιοκτησίας) μπορεί τελικά είτε να μεταβιβαστεί είτε όχι. Λειτουργική μίσθωση είναι μία μίσθωση που δεν είναι χρηματοδοτική»*. Βλ.

Θ.1.3. Ορισμός αγορών

313. Από τα ανωτέρω συνάγεται σαφώς ότι η αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι διακριτή από την αγορά της λειτουργικής μίσθωσης, συμπέρασμα που συνάδει με τη σχετική πρακτική της ΕΑ[463] και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[464]. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι από πλευράς υποκατάστασης ζήτησης, η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού, ακινήτων και οχημάτων ενδεχομένως αποτελούν διακριτές υπο-αγορές εντός της ευρύτερης αγοράς χρηματοδοτικής μίσθωσης. Ωστόσο, παρέλκει η ακριβής οριοθέτηση της αγοράς της χρηματοδοτικής μίσθωσης ειδικά ως προς το ενδεχόμενο περαιτέρω κατάτμησής της, δεδομένου ότι από την αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων, προέκυψε ότι τα μερίδια των επιχειρήσεων στις κατά τα ανωτέρω επιμέρους (ενδεχόμενες) υπο-αγορές δεν διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με τη γενικότερη εικόνα που αυτά παρουσιάζουν στην ευρύτερη αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης.

314. Σχετικά με τη γεωγραφική αγορά πρέπει να σημειωθεί ότι είναι κατά βάση εθνική, όπως έχει κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[465] και την ΕΑ[466], χωρίς να αποκλείεται, στην περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ένας ευρύτερος ορισμός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, καθώς οι συνθήκες σε διάφορα κράτη μέλη έχουν εξομοιωθεί σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία έτη και η αγορά αποκτά όλο και περισσότερο ευρωπαϊκή διάσταση. Για τις ανάγκες της παρούσας, η σχετική γεωγραφική αγορά για τις υπηρεσίες χρηματοδοτικών και λειτουργικών μισθώσεων ορίζεται ως εθνικής εμβέλειας.

Θ.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Θ.2.1. Δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις

315. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Εταιριών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης, κατά τον Οκτώβριο του 2013, στην αγορά

σχετικά και απόφαση Ε.Επ. Μ 5263, *Deutsche Bank London/Lloyds TSB Bank /Antininfrastructure Partners (BNP Paribas)/Porterbrook Leasing*.

[463] Βλ. αποφάσεις ΕΑ 67/ΙΙ/1999 *Τράπεζα Πίστεως/Ιονική Τράπεζα*, 89/ΙΙ/1999 *Consolidated Eurofinance/Εργασίας*, 201/2001 *Πειραιώς Leasing/ΟΤΕ-Leasing* και 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*.

[464] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.2380, *Foreningssparbanken/SEB*, Μ.3090, *Volkswagen/Offset /Crescent /LeasePlan JV*, Μ.4844, *Fortis/ABN AMRO Assets*, Μ 5263, *Deutsche Bank London/Lloyds TSB Bank/Antininfrastructure Partners (BNP Paribas)/Porterbrook Leasing*.

[465] Βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5384, *BNP Paribas*, σκ. 76 και Μ.5263, *Deutsche Bank London/Lloyds TSB Bank/Antininfrastructure Partners (BNP Paribas)/Porterbrook Leasing*. Επίσης, Μ.4199, *De LageLanden/Athlon*, Μ.5568 *Volkswagen/Fleet Investments/Leaseplan Corporation JV*, Μ.4199, *De LageLanden/Athlon*, και Μ.3090, *Volkswagen/Offset/Crescent/Leaseplan JV.*

[466] Βλ. απόφαση ΕΑ 534/VI/2012 *Alpha Τράπεζα ΑΕ/Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias AE*, σκ. 97.

δραστηριοποιούντο 13 συνολικά νομικά πρόσωπα, εκ των οποίων 11 είναι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης και 2 διευθύνσεις/υπηρεσίες τραπεζών[467]:

Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (θυγατρικές Τραπεζικών Ιδρυμάτων)	
Alpha Leasing	Εθνική Leasing
Γενική Leasing	Κύπρου Leasing
Εμπορική (Crédit Agricole) Leasing[468]	Eurobank Ergasias Leasing
T – Leasing	CPB Leasing
A.T.E Leasing[469]	Πειραιώς Leasing[470]
Probank Leasing	
Τράπεζες	
Τράπεζα Αττικής	Ελληνική Τράπεζα

316. Ο Όμιλος EUROBANK δραστηριοποιείται μέσω της κατά 99,44% θυγατρικής του εταιρίας «Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.»[471] στην διενέργεια χρηματοδοτικών και λειτουργικών μισθώσεων, μακροχρόνιων μισθώσεων και, γενικότερα, στην εκμετάλλευση, με οποιονδήποτε τρόπο, κάθε είδους οχήματος, κινητών πραγμάτων, ακινήτων και πάσης φύσεως

[467] Παράλληλα, από την έρευνα της ΓΔΑ προέκυψε πως στην αγορά δραστηριοποιούνται, χωρίς να είναι μέλη της Ένωσης Leasing, η Τράπεζα Millennium, που ανήκει πλέον στον όμιλο Πειραιώς, η Πανελλήνια Τράπεζα, καθώς επίσης και η εταιρία HVBFF (θυγατρική της Unicredit Bank AG). Μέχρι δε και το 2009 στην αγορά δραστηριοποιούταν και η BNP Paribas, η οποία έχει πλέον αποχωρήσει από την Ελλάδα (μετά από 30έτη λειτουργίας) κάνοντας run-off του χαρτοφυλακίου της. Επιπλέον, μέχρι πρότινος μέλος της ένωσης ήταν και η ΝΕΑ PROTON.

[468] Θυγατρική της Credit Agricole, δεν συμπεριλαμβανόταν στα εξαγοραζόμενα στοιχεία της Εμπορικής Τράπεζας από την Alpha Bank. Άλλαξε επωνυμία σε Credit Agricole Leasing στις 8/3/2013.

[469] Υπενθυμίζεται ότι δεν συμπεριλαμβανόταν στα μεταβιβαζόμενα στοιχεία της ΑΤΕ προς την Τράπεζα Πειραιώς.

[470] Ο Όμιλος Πειραιώς δραστηριοποιείται τόσο στη χρηματοδοτική όσο και στη λειτουργική μίσθωση. Ειδικότερα, στη μεν *χρηματοδοτική* μίσθωση δραστηριοποιείται μέσω των Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ και Γενική Χρηματοδοτικής Μίσθωσης ΑΕ καλύπτοντας όλο το φάσμα παροχής υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης (πχ εξοπλισμός γραφείου, ακίνητα, μηχανήματα, οχήματα επιβατηγά, οχήματα επαγγελματικά κλπ). Στην αγορά της *λειτουργικής* μίσθωσης η Πειραιώς δραστηριοποιείται μέσω της θυγατρικής της «Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχειρήσεις ΑΕ».

[471] Το υπόλοιπο 0,56% ανήκει στην «Eurobank Equities Α.Ε.Π.Ε.Υ.» (βλ. […]).

αγαθών[472]. Η ΝΕΑ PROTON δεν διαθέτει κάποια θυγατρική στην αγορά και συνεπώς δραστηριοποιείται απευθείας, μόνο στην αγορά χρηματοδοτικών μισθώσεων.

Θ.2.2. Ωριμότητα αγοράς

317. Όπως επισημαίνει η [...][473], η αγορά χρηματοδοτικών μισθώσεων (όπως και οι χορηγήσεις εν γένει) χαρακτηρίζεται από ραγδαία πτώση της ζήτησης κατά την τελευταία τριετία, λόγω των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα. Εφόσον δε η οικονομική κρίση συνεχιστεί, η οποιαδήποτε πρόβλεψη για τις πορεία της συγκεκριμένη αγοράς είναι επισφαλής. Αντίστοιχη θέση εκφράζουν και αρκετές εκ των δραστηριοποιούμενων στην αγορά του leasing επιχειρήσεις, οι οποίες εκτιμούν ότι η αγορά παρουσιάζει πτωτικές τάσεις[474]. Όπως επισημαίνει η [...], οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και ειδικότερα η μειωμένη ρευστότητα και η απουσία επενδυτικών σχεδίων συνέβαλλαν ώστε ο κλάδος του leasing να *«έχει παρουσιάσει κάθετη πτώση άνω του 25% την τελευταία τριετία (2010-2012)»*[475].

318. Στο ίδιο πλαίσιο και συμπληρωματικά στα ανωτέρω, η [...] αναφέρει ότι η εγχώρια αγορά του leasing βρισκόταν σε περίοδο ωριμότητας μετά την περίοδο ανάπτυξής της κατά την περίοδο 2000-2010. Η αστάθεια όμως στην χρηματοπιστωτική αγορά σε συνδυασμό με την παρατεταμένη ύφεση διαμορφώνουν ένα περιβάλλον με αρνητικούς ρυθμούς πιστωτικής επεκτάσεως και κάμψης, όσον αφορά στην αξία των νέων συμβάσεων που υλοποιούνται την τελευταία τετραετία συγκριτικά με τα αντίστοιχα μεγέθη πριν το 2009[476]. Στο ίδιο σκεπτικό με τους ανταγωνιστές της, η [...] επισημαίνει ότι *«η αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης μετά από μια 30ετία ανάπτυξης βρίσκεται σε ώριμη φάση και επειδή στην Ελλάδα είναι συνδεδεμένη με τον τραπεζικό κλάδο, βρίσκεται σε συρρίκνωση»*[477].

Θ.2.3. Εμπόδια εισόδου

319. Το βασικό εμπόδιο εισόδου στην αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης για επιχείρηση που εδρεύει στον ΕΟΧ είναι το ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη δραστηριοποίηση στην εν λόγω αγορά και απαιτεί την τήρηση αυστηρών προϋποθέσεων, όπως συγκεκριμένης νομικής μορφής εταιρίες, άδεια και εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο κ.λ.π.. Η παροχή υπηρεσιών leasing από τράπεζα που εδρεύει εκτός ΕΟΧ καθίσταται ακόμα δυσχερέστερη, δεδομένου ότι πρέπει να αποσαφηνιστούν περισσότερες

---

[472] Βλ. σχετικά […]. Επίσης, η EUROBANK αναφέρει ότι η EUROBANK Leasing διαχειρίζεται […] αυτοκίνητα, έναντι […] αυτοκινήτων το 2011 και […] αυτοκινήτων το 2010.

[473] Βλ. […].

[474] Βλ. ενδεικτικά […], […], […], […].

[475] Βλ. σχετικά […].

[476] Βλ.σχετικά […].

[477] Βλ. […].

λεπτομέρειες για τη δραστηριοποίησή της, όπως καθορισμός αρμόδιων δικαστηρίων σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης, ελέγχου καλής χρήσης μισθίου, ασφάλιση μισθίου κ.ο.κ[478]. Εξ άλλου, επισημαίνεται ότι το ρυθμιστικό πλαίσιο αναγνωρίζεται ως το μοναδικό εμπόδιο εισόδου στην αγορά και από την [...][479] και την [...][480]. Επίσης, η [...][481] αναφέρει ότι δεν υφίστανται ισχυρά εμπόδια εισόδου στην αγορά.

Θ.2.4. Δυνητικός ανταγωνισμός

320. Η [...] επισημαίνει ότι *«[ο] χάρτης των εταιρειών leasing δεν έχει μεταβληθεί τα τελευταία 5 έτη. Ο κλάδος γνώρισε άνθιση μετά το 1999, οπότε η χρηματοδοτική μίσθωση επετράπη και σε ακίνητα και ακόμη περισσότερο μετά το 2004, με συμβάσεις sale & lease back ακινήτων»*[482]. Κατά [...], λόγω της οικονομικής ύφεσης και δεδομένου ότι στην εγχώρια αγορά του leasing δραστηριοποιείται ήδη η πλειονότητα των υφιστάμενων πιστωτικών ιδρυμάτων, είτε άμεσα είτε έμμεσα, η είσοδος νέων εταιρειών στη συγκεκριμένη αγορά αναμένεται να σημειωθεί μόνο σε περίπτωση οικονομικής ανάκαμψης και ανάγκης για επενδύσεις κυρίως σε πάγιο εξοπλισμό[483]. Επίσης, η [...][484] αναφέρει επίσης ότι δεν υπήρξε κάποια σημαντική είσοδος στην αγορά, ενώ για την επόμενη διετία εκτιμά ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί η είσοδος μέσω εξαγορά καθόσον υπάρχουν εξαιρετικά χαμηλές αποτιμήσεις λόγω της οικονομικής κρίσεως. Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η [...][485] η οποία αναμένει στο μέλλον την είσοδο ξένων τραπεζών μέσω εξαγοράς ημεδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων.

321. Όσον αφορά ωστόσο την είσοδο νέων ανταγωνιστών στο μέλλον, αυτή δεν κρίνεται από τα σχετικά ερωτηθέντα πιστωτικά ιδρύματα ιδιαιτέρως πιθανή, δεδομένου ότι ο κλάδος είναι εντάσεως κεφαλαίου και η οικονομική συγκυρία έχει οδηγήσει σε μείωση των επενδύσεων σε πάγια περιουσιακά στοιχεία[486,487].

---

[478] Βλ. […].

[479] Βλ […], όπου αναφέρει ότι *«[δ]εν υπάρχουν νομικά και πραγματικά εμπόδια για να δραστηριοποιηθεί μια επιχείρηση στην παροχή λειτουργικών και χρηματοδοτικών μισθώσεων, παρά μόνον η πλήρωση των προϋποθέσεων που θέτει το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων»*. Πιο συγκεκριμένα, κατά την […], οι χρηματοδοτικές μισθώσεις υπάγονται στο νόμο1665/1986 (όπως ισχύει), τον νόμο 3601/2007 και την ΠΔΤΕ 2622/2009, ενώ οι λειτουργικές μισθώσεις καθορίζονται από την 16597/2001 κοινή ΥΑ των υπουργών Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Πολιτισμού και Τουρισμού (ΦΕΚ 2156/2010).

[480] Βλ […], όπου αναφέρει ότι *«[δ]εν υπάρχουν νομικά και πραγματικά εμπόδια εισόδου στην παροχή της υπηρεσίας αν πληρούνται οι όροι και προϋποθέσεις του Ν. 1665/1986 και του ΠΔ/ΤΕ 2622/21.12.2009.[…] με το ισχύον νομικό πλαίσιο, απαιτείται σημαντικό ποσό (€9 εκ μετοχικό κεφάλαιο) για την αρχική επένδυση σε νέες εταιρείες leasing»*.

[481] Βλ. σχετικά […].

[482] Βλ. σχετικά […]. Σύμφωνα με την […], η τελευταία σημαντική είσοδος στην αγορά των λειτουργικών μισθώσεων ήταν αυτή της εταιρίας LeasePlan, πριν από περίπου πέντε έτη.

[483] Βλ. […].

[484] Βλ. […].

[485] Βλ. […].

[486] Βλ. […] και […].

[487] Ενδεικτικά, η […] αναφέρει ότι *«[ε]κτιμάται ότι στην Ελληνική αγορά δεν υπάρχει έντονο ενδιαφέρον εισόδου νέων εταιρειών τόσο στις χρηματοδοτικές όσο και στις λειτουργικές μισθώσεις,*

Σύμφωνα με την [...] στην παρούσα χρονική περίοδο δύσκολα θα υπάρξει ενδιαφέρον εισόδου ξένων εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης στην Ελλάδα λόγω *«κινδύνου χώρας (country risk) και της γενικότερης οικονομικής κρίσης»*[488]. Ως προς αυτό το σημείο, η [...] υπογραμμίζει ότι *«[θ]εωρούμε ότι δεν υπάρχουν επιχειρήσεις που είναι πιθανόν να εισέλθουν στην αγορά στο άμεσο μέλλον όπως αφενός δείχνει η προϊστορία του κλάδου (σήμερα υπάρχουν μόνο θυγατρικές τραπεζών) και αφετέρου, με το ισχύον νομικό πλαίσιο, απαιτείται σημαντικό ποσό (€9 εκατ. μετοχικό κεφάλαιο) για την αρχική επένδυση σε νέες εταιρείες leasing. Επιπρόσθετα, η παρούσα φάση του οικονομικού κύκλου δεν ευνοεί νέα επένδυση καθώς ο κλάδος βρίσκεται σε συρρίκνωση»* [489].

Θ.2.5. Συνθήκες ζήτησης

322. Το σήμα συντελεί στην αναγνωρισιμότητα της κάθε τράπεζας και μαζί με τη φήμη δημιουργούν ισχυρούς δεσμούς με την πελατεία, χωρίς ωστόσο οι παράμετροι αυτές να αποτελούν τους μοναδικούς παράγοντες επιλογής εκ μέρους του καταναλωτή. Πιο συγκεκριμένα, μέρος των ερωτηθεισών δραστηριοποιούμενων στην εν λόγω αγορά εταιριών εκτιμούν ότι το σήμα και η φήμη διαδραματίζουν σημαντικό, αλλά όχι αποφασιστικό ρόλο καθώς μεγάλη σχετικά αξία παίζουν οι χρεώσεις, το κόστος δηλαδή του εκμισθωτή[490]. Σύμφωνα με την [...], η πίστη στο σήμα ισχύει για κάποιον αριθμό πελατών, ωστόσο η παρατηρούμενη μετακίνηση πελατείας αλλά και το γεγονός ότι πολλοί πελάτες εξυπηρετούνται ταυτόχρονα από περισσότερες της μίας Τράπεζας αποδεικνύει ότι πιστή πελατεία υπό την έννοια της μη αλλαγής προμηθευτή υφίσταται σε σχετικά μικρό βαθμό[491].

323. Επίσης, σύμφωνα με τη [...], στην ευρύτερη αγορά των χρηματοδοτήσεων το σήμα και η φήμη κάθε Τράπεζας δεν φαίνεται να διαδραματίζουν κάποιο ρόλο αφού οι πελάτες προκειμένου να *«εξεύρουν χρηματοδότηση, […] απευθύνονται σε*

δεδομένου ότι ο κλάδος είναι εντάσεως κεφαλαίου και η αγορά γενικά, παρουσιάζει σημαντική ύφεση σε επενδύσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων».

[488] Βλ […].

[489] Βλ. […].

[490] Βλ. ενδεικτικά […], στην οποία η […] υποστηρίζει ότι *«[τ]ο σήμα και η φήμη διαδραματίζουν σημαντικό, αλλά όχι απαραίτητα αποφασιστικό ρόλο στην ευρύτερη αγορά τραπεζικών υπηρεσιών […]. Στις αγορές των καταθέσεων, υπηρεσιών χρηματοδοτικής μισθώσεως και πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων το σήμα και η φήμη έχουν μεγαλύτερη σχετικά αξία. Ωστόσο, αυτή η αξία δεν είναι καθοριστική, καθώς σημαίνοντα ρόλο παίζουν τόσο οι χρεώσεις για τις σχετικές υπηρεσίες όπως επίσης και διότι οι ανωτέρω αγορές εποπτεύονται από αρμόδιες αρχές (ενδεικτικά αναφέρουμε την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς καθώς και ότι οι καταθέσεις σε τραπεζικά ιδρύματα είναι σε σημαντικό βαθμό νομοθετικά προστατευμένες)».*

[491] Βλ. […] όπου η τράπεζα αναφέρει ότι *«[ω]ς προς το ζήτημα της πιστής πελατείας, πράγματι παρατηρείται ότι για κάποιον, όχι όμως ποσοστιαία σημαντικό αριθμό πελατών, λειτουργεί ο παράγοντας πίστη σε κάποιον βαθμό (π.χ. προσωπική σχέση με στελέχη, ικανοποίηση από εξυπηρέτηση κλπ). Ωστόσο. Η παρατηρούμενη μετακίνηση πελατείας αλλά και το γεγονός ότι πολλοί πελάτες, ιδιώτες και επιχειρήσεις, εξυπηρετούνται ταυτόχρονα από περισσότερες της μίας επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις ανωτέρω αγορές [ενν. οι σχετικές αγορές που εξετάζονται με την υπό κρίση πράξη] αποδεικνύει ότι πιστή πελατεία, υπό την έννοια της μη αλλαγής προμηθευτή, υφίσταται σε σχετικά μικρό βαθμό».*

όποια Τράπεζα εμφανίζεται πρόθυμη να την παράσχει»[492]. Σε παρόμοιο σκεπτικό η [...] θεωρεί ότι η επιλογή της όποιας εταιρείας leasing γίνεται από τους πελάτες με βάση τις ανάγκες τους και τις αντίστοιχες προσφορές των εταιρειών και όχι με βάση το σήμα και τη φήμη αυτών[493]. Αντίστοιχα, η [...] σημειώνει ότι η φήμη και το σήμα δεν αποτελούν το μοναδικό κριτήριο επιλογής του πελάτη[494], καθώς είναι διαπιστωμένο ότι οι επιχειρήσεις συνεργάζονται με περισσότερους παρόχους προκειμένου να εξασφαλίσουν ευελιξία, υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης και ευνοϊκούς όρους συναλλαγών[495].

324. Αντιθέτως, ως προς τη σημασία του σήματος και της φήμης, η [...] επισημαίνει ότι εφόσον τα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες εν γένει και κατ' επέκταση οι υπηρεσίες leasing, φέρουν τα ίδια χαρακτηριστικά, *«ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο διαφοροποιεί τις τράπεζες και στην ουσία διαμορφώνει τη θέση της καθεμίας στην αγορά, είναι η επωνυμία και η αναγνωρισιμότητα των εμπορικών σημάτων της από τον πελάτη. Η επωνυμία και τα εμπορικά σήματα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη φήμη του, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του, την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια που εμπνέει στους πελάτες»*[496]. Πράγματι, από προηγούμενες έρευνες της ΓΔΑ προκύπτει ότι το μέγεθος του δικτύου του εκάστοτε εκμισθωτή και η γνώση του αντικειμένου της χρηματοδοτικής μίσθωσης από το στελεχιακό δυναμικό αποτελεί σημαντική πηγή προσέλκυσης πωλήσεων και συμβάλει στην καλύτερη και ευκολότερη εξυπηρέτηση του μισθωτή.

Θ.2.6. Τιμολόγηση

325. Όπως αναφέρει η [...], οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά παροχής υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης *«τιμολογούν το προϊόν κυρίως με βάση το εξεταζόμενο πάγιο και την εμπορευσιμότητά του, τον πιστοληπτικό κίνδυνο του πελάτη με το αντίστοιχο rating, την διάρκεια της σύμβασης και το εκάστοτε μακροοικονομικό-χρηματοοικονομικό περιβάλλον»*[497]. Σε παρόμοιο σκεπτικό η [...], αλλά και η [...], αναφέρουν ως βασικούς παράγοντες καθορισμού τιμολογιακής πολιτικής για όλες σχεδόν τις αγορές δραστηριοποίησής τους και κατ' επέκταση την αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης το κόστος χρήματος, που προσδιορίζεται από το κόστος άντλησης κεφαλαίου, το λειτουργικό και

[492] Βλ. […].
[493] Βλ. […] η οποία αναφέρει ότι *«[ο]ι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης υπόκεινται σε πολλούς ρυθμιστικούς κανόνες και στενή εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, γεγονός που επιτρέπει στους πελάτες να κάνουν τις όποιες επιλογές με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες τους και τις αντίστοιχες προσφορές των εταιρειών leasing και όχι με βάση το σήμα και τη φήμη των εταιρειών αυτών»*.
[494] Βλ. […] η οποία αναφέρει ότι *«[η] ελαστικότητα στη ζήτηση σε σχέση με την τιμή έχει μειωθεί λόγω των δυσμενών συνθηκών στην αγορά χρήματος, αλλά παραμένει υπαρκτή. Η φήμη και το σήμα της κάθε τράπεζας ενδεχομένως θα μπορούσε να αποτελέσει κριτήριο επιλογής, χωρίς όμως να αποτελεί και το μοναδικό»*.
[495] Βλ. […].
[496] Βλ. […].
[497] Βλ. […].

διοικητικό κόστος, την παροχή εξασφαλίσεων και τη φερεγγυότητα των πελατών[498].

326. Επιπλέον, η [...] αναφέρει ότι η τιμολόγηση των προϊόντων και υπηρεσιών μπορεί μεν να διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα και από προϊόν σε προϊόν, αλλά σε κάθε περίπτωση φαίνεται να διατηρείται σε εξαιρετικά ανταγωνιστικό επίπεδο[499]. Την ίδια θέση εκφράζουν και η [...] και η [...] οι οποίες θεωρούν ότι η τιμολόγηση των προϊόντων και υπηρεσιών λαμβάνει υπ' όψιν τόσο τις εξωγενείς συνθήκες ανταγωνισμού, όσο και το κόστος των εταιριών leasing για όλη τη διάρκεια του προϊόντος (όπως για παράδειγμα το λειτουργικό κόστος, το κόστος άντλησης κεφαλαίου και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας) καθιστώντας έτσι την αγορά leasing εξαιρετικά ανταγωνιστική. Επιπλέον, το επιτόκιο των χρηματοδοτικών μισθώσεων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το ύψος του ποσού, την ιδία συμμετοχή του πελάτη, τη διάρκειά της, τη φύση και την ποιότητα των εξασφαλίσεων, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και την πιστοληπτική διαβάθμιση του πελάτη[500].

Θ.2.7. Αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών

327. Σύμφωνα με την [...][501], το προϊόν της χρηματοδοτικής μίσθωσης δύναται να διαφοροποιηθεί όσον αφορά όχι μόνο την ποιότητα της παρεχόμενης

---

[498] Βλ. σχετικά την […] και την […].

[499] Βλ. […].

[500] Βλ. απαντητικές επιστολές: […]. Η πλήρης απάντηση της […] έχει ως εξής: *«Η τιμολόγηση των προϊόντων και υπηρεσιών γίνεται λαμβάνοντας υπ' όψιν, κυρίως τις εξωγενείς συνθήκες ανταγωνισμού, όπως και το κόστος των τραπεζών για όλη την διάρκεια του προϊόντος. Η Ελληνική αγορά χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό και βάθος, στο σύνολο των υπό εξέταση αγορών [ενν. το σύνολο των σχετικών αγορών και υπο-αγορών αυτών]. Συνεπώς, οι τιμές μπορεί μεν να διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα και από προϊόν σε προϊόν, διατηρούνται όμως σε εξαιρετικά ανταγωνιστικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, η κάθε τράπεζα οφείλει να συμπεριλάβει στην τιμολογιακή της πολιτική το σύνολο του κόστους παραγωγής της. Σ' αυτό περιλαμβάνεται το κόστος αντλήσεως ρευστότητας, το διοικητικό κόστος, το πιστωτικό κόστος, καθώς και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας. Επιπλέον, η τιμολόγηση για κάποιες υπηρεσίες/προϊόντα γίνεται βάσει και των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών του κάθε πελάτη. […] Η τιμολόγηση των υπηρεσιών Leasing προσδιορίζεται ως μίσθωμα του παγίου που αποτελεί αντικείμενο της χρηματοδοτικής μισθώσεως και περιλαμβάνει τόσο την αποπληρωμή του κεφαλαίου όσο και των αναλογούντων τόκων. Επί των μισθωμάτων αυτών επιβάλλεται ΦΠΑ όπου προβλέπεται από τον νόμο»*. Αντίστοιχα, η πλήρης απάντηση της […] έχει ως εξής: *«Παράγοντες καθορισμού της τιμολόγησης των υπηρεσιών leasing είναι το κόστος δανεισμού πλέον του λειτουργικού κόστους της εταιρίας μας, η πιστοληπτική διαβάθμιση του πελάτη, οι προσφερόμενες εξασφαλίσεις, το ύψος του ποσού και η διάρκεια της μίσθωσης. Τα προαναφερθέντα ισχύουν και για τις λειτουργικές συμβάσεις μίσθωσης επιβατικών οχημάτων όπου η τιμολόγηση περιλαμβάνει πέραν των παραπάνω και το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών συντήρησης, ασφάλισης κλπ.»*. Επίσης, κατά την […], *«[η] ελληνική αγορά leasing χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, συνεπώς οι τιμές μπορεί μεν να διαφέρουν από εταιρία σε εταιρία, διατηρούνται όμως σε εξαιρετικά ανταγωνιστικό επίπεδο. Η κάθε εταιρία συμπεριλαμβάνει στην τιμολογιακή της πολιτική το κόστος δανεισμού της, το διοικητικό κόστος, καθώς και το κόστος κεφαλαιακής επάρκειας»*.

[501] Βλ. […]. Η πλήρης απάντηση της τράπεζας έχει ως εξής: *«Δεδομένου του έντονου ανταγωνισμού που υπάρχει μεταξύ των εταιρειών leasing στην ελληνική αγορά χρηματοδοτικών μισθώσεων, τόσο ως προς το φάσμα των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και ως προς την τιμή (επιτόκιο χρηματοδοτικής μίσθωσης), όλες οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά μπορούν να θεωρηθούν ως στενοί ανταγωνιστές του νέου σχήματος. Το προϊόν της χρηματοδοτικής μίσθωσης δύναται να διαφοροποιηθεί όσον αφορά στην ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας αλλά και την τιμή, παρόλο που η*

υπηρεσίας αλλά και την τιμή, παρόλο που η διαφοροποίηση στο κόστος χρηματοδότησης κατά τα δύο-τρία τελευταία χρόνια έχει αμβλυνθεί λόγω της στενότητας χρήματος. Δεδομένου, όμως, του στενού ανταγωνισμού μεταξύ των δραστηριοποιούμενων εταιριών ως προς το φάσμα των παρεχόμενων υπηρεσιών και την τιμή, όλες οι εταιρίες leasing αποτελούν «στενό» ανταγωνιστή της νέας οντότητας. Κατά την [...][502], *«[σ]την προσυμβατική περίοδο οι πελάτες έχουν τη δυνατότητα λήψης περισσότερων από μίας προσφορών, τις οποίες μπορούν να συγκρίνουν και να διαπραγματευτούν με τις εταιρίες leasing τη βελτίωση των όρων τους»*, ενώ *«[ο] ρόλος της διαφοροποίησης των προϊόντων όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ή την ποιότητα είναι ελάχιστος»*[503]. Συνεπώς, μετά την ενεργοποίηση της σύμβασης, οι πελάτες μπορούν *«είτε να μεταφέρουν τη σύμβαση σε νέα εταιρία είτε να βελτιώσουν τους όρους της υφιστάμενης σύμβασης»*.

328. Αν και αναγνωρίζει ότι η τιμολόγηση των υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης διαφοροποιείται «*με βάση το εξεταζόμενο πάγιο και την εμπορευσιμότητά του, τον πιστοληπτικό κίνδυνο του πελάτη με το αντίστοιχο rating, τη διάρκεια της σύμβασης και το εκάστοτε μακροοικονομικό-χρηματοοικονομικό περιβάλλον»*[504], η [...] θεωρεί, ότι τα προσφερόμενα προϊόντα και οι υπηρεσίες στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένα ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Κατά συνέπεια, η όποια διαφοροποίηση των ανταγωνιστών συντελείται με βάση το επίπεδο και την ποιότητα της εξυπηρέτησης της πελατείας καθώς και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών[505].

Σε ανάλογο σκεπτικό η [...] θεωρεί ότι όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, στη πλειοψηφία τους παρέχουν παρόμοιο φάσμα υπηρεσιών και τιμολόγησης και ασκούν αξιόλογη ανταγωνιστική πίεση χωρίς κάποια από αυτές να συνιστά το «στενότερο» ανταγωνιστή των συμμετεχουσών εταιρειών στην εν λόγω συγκέντρωση[506].

διαφοροποίηση στο κόστος χρηματοδότησης κατά τα δύο-τρία τελευταία έτη έχει αμβλυνθεί λόγω της στενότητας χρήματος».

[502] Βλ. […].

[503] Επίσης, η […]αναφέρει ότι «*[σ]την εγχώρια αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, η διαφοροποίηση των προϊόντων, όσον αφορά στα χαρακτηριστικά ή στην ποιότητα, είναι ελάχιστη*».

[504] Βλ. […].

[505] Βλ. […].

[506] Βλ. […]. η οποία αναφέρει ότι *«[σ]ημαντικοί ανταγωνιστές των συμμετεχουσών εταιριών είναι τόσο τα εγχώρια και ξένα τραπεζικά ιδρύματα όσο και οι πολλές και σημαντικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται […], οι οποίες διαθέτουν σημαντική φήμη και ισχυρό σήμα και στην πλειοψηφία τους παρέχουν παρόμοιο φάσμα προϊόντων ή παρεχόμενων υπηρεσιών και τιμολόγηση και ασκούν αξιόλογη ανταγωνιστική πίεση. Ως προς το ζήτημα του «στενότερου ανταγωνιστή», υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η […] εκτιμά ότι δεν υφίσταται σε οποιαδήποτε σχετική αγορά τραπεζικό ίδρυμα ή άλλη επιχείρηση που να συνιστά αυτό και μόνο τον στενότερο ανταγωνιστή των συμμετεχουσών εταιριών».*

Θ.2.8. Κόστος μεταστροφής

329. Σύμφωνα με τη [...][507], το κόστος μεταστροφής είναι σχεδόν αμελητέο, και σε κάθε περίπτωση δεν είναι σημαντικό σε βαθμό που να επηρεάζει ενδεχόμενη μετακίνηση της πελατείας από τράπεζα σε τράπεζα. Κατά την [...], το κόστος μεταστροφής δεν είναι ικανό να παρεμποδίσει τον ήδη υπάρχοντα ανταγωνισμό ούτε να περιορίσει τη δυνατότητα εισόδου δυνητικών ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά[508]. Αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι η μετακίνηση του πελάτη γίνεται εφόσον *«ο πελάτης ειδοποιήσει εγγράφως, και με τους όρους που περιγράφονται στην εκάστοτε σύμβαση οι οποίοι ενδεχομένως να περιλαμβάνουν επιβαρύνσεις κατά περίπτωση»*[509]. Ανάλογη άποψη εξέφρασε (χωρίς ωστόσο να την τεκμηριώνει) και η [...], η οποία υποστηρίζει ότι το κόστος μεταστροφής μεταξύ των τραπεζών σε όλες τις σχετικές αγορές και κατ' επέκταση στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν είναι σημαντικό[510].

330. Ωστόσο, αρκετά εκ των ερωτηθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων εκτιμούν ότι το κόστος μεταστροφής εν προκειμένω δεν είναι μηδενικό και λαμβάνεται υπόψη από τους πελάτες κατά τη μετακίνησή τους, λειτουργώντας για το σκοπό αυτό ανασταλτικά. Ειδικότερα, η [...][511] και η [...][512] υποστηρίζουν ότι υπάρχει δυνατότητα αλλαγής προμηθευτή από τον πελάτη της εταιρείας με την οποία έχει συνάψει αντίστοιχη σύμβαση ακινήτου ή εξοπλισμού, σε σύντομο σχετικά χρόνο και με συμφωνημένο συμβατικά τίμημα πρόωρης λήξης. Η αλλαγή αυτή προϋποθέτει και τη μεταβίβαση του μισθίου (ακινήτου ή εξοπλισμού), η οποία συνεπάγεται φορολογικό κόστος[513], με το οποίο επιβαρύνεται ο πελάτης. Συμπληρωματικά στα ανωτέρω, η [...] επισημαίνει ότι το κόστος μεταστροφής πιθανά θα διαφοροποιηθεί ως αποτέλεσμα των συγκεντρωτικών τάσεων της αγοράς. Ειδικότερα, σημειώνει η τράπεζα ότι *«[σ]ε ομαλές συνθήκες αγοράς και με δεδομένο τον αυξημένο ανταγωνισμό λόγω του αριθμού των Πιστωτικών Ιδρυμάτων το κόστος μεταστροφής το αναλάμβανε κυρίως η Τράπεζα αφού για να προσελκύσει δανειακούς πελάτες προσέφερε χαμηλότερο επιτόκιο και για να προσελκύσει καταθέσεις προσέφερε αυξημένο επιτόκιο. Το κόστος αυτό θεωρητικά καλυπτόταν από το cross selling στον νέο πελάτη. Πιστεύουμε ότι η μείωση του αριθμού των Τραπεζικών Ιδρυμάτων θα περιορίσει την ανάγκη για προσέλκυση πελατών με αυτό τον τρόπο και συνεπώς τα επιτόκια θα σταθεροποιηθούν για όσο στην αγορά παραμένουν οι ίδιοι παίκτες. Είναι δεδομένο ότι η συγκέντρωση των ίδιων πελατών σε μία αντί για περισσότερες Τράπεζες, θα βοηθήσει στην σταθεροποίηση των τιμών θεωρητικά σε χαμηλότερα από τα τωρινά επίπεδα, εάν*

[507] Βλ. σχετικά την […].
[508] Βλ. σχετικά και την […].
[509] Βλ. σχετικά την […].
[510] Βλ. […]όπου η τράπεζα αναφέρει ότι *«[δ]εν θεωρούμε ότι υπάρχει σημαντικό κόστος μεταστροφής ούτε από την […]προς άλλη Τράπεζα ή θυγατρικές αυτής αλλά και ούτε από άλλη Τράπεζα ή θυγατρικές αυτής προς την […] […]»*.
[511] Βλ. σχετικά […].
[512] Βλ. σχετικά […].
[513] ΦΠΑ για εξοπλισμό και φόρος μεταβίβασης για ακίνητο.

οι Τράπεζες μειώσουν γρήγορα το λειτουργικό τους κόστος ή τα χρηματοδοτικά κενά τους καλυφθούν από φθηνότερο χρήμα»[514].

Θ.2.9. Διαφάνεια

331. Αναφορικά με τη διαφάνεια των τραπεζικών συναλλαγών στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα Πιστωτικά Ιδρύματα υποχρεούνται εν γένει να συμμορφώνονται με ένα φάσμα κανόνων που έχουν θεσπιστεί από την Τράπεζα της Ελλάδος[515]. Επισημαίνεται ότι το τιμολόγιο έκαστου πιστωτικού ιδρύματος τελεί στη διάθεση των συναλλασσομένων, είτε μέσω των καταστημάτων του δικτύου, είτε μέσω της ιστοσελίδας έκαστης Τράπεζας στην οποία αναρτάται[516].

332. Οι περισσότερες εκ των ερωτηθεισών τραπεζών συμμορφώνονται με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που διασφαλίζει τη διαφάνεια ως προς την τιμολογιακή πολιτική και τους όρους των παρεχόμενων υπηρεσιών στη συγκεκριμένη αγορά. Ως εκ τούτου, οι ερωτηθείσες τράπεζες εκτιμούν ότι η αγορά χαρακτηρίζεται από πλήρη διαφάνεια[517]. Παρομοίως η [...] αναφέρει ότι στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης υπάρχει πλήρης διαφάνεια αφού *«[η] τιμολογιακή πολιτική της εταιρείας ανακοινώνεται δημοσίως μηνιαίως με βάση τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδας, η πελατεία επιλέγει ελεύθερα την εταιρεία leasing με την οποία θα συνεργασθεί, και οι λοιποί όροι των σχετικών υπηρεσιών - συμβάσεων υπόκεινται στον έλεγχο της Τράπεζας της Ελλάδας και στο θεσμικό πλαίσιο των χρηματοδοτικών μισθώσεων του νόμου 1665/86 και των τροποποιήσεών του»*[518].

Θ.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ

Θ.3.1. Μερίδια αγοράς – Δείκτες HHI

333. Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το μέγεθος της αγοράς της χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωσης επιχειρήσεων και των σημαντικότερων ανταγωνιστών τους, καθώς και εκτίμηση για το δείκτη HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, με βάση τα στοιχεία των ετών 2010-2012 και α’ εξάμηνο του 2013.

---

[514] Βλ. σχετικά […].
[515] Συγκεκριμένα, πρόκειται για την ΠΔ/ΤΕ 2501/2002.
[516] Βλ. ενδεικτικά σχετικά την υπ’ αριθμ. πρωτ. […] απαντητική επιστολή της […].
[517] Βλ ενδεικτικά τις απαντητικές επιστολές: […] και […].
[518] Βλ. σχετικά […] και […].

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ *(Υπολειπόμενο Κεφάλαιο σε εκ €)*								
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ LEASING και ΤΡΑΠΕΖΕΣ	**31/12/2010**		**31/12/2011**		**31/12/2012**		**30/6/2013**	
	Υπολειπόμενο Κεφάλαιο	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**	**Υπολειπόμενο Κεφάλαιο**	**Μερ. Αγοράς**
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ					[…]	[35-45]%	[…]	[35-45]%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ LEASING	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
ΓΕΝΙΚΗ LEASING	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%				
ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM (εκτός Ένωσης)	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΚΥΠΡΟΥ LEASING	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%		
MARFIN LEASING	[…]	[5-15]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (LEASING)	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
EFG-EUROBANK-ERGASIAS LEASING	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ					[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΕΘΝΙΚΗ LEASING	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%		
FBB	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%		
ALPHA LEASING	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ LEASING	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%	[…]	[5-15]%
ATE LEASING	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ATTICA BANK (LEASING)	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
PROBANK LEASING	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%	[…]	[0-5]%
ASPIS LEASING / T-LEASING	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
NEA PROTON BANK (LEASING)	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (εκτός Ένωσης)	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%	[…]	[0-1]%
ΣΥΝΟΛΟ[519]	[…]		[…]		[…]		[…]	
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%	[…]	[15-25]%

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ - ΔΕΙΚΤΗΣ HHI			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (Α΄Εξάμηνο)**	
Προ της συγκέντρωσης	[2.100-2.300]	Προ της συγκέντρωσης	[2.200-2.400]
Μετά τη συγκέντρωση	[2.100-2.300]	Μετά τη συγκέντρωση	[2.200-2.400]
Μεταβολή (Δ)	[0-50]	**Μεταβολή (Δ)**	[0-50]

334. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της NEA PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε [15-25]**%** (στοιχεία α' εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την δεύτερη θέση, με πολύ μικρή αύξηση [0-1] ποσοστιαία μονάδα- του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, ο οποίος είναι ανώτερος των 2.000 μονάδων,

[519] Το σύνολο αγοράς προκύπτει από τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης αναφορικά με τα μέλη της καθώς και τρεις εταιρίες εκτός της Ένωσης.

παρουσιάζει μεταβολή (Δ) **σημαντικά χαμηλότερη** του ασφαλούς ορίου των 150 μονάδων ([0-50] σύμφωνα με τα στοιχεία α’ εξαμήνου 2013).

Θ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ

Θ.4.1. Η άποψη της γνωστοποιούσας

335. Η EUROBANK εκτιμά το μερίδιο της στην αγορά σε [15-25]%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON εκτιμά ότι είναι [0-1]% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία του 2012)[520]. Η ίδια εταιρία βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμπεραίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά χρηματοδοτικής μίσθωσης ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[521].

Θ.4.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

336. Η [...] εκτιμά ότι «*[η] υπό κρίση πράξη δεν έχει μεγάλη επίδραση στην εν γένει λειτουργία του ανταγωνισμού, όσον αφορά τον κλάδο των χρηματοδοτικών μισθώσεων, καθότι το μέγεθος της χρηματοδοτικής μίσθωσης των εργασιών της Διεύθυνσης Leasing της Τράπεζας Νέας PROTON είναι πολύ μικρό συγκρινόμενο με το μέγεθος της Eurobank Ergasias Leasing A.E., ούτε έμμεση επίπτωση στα τυχόν επιγενόμενα εμπόδια εισόδου και ανάπτυξης ή και στους τελικούς καταναλωτές και λοιπούς πελάτες της αγοράς αυτής*»[522]. Στην ίδια κατεύθυνση, η [...][523] και η [...][524] εκτιμούν ότι η συγκέντρωση των τραπεζών EUROBANK – ΝΕΑ PROTON δεν θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά. Όπως άλλωστε αναφέρει και η [...], στην αγορά του leasing (όπως και στην ευρύτερη αγορά των τραπεζικών υπηρεσιών ο ανταγωνισμός που αναπτύσσεται και θα έχει να αντιμετωπίσει το υπό εξέταση σχήμα, είναι ιδιαιτέρως έντονος[525]. Τέλος, η [...] αναφέρει, χωρίς όμως να προβεί σε αξιολογική κρίση, ότι «*[η] απόκτηση της Νέας Proton από τη Eurobank, δημιουργεί στην αγορά των χρηματοδοτικών μισθώσεων έναν Όμιλο ο οποίος θα έχει πλέον μερίδιο αγοράς που θα προσεγγίζει, βάσει του υπολειπομένου κεφαλαίου (στοιχεία 31/12/2012), το 22% περίπου. Θα καταλαμβάνει δηλαδή την δεύτερη θέση στον κλάδο των χρηματοδοτικών μισθώσεων*»[526].

[520] Βλ. Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης. Σημειώνεται ότι στους υπολογισμούς της Eurobank δεν έχουν ληφθεί υπ’όψιν οι εκτός ένωσης εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης .
[521] Βλ. Παράρτημα 16 της Γνωστοποίησης.
[522] Βλ. σχετικά […].
[523] Βλ. σχετικά […].
[524] Βλ. σχετικά […].
[525] Βλ. σχετικά […].
[526] Βλ. σχετικά […].

Θ.4.3. Η άποψη της υπηρεσίας

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

337. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους στην υπό εξέταση σχετική αγορά, η ενιαία οντότητα διατηρεί τη δεύτερη θέση, με μερίδιο αγοράς [15-25]%, προσαυξημένο κατά [0-1]%. Στην πρώτη θέση παραμένει ο Όμιλος Πειραιώς, με μερίδιο [35-45]%, στην τρίτη θέση βρίσκεται ο Όμιλος Alpha με μερίδιο [5-15]% και την τέταρτη θέση καταλαμβάνει ο Όμιλος Εθνική, μερίδιο [5-15]%. Επιπροσθέτως, η μεταβολή του δείκτη (Δ) ([0-50] και [0-50] για το 2012 και το α΄ εξάμηνο 2013 αντίστοιχα) είναι εντός των ασφαλών ορίων που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[527].

338. Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία, ούτε η θέση του Ομίλου EUROBANK ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς στην υπό εξέταση αγορά , όπου δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι ο Όμιλος Πειραιώς, ο Όμιλος Εθνική και ο Όμιλος Alpha, καθώς και μικρότεροι ανταγωνιστές. Αν και δεν αναμένεται η είσοδος νέων ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά λόγω των υφιστάμενων νομικών εμποδίων εισόδου και της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας, οι λοιποί ανταγωνιστές διαθέτουν καθιερωμένα δίκτυα διανομής των προϊόντων τους[528]. Εξάλλου, λόγω της φήμης και της αναγνωρισιμότητας του σήματος των ανταγωνιστών της νέας οντότητας αλλά και των καθιερωμένων δικτύων διανομής των προϊόντων τους και του εξειδικευμένου προσωπικού που διαθέτουν για το σχεδιασμό και την πώληση αυτών δεν αναμένεται η νέα οντότητα να είναι σε θέση να εμποδίσει την περαιτέρω επέκταση των ανταγωνιστών της ή να περιορίσει την ικανότητά τους να ανταγωνισθούν[529]. Ταυτόχρονα, οι πελάτες έχουν τη δυνατότητα να καταφύγουν σε τουλάχιστον δύο παρόμοιας δυναμικής και ισχύος από άποψης φήμης και σήματος ανταγωνιστές[530]. Παρά την ύπαρξη σχετικού κόστους

---

[527] Βλ. Ανακοίνωση για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π, παρ. 19-21.

[528] Συγκεντρώσεις που οδηγούν σε μερίδια αγοράς μεταξύ 25-40% δεν προκαλούν κατά κανόνα προβλήματα μη συντονισμένων αποτελεσμάτων ιδίως εφόσον υφίστανται στις σχετικές αγορές άλλοι ισχυροί ανταγωνιστές, καθώς και άλλοι μικρότεροι ανταγωνιστές Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Επ. M.3894, ό.π., σκ. 47-49, 59, 66, 75 (όπου έγινε δεκτό ότι μερίδια της τάξεως του 30-50% δεν μπορούσαν να θεωρηθούν προβληματικά δεδομένου ότι οι ανταγωνιστές είχαν μερίδιο 10-20%, ενώ ταυτόχρονα υπήρχαν και μεγάλες τράπεζες που ανταγωνίζονταν την επιχείρηση που προέκυπτε μετά την συγκέντρωση), M.4484, *Danske Bank/Sampo Bank,* σκ. 24-26 (όπου έγινε δεκτό ότι μερίδιο 30-40% δεν αρκούσε για τη στοιχειοθέτηση περιορισμού του ανταγωνισμού εκ της συγκεντρώσεως λόγω των μεγάλων και ισχυρών ανταγωνιστών που δραστηριοποιούνταν στις σχετικές αγορές), M.3191 *Philip Morris/Papastratos,* σκ. 17-19 (όπου η νέα οντότητα σε ορισμένες αγορές θα είχε μερίδιο μεταξύ 35-40%, ενώ οι ανταγωνιστές θα κυμαίνονταν σε μερίδια μεταξύ 10-20%).

[529] Βλ. Ανακοίνωση για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π. παρ. 36.

[530] Βλ. σχετ. απόφαση της Ε.Επ. M.5907, *Votorantim/Fischer/JV*, σκ. 204. Η σημασία της ύπαρξης παρόμοιας δυναμικής ανταγωνιστών αξιολογήθηκε ως αντισταθμιστικός παράγοντας της δημιουργίας

μεταστροφής, είναι δυνατή η στροφή του πελάτη σε άλλους παρόχους (και διαφορετικές λύσεις λόγω της εξατομικευμένης τιμολόγησης που ακολουθείται αλλά και της ομοιογένειας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών) σε περίπτωση αύξησης των τιμών εκ μέρους της νέας οντότητας. Τέλος, τόσο οι περισσότεροι εκ των ανταγωνιστών όσο και η [...], εκτιμούν ότι δεν πρόκειται να υπάρξει καμία επίπτωση από την υπό εξέταση συγκέντρωση στην αγορά των χρηματοδοτικών μισθώσεων (βλ. ανωτέρω υπό Θ.4.2.).

339. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω, η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στις ως άνω σχετικές αγορές (ευρύτερη και υπό-αγορές), κρίνεται αμελητέα ([0-1]%) και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική [531,532]. Επί πλέον, η μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

340. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

ατομικής δεσπόζουσας θέσης και στις αποφάσεις της Ε.Επ. Μ.3146, *Smith &Nephew/Centerpulse*, σκ. 17-22, Μ.3060, *UCB/Solutia,* σκ. 41-43.

[531] Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε πληθώρα αποφάσεών της ότι η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5% θεωρείται κατά την κείμενη ορολογία «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις ΕΕπ. αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα M.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, παρ. 137-140, 155-156,193, M.5384-BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και κατά την εξέταση συγκεντρώσεων σε άλλους κλάδους, ενδεικτικά αναφερομένων των M.2495-HANIEL/FELS, M. 6704- REWE TOURISTIK GMBH/FERID NASR/ECIM HOLDING SA παρ. 30-32 και 39, M.6132-CARGILL/KVB παρ. 52-53 και 60, M.5717- THE STANLEY WORKS/ THE BLACK& DECKER CORPORATION- παρ.32,37,46 και 59.

[532] Διαφορετική θα ήταν η αξιολόγηση μόνο στην περίπτωση που θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι παρά την μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς της απορροφώσας επιχείρησης δύναται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της συνεπεία της συγκέντρωσης. Χαρακτηριστική είναι η απόφαση ΕΕπ. Μ.2568-Haniel/Ytong, όπου επαύξηση μεριδίου στο μερίδιο της αποκτώσας Haniel (ήτοι 0-2%) πιθανολογήθηκε ότι θα ενδυνάμωνε την υπάρχουσα δεσπόζουσα θέση της, μεταξύ άλλων, διότι η Ytong διαδραμάτιζε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αγορά, ήταν ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος ανταγωνιστής της Haniel και ο κυριότερος προμηθευτής ενός απαραίτητου συμπληρωματικού προϊόντος στο κύριο προϊόν που παρήγαγε η απορροφώσα.

341. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

342. Στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες θα κατέχουν αθροιστικά μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση μερίδιο ανερχόμενο σε ποσοστό ανώτερο του 70% περίπου (με βάση στοιχεία έτους 2012). Ως εκ τούτου, η υπό κρίση αγορά παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης. Υπενθυμίζεται δε ότι εν γένει όσο υψηλότερος ο βαθμός συγκέντρωσης, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι μία αγορά στην δημιουργία συντονισμένων αποτελεσμάτων[533].

343. Ωστόσο, στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης, το ως άνω ποσοστό θα κατέχουν από κοινού τρεις επιχειρήσεις (Όμιλος Πειραιώς, Όμιλος EUROBANK, Όμιλος Alpha), γεγονός το οποίο καθιστά τον πιθανό συντονισμό καταρχήν σχετικά ασταθή[534,535], λόγω και της ύπαρξης τουλάχιστον ενός ανταγωνιστή με δυναμική παρουσία (Εθνική Leasing) αλλά και ενός ικανού, για τις κρατούσες συνθήκες, αριθμού μικρότερων ανταγωνιστών, με όχι ανεπαίσθητη παρουσία στην υπό αξιολόγηση αγορά.

344. Επιπλέον, οι δύο πρώτες επιχειρήσεις θα κατέχουν συνδυαστικό μερίδιο μεγαλύτερο του 60%, το οποίο δεν επαρκεί από μόνο του για να προσδώσει στην εν λόγω αγορά χαρακτηριστικά δυοπωλίου[536], λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι τουλάχιστον ο επόμενος ανταγωνιστής έχει σημαντική ισχύ από

---

[533] Απόφαση Ε.Επ. Μ.3333, *Sony/BMG (2)* σκ. 92.

[534] Με βάση και την Ευρωπαϊκή νομολογία ότι η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών. Η κατάσταση αυτή θα ήταν ασταθής και δυσβάστακτη μακροχρόνια. Βλ. ενδεικτικά απόφαση Μ.1016, *Price Waterhouse/Coopers &Lybrand,* σκ. 103 όπου αναφέρεται: «*Από γενική άποψη, η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών. Η κατάσταση αυτή θα ήταν ασταθής και δυσβάστακτη μακροχρόνια*».

[535] Περαιτέρω, σύμφωνα με αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρότι η πιθανότητα δημιουργίας οριζοντίων συντονισμένων αποτελεσμάτων μεταξύ τριών ηγετικών εταιριών που θα κατείχαν, μετά την πράξη της συγκέντρωσης, μερίδια αγοράς μεταξύ 70% έως και άνω του 80% εξετάστηκε σε αρκετές περιπτώσεις, η πιθανότητα αυτή αποκλείστηκε στις περισσότερες εξ αυτών, επειδή οι συνθήκες που επικρατούσαν στις επηρεαζόμενες αγορές δεν θεωρήθηκε ότι ευνοούσαν τη δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Βλ. ενδεικτικά νομολογία που παρατίθεται σε *N. Levy,* European Merger Control Law, (εκδ.2008), Κεφ.5 παρ. 5.13[8][β].

[536] Βλ. ενδεικτικά νομολογία που παρατίθεται σε *N. Levy,* European Merger Control Law, (εκδ.2008), Κεφ.5 παρ. 5.13[8][α], από όπου προκύπτει ότι συνολικά μερίδια αγοράς δύο εταιριών που κυμαίνονται στο 60% δεν μπορεί να συνιστούν από μόνα τους αποφασιστική ένδειξη για την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης των εν λόγω επιχειρήσεων.

πλευράς μεριδίων και φάσματος δικτύου, ενώ υφίσταται και τουλάχιστον άλλος ένας παρεμφερούς δυναμικής ανταγωνιστής αλλά και κάποιος αριθμός μικρότερων επιχειρήσεων.

345. Τα μερίδια αγοράς των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων εμφανίζουν έντονη ασυμμετρία, καθώς το μερίδιο του τρίτου ανταγωνιστή απέχει περίπου [5-15] ποσοστιαίες μονάδες από αυτό του δεύτερου και πάνω από [15-25] ποσοστιαίες μονάδες από αυτό της προπορευόμενης οντότητας, παράγοντας που λειτουργεί αποτρεπτικά για πιθανό συντονισμό μεταξύ των τριών πρώτων επιχειρήσεων. Εξάλλου, βάσει των διαθεσίμων στοιχείων, δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις έχουν αντίστοιχα συμμετρικό κόστος και διαρθρωτική δομή.

346. Επιπροσθέτως, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Επιτροπής, δεν υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στην εν λόγω σχετική αγορά επιχειρήσεων, που να δύνανται να αμβλύνουν τα αποτελέσματα της ως άνω ασυμμετρίας και να οδηγήσουν στη δημιουργία ενός μηχανισμού συντονισμού[537] και επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση αποκλίσεων από τους όρους συντονισμού[538]. Περαιτέρω, αν και υφίσταται διαφάνεια ως προς τους γενικούς όρους τιμολόγησης των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, η τιμολόγηση αυτών ανά πελάτη είναι ως ένα βαθμό εξατομικευμένη ιδίως όσον αφορά την επιτοκιακή επιβάρυνση και τις προμήθειες, καθώς λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που σχετίζονται με το πρόσωπο αυτού και τη φύση της σχέσης του με το πιστωτικό ίδρυμα, όπως η ίδια συμμετοχή του πελάτη, η φύση και η ποιότητα των εξασφαλίσεων, που αυτός παρέχει, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και η πιστοληπτική διαβάθμιση του πελάτη. Ταυτόχρονα υφίσταται η δυνατότητα ανάπτυξης εξατομικευμένων προϊόντων με σκοπό την ικανοποίηση των μεμονωμένων αναγκών των πελατών. Τα στοιχεία αυτά συμβάλλουν έτι

---

[537] Κατάσταση συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως παρακωλύουσα σε σημαντικό βαθμό τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα αυτής μπορεί, επομένως, να προκύψει κατόπιν μιας συγκεντρώσεως όταν, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της οικείας αγοράς και της μεταβολής που θα επιφέρει στα χαρακτηριστικά της η πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως, η τελευταία θα έχει ως αποτέλεσμα ότι κάθε μέλος του οικείου ολιγοπωλίου, συνειδητοποιώντας τα κοινά συμφέροντα, θα θεωρούσε δυνατό, οικονομικά ορθολογικό και, επομένως, προτιμητέο να υιοθετεί διαρκώς την ίδια γραμμή δράσεως στην αγορά με σκοπό να πωλεί σε τιμές υψηλότερες από τις ανταγωνιστικές, χωρίς να χρειάζεται να συνάψει συμφωνία ή να ακολουθήσει εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, και χωρίς οι σημερινοί ή οι μελλοντικοί ανταγωνιστές ή ακόμη οι πελάτες και οι καταναλωτές να μπορούν να αντιδράσουν αποτελεσματικά. Βλ. ανωτ. ΔΕΕ *Impala,* σκ. 122.

[538] Η πειθαρχία επιβάλλει να υπάρχει μία μορφή αξιόπιστου αποτρεπτικού μηχανισμού δυνάμενου να τεθεί σε λειτουργία αν εντοπισθεί παρεκκλίνουσα συμπεριφορά. Άλλωστε οι αντιδράσεις των επιχειρήσεων που δεν μετέχουν στον συντονισμό, όπως είναι οι σημερινοί ή μελλοντικοί ανταγωνιστές καθώς και οι αντιδράσεις των πελατών, δεν θα έπρεπε να μπορούν να ανατρέψουν τα αποτελέσματα που αναμένονται από τον συντονισμό, *Impala*, σκ. 123.

περαιτέρω στη διαπίστωση έλλειψης πιθανότητας συντονισμού σε αυτή τη σχετική αγορά.

347. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στην υπό εξέταση σχετική αγορά με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

I. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

I.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

348. Σύμφωνα με τη σχετική πρακτική της ΕΑ[539] και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[540], οι χρηματιστηριακές υπηρεσίες συνιστούν διακριτή επιμέρους αγορά, η οποία δύναται να περιλάβει μεταξύ άλλων την εμπορία αξιογράφων, ομολόγων και παραγώγων. Πιο συγκεκριμένα, τα ανωτέρω εργαλεία χρησιμοποιούνται για το σχεδιασμό επενδυτικών χαρτοφυλακίων, και επιλέγονται κυρίως με βάση τη ροπή προς τον κίνδυνο που παρουσιάζει ο επενδυτής καθώς και τον επενδυτικό του ορίζοντα και διαφοροποιούνται ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου/απόδοσης, λήξης και διαπραγματευσιμότητας[541].

349. Η ελληνική αγορά παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών διέπεται κυρίως από το ν. 3606/2007[542], ο οποίος ρυθμίζει τις ποιοτικές και ποσοτικές προϋποθέσεις άσκησης των εν λόγω υπηρεσιών, καθώς και από το ειδικότερο κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και του Χρηματιστηρίου Αξιών και Παραγώγων[543].

---

[539] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ 549/VI/2012 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ/ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ, σελ. 58, 534/VI/2012 – ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ/ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS AE, παρ. 87, 326/V/2007- Π & Κ/ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, σελ. 5, 67/II/1999 ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ/ΙΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, σελ. 3, 89/ II/1999 CONSOLIDATED EUROFINANCE HOLDINGS S.A./ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α.Ε.

[540] Βλ. σχετικά αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.4844 FORTIS/ABN AMRO ASSETS παρ. 64-65, M. 4843 RBS/ABN AMRO ASSETS, παρ. 18, M. 5384 BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 66, M.3894 UNICREDITO/HVB, παρ. 30. Στην πρώτη απόφαση μάλιστα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο να συνιστούν διακριτές αγορές, εντός της ευρύτερης αγοράς χρηματιστηριακών υπηρεσιών, η εμπορία αξιογράφων, ομολόγων και παραγώγων (trading in securities, bonds and derivatives), η εμπορία ξένου συναλλάγματος (foreign exchange trading) και τα εργαλεία χρηματαγοράς (money market instruments).

[541] Βλ. σχετικά Σ. Θωμαδάκη-Μ. Ξανθάκη, *«Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου»*, 2005, σελ. 31.

[542] Με το νόμο αυτόν (*«Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις»)* ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Οδηγία MiFiD).

[543] Ως προς την ελληνική αγορά, βλ. Κανονισμό Χρηματιστηρίου Αθηνών και τις εκάστοτε αποφάσεις που εκδίδονται σε εφαρμογή του.

350. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 13 του ν.3606/2007[544], οι κατηγορίες κινητών αξιών οι οποίες είναι δεκτικές διαπραγμάτευσης στην κεφαλαιαγορά[545], εξαιρουμένων των μέσων πληρωμής είναι:

- οι μετοχές και άλλοι τίτλοι ισοδύναμοι με μετοχές εταιριών, προσωπικών εταιριών και άλλων οντοτήτων, καθώς και πιστοποιητικά κατάθεσης αυτών,
- τα ομόλογα ή άλλες μορφές τιτλοποιημένου χρέους, καθώς και πιστοποιητικά κατάθεσης αυτών και
- κάθε άλλη κινητή αξία που παρέχει δικαίωμα αγοράς ή πώλησης παρόμοιων μεταβιβάσιμων κινητών αξιών ή που είναι δεκτική διακανονισμού με ρευστά διαθέσιμα και που προσδιορίζεται με αναφορά προς κινητές αξίες, νομίσματα, επιτόκια ή αποδόσεις, εμπορεύματα ή άλλους δείκτες ή μεγέθη.

351. Οι υπηρεσίες εμπορίας των ανωτέρω αξιών παρέχονται σε θεσμικούς επενδυτές, εταιρικούς (επαγγελματίες) πελάτες και ιδιώτες πελάτες[546], που είτε δεν έχουν απευθείας πρόσβαση στις αγορές είτε εκτιμούν ότι η παρουσία των εταιριών που τις παρέχουν, ως διαμεσολαβητών, θα βοηθήσει στην καλύτερη ολοκλήρωση της συναλλαγής[547]. Πιο συγκεκριμένα, η παροχή των χρηματιστηριακών υπηρεσιών πραγματοποιείται στην Ελλάδα από:

- Ανώνυμες Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Α.Ε.Π.Ε.Υ.),
- Πιστωτικά ιδρύματα,
- Ανώνυμες Εταιρίες Επενδυτικής Διαμεσολάβησης (Α.Ε.Ε.Δ.) πρώην Ε.Λ.Δ.Ε[548],
- Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (Α.Ε.Δ.Α.Κ.), κατά τις διακρίσεις που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία και την άδεια λειτουργίας τους[549] και

---

[544] *«Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις»*.

[545] Κεφαλαιαγορά είναι ο μηχανισμός με τον οποίο συγκεντρώνονται χρηματοοικονομικοί πόροι οι οποίοι κατόπιν επενδύονται σε παραγωγικά κεφάλαια (βλ. Σ. Θωμαδάκη-Μ. Ξανθάκη, *«Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου»*, 2005, σελ. 31).

[546] Για τις έννοιες αυτές και το ύψος προστασίας που παρέχεται σε κάθε κατηγορία πελάτη βλ. ν. 3606/2007.

[547] Βλ. ενδεικτικά, απόφαση ΕΑ 534/VI/2012 παρ. 442 και 326/2007, σελ. 9, καθώς και αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.6168, παρ. 15, Μ.4844, παρ. 64, και Μ.3894 UNICREDITO/ HVB, παρ. 30-32.

[548] Εταιρίες Λήψης και Διαβίβασης Εντολών.

[549] Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3606/2007, *«1. Με εξαίρεση τις ΕΠΕΥ που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την αρμόδια αρχή άλλου κράτους − μέλους, η καθ' οιονδήποτε τρόπο κατ' επάγγελμα παροχή επενδυτικών υπηρεσιών και άσκηση επενδυτικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα επιτρέπεται μόνο στις ΑΕΠΕΥ και στα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και στις ΑΕΕΔ και στις ΑΕΔΑΚ, κατά τις διακρίσεις που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία και την άδεια λειτουργίας τους. 2. Όποιος με πρόθεση παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες ή ασκεί επενδυτικές δραστηριότητες κατά παράβαση της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους. Σε περίπτωση που οι επενδυτικές υπηρεσίες ή δραστηριότητες παρέχονται ή ασκούνται από νομικά πρόσωπα, με την ποινή του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται όποιος ασκεί τη διοίκηση ή διαχείριση του νομικού προσώπου»*.

- Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.) που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την αρμόδια αρχή άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε..

352. Εκ των ανωτέρω, οι βασικοί φορείς παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών στην Ελλάδα είναι οι αδειοδοτημένες από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Α.Ε.Π.Ε.Υ., που δύνανται να παράσχουν πλήρες φάσμα επενδυτικών και παρεπόμενων χρηματιστηριακών υπηρεσιών, ανάλογα με το μετοχικό κεφάλαιο που διαθέτουν[550]. Παράλληλα, σημαντικοί παράγοντες της αγοράς είναι και οι Α.Ε.Ε.Δ. οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 2 του ν. 3606/2007[551], παρέχουν μέρος από τις ανωτέρω επενδυτικές υπηρεσίες αλλά δεν επιτρέπεται να κατέχουν κεφάλαια και χρηματοπιστωτικά μέσα πελατών τους.

353. Πρακτικά, δεδομένου ότι αφενός το σύνολο της αγοράς εμπορίας μετοχών και ομολόγων, όπως καταγράφεται από το Χρηματιστήριο Αθηνών, μετράται σε αξία συναλλαγών και αφετέρου το σύνολο της αγοράς παραγώγων μετράται σε αριθμό συμβολαίων (και συνεπώς δεν είναι δυνατή η άθροιση των στοιχείων), η προσέγγιση της ισχύος των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά θα πραγματοποιηθεί στα επίπεδα:

α) της εμπορίας μετοχών,

β) της εμπορίας ομολόγων και

γ) της εμπορίας παραγώγων,

όπως άλλωστε έχει πράξει στο παρελθόν η ΕΑ[552].

354. Όσον αφορά στη γεωγραφική αγορά[553], η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει ότι η αγορά παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών μπορεί να είναι

---

[550] Σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 3606/2007, *«1. Το μετοχικό κεφάλαιο Α.Ε.Π.Ε.Υ. ανέρχεται τουλάχιστον σε ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ. 2. Το μετοχικό κεφάλαιο Α.Ε.Π.Ε.Υ. η οποία προβαίνει σε διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό, σε αναδοχή χρηματοπιστωτικών μέσων ή τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων με δέσμευση ανάληψης, ή σε λειτουργία Π.Μ.Δ. ανέρχεται τουλάχιστον σε τρία εκατομμύρια (3.000.000) ευρώ. 3. Το μετοχικό κεφάλαιο Α.Ε.Π.Ε.Υ. η οποία παρέχει μόνο την επενδυτική υπηρεσία της λήψης και διαβίβασης εντολών, παροχής συμβουλών ή διαχείρισης χαρτοφυλακίου, χωρίς να κατέχει σε κάθε περίπτωση κεφάλαια ή χρηματοπιστωτικά μέσα πελατών, ανέρχεται σε τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ».*

[551] Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο *«2. Οι ΑΕΕΔ επιτρέπεται να παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες που συνίστανται αποκλειστικά στη λήψη και διαβίβαση εντολών επί κινητών αξιών και μεριδίων που εκδίδονται από οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων και στην παροχή επενδυτικών συμβουλών που αφορούν κινητές αξίες και μερίδια που εκδίδονται από οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων. Οι ΑΕΕΔ δεν επιτρέπεται να κατέχουν κεφάλαια και χρηματοπιστωτικά μέσα πελατών τους».*

[552] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 549/VI/2012 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ/ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ, σελ.59, και 534/VI/2012 – ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ/ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS AE., σελ.37 και απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.4844 FORTIS/ ABN AMRO ASSETS, παρ. 65.

[553] Όσον αφορά τη σχετική γεωγραφική αγορά, η [...] υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε γενικές γραμμές θεωρεί ότι οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες αποτελούν διεθνείς αγορές, αλλά σε

εγχώρια ή διεθνής[554]. Επειδή όμως συχνά οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται μέσω εθνικών υποκαταστημάτων ή άλλων εθνικής εμβέλειας δικτύων, για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης, η σχετική γεωγραφική αγορά ορίζεται ως εθνικής εμβέλειας, όπως άλλωστε έχει αποδεχθεί η ΕΑ σε προηγούμενες αποφάσεις της[555].

Ι.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

355. Στη σχετική αγορά των εν γένει χρηματιστηριακών υπηρεσιών δραστηριοποιείται η EUROBANK-ERGASIAS, μέσω της θυγατρικής της EUROBANK EQUITIES Α.Ε.Π.Ε.Υ[556], ενώ η ΝΕΑ PROTON δραστηριοποιείται απευθείας μέσω της διεύθυνσης χρηματιστηριακών συναλλαγών και *«Personal banking»*[557].

Ι.2.1. Ωριμότητα αγοράς

356. Όπως δηλώνει η [...][558], «*[η] αγορά βρίσκεται σε βάση σημαντικής κάμψης με τις χρηματιστηριακές υπηρεσίες διαρκώς συρρικνούμενες*». Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η εκτίμηση της [...] η οποία αναφέρει ότι η αγορά παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών *«[β]ρίσκεται σε φάση σημαντικής κάμψης, με τις χρηματιστηριακές συναλλαγές να βρίσκονται στα χαμηλότερα*

κάποιες περιπτώσεις έχει εξετάσει την εθνική αγορά. Υπό αυτό το πρίσμα, η [...] αναφέρει [...] ότι η αγορά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών θα πρέπει να θεωρείται ευρύτερη της Ελληνικής, η οποία περιλαμβάνει το Χρηματιστήριο Αθηνών και τους λοιπούς εγχώριους μηχανισμούς διαπραγμάτευσης. Αυτό το στηρίζει στο γεγονός ότι οι έλληνες επενδυτές έχουν την δυνατότητα δραστηριοποίησης σε αγορές του εξωτερικού, ενώ και οι ξένοι επενδυτές έχουν την δυνατότητα δραστηριοποίησης στην Ελληνική αγορά, χωρίς τη διαμεσολάβηση ελληνικών χρηματιστηριακών εταιριών (στην δεύτερη περίπτωση σύμφωνα με την [...] έχει εφαρμογή ο ν. 3606/2007, ο οποίος ενσωματώνει την Οδηγία MiFiD). Σε κάθε περίπτωση, στο [...] η [...] υποστηρίζει ότι παρέλκει ο προσδιορισμός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς δεδομένου ότι υπό κανένα ορισμό αυτής *«[...] δεν δημιουργείται πιθανότητα παρεμπόδισης λειτουργίας του ανταγωνισμού.».*

[554] Βλ. ενδεικτικά, απόφαση M.3894 UNICREDITO/HVB, M.4843-RBS/ABN AMRO ASSETS, και M.5384 BNP PARIBAS/FORTIS.

[555] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 549/VI/2012 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕ/ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ, σελ.63, και 534/VI/2012 – ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΕ/ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS ΑΕ., σελ.41.

[556] Βλ. σχετικά την υπ.αρ.πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση της EUROBANK, στην οποία αναφέρεται ότι η εν λόγω θυγατρική εκτός από τα υποκαταστήματα, τα ηλεκτρονικά μέσα συναλλαγών *(«on line trading»*) και τα *«call centers»* που διαθέτει, συνεργάζεται με συνδεδεμένους αντιπροσώπους ΑΕΕΔ και ΑΕΠΕΥ. Επίσης, σύμφωνα με την απόφαση ΕΑ 534/VI/2012, σελ. 184, η EUROBANK δεν δραστηριοποιείται στην εμπορία ξένου συναλλάγματος και εργαλείων χρηματαγοράς.

[557] Βλ. σχετικά την υπ.αρ.πρωτ. 6053/30.7.2013 Γνωστοποίηση της EUROBANK. Για την προσφερόμενη υπηρεσία «Personal banking» της EUROBANK, οράτε http://www.eurobank.gr. Η ΝΕΑ PROTON παρείχε μέχρι την στιγμή της μεταβίβασης κύριες και παρεπόμενες επενδυτικές υπηρεσίες που συνδέονται με τα χρηματιστηριακά προϊόντα. Περαιτέρω, διέθετε ηλεκτρονική μέσα συναλλαγών (*«online trading Proton Live»*) και συνεργαζόταν με ΑΕΕΔ, ΑΕΠΕΥ και με ΑΧΕΠΕΥ. Με τις τελευταίες συνεργαζόταν στο πλαίσιο […].

[558] Βλ. σχετικά […].

επίπεδα πενταετίας»[559]. Επίσης, σύμφωνα με την [...][560], *«[η] δυσμενής οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα επηρέασε σημαντικά την αγορά των χρηματιστηριακών προϊόντων, η οποία βρίσκεται σε συνεχή ύφεση τα τελευταία χρόνια και δεν είναι εύκολο να ανακάμψει την επόμενη διετία εφόσον οι συνθήκες στην Ελλάδα δεν βελτιωθούν»*.

I.2.2. Εμπόδια Εισόδου

357. Η [...][561] αναφέρει ότι η είσοδος στις ελληνικές αγορές εκτέλεσης χρηματιστηριακών υπηρεσιών (μετοχών και παραγώγων) προϋποθέτει:

α) τη χορήγηση άδειας παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας από την αρμόδια προς τούτο Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,

β) την καταβολή των απαιτούμενων αρχικών εισφορών στο *«Επικουρικό Κεφάλαιο Εκκαθάρισης Χ.Α.»* και στο *«Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών»*,

γ) την προμήθεια και εγκατάσταση του (ηλεκτρονικού κυρίως) εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την παροχή των υπηρεσιών και

δ) την πρόσληψη του ελάχιστου εξειδικευμένου προσωπικού που απαιτείται προκειμένου να παρέχονται οι υπηρεσίες κατά τα οριζόμενα στο οικείο κανονιστικό πλαίσιο.

358. Σύμφωνα με την [...][562] και την [...][563], η αγορά παροχής υπηρεσιών χρηματιστηριακής διαμεσολάβησης χαρακτηρίζεται από χαμηλά εμπόδια εισόδου. Σύμφωνα με την [...], η είσοδος νέου παίκτη στην αγορά είναι δυνατή εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει η σχετική νομοθεσία.

I.2.3. Δυνητικός ανταγωνισμός

359. Σύμφωνα με την [...][564], την [...][565] και την [...][566], την τελευταία πενταετία δεν υπήρξε σημαντική είσοδος στην εξεταζόμενη αγορά, χωρίς όμως το γεγονός αυτό να αποκλείεται η πιθανότητα εισόδου μέσα στην επόμενη διετία (σε περίπτωση βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα). Η [...][567] αναφέρει ότι κατά το παρελθόν εισήλθαν νέοι ανταγωνιστές λόγω της αύξησης του όγκου των συναλλαγών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την είσοδο *«εξ*

[559] Βλ. σχετικά […].
[560] Βλ. σχετικά […].
[561] Βλ. σχετικά […].
[562] Βλ. σχετικά […].
[563] Βλ. σχετικά […].
[564] Βλ. σχετικά […].
[565] Βλ. σχετικά […].
[566] Βλ. σχετικά […].
[567] Βλ. σχετικά […].

αποστάσεως μελών» (*«remote membership»*)[568] προ πενταετίας. Πιο συγκεκριμένα, μεγάλοι επενδυτικοί οίκοι του εξωτερικού (π.χ. Deutsche Bank, Societe General, Bank of America, Merrill Lynch, Credit Suisse, UBS, CitiGroup, Credit Agricole Cheuvreux), εκμεταλλευόμενοι το θεσμό του αναπτύσσουν, από το 2008, δραστηριότητα στη διαπραγμάτευση μετοχών στο ΧΑ, με τα ακόλουθα μερίδια στη διαπραγμάτευση μετοχών[569].

Έτος	Αξία συναλλαγών σε μετοχές (remote membership)	Μερίδιο
2008	4.392.709.039,66	2,81%
2009	13.422.314.238,67	13,22%
2010	13.409.239.889,39	19,09%
2011	7.817.266.199,23	18,90%
Α΄ εξάμηνο 2012	1.872.195.490,41	14,53%

360. Επίσης, η [...][570] αναφέρει, όπως και η [...], ότι τα τελευταία πέντε χρόνια έχει σημειωθεί ιδιαίτερη εξέλιξη στη σχετικά αγορά με την είσοδο μεγάλων επενδυτικών τραπεζών του εξωτερικού (*«remote members»*). Αυτή η εξέλιξη οδήγησε σε σημαντική απώλεια πελατείας τις εγχώριες χρηματιστηριακές εταιρίες, ιδίως σε ότι αφορά τους ξένους θεσμικούς επενδυτές, καθώς και σε κάθετη πτώση των σχετικών προμηθειών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

361. Συνεπώς, η [...] θεωρεί ότι αν υπάρξουν αντίστοιχες συνθήκες και στο μέλλον τότε θα πραγματοποιηθεί είσοδος νέων ανταγωνιστών. Επίσης, σύμφωνα με την [...] πιθανολογείται η είσοδος διαχειριστών πλατφόρμας συναλλαγών (π.χ. Saxobank) για την εξυπηρέτηση ιδιωτών πελατών που συναλλάσσονται μέσω διαδικτύου[571]. Τέλος, σύμφωνα με την [...][572], οι τράπεζες θα ενσωματώσουν τις χρηματιστηριακές υπηρεσίες με σκοπό την μείωση τους κόστους τους, ενώ οι αυτόνομες χρηματιστηριακές εταιρίες θα παρουσιάσουν μια αυξημένη τάση συγχωνεύσεων ή εξαγορών ούτως ώστε να μειώσουν τη χρήση κεφαλαίων[573].

[568] Μέλος του ΧΑ που δεν έχει νόμιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα (εξ αποστάσεως μέλος, remote member), μπορεί να εκτελεί τις προβλεπόμενες από τον Κανονισμό του ΣΑΤ ενέργειες στο πλαίσιο της εκκαθάρισης και του διακανονισμού των χρηματιστηριακών συναλλαγών που έχει πραγματοποιήσει στο ΧΑ, καθώς και κάθε σχετική δικαιοπραξία ή υλική πράξη για την οποία απαιτείται φυσική παρουσία, μέσω ενός μόνο θεματοφύλακα, που ενεργεί ως αντιπρόσωπος, στο όνομα και για λογαριασμό του εξ αποστάσεως μέλους (http://www.helex.gr/index.php?option=com_content&task=-view&id=680&Itemid=10247&lang=el).
[569] Βλ. σχετικά […].
[570] Βλ. σχετικά […].
[571] Βλ. […].
[572] Βλ. […]
[573] Η μείωση των εταιριών θα δημιουργήσει προσωρινά αυξημένες λειτουργικές υποχρεώσεις (συγκέντρωση πελατών, μετάπτωση συστημάτων, κτλ.)

Ι.2.4. Συνθήκες ζήτησης

362. Σύμφωνα με την [...][574] και την [...][575] το μέγεθος, το σήμα και η φήμη έχουν την μεγαλύτερη σχετική αξία στην τελική επιλογή των καταναλωτών, χωρίς όμως να ασκούν καθοριστική επίδραση σε αυτή. Η [...][576] αναφέρει ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας είναι η εξυπηρέτηση πριν και μετά την πώληση και κατόπιν το σήμα/φήμη, το μέγεθος του δικτύου και η προμήθεια. Επίσης, τη σημασία της σχέσης του πελάτη με το πρόσωπο που τον εξυπηρετεί επικαλείται και η [...][577]. Αντιθέτως, η [...][578] δηλώνει ότι η εξυπηρέτηση πριν και μετά την πώληση διαδραματίζει μικρό ρόλο λόγω των αυτοματοποιημένων, σε μεγάλο βαθμό, διαδικασιών. Κατά την [...] αυτό που έχει πρωταρχική σημασία για τον πελάτη είναι το ύψος των προμηθειών και η παροχή ορθών επενδυτικών συμβουλών. Με την άποψη αυτή συμφωνεί και η [...], η οποία αναφέρει ότι η τιμολόγηση φαίνεται να αποτελεί για τους πελάτες τον αποφασιστικό παράγοντα επιλογής του παρόχου χρηματιστηριακών υπηρεσιών[579]. Τέλος, η [...][580] και η [...][581] υποστηρίζουν ότι ο ρόλος της διαφοροποίησης των προϊόντων όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ή την ποιότητα είναι ελάχιστος, με αποτέλεσμα τα προϊόντα να είναι πλήρως υποκατάστατα.

Ι.2.5. Τιμολόγηση

363. Η [...][582] αναφέρει ότι η τιμολόγηση των χρηματιστηριακών υπηρεσιών προσδιορίζεται από το είδος της συναλλαγής και τη σχετική φορολογική νομοθεσία. Κατά την [...][583] οι προμήθειες που χρεώνονται για τις επιμέρους συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα επηρεάζονται σημαντικά από τον διεθνή ανταγωνισμού και δύνανται να έχουν μικρές διαφοροποιήσεις ανάλογα με τον όγκο και την αξία των συναλλαγών, τυχόν ειδικότερες συμφωνίες με τον πελάτη κλπ. Η [...][584] αναφέρει ότι ο κύριος προσδιοριστικός παράγοντας του κόστους παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών αποτελεί το κόστος εργασίας (συμμετοχή στο κόστος 51,4%) και το κόστος υποδομών (συμμετοχή 48,6%), καθώς επίσης και ότι η [...] δεν διαθέτει πλεονέκτημα σχετικά με το κόστος εργασίας και το κόστος υποδομών έναντι των ανταγωνιστών της. Πιο συγκεκριμένα, το μέσο κόστος ανά εργαζόμενο βρίσκεται στα επίπεδα του σχετικού κόστους των υπολοίπων χρηματιστηριακών υπηρεσιών. Επίσης,

[574] Βλ. […].
[575] Με […].
[576] Βλ. σχετικά […].
[577] Επίσης, στην […], η […] αναφέρει ότι ο βαθμός διασποράς των πελατών είναι πολύ μεγάλος.
[578] Βλ. […].
[579] Βλ. σχετικά την […].
[580] Βλ. σχετικά […].
[581] Βλ. σχετικά […].
[582] Βλ. σχετικά […].
[583] Βλ. σχετικά […].
[584] Βλ. απαντητική επιστολή της […].

αναφορικά με το κόστος υποδομών, οι βασικότερες υποδομές είναι η πρόσβαση και η εκκαθάριση που παρέχονται επ' αμοιβή από το ΧΑΑ[585].

364. Από την πλευρά της ζήτησης, η [...] δηλώνει ότι τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των πελατών βάσει των οποίων γίνεται η τιμολόγηση των προϊόντων/υπηρεσιών είναι:

α) η ιδιότητα του επενδυτή,

β) ο προσδοκώμενος ή πραγματοποιούμενος όγκος συναλλαγών και

γ) το μέγεθος του χαρτοφυλακίου[586].

365. Επιπροσθέτως, όπως αναφέρει και η [...], το ύψος των προμηθειών επηρεάζεται σημαντικά από τον διεθνή ανταγωνισμό[587].

366. Τέλος, σύμφωνα με την [...][588], οι όροι τιμολογήσεως και παροχής υπηρεσιών δύνανται να διαφοροποιούνται ανά αγοραστή/πελάτη ανάλογα με τον όγκο εργασιών του, της συνολικής ή δυνητικής σχέσεως του με την τράπεζα (για τους ιδιώτες) και από την μεταξύ τους διαπραγμάτευση (για τις επιχειρήσεις).

I.2.6. Αντισταθμιστική ισχύς

367. Σύμφωνα με την [...][589] και την [...][590] στην αγορά χρηματιστηριακής διαμεσολάβησης επικρατεί έντονος ανταγωνισμός, ο οποίος προσδίδει διαπραγματευτική δύναμη στον πελάτη.

I.2.7. Κόστος μεταστροφής

368. Η [...][591] αναφέρει ότι το κόστος μεταστροφής δεν είναι σημαντικό σε βαθμό που να επηρεάζει ενδεχόμενη μετακίνηση της πελατείας από τράπεζα σε τράπεζα. Με την άποψη αυτή συμφωνούν η [...][592] και η [...][593] οι οποίες δηλώνουν ότι η αγορά χρηματιστηριακών συναλλαγών χαρακτηρίζεται από χαμηλό κόστος μεταστροφής, καθώς η αλλαγή παρόχου είναι χρονικά άμεση και χρηματικά αδάπανη. Πιο συγκεκριμένα, κατά την [...], η μεταστροφή των πελατών δεν εμποδίζεται για λόγους κόστους ή χρόνου κι εξάλλου είναι σύνηθες για τους πελάτες να διατηρούν σχετικούς λογαριασμούς με περισσότερες εταιρίες παροχής χρηματιστηριακών υπηρεσιών. Από την άλλη, σύμφωνα πάλι με τη [...], οι διεθνείς θεσμικοί επενδυτές και επενδυτικές τράπεζες διαθέτουν πολύ μεγάλη αντισταθμιστική ισχύ λόγω του μεγέθους των εργασιών που διενεργούν.

585 Βλ. σχετικά […].
586 Βλ. σχετικά […].
587 Βλ. σχετικά […].
588 Βλ. […].
589 Βλ. σχετικά […].
590 Βλ. σχετικά […].
591 Βλ. σχετικά […].
592 Βλ. σχετικά […].
593 Με σχετικά […] καθώς και […].

Αποτέλεσμα της αντισταθμιστικής αυτής ισχύος που αυξάνεται λόγω του μηδαμινού κόστους μεταστροφής, είναι η υποχώρηση των προμηθειών των χρηματιστηριακών εταιριών[594].

Ι.2.8. Διαφάνεια

369. Σύμφωνα με την [...][595], την [...][596] και την [...][597], η τιμολόγηση και οι λοιποί όροι παροχής υπηρεσιών στις σχετικές αγορές που απευθύνονται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Πιο συγκεκριμένα, η [...] αναφέρει ότι για την ίδια, τα εν λόγω στοιχεία είναι διαθέσιμα στους αγοραστές/πελάτες μέσω της ιστοσελίδας της τράπεζας, μέσω του τιμολογίου της τράπεζας, μέσω της προσυμβατικής ενημέρωσης και μέσω παροχής αναλυτικής ενημέρωσης από τους υπευθύνους των καταστημάτων. Όμως, δεν υφίσταται απόλυτη διαφάνεια έναντι του ανταγωνισμού για το σύνολο των τελικών χρεώσεων, διότι τα ιδιαίτερα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά κάθε πελάτη/συναλλαγής ενδέχεται να οδηγήσουν σε ελαφρές διαφοροποιήσεις. Αντίστοιχη και η άποψη της [...][598], η οποία αναφέρει ότι η σχετική αγορά χρηματιστηριακών συναλλαγών χαρακτηρίζεται από πλήρη διαφάνεια ως προς τους όρους παροχής των υπηρεσιών και τα χαρακτηριστικά τους (ιδίως λόγω του βαθμού κανονιστικής ρύθμισης που αφήνει ελάχιστα περιθώρια διαφοροποίησης κατά την παροχή των υπηρεσιών) καθώς και ως προς τη τιμολογιακή πολιτική των χρηματιστηριακών εταιρειών, καθώς οι περισσότερες δημοσιοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες μέσω διαδικτύου.

Ι.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ι.3.1. Μερίδια αγοράς – Δείκτες HHI

Ι.3.1.1. Εμπορία Μετοχών-Ομολόγων

370. Όσον αφορά στις συναλλαγές σε μετοχές και ομόλογα, τα μερίδια των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων υπολογίζονται κυρίως με βάση το ποσοστό συμμετοχής εκάστης επιχείρησης που πραγματοποιεί συναλλαγές στο Χρηματιστήριο Αθηνών στη συνολική αξία των εν λόγω συναλλαγών, ενώ η σχετική κατάταξη δημοσιοποιείται μηνιαία. Η αθροιστική αξία των συναλλαγών μετοχών για τα έτη 2010-2012 και το α' εξάμηνο 2013, καθώς και τα μερίδια των

---

[594] Βλ. […].
[595] Βλ. […] και […].
[596] Βλ. σχετικά […].
[597] Βλ. σχετικά […].
[598] Βλ. […]. Ειδικότερα, η […] αναφέρει ότι στην ιστοσελίδα της είναι καταχωρημένο το Δελτίο Προσυμβατικής Πληροφόρησης Πελατών για τη διενέργεια επενδυτικών υπηρεσιών, υπόδειγμα της σύμβασης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών σε χρηματοπιστωτικά μέσα, καθώς και το ισχύον Τιμολόγιο Βασικών Εργασιών. Επιπροσθέτως, σε κάθε πελάτη που συνάπτει σύμβαση παροχής υπηρεσιών παραδίδεται το κείμενο της Πολιτικής Βέλτιστης Εκτέλεσης Εντολών τις οποίες έχει αναπτύξει η τράπεζα.

συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των ανταγωνιστών τους στις συγκεκριμένες επιμέρους αγορές[599] κατά την ίδια περίοδο παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα[600]:

ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ (σε ευρώ) ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΕΤΑΙΡΙΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α' εξάμηνο 2013**	
	Αξία συν/γών	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**
EUROBANK EQUITIES Α.Ε.Π.Ε.Υ.	**9.732.433.030,17**	**13,86%**	**5.787.152.400,22**	**13,99%**	**4.157.112.673,12**	**16,09%**	2.872.523.412,08	**16,14%**
ΕΘΝΙΚΗ Π&Κ ΧΡΗΜ/ΚΗ ΑΕΠΕΥ / ΕΘΝΙΚΗ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	8.621.514.016,02	12,27%	5.176.715.348,67	12,51%	3.181.774.976,42	12,32%	2.079.822.057,88	11,68%
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	9.253.920.900,91	13,18%	5.685.178.580,53	13,74%	2.818.595.862,16	10,91%	1.145.157.139,47	6,43%
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4.959.264.449,41	7,06%	2.822.588.778,35	6,82%	1.827.714.651,36	7,07%	1.426.592.465,47	8,01%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	*4.448.673.248,95*	*6,33%*	*2.463.087.988,75*	*5,95%*	***1.577.790.638,07***	*6,11%*	*1.305.865.623,95*	*7,34%*
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε (πρώην ATE BANK A.E.) / ATE ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΕΠΕΥ / ΑΓΡ. ΤΡΑΠΕΖΑ	*510.591.200,46*	*0,73%*	*359.500.789,60*	*0,87%*	*249.924.013,29*	*0,97%*	*120.726.841,52*	*0,68%*
EUROXX Χ.Α.Ε.Π.Ε.Υ.	3.711.342.846,54	5,28%	2.596.077.374,43	6,28%	**1.650.372.677,88**	6,39%	1.587.844.575,27	8,92%
ΟΜΙΛΟΣ ALPHA	5.136.009.031,04	7,31%	2.524.665.065,95	6,10%	1.464.608.821,04	5,67%	1.207.651.918,36	6,78%
ALPHA FINANCE ΑΕΠΕΥ	*4.530.055.276,06*	*6,45%*	*2.044.324.330,25*	*4,94%*	*1.266.460.965,98*	*4,90%*	*1.090.520.717,97*	*6,13%*
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	*605.953.754,98*	*0,86%*	*480.340.735,70*	*1,16%*	*198.147.855,06*	*0,77%*	*117.131.200,39*	*0,66%*
HSBC-ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ./ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	2.539.738.016,03	3,62%	1.264.121.933,63	3,06%	912.955.000,71	3,53%	709.055.747,21	3,98%
SOLIDUS SECURITIES ΑΧΕΠΕΥ	798.163.684,74	1,14%	605.311.778,43	1,46%	624.992.334,04	2,42%	430.353.094,74	2,42%
CHEUVREUX S.A. / CREDIT AGRICOLE CHEUVREUX S.A.	2.988.566.452,21	4,25%	1.400.009.756,47	3,38%	605.962.331,96	2,35%	293.408.244,45	1,65%
BETA ΧΡΗΜ/ΚΗ ΑΕ	1.148.002.386,84	1,63%	558.200.714,88	1,35%	591.432.722,56	2,29%	540.600.153,32	3,04%
UBS LIMITED	2.302.215.707,9	3,28%	1.069.926.283,11	2,59%	500.151.867,89	1,94%	463.084.609,08	2,60%

[599] Στοιχεία τα οποία δημοσιοποιούνται μηνιαία στην ιστοσελίδα του Χρηματιστηρίου Αθηνών και αφορούν τόσο στη συνολική αγορά όσο και στο σύνολο των εταιριών που δραστηριοποιούνται σε αυτή.
[600] Βλ. σχετικά http://www.athex.gr/content/gr/ann.asp?AnnID=111289.

ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ (σε ευρώ) ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ	2010		2011		2012		α' εξάμηνο 2013	
	Αξία συν/γών	Μ. Αγ.	Αξία συν/γών	Μ. Αγ.	Αξία συν/γών	Μ. Αγ.	Αξία συν/γών	Μ. Αγ.
	9							
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΧΕΠΕΥ	458.420.418,49	0,65%	355.057.334,72	0,86%	454.872.540,27	1,76%	334.140.343,20	1,88%
CITIGROUP GLOBAL MARKET LTD	1.285.290.902,2 1	1,83%	1.740.230.829,63	4,21%	434.439.912,20	1,68%	391.516.681,86	2,20%
AXIA VENTURES GROUP LTD	1.158.026.236,2 1	1,65%	440.852.028,23	1,07%	413.057.281,37	1,60%	719.530.577,29	4,04%
Α. ΣΑΡΡΗΣ Χ.Α.Ε.	312.759.939,47	0,45%	265.316.083,51	0,64%	393.251.746,78	1,52%	184.031.618,51	1,03%
MERIT Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ.	404.327.952,96	0,58%	336.292.625,69	0,81%	349.685.733,58	1,35%	211.167.582,52	1,19%
ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΗΜ/ΚΗ ΑΕΠΕΥ	532.875.722,60	0,76%	317.501.128,34	0,77%	342.240.036,44	1,32%	188.714.535,23	1,06%
ΚΑΠΠΑ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	1.171.053.029,4 3	1,67%	775.039.932,89	1,87%	308.470.134,82	1,19%	83.617.921,63	0,47%
CREDIT SUISSE SECURITIES (EUROPE) LIMITED	319.718.371,36	0,46%	626.290.104,83	1,51%	298.305.966,05	1,15%	311.905.853,58	1,75%
MARFIN - CLR (FINANCIAL SERVICES LTD) / LAIKI FINANCIAL SERVICES	783.078.404,76	1,11%	488.658.606,33	1,18%	293.546.218,00	1,14%	77.335.858,02	0,43%
THE CYPRUS INVESTMENT & SEC. CORP. LTD (CISCO)	400.104.819,45	0,57%	239.308.589,05	0,58%	250.294.880,79	0,97%	50.754.158,62	0,29%
EUROCORP ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.	175.001.807,14	0,25%	157.160.488,10	0,38%	230.203.865,48	0,89%	183.092.071,99	1,03%
ΠΗΓΑΣΟΣ Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ.	402.439.097,60	0,57%	243.952.900,75	0,59%	195.216.395,31	0,76%	111.635.907,31	0,63%
ΑΣΠΙΣ Α.Ε. / T-BANK/ TT HELENIC POST BANK/NEW TT HELENIC POST BANK	245.341.555,49	0,35%	151.667.076,64	0,37%	182.185.847,99	0,71%	157.379.325,37	0,88%
GUARDIAN TRUST ΑΧΕΠΕΥ	637.849.485,78	0,91%	280.795.754,00	0,68%	165.127.290,46	0,64%	81.222.994,21	0,46%
Λ. ΔΕΠΟΛΑΣ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε	218.048.626,49	0,31%	136.128.144,37	0,33%	163.878.402,64	0,63%	169.734.858,14	0,95%
ΚΥΚΛΟΣ ΧΡΗΜ/ΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	178.148.305,73	0,25%	130.785.269,48	0,32%	163.415.695,24	0,63%	96.595.676,81	0,54%
MEGA EQUITY SEC. & FINANCIAL SERVICES LTD	471.143.048,04	0,67%	233.266.642,93	0,56%	157.123.279,03	0,61%	56.673.855,82	0,32%
PROTON / NEA PROTON AE	**906.072.554,43**	**1,29%**	**536.972.485,07**	**1,30%**	**153.325.246,77**	**0,59%**	**81.545.445,27**	**0,46%**
PRELIUM ΑΕΠΕΥ	255.790.047,35	0,36%	193.397.731,06	0,47%	144.971.993,41	0,56%	92.803.003,68	0,52%
ORANGE PARTNERS ΑΕΠΕΥ	260.305.212,74	0,37%	168.501.731,59	0,41%	120.832.823,94	0,47%	57.631.827,64	0,32%
PROBANK AE	150.045.998,66	0,21%	80.054.662,69	0,19%	68.871.962,46	0,27%	45.544.307,08	0,26%

ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ (σε ευρώ) ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ								
ΕΤΑΙΡΙΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α' εξάμηνο 2013**	
	Αξία συν/γών	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**	**Αξία συν/γών**	**Μ. Αγ.**
Λοιπές Εταιρίες	8.321.308.906,27	11,85%	3.982.863.258,84	9,63%	2.215.682.723,91	8,58%	1.359.656.729,02	7,64%
ΣΥΝΟΛΟ	**70.238.320.964, 56**	**100%**	**41.370.041.423,41**	**100%**	**25.834.673.896,08**	**100%**	**17.802.324.550, 13**	**100%**
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	**10.638.505.584, 60**	**15,15%**	**6.324.124.885,29**	**15,29%**	**4.310.437.919,89**	**16,68%**	**2.954.068.857,35**	**16,59%**

Ο δείκτης HHI πριν και μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης έχει ως εξής:

ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ (σε ευρώ) ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ			
ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (2012)		**ΔΕΙΚΤΗΣ HHI (1H2013)**	
Προ της συγκέντρωσης	[600-800]	Προ της συγκέντρωσης	[600-800]
Μετά τη συγκέντρωση	[600-800]	Μετά τη συγκέντρωση	[600-800]

371. Βάσει των στοιχείων που παρατέθηκαν στον ανωτέρω πίνακα αναφορικά με τα μερίδια των μερών και των ανταγωνιστών τους, στην υπό εξέταση σχετική αγορά, το συνδυαστικό μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών (ήτοι της EUROBANK και της ΝΕΑ PROTON) θα ανέρχεται μετά την υπό κρίση πράξη σε 16,59% (στοιχεία α' εξαμήνου 2013). Συγκεκριμένα, ο όμιλος EUROBANK μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα καταλαμβάνει την ίδια θέση με αυτή που καταλάμβανε πριν την ολοκλήρωση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, ήτοι την πρώτη θέση, με αμελητέα αύξηση του μεριδίου αγοράς που προκύπτει μετά τη συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, ο δείκτης HHI, είναι κατώτερος των 1.000 μονάδων ([600-800] σύμφωνα με τα στοιχεία α' εξαμήνου 2013)[601].

372. Η εξέταση της αγοράς εμπορίας ομολόγων, καθότι μη επηρεαζόμενη, λόγω του γεγονότος ότι το μερίδιο της νέας οντότητας (8,07%) υπολείπεται του 15%, παρουσιάζεται στο Παράρτημα 10 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης. Αντίστοιχα και η αγορά παραγώγων την οποία το μερίδιο αγοράς της νέας οντότητας (14,73%) καθιστά επίσης μη επηρεαζόμενη, παρουσιάζεται στο Παράρτημα 11 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης.

Ι.3.2. Αξιολόγηση επιπτώσεων

Ι.3.2.1. Η άποψη της γνωστοποιούσας

373. Η EUROBANK βάσει υπολογισμών του δείκτη συγκέντρωσης *Herfindahl–Hirschman Index* (HHI) συμπεραίνει ότι δεν θα υπάρξει καμία ουσιαστική αύξηση του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά παροχής

[601] Αν ο δείκτης συγκέντρωσης HHI δεν ξεπερνάει τις 1.000 μονάδες τότε δεν απαιτείται ο υπολογισμός της μεταβολής του δεδομένου ότι δεν αναμένεται η συγκέντρωση να έχει σημαντικές επιδράσεις στον βαθμό ανταγωνισμού της σχετικής αγοράς υπό εξέταση.

χρηματιστηριακών υπηρεσιών ως συνέπεια της γνωστοποιούμενης συναλλαγής[602].

374. Επίσης, η EUROBANK, περιοριζόμενη στην αγορά εμπορίας μετοχών όπως προκύπτει από τα δημοσιευμένα στην ιστοσελίδα του Χρηματιστηρίου στοιχεία, υπολογίζει το μερίδιο της στην αγορά σε 16,1%, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της ΝΕΑ PROTON σε 0,5% (οι εκτιμήσεις έγιναν με στοιχεία Ιουνίου 2013)[603]. Συνεπώς, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της EUROBANK η αγορά είναι επηρεαζόμενη καθότι το συνδυαστικό μερίδιο της ενιαίας οντότητας υπερβαίνει το 15%.

Ι.3.2.2. Η άποψη των λοιπών ανταγωνιστών

375. Σύμφωνα με την [...][604], η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν θα επιφέρει ουσιώδη μεταβολή στη συγκέντρωση της αγοράς, καθότι το συνολικό μερίδιο αγοράς υπολογίζεται σε 17,48%[605], εκ του οποίου το 16,14% προήλθε από την εξαγοράζουσα EUROBANK (η οποία είχε ήδη την 1η θέση στην αγορά). Επίσης, η [...][606] αναφέρει ότι η απορρόφηση της ΝΕΑ PROTON από την EUROBANK δεν έχει σημαντική επίδραση στην ένταση του ανταγωνισμού, αφού το μερίδιο αγοράς και τα μεγέθη της ΝΕΑ PROTON είναι πολύ μικρά. Πιο συγκεκριμένα, η [...] δηλώνει ότι το μερίδιο αγοράς στις αγοραπωλησίες μετοχών ήταν 0,62% το Δεκέμβριο του 2012, ενώ μειώθηκε στο 0,25% τον Ιούλιο του 2013[607]. Σύμφωνα με την [...][608], ο όμιλος EUROBANK παρότι δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση στην εγχώρια τραπεζική αγορά και στην επιμέρους αγορά χρηματιστηριακών υπηρεσιών, εντούτοις κατέχει μεγάλο μερίδιο στην εν λόγω αγορά. Όμως, κατά την [...], το μικρό μερίδιο της ΝΕΑ PROTON στην αγορά χρηματιστηριακών υπηρεσιών, σε συνδυασμό με τον μικρό αριθμό υποκαταστημάτων της, δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους της εγχώριας τραπεζικής αγοράς και του μεγάλου αριθμού ανταγωνιστών. Αντίστοιχη θέση εκφράζει και η [...], σύμφωνα με την οποία, όπως σε όλες τις αγορές που δραστηριοποιούνται τα μέρη, και στην αγορά χρηματιστηριακών υπηρεσιών ο ανταγωνισμός είναι ήδη ιδιαιτέρως έντονος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ΝΕΑ PROTON δεν αναιρούν την υφιστάμενη κατάσταση[609].

[602] Βλ. Παράρτημα 16 της Γνωστοποίησης.
[603] Βλ. Παράρτημα 13 της Γνωστοποίησης.
[604] Βλ. σχετικά […].
[605] Συνυπολογίζοντας και τη συγκέντρωση με το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.
[606] Βλ. σχετικά […].
[607] Η αναφορά της […] αφορά την αξία συναλλαγών μετοχών κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου 2012 και Ιουλίου 2013 και όχι όλο το έτος και εξάμηνο αντίστοιχα.
[608] Βλ. σχετικά […].
[609] Βλ. σχετικά […].

Ι.3.2.3. Η άποψη της Υπηρεσίας

376. Ως προς την υπο-αγορά των ομολόγων, τόσο πριν όσο και μετά τη συγκέντρωση το μερίδιο αγοράς της νέας οντότητας θα κυμαίνεται στο 8,07%. Η εταιρία ΝΕΑ PROTON κατέχει μηδενικό μερίδιο στην εν λόγω αγορά. Στη σχετική υπο-αγορά των παραγώγων, το μερίδιο της ενιαίας οντότητας είναι 14,73%. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω αγορές είναι μη επηρεαζόμενες από την υπό κρίση πράξη και παρέλκει οιαδήποτε περαιτέρω διερεύνησή τους. Ως εκ τούτου, η κάτωθι ανάλυση επικεντρώνεται στην αγορά των μετοχών.

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητες δημιουργίας ή ενίσχυσης ατομικής δεσπόζουσας θέσης)

377. Στην υπό-αγορά των συναλλαγών μετοχών, ο Όμιλος EUROBANK διατηρεί την προ της υπό κρίση συγκέντρωσης πρώτη θέση με αθροιστικό μερίδιο 16,59%, αυξανόμενο μόλις κατά 0,46%. Ακολουθούν ο Όμιλος Εθνική με μερίδιο 11,68%, η εταιρία EUROXX με μερίδιο 8,92% και ο όμιλος Πειραιώς με μερίδιο 8,01 % μη μεταβαλλόμενη ως εκ τούτου η δομή της αγοράς. Και στην αγορά αυτή η μεταβολή (Δ) του δείκτη HHI είναι αμελητέα και κατώτερη του ορίου που προβλέπει η Ανακοίνωση της Ε.Ε. για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων[610] ([0-50] μονάδες και [0-50] μονάδες με βάση τα στοιχεία του 2012 και του α΄ εξαμήνου 2013 αντίστοιχα).

378. Σημειώνεται ότι, στην υπό εξέταση σχετική αγορά, ούτε η θέση του Ομίλου EUROBANK ούτε η δομή της αγοράς μεταβάλλεται ουσιωδώς, ενώ δραστηριοποιούνται, πλην των συμμετεχουσών, ισχυροί ανταγωνιστές, ήτοι, ο Όμιλος Εθνική και ο Όμιλος Πειραιώς με καθιερωμένα δίκτυα μεγάλης δυναμικής, καθώς και αρκετοί μικρότεροι ανταγωνιστές με αρκετά σημαντική παρουσία στην εν λόγω αγορά. Εξάλλου, οποιαδήποτε πιθανή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ανακύψει μόνο στην περίπτωση που θα συνδεόταν αιτιωδώς με την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης. Εν προκειμένω η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK, συνεπεία της γνωστοποιηθείσας πράξης στην ως άνω σχετική αγορά, κρίνεται αμελητέα (0,46%), και συνεπώς δεν μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές συνθήκες και τη δομή της αγοράς σε σύγκριση με την κρατούσα προ της συγκέντρωσης κατάσταση, σύμφωνα και με τα ορισθέντα στην ενωσιακή πρακτική [611, 612]. Επί πλέον, η

---

[610] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζοντίων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ο.π., παρ.19-21.

[611] Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί σε πληθώρα αποφάσεών της ότι η επαύξηση του μεριδίου μίας απορροφώσας/ αποκτώσας συμμετοχή επιχείρησης στη σχετική αγορά κυμαίνεται μεταξύ 0-5% θεωρείται κατά την κείμενη ορολογία «οριακή» ή «αμελητέα». Βλ. σχετ. αποφάσεις της Ευρωπαικής Επιτροπής αναφορικά με συγκεντρώσεις επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα Μ.4844 - FORTIS/ ABN AMRO, παρ. 137-140, 155-156,193, Μ.5384-BNP PARIBAS/FORTIS, παρ. 89-90 και 95-96. Αντίστοιχα έχει κρίνει και κατά την εξέταση συγκεντρώσεων σε άλλους κλάδους, ενδεικτικά αναφερομένων των Μ.2495- HANIEL/FELS, Μ. 6704- REWE TOURISTIK GMBH/FERID

μεταβολή του δείκτη HHI είναι αμελητέα και βρίσκεται κάτω των εκτιθέμενων με τη σχετική Ανακοίνωση της Ε.Ε ασφαλών ορίων, ενώ δεν συντρέχει οιαδήποτε εκ των εξαιρετικών περιστάσεων που προβλέπονται στην παρ. 20 της εν λόγω Ανακοίνωσης.

379. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η ΝΕΑ PROTON έχει χαρακτηριστικά τέτοια και εμπορική και τιμολογιακή πολιτική τέτοιου είδους που η αποχώρησή της από την αγορά να οδηγεί στην εξάλειψη μιας σημαντικής ανταγωνιστικής πίεσης για τα μέλη της ολιγοπωλιακά διαρθρωμένης αγοράς παροχής των εν λόγω τραπεζικών υπηρεσιών.

380. Συνεπεία των ανωτέρω, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση ατομικής δεσπόζουσας θέσης του Ομίλου EUROBANK στην αγορά των χρηματιστηριακών υπηρεσιών ούτε και στον εν γένει περιορισμό του ανταγωνισμού.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς (πιθανότητα δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης)

381. Στην υποαγορά των συναλλαγών μετοχών οι τέσσερις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (Όμιλος EUROBANK, Όμιλος Πειραιώς, Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος και Όμιλος Εθνικής) θα εξακολουθούν να κατέχουν αθροιστικά, μετά την υπό εξέταση συγκέντρωση, αθροιστικά μερίδια περίπου 40-45% (με βάση στοιχεία έτους 2012), συνεπώς, οι υπό κρίση υπο-αγορές δεν παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Ο πιθανός συντονισμός θα είναι ασταθής[613] , λόγω και της ύπαρξης αρκετών μικρότερων ανταγωνιστών οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν σημαντική παρουσία στην εδώ εξεταζόμενη αγορά[614]. Σημειώνεται ότι οι υπόλοιπες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά καλύπτουν πάνω από το 50% της σχετικής αγοράς, η δε αγορά είναι κατακερματισμένη αποθαρρύνοντας έτι περαιτέρω τον πιθανό συντονισμό. Εξάλλου, με βάση τα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της ΓΔΑ, δεν

NASR/ECIM HOLDING SA παρ. 30-32 και 39, M.6132-CARGILL/KVB παρ. 52-53 και 60, M.5717-THE STANLEY WORKS/ THE BLACK& DECKER CORPORATION- παρ.32,37,46 και 59.

[612] Διαφορετική θα ήταν η αξιολόγηση μόνο στην περίπτωση που θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι παρά την μικρή αύξηση του μεριδίου αγοράς της απορροφώσας επιχείρησης δύναται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της συνεπεία της συγκέντρωσης. Χαρακτηριστική είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.2568-Haniel/Ytong, όπου επαύξηση μεριδίου στο μερίδιο της αποκτώσας Haniel (ήτοι 0-2%) πιθανολογήθηκε ότι θα ενδυνάμωνε την υπάρχουσα δεσπόζουσα θέση της, μεταξύ άλλων, διότι η Ytong διαδραμάτιζε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην αγορά, ήταν ο μεγαλύτερος ανεξάρτητος ανταγωνιστής της Haniel και ο κυριότερος προμηθευτής ενός απαραίτητου συμπληρωματικού προϊόντος στο κύριο προϊόν που παρήγαγε η απορροφώσα.

[613] Βλ. ενδεικτικά απόφαση M.1016 Price Waterhouse/Coopers &Lybrand, σκ. 103 ό.π.

[614] Βλ. ό.π. νομολογία που παρατίθεται στο Nicholas Levy, The control of Concentrations Between Undertakings, κεφ. 5, παρ. 5.13[8][b].

υφίστανται ιδιαίτεροι διαρθρωτικοί ή άλλοι δεσμοί μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στις εδώ εξεταζόμενες σχετικές αγορές επιχειρήσεων.

382. Επί πλέον, σημαντική παράμετρος για τη θεμελίωση τυχόν συλλογικής δεσπόζουσας θέσης είναι η παρουσία ενδείξεων περί ουσιώδους μεταβολής των ανταγωνιστικών συνθηκών στη συγκεκριμένη αγορά[615] λόγω της ύπαρξης της υπό εξέταση συγκέντρωσης, περίπτωση που δεν συντρέχει εν προκειμένω καθώς η επαύξηση του μεριδίου του Ομίλου EUROBANK στην υπό εξέταση σχετική αγορά μετά τη συγκέντρωση είναι μικρή (0,46%)[616]. Συμπερασματικά, υπό το φως των συνθηκών της παρούσας συγκέντρωσης, δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι αυτή θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά των συναλλαγών μετοχών με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

II ΙΑ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

383. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών (όπως αυτά προκύπτουν από τη δραστηριοποίησή τους άμεσα ή μέσω θυγατρικών) για τα έτη 2010, 2011 και 2012 και το α΄ εξάμηνο του 2013.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ – Κύκλοι Εργασιών σε € και Μερίδια Αγοράς								
ΕΤΑΙΡΙΑ	**2010**		**2011**		**2012**		**α΄εξάμηνο 2013**	
	Κυκ.εργ.	**Μερ.αγ.**	**Κυκ.εργ.**	**Μερ.αγ.**	**Κυκ.εργ.**	**Μερ.αγ.**	**Κυκ.εργ.**	**Μερ.αγ.**
EUROBANK- ERGASIAS -	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**μ.δ.**
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες	[…]	[0-2]%	[…]	[0-2]%	[…]	[0-2]%	[…]	μ.δ.
Για λογαριασμό της ERB ΑΕΓΑ & ΑΕΑΖ	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*μ.δ.*
Για λογαριασμό τρίτων ασφαλιστικών	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*μ.δ.*
Νέα Proton	**[…]**	**[0-1]%**	**[…]**	**[0-1]%**	**[…]**	**[0-1]%**	**[…]**	**μ.δ.**
Νέα Proton	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*[0-1]%*	*[…]*	*μ.δ.*
Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων & Αντασφαλίσεων	**[…]**	*[0-1]%*	**[…]**	*[0-1]%*	**[…]**	*[0-1]%*		**μ.δ.**
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΑΣ[617]	**[…]**		**[…]**		**[…]**		**μ.δ.**	**μ.δ.**
ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ								
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**μ.δ.**

[615] Ό.π. IV/M.202 *Thorn EMI/Virgin Music* παρ. 40.

[616] Ό.π. M.4685-ENEL/Acciona/Endesa, παρ.30-43.

[617] Το Σύνολο Αγοράς περιλαμβάνει υπόψη 147 εταιρίες το 2009 και 2010, 141 εταιρίες το 2011 και μόλις 102 εταιρίες το 2012. Βλ. σχετικά: (http://www.privateinsurance.gr/payments/index.php?option=com_flippingbook&view=category&layout=thumbnails&id=2). Σημειώνεται ότι στο σύνολο αγοράς που παρουσιάζεται στην ετήσια έκδοση προστέθηκε ο κύκλος εργασιών από την απευθείας δραστηριοποίηση Τραπεζικών Ιδρυμάτων, ο οποίος δε περιλαμβάνεται στα «Στατιστικά Στοιχεία». Επισημαίνεται επίσης ότι στοιχεία για το σύνολο αγοράς για το α΄εξάμηνο του 2013 δεν έχουν δημοσιευτεί.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΙΤΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ								
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK (μετά)	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**[0-2]%**	**[…]**	**μ.δ.**

μ.δ.: *μη διαθέσιμη πληροφορία*

384. Όπως παρατηρείται στον ανωτέρω πίνακα, στην αγορά της ασφαλιστικής διαμεσολάβησης το μερίδιο της EUROBANK κατόπιν της υπό κρίση συγκέντρωσης θα ανέρχεται στο [0-2]% (στοιχεία τέλους 2012), αυξημένο κατά [0-1]%. Ως εκ τούτου καθίσταται η εν λόγω αγορά μη επηρεαζόμενη για τους σκοπούς της παρούσης και παρέλκει οιαδήποτε περαιτέρω διερεύνησή της.

385. Σημειώνεται ότι η EUROBANK δραστηριοποιείται στην καθέτως συνδεόμενη ευρύτερη αγορά των ασφαλιστικών εργασιών, η οποία διακρίνεται περαιτέρω στις αγορές:

- ασφάλισης ζωής
- ασφάλισης κατά ζημιάς και
- αντασφάλισης,
  μέσω των θυγατρικών της Eurolife ERB ΑΕΓΑ στον κλάδο ασφάλισης ζημιών και Eurolife ERB AEAZ στον κλάδο ασφάλισης ζωής.

386. Ωστόσο, οι αγορές αυτές δεν είναι καθέτως επηρεαζόμενες από την υπό κρίση συγκέντρωση, δεδομένου ότι:

- όπως προκύπτει από τον πίνακα του Παραρτήματος 12 της υπ' αριθμ. πρωτ. 8815/8.11.2013 Έκθεσης, το μερίδιο της EUROBANK σε αυτές δεν ξεπερνά το 25% και
- όπως προελέχθη, στην καθέτως συνδεόμενη αγορά της ασφαλιστικής διαμεσολάβησης, το μερίδιο της EUROBANK κατόπιν της πραγματοποίησης της υπό κρίση πράξης, δεν ξεπερνά το 25%.

387. Συνεπώς, παρέλκει η περαιτέρω διερεύνησή της καθέτως συνδεόμενης αγοράς.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια ομόφωνα εγκρίνει κατ' άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3959/2011, τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που προκύπτει από την απόκτηση από την ανώνυμη τραπεζική εταιρία «EUROBANK ERGASIAS A.E.» του αποκλειστικού ελέγχου επί του μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «ΝΕΑ PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.», δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την 13η Νοεμβρίου 2013.
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004